

rekomendacje

**NOWE WYCHOWANIE
WE WSPÓŁCZESNYM PRZEDSZKOLU
I SZKOLE PODSTAWOWEJ**

Rozwiązania organizacyjne w zakresie realizacji
programów praktyk pedagogicznych

Część druga

**Relacje z projektu.
Dobre praktyki**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

PROJEKT
„Nowe wychowanie
we współczesnym przedszkolu
i szkole podstawowej”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty
Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia
Poddziałanie 3.3.2: Efektywny system kształcenia
i doskonalenia nauczycieli

STAROPOLSKA SZKOŁA WYŻSZA
W KIELCACH

CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

978-83-63981-20-4

REKOMENDACJE

NOWE WYCHOWANIE WE WSPÓŁCZESNYM PRZEDSZKOLU I SZKOLE PODSTAWOWEJ

Część II.

Relacje z projektu. Dobre praktyki

REKOMENDACJE

NOWE WYCHOWANIE WE WSPÓŁCZESNYM PRZEDSZKOLU I SZKOLE PODSTAWOWEJ

**Rozwiązania organizacyjne w zakresie realizacji
programów praktyk pedagogicznych**

Część II.

Relacje z projektu. Dobre praktyki

Kielce 2015

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2. - Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli projekty konkursowe)

PUBLIKACJA DYSTRYBUOWANA BEZPŁATNIE

Autorzy:

dr Elżbieta Męcina – Bednarek
mgr Krystyna Stepień
mgr Małgorzata Jarońska

Recenzja:

prof. Bożena Muchacka
dr Mateusz Muchacki

ISBN 978-83-63981-20-4

Kielce 2015

Skład, edycja i korekta:

Adam Cedro

Projekt okładki:

Adam Cedro

Druk:

PRINT GROUP Sp. z o.o.

ul. Mieszka I 63/64

71-011 Szczecin

Spis treści

Podziękowania 9

Rozdział 1.

Projekt „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”	11
1.1. Analiza realizacji projektu	13
1.2. Weryfikacja placówek do projektu	19
1.3. Wykaz placówek edukacyjnych z terenu gminy Miedziana Góra i województwa świętokrzyskiego	20
1.4. Wykaz placówek edukacyjnych z terenu miasta i gminy Dobczyce oraz województwa małopolskiego	21

Rozdział 2.

Prezentacja wybranych placówek – dobre praktyki	23
2.1. Przedszkole Samorządowe nr 43 w Kielcach	25
2.1.1. Prezentacja placówki	25
2.1.2. Działania edukacyjne	28
2.1.3. Praktyki studenckie	38
2.1.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z przedszkolem poprzez praktyki studenckie	42
2.2. Przedszkole Samorządowe nr 3 w Dobczycach.....	45
2.2.1. Prezentacja placówki	45
2.2.2. Działania edukacyjne	47
2.2.3. Praktyki studenckie	65
2.2.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką poprzez praktyki studenckie	66
2.3. Przedszkole w Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich.....	69
2.3.1. Prezentacja placówki	69

2.3.2. Działania edukacyjne	72
2.3.3. Praktyki studenckie	80
2.3.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką	82
2.4. Przedszkole Samorządowe nr 5 w Skawinie.....	85
2.4.1. Prezentacja placówki.....	85
2.4.2. Działania edukacyjne	88
2.4.3. Praktyki studenckie	92
2.4.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy placówki z uczelnią	96
2. 5. Przedszkole Samorządowe nr 19 „Świętokrzyskie Skrzaty” w Kielcach 99	
2. 5. 1. Prezentacja placówki.....	99
2.5.2. Działania edukacyjne	102
2. 5. 3. Praktyki studenckie	105
2. 5. 4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką poprzez praktyki studenckie.....	107
2. 6. Przedszkole nr 4 w Nowym Targu	109
2.6.1. Prezentacja placówki.....	109
2.6.2. Działania edukacyjne	110
2.6.3. Praktyki studenckie	113
2. 6.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką	115
2.7. Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Świętej Jadwigi Królowej w Kornatce	117
2.7.1. Prezentacja placówki.....	117
2.7.2. Działania edukacyjne	119
2.7.3. Praktyki studenckie	130
2.7.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką oświatową poprzez praktyki studenckie	131
2.8. Oddziałprzedszkolny w Szkole Podstawowej nr 4 w Rabce-Zdroju..	133
2.8.1. Prezentacja placówki.....	133
2.8.2. Działania edukacyjne	134

2.8.3. Praktyki studenckie	144
2.8.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką oświatową poprzez praktyki studenckie	146
2.9. Integracyjne Przedszkole Samorządowe nr 27 w Kielcach	149
2.9.1. Prezentacja placówki	149
2.9.2. Działania edukacyjne	150
2.9.3. Praktyki studenckie	152
2.9.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką	156
2.10. Szkoła Podstawowa w Brzączowicach.....	159
2.10. 1. Prezentacja placówki.....	159
2.10.2. Aktywność twórcza dzieci w młodszym wieku szkolnym	163
2.10. 3. aktywność ruchowa dzieci w szkole podstawowej.....	184
2.10. 4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką	189
2.11. Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół w Ćmińsku.....	195
2.11.1. Prezentacja placówki.....	195
2.11.2. Działania edukacyjne	196
2.11. 3. Praktyki studenckie	200
2.11. 4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką 203	
2.12. Szkoła Podstawowa nr 2 w Krakowie	205
2.12.1. Prezentacja placówki.....	205
2.12.2. Działania edukacyjne	210
2.12.3. Praktyki studenckie	211
2.12.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką . 213	
2.13. Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich.....	217
2.13.1. Prezentacja placówki.....	217
2.13.2. Działania edukacyjne	219
2.13.3. Praktyki studenckie	225
2.13.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką	235

2.14. Szkoła Podstawowa nr 11 im. Żołnierzy Armii Krajowej w Nowym Targu	237
2.14.1. Prezentacja placówki.....	237
2.14.2. Działania edukacyjne	239
2.14.3. Praktyki studenckie	246
2.14.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką	248
2.15. Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych w Kielcach.....	251
2.15.1. Prezentacja placówki	251
2.15.2. Działania edukacyjne	257
2.15.3. Praktyki studenckie	265
2.15.4. Ogólna charakterystyka projektu. Współpraca uczelni z placówką oświatową poprzez praktyki studyjne.....	270
2.16. Szkoła Podstawowa w Porzeczu	273
2.16.1. Prezentacja placówki.....	273
2.16.2. Praktyki studenckie	276
2.16.4. Charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką oświatową poprzez praktyki studenckie	279
2.17. Szkoła Podstawowa nr 5 im. Konfederacji Tatrzańskiej w Nowym Targu 281	
2.17.1. Prezentacja placówki.....	281
2.17.2. Działania edukacyjne	283
2.17.3. Praktyki studenckie	290
2.17.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką oświatową	292
2.18. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5 im. Bohaterów Westerplatte w Kielcach.....	295
2.18.1. Prezentacja placówki.....	295
2.18.2. Działania edukacyjne	295
2.18.3. Praktyki studenckie	302
2.18.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni	
Zamiast podsumowania: Praktyki studenckie w obiektywie... ..	329

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA

STAROPOLSKA SZKOŁA WYŻSZA W KIELCACH

realizator projektu

„Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”

składa podziękowania

Miastu i Gminie Dobczyce

Gminie Miedziana Góra

Partnerom Projektu

Szkołom Podstawowym i Przedszkolom z terenu Województwa Świętokrzyskiego i Małopolskiego, uczestniczącym w projekcie

Opiekunom Praktyk ze szkół i przedszkoli

Studentom Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach oraz studentom StSW Wydział w Myślenicach - beneficjentom projektu

za owocną współpracę w realizacji projektu

dr Jan Telus
Rektor StSW w Kielcach

dr Jolanta Góral - Pórola
Dziekan Wydziału Pedagogicznego
StSW w Kielcach

Rozdział 1. Projekt „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”

Elżbieta Męcina-Bednarek

1.1. Analiza realizacji projektu

Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach w latach 2012-2015 realizowała innowacyjny Projekt „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”, który zawierał szereg różnego rodzaju założeń ukierunkowanych na zwiększenie efektywności praktycznego przygotowania studentów pedagogiki, kształcących się w specjalnościach: edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim, edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną oraz logopedia.

Założonym celem głównym projektu było: „Zwiększenie efektywności przygotowania praktycznego studentów pedagogiki poprzez opracowanie i wdrożenie przy udziale opiekunów praktyk – 3 części programów praktyk we współpracy z przedszkolami i szkołami podstawowymi, w których studenci zrealizują dany program”¹.

Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach kształci studentów na wydziale pedagogicznym już przeszło 10 lat, stąd tak dużą wagę przykładła się do należytego wdrażania wiedzy oraz kształtowania umiejętności i kompetencji niezbędnych w obszarach pracy z dziećmi i młodzieżą.

Kompleksowe, zarówno w teorii jak i praktyce, przygotowanie studentów do wykonywania zawodu nauczyciela stanowi bowiem jeden z głównych aspektów reform wdrażanych w systemie oświaty. Zmiany w zakresie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela podkreślają szczególną rolę praktyk pedagogicznych w procesie edukacji przyszłych nauczycieli. Nabywanie praktycznych umiejętności w rzeczywistych warunkach pracy placówki oświatowej, w bezpośrednim kontakcie z uczniem jest kluczowym komponentem przygotowania studentów do pracy w szko-

1 Projekt „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”, StSW Kielce, 2012.

łach czy przedszkolach, a teoretyczny wymiar kształcenia i zdobywana przez studentów wiedza ma za zadanie wspierać kształtowanie niezbędnych kompetencji. Główną rolę w procesie organizacji praktycznego kształcenia studentów odgrywa zatem współpraca uczelni z placówkami, w których realizowane są praktyki pedagogiczne².

Realizacja Projektu przebiegała zgodnie z nakreślonym harmonogramem zadań, w którym znalazły się takie zagadnienia jak:

1. Zadanie. Zasady rekrutacji, które obejmowały proces doboru partnerów, opiekunów i studentów zgodnie z wyznaczonymi procedurami.

2. Zadanie. Wypracowanie optymalnych rozwiązań praktyk pedagogicznych poprzez realizację:

- Seminarium współpracy w następujących obszarach tematycznych:
 - 1). Interdyscyplinarność we współczesnej pedagogice,
 - 2). Indywidualne programy nauczania,
 - 3). Kształtowanie kompetencji kluczowych.
- Opracowanie publikacji „Edukacyjne i wychowawcze wyzwania nauczyciela w przedszkolu i szkole” mającej na celu pomoc studentom w przyszłej pracy nauczycielskiej. Książka stanowi przewodnik pracy nauczyciela i składa się z rozdziałów dotyczących problematyki edukacyjnej:
 - 1). Kompetencje pracy nauczyciela,
 - 2). Organizacja pracy nauczyciela,
 - 3). Nauczyciel a stres,
 - 4). Indywidualizacja nauczania i wychowania,
 - 5). Kompetentny nauczyciel – kompetentny uczeń.
- Przygotowanie programu praktyk dla specjalności edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim.

2 E. Męcina-Bednarek, *Praktyki w kształceniu pedagogów a kategoria innowacyjności*, [w:] J. Łukasik, I. Nowosad, M. Szymański (red.), *Codziennosc szkoły. Nauczyciel*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2014, s. 170.

- Przygotowanie programu praktyk dla specjalności edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną.
- Przygotowanie programu praktyk dla specjalności logopedia.
- Zorganizowanie wspólnych seminariów współpracy.

3. Zadanie. Realizacja praktyk pedagogicznych – edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim

Realizacja programu praktyk: obserwacja zajęć, asystowanie nauczycielowi, samodzielne prowadzenie zajęć m.in. u Partnerów

Przeprowadzenie indywidualnych konsultacji dla praktykantów przez pedagoga szkolnego

Opracowanie Pakietu Scenariuszy wzajemnego nauczania

Opracowanie Casebooku z praktycznymi wskazówkami dla praktykantów: *Autorefleksja i analiza pracy własnej*

Poprowadzenie grup wzajemnego nauczania przez opiekunów praktyk

4. Zadanie. Realizacja Programu praktyk: edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną

- Realizacja programu praktyk: obserwacja zajęć, asystowanie nauczycielowi, samodzielne prowadzenie zajęć m.in. u Partnerów
- Opracowanie Casebooku z praktycznymi wskazówkami dla praktykantów: Kompetencje nauczyciela w zakresie sprawnego prowadzenia lekcji
- Przeprowadzenie grupowych wizyt studentów m.in. w domach dziecka
- Przeprowadzenie indywidualnych konsultacji dla praktykantów przez pedagoga szkolnego

5. Zadanie. Realizacja Programu praktyk – logopedia

Realizacja programu praktyk: obserwacja zajęć, asystowanie nauczycielowi, samodzielne prowadzenie zajęć m.in. u Partnerów

- Opracowanie Casebooku z praktycznymi wskazówkami dla praktykantów: *Techniki gromadzenia i analizy wiedzy o uczniu*

- Przeprowadzenie grupowych wizyt studentów m.in. w ośrodkach szkolno-wychowawczych, poradniach i gabinetach logopedycznych

6. Zadanie. Ocena realizacji i organizacji praktyk pedagogicznych

Projekt jest na finiszu, kończy się rok akademicki, kończą się praktyki studenckie, zostaje czas na refleksje, podsumowania i na kontynuację współpracy pomiędzy kadrą uczelni a przedstawicielami przedszkoli i szkół podstawowych, (w których realizowano praktyki pedagogiczne dla studentów). Początkiem tej współpracy były zaplanowane ramach projektu trzy seminaria. W trakcie realizacji zajęć możliwa była m.in. wymiana dotychczasowych doświadczeń z zakresu kształtowania wiedzy i kompetencji przyszłych nauczycieli, przeprowadzenie burzy mózgów, ukierunkowanej na wypracowanie zakresów współpracy uczelni wyższej ze szkołami podstawowymi i przedszkolami, a także omówienie konieczności stosowania nowych metod dydaktycznych i wychowawczych w odpowiedzi na współczesne problemy dzieci i wymogi, jakie są przed nimi stawiane w późniejszych etapach edukacji. Problematyka seminariów obejmowała trzy komplementarne wobec siebie zakresy tematyczne dotyczące interdyscyplinarności we współczesnej pedagogice, indywidualnych programów nauczania oraz kształtowania kompetencji kluczowych.

W kolejnych etapach, poza zacieśnianiem współpracy pomiędzy uczelnią a placówkami, seminaria poświęcone zostały także wymianie doświadczeń i opinii związanych z realizacją praktyk na podstawie wypracowanych programów, wspólnej identyfikacji ich mocnych i słabych stron, a w efekcie – wypracowaniu działań modyfikujących. Wynikiem tych działań było opracowanie trzech programów praktyk, które zakładały innowacyjne dla uczelni formy realizacji praktyk pedagogicznych.

Wypracowane trzy programy praktyk pedagogicznych: Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim, Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną, Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z logopedią, dostosowane zostały do specyficznych potrzeb studentów poszczególnych specjalności. Założenia programu praktyk zostały zaplanowane w taki sposób, aby

przed przystąpieniem do samodzielnej pracy – prowadzenia zajęć podczas praktyk w przedszkolach lub szkołach studenci w pierwszej kolejności obserwowali zajęcia prowadzone przez opiekunów, następnie asystowali im i w fazie końcowej, sami prowadzili zajęcia.

Ramowy program praktyk obejmował łącznie następujące działy:

1. Specyfika pracy placówki – model organizacyjny placówki i warunki jego funkcjonowania.
2. Zakres obowiązków praktykanta – dokumentacja praktyk, autorefleksja i analiza własnej pracy i jej efektów oraz pracy uczniów.
3. Praktyki w wymiarze obserwacyjno hospitacyjnym- obserwowanie lekcje i zajęć pozalekcyjnych prowadzonych przez opiekuna praktyk, analiza pracy nauczyciela i uczniów.
4. Praktyki w wymiarze asystenckim – pomoc realizacji zajęć edukacyjnych prowadzonych przez opiekuna praktyk, współudział w organizowaniu spotkań naukowych, kulturowych, wspomaganie promocji i pozytywnego wizerunku placówki
5. Praktyki w wymiarze dydaktycznym – tworzenie konspektów i scenariuszy zajęć oraz samodzielne prowadzenie zajęć w zakresie przedmiotów kierunkowych na podstawie tych konspektów i scenariuszy.

Zgodnie z założeniami projektu, komplementarnymi elementami Programu praktyk były dodatkowe działania, zakładające poszerzenie wiedzy i umiejętności studentów, w zakresie dostosowanym do wymagań i potrzeb specjalności.

Poza uczestniczeniem w zajęciach w szkole podstawowej/w przedszkolu, praktyki uwzględniały

- konsultacje studentów z psychologiem/pedagogiem szkolnym, w trakcie których na bieżąco rozwiązywane były trudności dotyczące realizacji praktyk zgodnie z założeniami wypracowanych programów i sytuacji trudnych w nauczaniu;
- grupy wzajemnego nauczania, których wykorzystanie umożliwiło wzajemną refleksję oraz analizę pracy własnej i nabywanych umiejętności;
- grupowe wizyty w różnego rodzaju ośrodkach, dzięki którym studenci poznali specyfikę funkcjonowania placówek w ramach wybranej specjalności;

- wykorzystanie 3 casebooków, zawierających wytyczne niezbędne w pracy nauczyciela (w tym m.in. konkretne i sprawdzone przykłady pracy z dziećmi, ćwiczenia ukierunkowane na rozwój określonych umiejętności), a także narzędzia do autoewaluacji i diagnozy posiadanej wiedzy i kompetencji.

Zgodnie z zasadami realizacji praktyk, opisanymi szczegółowo w programach, praktyki pedagogiczne obejmowały:

- Praktykę obserwacyjną, podczas której studenci: zapoznawali się ze strukturą organizacyjną i dokumentacją szkoły/przedszkola; obserwowali działalność dydaktyczno-wychowawczą w/w placówek oraz zajęcia prowadzone przez Opiekuna wraz z omówieniem z nim w/w zajęć.
- Praktykę czynną, obejmującą: asystowanie nauczycielowi prowadzącemu zajęcia, prowadzenie zajęć wspólnie z Opiekunem; samodzielne prowadzenie zajęć przez studentów w oparciu o przygotowane własne konspekty zajęć, zatwierdzone przez Opiekuna; omówienie pracy własnej i jej analiza; uczestnictwo w posiedzeniach rady pedagogicznej, zebraniach z rodzicami, inicjatywach środowiskowych itp.

Celem zapewnienia efektywnej realizacji założeń wypracowanych w ramach projektu programów przygotowano także również:

- instruktaż dla Opiekunów, będący praktycznym elementem wsparcia na etapie moderowania przebiegu praktyk, w tym w zakresie przygotowania studenta do pracy w przedszkolu i szkole podstawowej;
- publikacja dla studentów „Edukacyjne i wychowawcze wyzwania nauczyciela w przedszkolu i szkole podstawowej”, która stanowiła bazę wyjściową do realizacji wszystkich trzech programów praktyk. Publikacja ukierunkowana została na przygotowanie studentów do pracy z dziećmi, wykazującymi trudności dydaktyczno-wychowawcze (m.in. z zakresu barier emocjonalnych, czy trudności językowych) oraz sposoby radzenia sobie z sytuacjami trudnymi w pracy nauczyciela, czy właściwą organizacją pracy pedagoga³.

3 Tamże, s. 172.

Tematyka ta, wspólna dla wszystkich specjalności objętych projektem, zagwarantować miała właściwą realizację założeń programów praktyk. Metody, sposoby i formy ich realizacji zostały natomiast szczegółowo opisane w trzech programach, dostosowanych do specjalności, w których uczelnia kształci studentów

Dzięki takiej formule i uzupełniającym się wzajemnie treściom w/w opracowań, publikacja wraz z programami i instruktażem zapewniła kompleksowe wsparcie dla wszystkich osób i podmiotów zaangażowanych w proces realizacji praktyk pedagogicznych w Staropolskiej Szkole Wyższej w Kielcach w oparciu o nowe, innowacyjne założenia.

1.2. Weryfikacja placówek do projektu

Grupę docelową Projektu stanowili studenci studiów I stopnia, niestacjonarnych, kierunku pedagogika, specjalności: edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim, edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną i logopedia, studiujący zarówno w siedzibie głównej uczelni – w Kielcach, jak i w Ośrodku Zamiejscowym w Myślenicach.

Partnerami projektu są: Gmina Miedziana Góra oraz Miasto i Gmina Dobczyce.

Z rejonów tych zostały wybrane i zakwalifikowane do projektu placówki wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej, a także zostali wytypowani czołowi przedstawiciele jako kadra pedagogiczna stanowiąca grupę opiekunów praktyk. Dobór pozostałych placówek został uwarunkowany głównie miejscem zamieszkania studentów uczelni, aby umożliwić im bliższy kontakt z placówką znajdującą się w środowisku lokalnym, najbliżej ich miejsca zamieszkania lub siedzibą uczelni. Wybór grupy docelowej podyktowany był „postępującymi zmianami społeczno-gospodarczymi i reformami edukacyjnymi, które wymuszają stałe dostosowywanie kompetencji praktycznych przyszłych nauczycieli do zmieniających się realiów ich pracy. Najważniejszą barierą studentów pedagogiki StSW jest niedostateczna znajomość specyfiki pracy placówek, do których uprawnie-

nia zdobywają przy jednoczesnym niedostatecznym zaangażowaniu opiekunów praktyk w realizację praktyk, która wg oczekiwań studentów mogłaby stać się cennym doświadczeniem⁴.

W wyniku realizacji projektu wybór okazał się trafny, co dało możliwość zacieśnienia współpracy pomiędzy uczelnią a placówkami, które przystąpiły do projektu.

1.3. Wykaz placówek edukacyjnych z terenu gminy Miedziana Góra i województwa świętokrzyskiego

Lp	Imię i nazwisko OP	Nazwa Placówki	Imię i nazwisko dyrektora
Kielce			
1	Jadwiga Paluch	ZSOI nr 4	Maria Kalita
2	Renata Florin	Przedszkole „Maja”	Renata Florin
3	Renata Podsiadło	Przedszkole nr 19	Beata Schmid
4	Beata Schmid	Przedszkole nr 19	Beata Schmid
5	Renata Kurtek	Integracyjne Przedszkole Samorządowe nr 27	Anita Wiączek
6	Małgorzata Wąsala	Przedszkole Samorządowe nr 8	Renata Pająk
7	Magdalena Gancarz	Przedszkole Samorządowe nr 21	Marta Dudek-Goraj
8	Wanda Madej-Kotecka	ZSO nr 18	Wanda Madej-Kotecka
9	Marta Podsiadło	Integracyjne Przedszkole Samorządowe nr 27	Anita Wiączek
10	Anna Iwanicka	Integracyjne Przedszkole Samorządowe nr 27	Anita Wiączek
11	Agata Karyś	ZPSW w Kielcach	Marta Jagniętkowska
12	Beata Matusiak	Przedszkole Samorządowe nr 43 w Kielcach	Małgorzata Gałka
13	Anita Jaros	Szkoła Podstawowa nr 28	Lidia Witkowska
14	Małgorzata Osterczy	Szkoła Podstawowa nr 12	Edyta Cuper
15	Marzena Staniec	SP w Porzeczcu	Marek Woś
16	Małgorzata Ciosek	SP w Porzeczcu	Marek Woś
17	Elżbieta Stolarska	SP w Ćmińsku	Krzysztof Wójcikowski
18	Teresa Cizek	SP w Ćmińsku	Krzysztof Wójcikowski

4 Projekt „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”; StSW Kielce.

1.4. Wykaz placówek edukacyjnych z terenu miasta i gminy Dobczyce oraz województwa małopolskiego

Lp	Imię i nazwisko OP	Nazwa Placówki	Imię i nazwisko dyrektora
19	Monika Ciosek	SP w Kostomłotach	Piotr Kwiecień
20	Małgorzata Zapala	SP w Kostomłotach	Piotr Kwiecień
21	Olga Cieślak	SP w Kostomłotach	Piotr Kwiecień
22	Monika Wilk	SP w Kostomłotach	Piotr Kwiecień
23	Agnieszka Rutka	SP w Kostomłotach	Piotr Kwiecień
24	Magdalena Socha	Przedszkole w Kostomłotach	Piotr Kwiecień

1.4. Wykaz placówek edukacyjnych z terenu miasta i gminy Dobczyce oraz województwa małopolskiego

Lp.	Imię i nazwisko	Miejsce zatrudnienia	Imię i nazwisko Dyrektora
1.	Adrianna Krawczyk	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Brzączowicach	mgr Grażyna Kwiecińska
2.	Renata Lenart	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Brzączowicach	mgr Grażyna Kwiecińska
3.	Marta Blamowska-Kaja	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Brzączowicach	mgr Grażyna Kwiecińska
4.	Małgorzata Dudek	Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Dobczycach	mgr Jan Bartnik
5.	Katarzyna Twardosz	Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Dobczycach	mgr Jan Bartnik
6.	Anna Lenda	Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Dobczycach	mgr Jan Bartnik
7.	Małgorzata Hujdus	Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Dobczycach	mgr Jan Bartnik
8.	Elżbieta Siemańska-Nogieć	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. św. Wojciecha w Krakowie	Jolanta Gajęcka
9.	Katarzyna Grzybek	Szkoła Podstawowa nr 11 im. Żołnierzy Armii Krajowej w Nowym Targu	mgr Robert Furca
10.	Maria Kursa	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 5 IM. KONFEDERACJI TATRZAŃSKIEJ w Nowym Targu	mgr Krzysztof Kuranda

Lp.	Imię i nazwisko	Miejsce zatrudnienia	Imię i nazwisko Dyrektora
11.	Katarzyna Kaczor	Szkoła Podstawowa im. Obrońców Westerplatte w Koźmicach Wielkich	mgr Danuta Kaperek
12.	Barbara Adamska -Kliszcz	Szkoła Podstawowa Małe Ciche	mgr Tadeusz Kliszcz
13.	Urszula Kotarba	Szkoła Podstawowa nr 11 im. Żołnierzy Armii Krajowej w Nowym Targu	mgr Robert Furca
14.	Maria Sadowska	Szkoła podstawowa nr 4 w Rabce Zdrój – oddział przedszkolny	Andrzej Błachut
15.	Grażyna Handzel	Gminne Przedszkole „STOKROTKA” w Spytkowicach	Grażyna Handzel
16.	Jadwiga Daniek-Salawa	Przedszkole Samorządowe nr 3 Dobczyce	mgr Małgorzata Bartnik
17.	Alicja Zaszczudłowicz	Przedszkole Samorządowe nr 3 Dobczyce	
18.	Renata Jaroś	Przedszkole Samorządowe nr 3 Dobczyce	
19.	Iwona Hujdus	Przedszkole Samorządowe nr 3 Dobczyce	
20.	Barbara Kołodziej	Przedszkole Samorządowe nr 1 Dobczyce	Barbara Kołodziej
21.	Elżbieta Dąbrowska	Przedszkole Samorządowe nr 3 1 Dobczyce	
22.	Elżbieta Mistarz	Szkoła Podstawowa im. Św. Jadwigi Królowej Polski w Kornatce	mgr Katarzyna Dyrzc
23.	Dorota Górka	Przedszkole Samorządowe w Nowym Wiśniczu	Monika Kruk
24.	Leokadia Urbaniak	Przedszkole nr 4 w Nowym Targu	Zofia Wideł
25.	Zofia Wideł	Przedszkole nr 4 w Nowym Targu	
26.	Monika Ciernia	Przedszkole Samorządowe nr 5 w Skawinie	mgr Bożena Rapacz-Margielewska
27.	Renata Szczyпка	Szkoła Podstawowa nr 2 w Kasince Małej	Czesława Łabuz

Rozdział 2.

**Prezentacja wybranych placówek
– dobre praktyki**

2. 1. Przedszkole Samorządowe nr 43 w Kielcach

Beata Matusiak

2.1.1. Prezentacja placówki

Przedszkole Samorządowe nr 43, które mieści się w Kielcach przy ulicy Astronautów 5, funkcjonuje od 1992 roku. Jest zlokalizowane w centrum miasta, na parterze bloku mieszkalnego adaptowanego na potrzeby placówki przedszkolnej. Do przedszkola uczęszczają dzieci z różnych dzielnic miasta w wieku od 3 do 6 lat. Specyfiką placówki są trzy wejścia, z których korzystają dzieci i rodzice. Szatnie umieszczone są tuż obok sal zajęć, więc rodzice codziennie oddają swoje pociechy bezpośrednio pod opiekę nauczyciela. Stwarza to możliwość stałych kontaktów z nauczycielami i bieżącego przepływu ważnych informacji. To właśnie wyróżnia naszą placówkę spośród innych i, jak mówią rodzice naszych podopiecznych i studenci odbywający tu praktyki, sprawia, że przedszkole jest kameralne, zawsze otwarte, przyjazne, nikt nie jest anonimowy i obcy.

Przedszkole posiada własny, duży, zadbany, ogrodzony ogród, wyposażony w nowoczesne urządzenia do zabawy z certyfikatami bezpieczeństwa. Wokół piaskownic i zjeżdżalni położone są maty amortyzujące, zabezpieczające przed skutkami upadku. Ogród jest miejscem nie tylko zabaw ale poznawania i obserwacji przyrody. Na jego terenie rośnie wiele ciekawych gatunków drzew i krzewów. Mamy swój jest skalnik i ogródek, gdzie dzieci uprawiają zioła i kwiaty, przy okazji poznając tajniki hodowli różnych roślin.

Na parterze budynku jest 5 sal dydaktycznych oraz sala do zajęć rytmiki. W piwnicy znajduje się kuchnia, która serwuje smaczne i zdrowe posiłki. Produkty do ich przygotowania, zwłaszcza owoce i warzywa są zamawiane u lokalnych dostawców. Każda sala posiada kącik przyrody, gdzie dzieci same hodują kielki i zioła, którymi wzbogacają codzienny jadłospis.

Placówka działa zgodnie z przyjętą koncepcją pracy, której motto brzmi: **„Dzisiejszy człowiek, który żyje miłością i pięknem, to dziecko, które wczoraj żyło radością”** (Roland Russell). Realizując tę ideę staramy się wychowywać szczęśliwe i radosne dzieci, stawiając na ich samodzielność, kreatywność i zdrowie. Dlatego właśnie już od pierwszych dni w przedszkolu staramy się je skutecznie wspierać, stwarzając im warunki do wszechstronnego rozwoju. Szanujemy podstawowe prawo każdego dziecka do zabawy, bo to właśnie „zabawa całkowicie pochłania dzieci, angażuje wszystkie zmysły(...), jest królestwem dzieci, naturalnym sposobem wyobrażania sobie przez nie świata(...)”.¹ Poprzez zabawę właśnie staramy się wpajać i kształtować zdrowe nawyki życia, zachęcać do samodzielności i kreatywności. Przedszkole posiada certyfikaty, dyplomy i wyróżnienia potwierdzające osiągnięcia z zakresu edukacji zdrowotnej na szczeblu lokalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym. Są to m.in.: patronat programu edukacyjnego „Mamo, tato wolę wodę”, tytuł „Przedszkole w ruchu” przyznany przez MEN w ramach „Roku szkoły w ruchu”, certyfikat „Przedszkole Przyjazne Żywieniu i Aktywności fizycznej” w ramach szwajcarsko-polskiego projektu „Zachowaj równowagę” SWISS CONTRIBUTION oraz certyfikat „Kubusiowi przyjaciele natury”.

W trosce o wszechstronny rozwój dziecka w przedszkolu nauczyciele wykorzystują aktywizujące metody pracy, w tym metodę projektu edukacyjnego. Zrealizowano przedsięwzięcia pn. „Mała ojczyzna – Świętokrzyskie”, „Poznajemy dyscypliny sportowe”, a w trakcie realizacji są projekty: „Mali artyści” oraz „Ruch to zdrowie – każdy przedszkolak to powie”.

1 D. CH. Weston, M. S. Weston, *Co dzień mądrzejsze*. Prószyński i S-ka, Warszawa 1998, str. 19.

Do tradycji przedszkolnej weszły tematyczne bale noworoczne, festyny rodzinne, wycieczki autokarowe, olimpiady sportowe, obchody Dnia Babci i Dziadka, Dnia Edukacji Narodowej, Święta Niepodległości, Dnia Kobiet, Światowego Dnia Misia, itp. Placówka, jako członek „Klubu czytających przedszkoli” od 10 lat jest organizatorem konkursu plastycznego dla wszystkich kieleckich dzieci w ramach ogólnopolskiej akcji „Cała polska czyta dzieciom”. Każdy finał akcji jest okazją do integracji środowiska.

Co roku inicjujemy nowe, ciekawe przedsięwzięcia. W 2015 r. zorganizowaliśmy po raz pierwszy, Dni Otwartych Sal, podczas których dzieci mogły, według własnego uznania, korzystać z bogatej oferty zajęć artystycznych. W maju odbędzie się Dzień Sąsiada, który pozwoli nam zintegrować się z mieszkańcami bloku, w którym mieści się nasze przedszkole.

Lokalizacja w centrum miasta pozwala korzystać z bogatej oferty instytucji kultury. Przedszkolaki są częstymi gośćmi Filharmonii Świętokrzyskiej, Teatru Lalki i Aktora „Kubuś”, Muzeum Narodowego, Galerii Biura Wystaw Artystycznych, Muzeum Zabawy i Zabawek oraz bibliotek publicznych. Wizyty te pozwalają rozwijać zainteresowania i pasje. Nawiązaliśmy również dynamiczną współpracę z instytucją Wzgórze Zamkowe.

Przedszkole nr 43 dba o dobrą współpracę z rodzicami. Mają oni możliwość uczestniczenia w zajęciach otwartych, uroczystościach, warsztatach, konsultacjach z wychowawcami i specjalistami. Biorą aktywny udział w zajęciach z cyklu „Rodzic w roli nauczyciela” – prowadzą z dziećmi warsztaty artystyczne, kulinarne, sportowe, które są okazją do zaprezentowania swoich zawodów, pasji i osobistych uzdolnień. Chętnie czytają też ulubione książki w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”. Dla matek i ojców, którzy chcą poszerzać wiedzę na temat wychowania swoich pociech wspólnie ze specjalistami z MZPPP organizujemy pogadanki i warsztaty na terenie przedszkola.

Placówka nasza posiada bardzo bogate zaplecze pomocy dydaktycznych, sprzętu sportowego, stale uaktualnianą bibliotekę, programy multimedialne, kąciki tematyczne i komputerowe. Jest to doskonałym uzupełnieniem doświadczonych, kochających dzieci i swoją

pracę pedagogów pracujących w PS nr 43, którzy stale podnoszą kwalifikacje zawodowe. Wszyscy nauczyciele posiadają dodatkowe studia podyplomowe. Mamy wśród nas dwóch logopedów, którzy chętnie dzielą się swoim doświadczeniem i wiedzą.

2.1.2. Działania edukacyjne

Działania edukacyjne jakie podejmowane były w trakcie trzyletniej współpracy naszej placówki ze Staropolską Szkołą Wyższą w ramach projektu „Nowe Wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” ściśle wynikały z planów rocznych przedszkola, problemów i zainteresowań dzieci (metoda projektu), sugestii rodziców oraz propozycji i pomysłów studentów. Tematyką wiodącą w ciągu tych trzech lat było wychowanie zdrowotne – kształtowanie zdrowych nawyków żywieniowych, promowanie aktywności fizycznej i higieny oraz wychowanie artystyczne dzieci.

1. Działania edukacyjne wynikające z koncepcji pracy przedszkola oraz planów rocznych:

Studentki, które odbywały praktyki w ramach projektu nie tylko przyglądały się działaniom edukacyjnym, ale również same brały w nich aktywny udział. Podsuwane przez kadrę placówki tematy były dla nich inspiracją do szukania ciekawych rozwiązań aktywizujących dzieci. Już po kilku dniach świetnie orientowały się, co dzieci interesuje, a przy czym się nudzą, kiedy zajęcia są zbyt krótkie, a kiedy za długie. Szybko zauważyły, że zaangażowane, zajęte i aktywne dzieci sprawiają mniej problemów. Zrozumiały, że lepiej podsuwać im pomysły, niż uciszać i zmuszać do słuchania. Zależało mi, aby praktykantki polubiły tę pracę, i aby kontakt z dziećmi sprawiał im jak najwięcej satysfakcji. Zajęciami, do których studentki najchętniej się angażowały były działania edukacyjne, które oparte były na wspólnej pracy. Czuły się znacznie swobodniej działając z dziećmi niż do nich mówiąc. To ostatnie sprawiało im ogromne problemy, były wtedy skrępowane i często myliły się. Przykładem wspólnych działań były tzw. „kolorowe dni”, wprowadzone w naszym przedszkolu

w związku z zachęcaniem dzieci do spożywania zdrowej żywności. Przedszkolaki w takim dniu nie tylko ubierały się na określony kolor, ale również przynosiły owoce i warzywa w danym kolorze. Następnie przyrządzały z nich ciekawe i atrakcyjne potrawy. W każdym kąciku przyrody pojawiła się hodowla kiełków i ziół. Okazało się oczywiście, że własnoręcznie wykonana, zielona kanapka smakuje dużo lepiej niż gotowa, podana przez mamę, a całkowicie żółta, owocowa sałatka to prawdziwy rarytas. Zajęcia tego typu były dla studentek również okazją do poznawania grupy, do rozmów, podczas których dzieci nabierały do nich zaufania, a one same czuły się coraz pewniej w swojej roli.

Scenariusz działań edukacyjnych z „Dnia Żółtego”

Grupa wiekowa: 4-latki

Temat zajęcia: Żółto-kolorowo i zdrowo (Dzień Żółty)

Zakres realizowanych treści: Wiem co jem.

Cele ogólne:

- dostarczenie wiadomości na temat zdrowego odżywiania
- zapoznanie dzieci z nazwami i wyglądem żółtych owoców: ananas, gruszka, brzoskwinia, cytryna, itp.,
- zachęcanie do próbowania nowych smaków
- zapoznanie dzieci z zasadami higieny podczas przygotowania posiłków
- integracja grupy
- utrwalenie kolorów

Cele szczegółowe:

- wiadomości – znają nazwy pokazywanych owoców oraz ich smak, wiedzą jak ważne w żywieniu są owoce,
- umiejętności – potrafią rozpoznać owoce po smaku, zapachu, dotyku, przeliczają w zakresie 5, wykonują czynności pokazywane przez nauczyciela – nakrywają do stołu, mieszają itp.
- postawy – przestrzegają zasad bezpieczeństwa i higieny podczas przygotowania sałatki, współpracują ze sobą

Środki dydaktyczne: żółte owoce, papierowe fartuszki wykonane wspólnie z dziećmi dzień wcześniej podczas zajęć plastycznych, deski, miski, łyżki,

obrusy, sok z cytryny, jogurt, emblematy owoców, papier w formacie A2, żółta farba

Przebieg zajęcia:

1. Czynności przygotowawcze: mycie rąk, owoców, ubieranie się dzieci w żółte fartuszki, wykonane dzień wcześniej – zwrócenie uwagi na samodzielność, nie wyręczanie ale wsparcie, przygotowanie stołów – ustawienie ich w jednym ciągu, nakrycie ceratą, ustawienie naczyń.
2. Rozmowa połączona z pokazywaniem przyniesionych przez dzieci owoców, podział na owoce krajowe i egzotyczne, odniesienie się do wiedzy dzieci na temat walorów zdrowotnych owoców i potrzeby ich spożywania.
3. Odczytanie zaszyfrowanej sympatycznym atramentem wiadomości obrazkowej, co będziemy dzisiaj robić – wyjaśnienie zjawiska.
4. Segregowanie owoców według:
 - wielkości: od największych do najmniejszych
 - gatunku: przeliczanie, ustalenie, których jest najmniej, najwięcej
5. Obieranie owoców przy śpiewaniu znanej dzieciom piosenki „Sałatka owocowa”, krojenie w asyście nauczyciela, studenta oraz pomocy nauczyciela.
6. Własne komponowanie sałatki według uznania dzieci, wykonanie sosu jogurtowego.
7. Wspólna owocowa uczta, przypomnienie o używaniu zwrotów grzecznościowych.
8. Czynności porządkowe.
9. Bal Witaminek (zabawa orientacyjno-porządkowa) – dzieci podzielone są na różne pod względem liczebności grupy: cytrynki, ananasy, jabłka, gruszki, brzoskwinie – przy pomocy emblematów. W trakcie melodii bawią się w dowolny sposób, gdy muzyka milknie szybko tworzą kółeczka składające się z danego owocu. Następnie w trakcie melodii zamieniają się emblematami i znów tworzą kółeczka, na koniec zabawy ustalają jakich owoców było najwięcej, najmniej.
10. Malowanie w małych grupach „Żółtych plakatów” zachęcających do jedzenia owoców – umieszczenie ich na terenie przedszkola.

Scenariusz działań edukacyjnych z „Dnia Niebieskiego”

Grupa wiekowa: 5-6-latki

Temat zajęcia: Zdrowa woda (Dzień Niebieski)

Zakres realizowanych treści: Badamy przyrodę.

Cele ogólne:

- dostarczenie wiadomości na temat wody, jej znaczenia, walorów i właściwości
- budzenie w dzieciach ciekawości i zachęcanie do eksperymentowania
- zapoznanie dzieci z zasadami bezpieczeństwa podczas wykonywania eksperymentów
- integracja grupy
- utrwalenie nawyku picia wody

Cele szczegółowe:

- wiadomości – wiedzą jakie właściwości i znaczenie dla człowieka ma woda,
- umiejętności – potrafią uważnie słuchać i wyciągać wnioski,
- postawy – przestrzegają zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania eksperymentów

Środki dydaktyczne: woda, szklanki, płyn do puszczenia baniek, papier, pistolety na wodę, spinacze biurowe, miski, piasek, ziemia ogrodowa, mąka, sok z cytryny, sól, woda z kranu, filtr do kawy, atrament, zakraplacz, 2 pocztówki, 4 monety dwuzłotowe, biały kwiat np. róża, goździk, margerytka,

Przebieg zajęcia:

1. Zabawy z wodą w ogrodzie wprowadzające w temat. Dzieci mają do dyspozycji cztery stanowiska, z następującymi zabawami:

- Puszczenie baniek mydlanych za pomocą różnych materiałów: słomki, obręcze, miecze, pistolety, konkurs na największą bańkę
- Wyścigi statków wykonanych metodą orgiami po obwodzie dużej miski poprzez dmuchanie w maszty.
- Strzelanie do celu wodnymi pistoletami
- Konkurs na pływające spinacze biurowe: grupę dzielimy na trzy drużyny: każda ma za zadanie korzystając ze zjawiska napięcia powierzchniowego umieścić na wodzie jak największą liczbę spinaczy, wyjaśnienie na czym polega to zjawisko.

2. Powrót do przedszkola, mycie rąk, degustacja wody w stałych w naszym przedszkolu „Kącikach zdrowej wody” – przypomnienie o konieczności picia wody jako najlepszego napoju, założenie fartuszków ochronnych, zaproszenie dzieci do udziału w eksperymentach, wyjaśnienie czym będą się dziś zajmować.

3. Eksperyment 1: Woda jako rozpuszczalnik.

Potrzebne będą: piasek, ziemia ogrodowa, mąka, sok z cytryny, sól, woda z kranu, filtr do kawy, 5 przezroczystych szklanek. Do każdej ze szklanek wsypujemy poszczególne substancje, mieszamy i obserwujemy, które z nich rozpuszczają się w wodzie. Następnie przelewamy kolejno do zlewu powstałe mieszanki przez czyste filtry do kawy i wnikliwie badamy co znajduje się w każdym filtrze. Wyjaśniamy, że woda jest doskonałym rozpuszczalnikiem, wiele materiałów rozpuszcza się w niej całkowicie i w wyniku tego powstaje roztwór. Substancje takie jak piasek, ziemia tworzą zawiesinę i w każdej chwili można je odfiltrować. Słoiki zostawiamy do dalszej obserwacji- w słoiku z rozpuszczoną solą po kilku dniach zaczną się tworzyć kryształy.

4. Eksperyment 2: Ruchliwa woda.

Potrzebne będą: Woda, atrament, zakraplacz, szklanka. Do szklanki z wodą wlewamy dwie krople atramentu i obserwujemy co się dzieje. Wyjaśniamy, że woda składa się z małych cząsteczek, które nawet bez mieszania po pewnym czasie rozpraszają się po całej szklance, możemy zobaczyć jak cząsteczki wody cały czas poruszają się.

5. Eksperyment 3: Czy woda to klej.

Potrzebne będą: 2 szklanki, 2 pocztówki, 4 monety dwuzłotowe. Jedną ze szklanek napełniamy po brzegi wodą, kładziemy pocztówki na obydwu szklankach tak, aby za każdym razem wystawała jedna strona, na wystającej stronie każdej pocztówki kładziemy 1-2 monety. Pocztówka na pustej szklance spada, gdy położymy na nie monety. Pocztówka leżąca na szklance z wodą nie spada, tak jakby się „przykleiła” do wody.

6. Eksperyment 4: Dwukolorowy kwiat.

Potrzebne będą: biały kwiat np. róża, goździk, margerytka, woda, 2 szklanki, czerwony i niebieski atrament. Nauczyciel przecina wzdłuż łodygę kwiatu. Nalewa wody do szklanek, do jednej dodaje czerwony, do drugiej

niebieski atrament, następnie umieszcza w szklankach połówki kwiatu. Na drugi dzień dzieci z zachwytem będą oglądały czerwono-niebieski kwiat.

7. Zabawa ruchowa z chustą animacyjną „Ocean” – dzieci stoją w kole trzymając chustę, jedno dziecko siedzące na środku jest rybakim i łapie rybki – 2, 3 dzieci biegających na czworakach pod chustą.

8. Wykonanie papierowych kropelek na Dzień wody.

Następnego dnia dzieci brały udział w przedstawieniu w Teatrze Lalki i Aktora „Kubuś” połączonego z obchodami Dnia Wody i pokazem „Szalonego Chemika” przygotowanym przez pracowników Wodociągów Kieleckich.

2. Metoda projektu

Pojawiające się w toku realizowanych tematów pomysły, zainteresowania i pytania dzieci są zawsze inspiracją do pracy według metody projektu, bardzo często wykorzystywanej w naszym przedszkolu. Metoda ta daje naszym podopiecznym możliwość podejmowania decyzji, samodzielnego poszukiwania rozwiązań, uczenia się prezentowania i oceniania efektów swojej pracy. Jest to spójne z koncepcją Kilpatricka, który uznał, że „należy stwarzać uczniom warunki do podejmowania działań, do których mają naturalne skłonności i których wykonanie przynosi zadawalający efekt i sprawia uczącemu się przyjemność”².

W czasie praktyk studentki miały możliwość uczestniczyć w projekcie: „Poznajemy dyscypliny sportowe” oraz przyrzeć się działaniom w ramach projektu: „Mała ojczyzna – Świętokrzyskie” realizowanym w najstarszej grupie, który zakładał poznanie regionu, jego tradycji, historii. Dzieci uczestniczyły w wielu warsztatach (współpraca z Ośrodkiem Myśli Patriotycznej na Wzgórzu Zamkowym, udział w konkursie), poznawały zabytki i najpiękniejsze miejsca regionu (wycieczka do skansenu w Tokarni). Drugi projekt to przede wszystkim promowanie aktywności fizycznej, zaszczepienie w najmłodszych dzieciach (3-latki) zamiłowania do sportu, ruchu i zabaw na świeżym powietrzu. Zapoznaliśmy dzieci z wieloma dyscyplinami sportowymi, zasadami zdrowego żywienia. Bawiły się i rywalizowały w grach sportowych oraz spotkały się ze znanymi sportowcami. W ramach projektu podjęliśmy

2 D. C. Phillips, J. F. Soltis, *Podstawy wiedzy o nauczaniu*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003, str. 43.

również próbę pedagogizacji rodziców w tym zakresie i zachęcenia ich do wspólnych zabaw z dziećmi (festyn rodzinny z konkurencjami sportowymi na podsumowanie projektu).

Scenariusz działań edukacyjnych z festynu rodzinnego.

Grupa wiekowa: 3-6-latki

Temat zajęcia: Rodzinny Festyn Sportowy pod hasłem: „Mamo, tato poćwicz ze mną”

Zakres realizowanych treści: Podsumowanie projektu „Poznajemy dyscypliny sportowe”.

Cele ogólne:

- zachęcanie dzieci do aktywnego spędzania czasu razem z rodzicami
- zaprezentowanie zdobytych wiadomości na temat dyscyplin sportowych
- integracja całego przedszkola

Cele szczegółowe:

- wiadomości – wiedzą jakie znaczenie dla człowieka ma aktywność fizyczna i zdrowe odżywianie, znają różne dyscypliny sportowe,
- umiejętności – potrafią bezpiecznie korzystać ze sprzętu sportowego
- postawy – biorą udział w zawodach sportowych stosując zasady fair play

Przebieg:

Festyn odbywał się w ogrodzie przedszkolnym, jednocześnie prowadzone były konkursy w konkretnych miejscach ogrodu, gdzie zapisywane były najlepsze wyniki oraz zabawy, pokazy i konkursy na scenie. W festynie tym brały udział dwie studentki, których pomoc okazała się nieoceniona, a one same świetnie radziły sobie samodzielnie prowadząc jeden z zawodów stacyjnych: pływanie.

1. Zawody, konkursy rozmieszczone na terenie ogrodu:

- Bieg przez płotki z Kubusiem – na czas
- Pływanie (rodzic pompuje rękawki, nakłada dziecku, dziecko “przepląwa przez tunel”) – na czas

- Slalom Gigant (pokonanie slalomu na letnich nartach Rodzic+Dziecko) – na czas

- Koszykówka – na punkty

Na koniec festynu najlepsze rodziny otrzymały dyplomy i nagrody.

2. Na scenie:

- Quiz rodzinny
- Bryczka- zabawa integracyjna
- Rzut balonem z wodą
- Kółko – krzyżyk (9krzeselek, 2 drużyny min. 6 osobowe – najlepiej rodziny, zawodnik siada na wybranym krześle i podnosi do góry znak drużyny, następnie przeciwnik i tak na zmianę, aż zakończy się gra, nie wolno się konsultować, gra musi toczyć się bardzo szybko, można grać do 5 zwycięstw, albo więcej drużyn, kto wygrywa ten zostaje....)
- Chusta animacyjna
- Tańce integracyjne
- Pokaz Karate
- Pokaz pierwszej pomocy (ratownik medyczny-rodzic)
- Pokaz piłkarski

3. Dodatkowe atrakcje na terenie ogrodu:

- Gabinet makijażu (studentki z ZDZ)
- Kurs pierwszej pomocy
- Kącik Zdrowej Wody, drobny poczęstunek
- Szkółka piłkarska
- Konkurs na najpiękniejszy rysunek na betonie wykonany kredą
- Konkurs na największy zamek z piasku

Obserwacje oraz diagnoza przedszkolna oraz wspomaganie dzieci w osiągnięciu gotowości do podjęcia nauki w szkole

Studentki brały też aktywny udział w przeprowadzanej w grupie 5-6 latków diagnozie przedszkolnej oraz opracowywaniu informacji dla rodziców o gotowości szkolnej ich dzieci.

Wspólnie ze studentkami zauważyłyśmy problemy logopedyczne u wielu z dzieci. A jak napisała E. Korczewska: „Społeczny charakter mowy sprawia, że dziecko musi nabyć podstawy tej umiejętności, aby można było mówić o optymalnym poziomie rozwoju, oczywiście

adekwatnym do wieku”³. Zależało mi na tym, aby studentki poznały metody pracy w tym zakresie, ze względu na ogromną skalę problemu oraz zaniedbania rodziców w tym względzie. Przede wszystkim przyjrzały się pracy logopedy, który współpracuje z naszym przedszkolem. Dzięki temu dowiedziały się jak pracować z dziećmi, aby wspomóc ich wymowę oraz jak na co dzień, przy każdej okazji, prowadzić ćwiczenia oddechowe i gimnastykę narządów mowy, ćwiczenia gramatyczne, jak wzbogacać ich słownik.

Scenariusz działań edukacyjnych z zakresu zabaw logopedycznych:

Grupa wiekowa: 5-latki

Temat zajęcia: Wielkanocne zajęczki- zabawy logopedyczne.

Zakres realizowanych treści: Wielkanocne zwyczajaje.

Cele ogólne:

- pogłębienie umiejętności nawykowego oddychania przez nos oraz ekonomicznego zużycia powietrza
- usprawnianie motoryki narządów artykulacyjnych
- naśladowanie głosów zwierząt
- kształcenie poczucia rytmu
- utrwalenie kolorów

Cele szczegółowe:

- wiadomości – znają nazwy pokazywanych zwierząt oraz odgłosy jakie wydają
- umiejętności – potrafią naśladować słuchane treści
- postawy – z uwagą i skupieniem angażują się w zajęcia

Środki dydaktyczne: emblematy zajęczków, nagranie muzyczne (spacer), słomki, ilustracje zwierząt: kot, kaczka, kura, gęś, pies, baranek

Przebieg zajęcia:

Zabawa artykulacyjno-oddechowa „Zajęczki”.

Prowadzący rozdaje wszystkim dzieciom emblematy- opaski z zajęczkiem i opowiada bajkę o tym, jak małe zajęczki wstały wcześniej rano, zrobiły

3 E. Korczewska, J. Kozubek: *Wspomaganie rozwoju mowy*, „Doradca nauczyciela przedszkola”, 2012, nr 8, str. 14.

krótką gimnastykę, umyły się, zjadły śniadanko, wypili przez słomkę soczek z marchewki i poszły na spacer, na którym kicały, zatrzymywały się (na przerwę w muzyce), kiwały głowami, rozglądały się, śmiały: hi, hi, hi, i wdychały świeże powietrze – dzieci naśladują słuchane treści. Gdy zgłodniały, wróciły do domu na obiad, zjadły jabłka i marchewkę, potem oblizały górną i dolną wargę. Po posiłku zabrały się za malowanie pisanek, bardzo podobała im się ich praca, zachwyciły się głośno: ach., śmiały, ruszały z zadowolenia noskami. Po skończonej pracy poszły odwiedzić swoich przyjaciół. Nauczyciel pokazuje po kolei obrazki różnych zwierząt, a dzieci odzywają się w języku danego zwierzęcia. Na koniec wszystkie zajęczeni tańczą przy muzyce i składają sobie życzenia wielkanocne.

Zabawa oddechowa „Wesołe piórka”

Dzieci za pomocą słomek segregują kolorowe piórka – układając je na stosiki według kolorów.

Zabawa ruchowa przy piosence „Jak chodzą zwierzątka”

Nawiązanie współpracy z rodzicami:

Ważną kwestią było pokazanie studentkom innej strony naszej pracy tj. dobrej współpracy z rodzicami. Od lat zachęcam rodziców moich podopiecznych do prowadzenia zajęć i warsztatów z cyklu „Rodzic w roli nauczyciela”. W ich ramach prezentują swoje zawody, pasje i ciekawe umiejętności. Zajęcia tego typu pozwalają opiekunom czuć się w naszym przedszkolu „jak u siebie”, docenić trud pracy nauczyciela oraz obserwować swoje dzieci w grupie rówieśniczej. Same dzieci czują się dumne ze swoich rodziców. Przy okazji zajęć promujących zdrowy styl życia matki i ojcowie występowali w rolach: kucharza, sportowca, lekarza itp. Tegoroczny temat wychowania artystycznego dał im z kolei możliwość zaprezentowania zdolności plastycznych, aktorskich, a nawet krawieckich – mama szyła z dziećmi króliki wielkanocne z filcu.

Rozciągnięcie praktyk w czasie dawało studentom możliwość poznania specyfiki pracy nauczyciela-wychowawcy w ciągu niemalże całego roku, pokazywało jak zmieniają się dzieci, poziom ich wiedzy i umiejętności.

2.1.3. Praktyki studenckie

Wprowadzanie studenta w świat naszego przedszkolnego życia to zadanie wcale nie łatwe, ale ogromnie ciekawe i inspirujące. Ci młodzi, w większości pełni zapału i miłości do dzieci ludzie uczyli się w naszej placówce stawiać pierwsze kroki jako pedagodzy, z początku przerażeni i bezradni, w miarę czasu jaki spędzali z dziećmi stawali się coraz bardziej pewni siebie, konsekwentni i świadomi obowiązku jaki na nich spoczywa. Zależało mi, aby nie tylko doświadczyli zawodu nauczyciela, ale przede wszystkim naprawdę go pokochali, aby zachwycili się dziećmi, ich przeżyciami, odrębnością, aby przeżyli z dziećmi „wiele natchnionych chwil”, a w swojej pracy kierowali się zasadą Janusza Korczaka: „Powiedz dziecku, że jest dobre, że umie, że potrafi”, aby chcieli dać dziecku całe powietrze, słońce, całą życzliwość, jaka mu się należy, niezależnie od zasług czy win, zalet czy przywar.”⁴, aby widzieli dziecko zawsze od dobrej strony i dostrzegali w nich dobro, nawet jeśli jest ono ukryte.

Uważam, że praktyki powinny studenta utwierdzić jak ważny, fascynujący, ale i wymagający jest zawód jakiego się podejmuje lub postawić mu pytanie, czy aby na pewno dobrze wybrał, skoro go to nudzi, czy przerasta. Kiedy przez pierwsze dni pojawiający się studenci poznawali placówkę, personel, podstawowe dokumenty regulujące pracę przedszkola starałam się, aby przede wszystkim zauważyli w nim dziecko, ono ma być zawsze ważniejsze niż dokumenty, teczki metodyczne, czy inne sprawy urzędowe, dobry nauczyciel dla swoich podopiecznych zawsze musi mieć czas, musi ich znać i kochać. Dlatego też podczas każdych praktyk starałam się, aby studenci już od pierwszych dni jak najwięcej czasu spędzali z dziećmi, poznawali ich problemy, marzenia, wspólnie z nimi bawili się, grali. Na początku bardzo onieśmielone studentki nie bardzo wiedziały jak z tymi żywo zainteresowanymi nimi dziećmi złapać kontakt. I tu najlepszą metodą okazały się zabawy stolikowe prowadzone w godzinach rannych, czy popołudniowych. Czas poświęcony na gry, układanki, lepienie z ciastoliny, luźne rozmowy

4 Janusz Korczak, *Złodziejaszek*, Szkoła Specjalna 1925/26 [1926], nr 3.

sprawił, że studentki zapomniały o tremie, czuły się przy dzieciach coraz bardziej swobodnie, poznawały ich imiona, a same dzieci nabrały do nich zaufania, często wręcz konkurując o ich względy i uwagę. Następnym etapem w przełamaniu bariery przed prowadzeniem z dziećmi zajęć było samodzielne przygotowywanie przez studentki zadań dla dzieci w poranku: krótkich zabaw ruchowych, konkursów, zabaw, gier przy stolikach. Takie płynne przejście małymi, niezauważalnymi krokami od obserwacji do prowadzenia zajęć, którego studentki najbardziej się obawiały sprawiało, że odbywało się to naprawdę naturalnie i każdej stronie przynosiło satysfakcję i radość. Już od pierwszych dni studentki brały udział w wyjściach, wycieczkach oraz pobytych w ogrodzie przedszkolnym. Pomagając dzieciom w ubieraniu musiały się nauczyć, że nie wolno ich wyręczać, ale wspierać i instruować, momentami były zdziwione, że dzieci potrafią same tyle zrobić. Wraz z wychowankami odwiedziły pocztę, Muzeum Narodowe, Teatr Lalki i Aktora „Kubuś”, park miejski. Podczas pobytu w ogrodzie dbały o ich bezpieczeństwo, organizowały zabawy, ćwiczenia, obserwowały wzajemne relacje pomiędzy dziećmi, a szczególnie tymi, które wybrały sobie do głębszej obserwacji i analizy. Każde ze studentek brała też udział w wycieczce, przygotowywała kartę wycieczki, listę dzieci, zapoznawała się z zasadami bezpieczeństwa w czasie drogi. Studentki starałam się też aktywnie włączać w przebieg i organizację licznych uroczystości przedszkolnych, np. z okazji Dnia Babci i Dziadka, Dnia Kobiet, Dnia Mamy i Taty, jedna ze studentek prowadziła ze mną Bal Pluszowego Misia, inne zaangażowały się w przygotowanie festynu rodzinnego, podczas którego przeprowadziły konkurs, jak również ogłosiły zwycięzców i wręczyły nagrody. Działania tego typu były dla nich ogromnym wyzwaniem, towarzyszył im duży stres, myślę jednak, że te pierwsze doświadczenia publicznych występów będą dla nich zachętą do podejmowania podobnych akcji.

Brały udział również w przygotowywaniu dzieci do konkursów plastycznych i recytatorskich, ćwicząc z nimi teksty wierszy, gesty

towarzyszące recytacji, zaangażowały się w przygotowanie strojów, pomagały przy wykonaniu prac.

Na bieżąco zbierały materiały do teczki metodycznej, sporządzały notatki z obserwowanych zajęć, zbierały prace dzieci, zapisywały własne refleksje, przygotowywały scenariusze działań edukacyjnych, poznawały dokumenty regulujące pracę przedszkola, prowadziły obserwacje wybranych dzieci w oparciu o gotowe arkusze oraz czyniły własne zapiski. Jedna ze studentek brała udział w opracowaniu arkusza obserwacji dzieci 3- letnich wykorzystywanego podczas rozmów z rodzicami na temat adaptacji i samodzielności dzieci w tej grupie.

Cenną i bardzo przydatną w dalszej pracy pedagogicznej jest według mnie umiejętność stosowania metody analizy rysunku. Zapropnowałam moim studentkom bliższe przyjrzenie się rysunkowi rodzinie i zdobycie podstawowej wiedzy na temat przeprowadzania tej metody z dziećmi. Lauretta Bender wyraziła pogląd, że „przeżycia człowieka z jego najwcześniejszych lat dziecięcych zwykle są bardzo żywe i zawsze, jeżeli tylko jest to możliwe, ujawniają się w rysunku, często w sposób symboliczny.”⁵ Wśród różnych kwestionariuszy i projekcyjnych metod badania rodziny Rysunek Rodziny zajmuje szczególne miejsce. Rysunek Rodziny pokazuje osobę badaną na tle rodziny, pozwala poznać badanego od razu w aspekcie tej właśnie rzeczywistości, jaką jest jego rodzina. Rysunek rodziny pozwala na zebranie bardzo wielu informacji o badanym i jego relacjach rodzinnych, dociera do motywów nieświadomych i nieświadomych sposobów radzenia sobie z sytuacjami trudnymi.

Badanie przebiegało w następujących etapach:

1. Nawiązanie kontaktu studenta z dzieckiem, aby nie czuło się ono skrępowane, onieśmiałe, wprowadzenie korzystnego do badania nastroju i pozyskanie zaufania dziecka.
2. Instrukcja: Studentka prosiła, żeby dziecko narysowało swoją rodzinę: wyjaśniała, że może rysować wszystko co chce: osoby, zwierzęta, przedmioty.
3. Pomoce do badań to kartka papieru i kredki. Dziecko siadało przy stole, tak aby mogło wygodnie rysować.

5 B. Hornowski, *Badania nad rozwojem psychologicznym dzieci i młodzieży na podstawie rysunku postaci ludzkiej*, Ossolineum 1982, str. 29.

4. Obserwacja w czasie badania jako istotny element testu prowadzona była dyskretnie, tak żeby nie peszyć badanego. W obserwacji studentka miała brać pod uwagę i zanotować:
 - kolejność rysowania postaci, a także ewentualnych zwierząt, przedmiotów itd.
 - czas poświęcony poszczególnym osobom, lub przedmiotom, przerwy, zastanowienia itp.
 - szczególną staranność przy niektórych elementach rysunku,
 - komentarze i uwagi słowne, a także bezsłowne objawy emocji np. westchnienia, wiercenie się na krześle, uśmiech.
5. Rozmowa o rysunku – równie ważna jak obserwacja w trakcie rysowania: dziecko objaśniało to co narysowało. Rozmowa zaczynała się od pochwalenia rysunku, następnie dziecko opowiadało o tym co narysowało, czy jest zadowolone ze swego rysunku, czy chciałoby jeszcze coś narysować.
6. Sporządzenie notatek o faktycznym składzie rodziny dziecka.

W Rysunku Rodziny dziecko ukazuje siebie, swoje tendencje i swój obraz członków rodziny, życia rodziny lub wyobrażoną rodzinę zgodnymi ze swoimi marzeniami. Sposób narysowania postaci wyraża uczucia z nimi związane: pozytywne jak podziw i negatywne, jak niechęć, zażdrość itp. Analizując treść rysunku, to znaczy: kto jest na nim przedstawiony, w jaki sposób, w jakiej odległości od innych osób, w jaki sposób autor przedstawia siebie, jakie zmiany wprowadza w stosunku do rodziny faktycznej itd., poznajemy sytuację rodziny taką, jaką ją widzi badany. Studentki miały za zadanie wskazać za pomocą tej metody, kto dla dziecka jest najważniejszy, czyli waloryzowany.

Wskaźniki waloryzacji:

- Osoba rysowana pierwsza (powie nam to obserwacja), gdyż dziecko przywiązuje do niej specjalną uwagę.
- Osoba umieszczona w centrum kartki.
- Ponieważ rysunek najczęściej rysowany jest od strony lewej do prawej – osoba ta może być umieszczona raczej z lewej strony, ale nie na samym brzegu (odnosi się to do praworęcznych).
- Miejsce tej osoby na rysunku jest „najlepsze” w tym sensie, że inni są do niej zwrócenii, stoi górując nad innymi, lub np. siedzi w fotelu, podczas gdy inni stoją itp.

- Osoba waloryzowana była większa od innych, czasem rysowana jest wyżej.
- Osoba najdłużej rysowana, czasem z powracaniem do niej po przerwie.
- Osoba rysowana najstaranniej, z największą ilością szczegółów, najładniejszą fryzurę itp.
- Osoba, przy której badany użył więcej kolorów niż przy innych.
- Osoba, która ma najwięcej przedmiotów dodanych, takich jak kapelusz, torebka, fajka kwiatek.
- Osoba, której w rozmowie dziecko przypisało najwięcej pozytywnych przedmiotów.

Nieocenione oczywiście było podsumowanie dnia i dokładne omówienie poszczególnych zajęć. Refleksje nasuwały się często same, znając dzieci, ich reakcje, studentki same wiedziały po zajęciach co dzieciom się podobało, a co je nudziło. Zależało mi aby same potrafiły dokonywać własnej oceny, aby widziały błędy i wysuwały wnioski na przyszłość. Taka samokontrola to umiejętność bardzo przydatna w dalszej pracy.

Zachęcałam również studentki do zbierania materiałów, pomocy dydaktycznych, płyt – tworzenia własnego warsztatu pracy, zaplecza jakie ułatwi im start w zawodzie.

Myślę, że praktyki były dla studentek, którymi się opiekowałam czasem dobrze wykorzystanym, pewnego rodzaju inspiracją do poszukiwania własnego stylu pracy, własnych metod kształtowania młodego człowieka, za którego będą kiedyś odpowiedzialne. Chciałabym, aby praca była dla nich zawsze przygodą, w której zawsze znajdą uśmiech i wdzięczność swoich podopiecznych i to będzie dla nich największym skarbem.

2.1.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z przedszkolem poprzez praktyki studenckie

Praktyki studenckie odbywające się na terenie naszej placówki w ramach projektu: „Nowe Wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” pozwoliły nam nawiązać żywą współpracę ze środowiskiem Staropolskiej Szkoły Wyższej. Korzyści z tej współpracy

niewątpliwie czerpali nie tylko sami studenci, ale również nasze przedszkole. Studenci mieli okazję zdobywać tu wiedzę teoretyczną dotyczącą zawodu nauczyciela, ale przede wszystkim przygotowywali się praktycznie, mogli sprawdzić swoje predyspozycje, umiejętności, mogli nawiązać prawdziwy, żywy kontakt z dziećmi. Byli aktywnie włączani w bogatą ofertę zajęć dydaktycznych, wyjść, uroczystości, uczestniczyli w realizacji wielu programów i projektów. Mogli liczyć na fachową pomoc, wsparcie, mieli dostęp do dokumentacji, każde zajęcia były z nimi dokładnie omawiane, przy pomocy opiekuna praktyk tworzyli obszernie teczki metodyczne, które będą nieocenioną pomocą w ich przyszłej samodzielnej pracy. Projekt ten traktuje dużo szerzej problem praktyk, studenci odbywali praktyki wg specjalnie dla nich przygotowanego programu, mieli więcej godzin, opiekun ściśle współpracował z uczelnią. Studenci poznali placówkę od każdej strony, realizowali w trakcie praktyk jej koncepcję, założenia, uczestniczyli we wszystkich aktywnościach dzieci, poznawali specyfikę pracy nauczyciela w każdej części dnia, uczyli się analizować efekty swojej pracy, wyciągać wnioski, ciągle się doskonalili, dokonywali autoewaluacji. Projekt zakładał wdrażanie studenta do pracy we wszystkich aspektach: student współpracował z całą kadrą placówki, nawiązywał kontakt z rodzicami, czy specjalistami z MZPPP (logopeda, psycholog, pedagog).

Udział w projekcie był również dla mnie jako opiekuna praktyk bardzo cennym doświadczeniem, miałam okazję dzielić się z innymi moją pasją, dorobkiem. Studentki niejednokrotnie były bardzo pomocne, miały ciekawe pomysły, były lubiane przez dzieci i personel przedszkola. Przedstawiciele uczelni wzięli udział w wywiadzie dla partnerów podczas ewaluacji przeprowadzanej przez pracowników kuratorium.

Bardzo ważnym elementem projektu było zintegrowanie opiekunów poprzez wspólne warsztaty podejmujące ciekawe i ważne tematy oraz seminaria współpracy podczas, których mogliśmy wymieniać się doświadczeniami, dzielić sukcesami, czy wspólnie rozwiązywać problemy pojawiające się w trakcie praktyk.

Literatura

- Hornowski B., *Badania nad rozwojem psychologicznym dzieci i młodzieży na podstawie rysunku postaci ludzkiej*, Ossolineum 1982.
- Korczak J., *Złodziejaszek*, Szkoła Specjalna 1925/26 [1926], nr 3.
- Korczewska E., Kozubek J., *Wspomaganie rozwoju mowy*, „Doradca nauczyciela przedszkola”, 2012, nr 8.
- Phillips D. C, Soltis J. F., *Podstawy wiedzy o nauczaniu*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003.
- Weston D. CH., Weston M. S., *Co dzień mądrzejsze*, Prószyński i S-ka, Warszawa 1998.

2.2. Przedszkole Samorządowe nr 3 w Dobczycach

Jadwiga Daniek-Salawa

Renata Jaroś

Iwona Hujdus

Alicja Zaszczudłowicz

2. 2. 1. Prezentacja placówki

Przedszkole Samorządowe nr 3 w Dobczycach usytuowane jest pomiędzy dwoma osiedlami miasta przy ul. Szkolnej 27. Umożliwia to rodzicom i opiekunom dogodne korzystanie z jego usług. Budynek przedszkola mieści się na dużej ogrodzonej działce. Przedszkole czynne jest w godzinach: 6:30 – 16:30. Budynek jest jednopiętrowy, w którym mieści się 6 sal lekcyjnych (cztery na piętrze i dwie na parterze), szatnie dla poszczególnych oddziałów, gabinet dyrektora, sala logopedyczna i pomieszczenia kuchenne oraz gospodarcze. Dzieci zgrupowane są w sześciu oddziałach. Każdy oddział liczy 25 dzieci, ma swoją odrębną salę i nazwę: motylki, biedronki, słoneczka, krasnale, zające, pszczołki. W szatniach znajdują się półki i wieszaki dla każdego dziecka. Stwarza to doskonałe warunki do nauki samoobsługi w zakresie ubierania się i rozbierania. Sale są jasne, ciepłe i przestronne, przy każdej z nich jest łazienka. W przedszkolu organizowane są zajęcia taneczno – ruchowe, zajęcia ruchowo – rytmiczne, logopedyczne, religia, zajęcia szachowe i zajęcia językowe (język angielski). Z szatni przedszkola dzieci wychodzą prosto do ogrodu, zagospodarowanego zielenią. W ogrodzie jest nowy, dobrze wyposażony plac zabaw i altana przeznaczona do zabaw i odpoczynku dla dzieci. W naszym ogrodzie przedszkolnym rośnie „dąb przyjaźni” zasadzo-

ny przez przyjaciół z niemieckiego Versmold. Przedszkola niemieckie i nasze współpracują ze sobą, dzieląc się wspólnymi doświadczeniami. Nauczyciel naszego przedszkola Iwona Hujdus kilka lat temu prowadziła dla przyjaciół z niemieckich przedszkoli zajęcia otwarte zatytułowane: „Śmieci mniej, Ziemi lżej”. Ściany przedszkola oraz okna udekorowane są pracami dzieci wykonanymi różnymi technikami, nad którymi czuwa Alicja Zaszczudłowicz, która jest koordynatorką od dekoracji i ozdabiania naszego przedszkola. Dodatkowe informacje o placówce są dostępne na stronie internetowej <http://ps3.dobczyce.pl/>. Podany jest tam dokładny adres, nr telefonu i zwięzły opis. Umożliwia to zapoznanie się z przedszkolem i łatwiejsze dokonanie wyboru placówki. Rodzice mogą zapoznać się z harmonogramem zajęć, jadłospisem, który jest dodawany na każdy tydzień, aktualnymi wydarzeniami i statutem przedszkola. Na stronie mieści się galeria prac dzieci i zdjęcia z uroczystości. To umożliwia lepszy kontakt z placówką i zapoznaje rodziców z ważnymi ogłoszeniami.

W naszym przedszkolu pracuje wykwalifikowana i doświadczona kadra z wyższym wykształceniem, która przygotowana jest merytorycznie do pracy z dziećmi. Dyrektorem naszego przedszkola od ponad dwudziestu lat jest pani mgr Małgorzata Bartnik. Nauczyciele z wielkim poświęceniem i oddaniem pracują z dziećmi, nigdy nie szczczędając swojego czasu, gdy zajdzie potrzeba nawet w dni weekendowe. Skutkuje to docenianiem ich pracy przez liczne nagrody za wybitne osiągnięcia i pracę dydaktyczno-wychowawczą. Trzy osoby z placówki otrzymały Nagrodę Małopolskiego Kuratora Oświaty (mgr Małgorzata Bartnik – dyrektor przedszkola, mgr Jadwiga Daniek-Salawa i mgr Iwona Hujdus). Co roku wychowawcy za swoje niebanalne osiągnięcia otrzymują nagrody Burmistrza Miasta i Gminy Dobczyce i Nagrody Dyrektora.

Jako przedszkole „Zielonego Skrzata” bardzo dużą wagę nasza placówka przywiązuje do wychowania proekologicznego. Corocznie bierzemy czynny udział w jesiennych i wiosennych akcjach ekologicznych związanych ze sprzątaniem Świata i Dniem Ziemi. Poruszamy problematykę ekologiczną na zajęciach dla dzieci, chętnie proponujemy dzieciom zabawy badawcze, uczestniczymy w heeepingach, warsztatach plastycznych i konkursach związanych z tą tematyką. Corocznie przygotowywane w naszej placówce są teatryki

o tematyce ekologicznej, przez ostatnie lata przygotowywała je wraz ze swoimi wychowankami Renata Jaroś. W 2010 roku nauczycielka Jadwiga Daniek-Salawa zrealizowała projekt własnego autorstwa: „Każde dziecko wie, jak chronić środowisko naturalne”, którego efektem końcowym było wydanie (za pieniądze pozyskane od Sponsorów) i rozdanie dzieciom książeczek z opowiadaniem o treści ekologicznej jej autorstwa: „Jak Zuzia z Wiktorkiem pomagają chronić środowisko naturalne” (w Gminie Dobczyce i w sąsiednich miejscowościach rozdano 1500 książeczek). Poza tym nauczyciele naszej placówki chętnie biorą udział w licznych projektach, programach i kampaniach o treści ekologicznej, między innymi: „Przyjaciele Natury”, których koordynatorem jest Renata Jaroś i Alicja Zaszczudłowicz, „Żyj, poznawaj, rozwijaj się” (Jadwiga Daniek-Salawa), „Czyste Powietrze”(Iwona Hujdus), „Akademia Aquafresh”(Renata Jaroś), oraz wiele innych. Od wielu lat prowadzimy także w naszym przedszkolu akcję zbierania plastikowych zakrętek dla dzieci chorych, potrzebujących wsparcia.

Od 2009 r. w naszym przedszkolu organizowany jest powiatowy konkurs recytatorski zawsze połączony ze spotkaniem autorskim z wybranym autorem, który tworzy dla dzieci. Pomysłodawcą i zarazem organizatorem konkursu jest nauczycielka Jadwiga Daniek-Salawa. Jest ona również autorką wielu scenariuszy zajęć, które publikowane są w branżowych czasopismach „Bliżej Przedszkola” i „Wychowanie w Przedszkolu” oraz licznych bajek, opowiadań i wierszy dla dzieci, które często są nagradzane. Wydawnictwo WAM wydało w 2009 r. książeczkę z opowiadaniem dla dzieci autorstwa Jadwigi Daniek-Salawy pt.: „Jak Zuzia Wiktorkowi o zwierzętach leśnych opowiadała”.

2. 2. 2. Działania edukacyjne

Przedszkole Samorządowe nr 3 w Dobczycach podczas realizacji Podstawy Programowej daleko wybiega poza nią realizując dodatkowe cele i zadania. Każda z nauczycieli bierze czynny i liczny udział w konkursach regionalnych, powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich, a nawet międzynarodowych. Niestety nie sposób

wymienić wszystkich laureatów, bo jest ich tak wielu. Dzieci nasze co roku uzyskują wysokie notowania na różnych szczeblach i wracają z dyplomami i nagrodami w wielu dziedzinach: śpiew indywidualny i grupowy, taniec, plastyka, recytacja i inne. Pracując na co dzień nauczyciele wspomagają się nowoczesnymi metodami i innowacjami pedagogicznymi. Często pracujemy między innymi metodą projektów oraz autorskimi projektami działań, które pisane są przez nasze nauczycielki. Ostatnio w naszym przedszkolu realizowany jest projekt edukacyjny, którego autorem jest Jadwiga Daniek-Salawa: „Biblioteka! – super sprawa. Książka – wiedza i zabawa”. Bardzo ciekawe są zajęcia arteterapii, na które zapraszają dzieci koleżanka Iwona Hujdus i Alicja Zaszczudłowicz. Na zajęciach tych dzieci z różnymi problemami poprzez działalność twórczą (głównie plastyczną i muzyczną) kształtują swoją osobowość, wyciszają emocje, itp.

Nasza placówka od wielu lat ściśle współpracuje ze Szkołą Podstawową w Dobczycach. Corocznie zapraszamy nauczycieli z klas młodszych na zajęcia otwarte, spotykamy się, aby wspólnie wspierać i konsultować swoje działania dla dobra dzieci. Również z przedszkolakami odwiedzamy dzieci w szkole, żeby przybliżyć im środowisko szkolne. Corocznie badamy także losy naszych absolwentów przeprowadzając ankiety wśród nauczycieli klas pierwszych, a ich wyniki pozwalają nam ulepszać swoje działania zmierzające do jak najlepszego przygotowania wychowanków do nauki w szkole.

Dwa razy w roku zapraszamy rodziców na zajęcia otwarte, podczas których pokazujemy im w jaki sposób bawimy się z ich dziećmi i czego przez zabawę ich uczymy. Rodzice poznają różne nowoczesne i aktywne metody pracy z dziećmi oraz mają możliwość obserwacji swojej pociechy podczas działania. Zajęcia zawsze są połączone z pedagogizacją rodziców.

Przykładowe scenariusze:

Scenariusz wspomagający rozwijanie mowy komunikatywnej

Prowadząca: mgr Alicja Zaszczudłowicz

Temat: „W krainie wyobraźni”

Cel główny: Rozwijanie aktywności komunikacyjnej dzieci w korelacji z mową, ruchem, muzyką i plastyką

Cele szczegółowe:

- rozbudzenie aktywności umysłowej dzieci poprzez:
- umiejętność formułowania pytań
- rozwijanie myślenia dywergencyjnego
- zapamiętywanie sekwencji 10 słów
- analizowanie i nazywanie wyszukanych różnic
- wywoływanie obrazu w wyobraźni
- wyrażanie emocji w muzyce i plastyce

Przebieg:

1. Zabawa przygotowująca narządy artykulacyjne do wypowiedzi „Zabawy na łące” - z wykorzystaniem muzyki.

2. Zaproszenie do krainy wyobraźni poprzez rozwiązanie pierwszego zadania /odczytanie wesołego wierszyka rymowanki i dopowiadania dzieci brakujących rymów/

Oto jest obrazek, /zajaczki na łące.

A wśród białych chmur/ świeci jasne (słońce)

Opodal w gaiku rosną / smaczne grzybki.

W przejrzystym jeziorze /widać małe (rybki)

Lis schował się w norze / i wystawił łapki.

A bocian zgłodniały /poszukuje(żabki).

Pod listkiem zielonym /przysiadła ropucha.

Wojtkowi nad uchem /byczy tłusta (mucha)

Chciał złapać motyla /ugryzła go osa.

Więc obolałego /dotyka wciąż (nosa)

Ratunku, ratunku /do mamusi woła.

Ach żeby mnie tylko /nie ugryzła (pszczoła)

Mama nie słyszała, /zbierała borówki.
A Wojtek na drodze /spotyka małe (mrówki)
Mrówki maszerują, /obeszły go bokiem
Więc uradowany /mruknął do nich (okiem)
Coś tam w górze lata i wesoło ćwierka.
Popatrzył do góry, /zobaczył (wróbelka)
Nagle słyszał trzaski, /co za groźny zwierz?
A to pofukuje /najeżony (jeż)

3. Ćwiczenia wizualizacyjne /dzieci leżą na dywanie n-lka odczytuje tekst wprowadzający dzieci do krainy Elfów.

N: – Połóż się wygodnie. Zamknij oczy. Wsłuchaj się w swój oddech. Wdech – nosem, wydech – ustami. Wdech-wydech (3x). Zmieniam się w ma-lutkiego, ślicznego elfa. Spójrz na siebie. . . w co jesteś ubrany, co masz na nóżkach. Zobacz jakie masz delikatne skrzydełka. . . Jesteś na łące. . . rozejrzyj się dookoła. . . jak tu pięknie. . . świeci słońce. . . jest ciepło wieje lekki wietrzyk. . . posłuchaj, jak brzęczą owady. . . unosisz się do góry, widzisz ma-leńkie elfy ukryte w kolorowych kwiatach. . . to twoi przyjaciele. . . uśmiecha-ją się do siebie, machają rączkami na powitanie. . . Cieszą się że cię widzą. . . kochają cię i ty też je kochasz. . . to wspaniale mieć tylu oddanych przyjaciół. . . razem lecicie na wiosenny bal do królowej Elfów. . . Unosisz się nad łąką, patrzysz z góry. . . to bardzo piękny widok. . . Zapamiętaj ten obraz łąki pełnej słońca, zieleni i kwiatów. . . Dolatujecie do pałacu. . . Jest wspaniały. . . Zo-bacz z czego ma ściany, okna jak pięknie mieni się kolorami tęczy. . . Wielka brama pałacu jest zamknięta. . . Przy bramie leży list.

N: – Otwórzcie oczy. Usiądźcie. Jak myślicie dlaczego brama była zamknięta? Dlaczego bal się nie odbył? Co mogło się zdarzyć?

4. Ćwiczenia na rozwój myślenia dywergencyjnego /proces myślenia za-kłada wiele punktów myślenia dzieci podają liczne możliwości rozwiązania problemu, wymyślają prawdopodobne przyczyny

5. Odczytanie listu królowej elfów z prośbą o pomoc.

Drogie elfy, porwał mnie leśny Troll.

Błagam o pomoc.

Królowa Elfów

6. Pomagając królowej dzieci muszą rozwiązać kilka zadań:

a) Postarajcie się zapamiętać dziesięć słów które za chwile podam: (słońce, wiatr, żaba, ślimak, trawa, kwiaty, nektar, piłka, latawiec, elfy) Dzieci odtwarzają zapamiętane słowa

b) Za chwilę pokaże wam dwa obrazki które różnią się pięcioma szczegółami (dzieci wymieniają różnice – pamięć wzrokowa)

c) Myślenie logiczne – N: – zgadnijcie co jest w pudełku pamiętajcie tak stawiamy pytania żebyśmy mogła odpowiedzieć TAK lub NIE

- czy to żyje? – TAK
- czy to jest roślina? – NIE
- czy to zwierzę? – TAK
- czy mieszka w domu? – NIE
- czy mieszka w norce? – NIE
- czy ma skrzydła? – TAK

Rozwiązanie zagadki: motyl (nauczyciel wyjmuje papierowego motyla z pudełka)

N: – rozwiążaliście zadania, uwolniliście królową elfów, elfy są szczęśliwe pokażcie jak się cieszą – taniec ze wstążkami przy muzyce

7. Dzieci otwierają pudełko w którym jest dla każdego sylweta białego motyla – podają propozycje jak uczynić go bardziej szczęśliwym np. pokolorować, ozdobić.

8. Kolorują sylwetę motyla – po zakończeniu pracy uzasadniają dlaczego ich motyl jest teraz szczęśliwy.

Scenariusz zajęć

Prowadząca: mgr Alicja Zaszczudłowicz

Temat: Zabawy ze słowem z wykorzystaniem utworów wierszowanych.

Cel ogólny: Rozwój twórczej aktywności werbalnej inspirowanej utworami literackimi.

Cele szczegółowe:

- poszukiwanie nowych rozwiązań
- uwalnianie się od stereotypowego postrzegania obiektu
- rozwój zdolności abstrahowania

- rozwój wyobraźni
- wzrost umiejętności rozumienia i posługiwania się symbolami graficznymi
- umiejętność współdziałania i współpracy w grupie twórczej

Przebieg:

1. Powitanie piosenką integracyjną „hej kolego, koleżanko”

2. Odczytanie kilku wierszy autorstwa dzieci /powstałych na poprzednich zajęciach/

3. Słuchanie utworu: “Nie wiem kto” Danuty Wawiłow czytanego przez nauczyciela.

*Pewnego razu nie wiem Kto
raniutko wstał z pościeli,
na głowę włożył nie wiem co
na nogi włożył nie wiem co
do torby włożył nie wiem co i
tyle go widzieli.*

*I wcale mu nie było źle,
Gdy tak się włóczył nie wiem gdzie,*

Na słońcu, w deszczu, w cieniu

Obiady jadł albo nie

Odпочząć siadał albo nie

I wcale tym nie martwił się,

I grywał na grzebieniu. . .

I od tej pory Nie wiem jak

Odnaleźć go na świecie. . .

I ani ryba ani rak,

I nie wie zwierzę ani ptak,

I pewnie wy nie wiecie

4. Krótka rozmowa na temat wiersza

5. Podział grupy na zespoły/zadaniem dzieci jest ustalenie jak ma na imię bohater z wiersza, co ma na głowie co ma na nogach, co niezwyklego potrafi robić/.

6. Zaprezentowanie wyników ustaleń grupowych na temat osoby z wiersza.

7. Odślonięcie rysunku głównego bohatera- takiego jakiego wyobraziła sobie nauczycielka- odczytanie imienia, odgadnięcie zawodu na podstawie rekwizytów

8. „Dziwny pojazd” – kreatywne rysowanie /dzieci w grupach otrzymują rysunki niezwykłych pojazdów/ samolotu, hulajnogi, statku /i mają je przekształcić w bardziej niezwykle którymi mógłby podróżować nasz bohater wiersza. Zabawa przebiega na zasadzie “krążącego rysunku”

9. „Podróż do niezwykłych krain”. /w czasie muzyki dz. podróżują niezwykłym pojazdem, a a przerwę w muzyce zatrzymują się przed wskazaną krajiną i nadając jej nazwę opowiadają o niej/.

10. Słuchanie utworu: „Człowiek ze złotym parasolem” Danuty Wawiłow

Żółtą drogą, zielonym polem szedł raz człowiek z parasolem.

I uśmiechał się mimo słoty, bo parasol był cały złoty,

Coś mu śpiewał, bzykał jak mucha, smutne bajki plółł mu do ucha. . .

I ten deszcz tak padał i padał, a parasol gadał i gadał

a ten człowiek mu opowiadał.

I oboje byli weseli, choć się wcale nie rozumieli

bo ten człowiek mu gadał po polsku, a parasol po parasolsku...

11. Wymyślanie symbolu graficznego przedstawiającego uczucie radości towarzyszące bohaterom wiersza.

12. Tworzenie sławnych metafor np. deszcz- słoń- deszczosłoń itp

13. Taniec “Spacer z parasolem”- wchodzenie w rolę bohatera [etiuda teatralna przy muzyce]

14. Zabawa słowna dokończ zdanie np. Parasol opowiadał bajkę o dziewczynie która. . . itp

15. Rysowanie na temat „Niezwykła kraina”

Scenariusz zajęć dla dzieci cztero-, pięcioletnich

Prowadzący: mgr Renata Jaroś

Temat: Zabawy z deszczem i wiatrem.

Cel ogólny: Tworzenie, działanie, przeżywanie z wykorzystaniem listopadowej pogody.

Cele szczegółowe:

- rozwiązuje zagadki dźwiękowe,
- przedstawia swoje odczucia ruchem, gestem, mimiką,
- inscenizuje piosenkę ruchem,
- wystukuje rytm muzyki,
- bawi się słowem wymyśla nowe słowa,
- aktywnie uczestniczy w interpretacji wiersza grając na instrumentach niekonwencjonalnych,
- ruchem ilustruje muzykę,
- opowiada swoje wyobrażenia po wysłuchanej muzyce,
- przenosi swoje wyobrażenia muzyczne na papier,

Pomoce: dobór odpowiedniej muzyki, zagadki dźwiękowe, gazety, sylweta parasola i stworko-zwierzaków, wiersz „Mały wietrzyk”, instrumenty niekonwencjonalne, chustki, kartki z bloku rysunkowego, farbki, pędzle

Przebieg:

1. Zagadka dźwiękowa. Dzieci odgadują zagadki dźwiękowe /płyta CD/ dotyczące zjawisk atmosferycznych: wiatr, wichura, deszcz, burza.

2. Zabawa pantomimiczna. Dzieci siedzą w kole-nauczyciel daje każdemu dziecku gazetę. Dzieci na niby czytają pogodę. Nauczyciel opowiada np. na pierwszej stronie na dole gazety znajduje się prognoza pogody na kilka najbliższych dni. Dzisiaj będzie słoneczny dzień – dzieci pokazują mimiką, gestem, ruchem, że się cieszą. Jutro będzie padał deszcz dzieci pokazują jak się smuć, a w środę pogoda się załamie będą przez Polskę przechodzić trąby powietrzne – dzieci pokazują zdziwienie, zaskoczenie itd. Treść opowiadania zależy od inwencji nauczyciela.

3. Zabawa inscenizacyjna z piosenką „Kap, kap, kap”/płyta CD Piosenki dla przedszkolaka – Chlipacze cz. 2. Dzieci naśladują ruchem nauczyciela podczas śpiewania piosenki.

4. Zabawa paluszkowi. Dzieci palcami uderzają w gazetę wystukując rytm muzyki.

5. Zabawa twórcza. Dzieci oglądają parasol z wystającymi nogami różnych zwierząt-domyślają się jak te zwierzęta się nazywają. Po odsłonięciu nadają stworkom wymyślone przez siebie nazwy.

6. Instrumentacja wiersza „Mały wietrzyk”. Dzieci siedzą przed nauczycielem, który wybiera chętne dzieci do instrumentacji wiersza. Dzieci wybierają sobie instrumenty niekonwencjonalne. Podczas, gdy nauczyciel czyta wiersz wskazane dziecko gra na określonym instrumencie.

Mały wietrzyk wiosenny, ledwie w drzewach zaszumi. – (reklamówka)

Ledwie w krzakach zamruczy. – (woreczek)

Jeszcze gwizdać nie umie, jeszcze się uczy. – (gwizdek)

Znalazł szczerbę w płocie zaświstał, – (flet)

Znalazł listki zapał na listkach. – (organki)

Czasem w suchych gałęziach zatrzeszczy, – (grzechotka)

Czasem nuci, gdy zagra mu deszczyk, – (dzwonki)

Albo szemrze w zeszłorocznej trawie, – (gazeta)

Albo szepce tak, że milczy prawie, – (balon)

Ludzie mówią nie ma wietrzyka A on jest tylko sucha słowika.

Dzieci wypowiadają się na temat wiatru (delikatny, słaby, zwiewny)

Poznają określenie zefirek.

7. Zabawa ruchowa z chustkami do muzyki poważnej „Spotkanie dwóch wiatrów”. Dzieci tańczą przy muzyce trzymając chustki z tiulu i pokazując ruchem wiatr słaby, gdy muzyka jest cicha, spokojna- silny, gdy muzyka jest głośna, gwałtowna.

8. Słuchanie fragmentu utworu muzyki poważnej „Cztery pory roku”- jesień”. Dzieci leżą na dywanie z zamkniętymi oczami i wyobrażają sobie o czym ona opowiada. Potem opowiadają swoje doznania.

9. Malowanie muzyki. Dzieci słuchając muzyki jednocześnie ją malują.

Scenariusz zajęć wychowawczo-dydaktycznych dla dzieci 4-letnich

Prowadzący: mgr Renata Jaroś

Temat: „Kotki czyścioszki”

Cele:

- doskonali spostrzegawczość, uwagę, wyobraźnię
- słuca utworu literackiego” Jak kotek zwierzęta mlekiem częstował” H. Bechlerowa,
- nazywa zwierzęta i zna ich głosy,
- ćwiczy słuch fonemowy,
- rozpoznaje i nazywa samogłoski,
- poprawnie wykonuje gimnastykę buzi i języka,
- nazywa własne części ciała,
- usprawnia technikę narządów mowy – onomatopeja/dźwięki naśladowcze/
- umiejętnie integruje się z rodzicami w zabawie podczas masażu relaksacyjnego,
- doskonali sprawność manualną,

Przebieg:

1. Zagadka graficzna „Kotek”- dzieci odgadują zagadkę, a następnie w przestrzeni rysują kotka.

2. Słuchanie opowiadania H. Bechlerowej „Jak kotek zwierzęta mlekiem częstował”.

3. Rozmowa na temat opowiadania „Jakie zwierzęta występowały w opowiadaniu, czym kotek częstował zwierzęta, co zwierzęta jadły?”

4. Zabawa ruchowa „Kot jest, kota niema”.

5. Zabawa czytelnicza „Kotek czyta”. Dzieci czytają samogłoski wg metody J. Cieszyńskiej.

6. „Kotki i mleczko” – każde dziecko ma na talerzyku koci przysmak /jogurt/. Kotki zlizują językiem swój przysmak z talerzyka.

7. Nauczycielka rozdaje małe lusterka i zachęca, aby dzieci-kotki przejrzaly się w nim. Dokonują samokontroli w lusterkach:

- oblizują językiem wargi,
- zlizują pokarm spod nosa,
- zlizują pokarm z brody,

- zlizują pokarm z kącików ust,
 - czyszczą językiem zęby każdy oddzielnie.
8. Bawią się paluszkami przy piosence „Kotki czyścioszki”.
9. „Co kotek miał” – ćwiczenie narządów mowy na zgłosce miau.
10. Zabawa integracyjna – masaż relaksacyjny „Napiszmy list”.
11. Wykonanie myszki: łupinki orzecha, plasteliny, włóczki.

Scenariusz zajęć wychowawczo-dydaktycznych dla dzieci 5- 6- letnich

Prowadząca: mgr Renata Jaroś

Temat: Ziemia – błękitna planeta.

Cel ogólny: Poznanie przez dzieci świata przyrody na drodze obserwacji, doświadczeń, eksperymentów.

Cele operacyjne:

- uogólnienie i rozwijanie twórczego myślenia przy rozwiązywaniu zagadki,
- uświadomienie dzieciom teorii, że Ziemia krąży wokół Słońca,
- rozumienie zjawiska, że dzień następuje po nocy,
- wzbogacenie słownictwa dzieci o nowe wyrazy: grawitacja, budowa Ziemi/Jądro Ziemi, płaszcz Ziemi, skorupa Ziemi /,
- zwrócenie uwagi na konieczność ochrony Ziemi przed szkodliwą działalnością ludzi,
- rozwijanie aktywności plastycznej dziecka,

Pomoce: plansze przedstawiające kosmos, Ziemię, globus, lampka, jabłko dla każdego dziecka, balon, klocek, różne rodzaje ziemi /gлина, żwir, ziemia kwiatowa, kamienie/, serwetki w kwiatki, tusz, spryskiwacz z wodą.

Przebieg:

1. Rozwiązanie zagadki werbalnej. Odpowiedź Ziemi.
2. Oglądanie mapy Układu słonecznego. Objasnienie co przedstawia.
3. Spotkanie z globusem. Nauczycielka przedstawia model Ziemi i wspólnie z dziećmi go omawia.

4. Przeprowadzenie doświadczenia, które ma uświadomić dzieciom teorię, że Ziemia krąży wokół Słońca i wyjaśnić – dlaczego po dniu następuje noc?

5. Zabawa ruchowa „Dzień – noc”. Dzieci poruszają się po sali w rytm muzyki.

6. Na hasło „dzień” naśladują czynności, jakie można wykonać w ciągu dnia, na hasło „noc”, kładą się na dywan i śpią.

7. Zabawa doświadczenie „Przyciąganie ziemskie”. Nauczyciel upuszcza różne przedmioty /balon, kartkę, klocek/ – dlaczego opadają na Ziemię.

8. Jabłko modelem Ziemi – doświadczenie. Dzieci dzielą jabłko na części poznają budowę geologiczną Ziemi; stosunek mórz do lądów.

9. Jaka jest ziemia?- zabawa badawcza. Dzieci oglądają, badają dotykiem ziemię określają słownie swoje spostrzeżenia.

10. „Podarunek od Ziemi” – zabawa integracyjna.

11. Niebezpieczne dzikie wysypiska-doświadczenie. Dzieci wyciągają wnioski.

12. Praca plastyczna w grupach na temat: „Nasza Ziemia”- rysowanie kredkami.

Scenariusz zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla dzieci 4–5 -letnich.

Prowadząca: mgr Jadwiga Daniek-Salawa

Temat zajęć: Ciekawe zwyczaje zwierząt.

Cele:

1. Poziom II (4-latek)

- zna niektóre nazwy zwierząt żyjących w środowisku naturalnym, np. zając, żaba, motyl,
- rozpoznaje zwierzęta hodowlane i żyjące na wolności,
- wie w jaki sposób odżywiają się zwierzęta w naturalnym środowisku,
- zna zwyczaje zwierząt domowych, np. psa i kota,
- formułuje samodzielnie zdania na określony temat,
- umie dzielić się swoimi spostrzeżeniami,
- uczestniczy w zajęciach ruchowych proponowanych przez nauczyciela – zmienia sposób poruszania się zgodnie z poleceniem

- wyraża w formie pracy plastycznej wiedzę o świecie
2. Poziom III (5-latek)
- wymienia zwierzęta żyjące w różnych środowiskach, np. li, sarna w lesie, biedronka, motyl na łące,
 - umie opisać wygląd i zachowanie niektórych zwierząt,
 - opowiada o przebiegu wydarzeń w sposób logiczny,
 - opisuje słownie ilustrację,
 - uwzględnia w wypowiedziach kolejność zdarzeń i zależności przyczynowo-skutkowe,
 - uczestniczy w zajęciach organizowanych przez nauczyciela – wykonuje poprawnie ćwiczenia według instrukcji,
 - przedstawia świat przyrody w pracach plastycznych.

Pomoce: sylwety do utworu H. Bechlerowej: „Jak kotek...”, kartoniki za zwierzątkami dla każdego dziecka, ilustracje zwierząt i napisy dźwiękonaśladowcze, obrazki i napisy do zabawy ruchowej, koperty z zadaniami indywidualnymi dla każdego dziecka, kartki z wyrazami dźwiękonaśladowczymi również dla każdego dziecka.

Przebieg:

1. Słuchanie utworu H. Bechlerowej: „Jak kotek zwierzęta mlekiem częstował” ilustrowanego sylwetami. Analiza treści utworu, opowiadanie przebiegu wydarzeń z uwzględnieniem preferencji pokarmowych poszczególnych zwierząt.

2. Zabawa dydaktyczna w kole: „Zwierzęta”. Dzieci losują kartoniki przedstawiające różne zwierzęta. W kole wypowiadają się kolejno na temat zwierzątka, które jest na jego obrazku.

a. Segregowanie tych zwierząt ze względu na miejsce, w którym można je spotkać;

- las (lis, wiewiórka, niedźwiedź, sarna, itd.)
- łąka (motyl, pszczoła, biedronka, żaba, itd.)
- zagroda wiejska (koza, krowa, kura, kaczka, itd.)
- Zoo (lew, foka, tygrys, żyrafa, itd.)

b. Dobieranka obrazkowo-wyrazowa: „Mowa zwierząt”. Dzieci odczytują głośno z pomocą nauczyciela wyrazy dźwiękonaśladowcze: KWA KWA; KO KO, MU, BE, SY, itp. (według pomysłu prof. J. Cieszyńskiej) i dobierają do obrazków, na których znajduje się zwierze, które z taki sposób „mówi” (kura – KO KO, baran – BE, krowa – MUu, itd.)

c. Zabawa w sferze ruchu: „Zamień się w ...”;

- reagują ruchem i głosem na obrazek (kot, krowa, kaczka, piesek),
- reagują ruchem i głosem na wyraz dźwiękonaśladowczy (SY, BE, KO KO, IHA).

3. Praca indywidualna zadaniowa; dzieci zabierają koperty podpisane swoimi imionami i wykonują zadania:

- składają obrazek z części przystających przedstawiający jakieś zwierzę, mówią jakie zwierzę przedstawia obrazek, co to zwierzę lubi jeść, w jaki sposób się porozumiewa, gdzie mieszka;
- dobierają obrazki i wyrazy dźwiękonaśladowcze (baran – BE, kot – MIAU lub kaczka – KWA KWA, krowa – MU, itp.) opowiadają o swoich zwierzątkach.

4. Praca plastyczna przy stolikach. Każde dziecko otrzymuje kartkę z jednym lub dwoma wyrazami dźwiękonaśladowczymi. Zadaniem dzieci jest narysować i powiedzieć, jakie zwierzątko wydaje takie dźwięki.

Scenariusz zabaw dydaktyczno-wychowawczych dla dzieci 6-letnich.

Prowadzący: mgr Jadwiga Daniek-Salawa

Temat: Zwierzęta...

Cele operacyjne:

- dodaje, odejmuje, mnoży w pamięci lub na konkretach według własnych kompetencji,
- rozwiązuje zagadkę według kodu liczbowo-literowego, odczytuje hasło,
- zna ogólnie przyjęte porównania cech do wybranych zwierząt, potrafi pogrupować je w pary,
- reaguje ruchem i dźwiękiem na wyraz globalny,
- rozumie czytany tekst, potrafi kojarzyć fakty,
- czyta wyrazy, zdania według własnych możliwości,
- rozpoznaje nazwy zwierząt w ciągu liter,
- rysuje zwierzę, którego nazwę odnalazło w literowym ciągu.

Pomoce: żabki z działaniami matematycznymi i literami, liczby od 1 -11, koperty oznakowane „ch” i „dz”, wyrazy i zdania, wyrazy globalne, płyta CD,

tekst wiersza: „Zuzia na łące” J. Daniek –Salawy, kartki z ciągami liter do pracy indywidualnej.

Przebieg:

1. Zabawa dydaktyczna: „Wesołe żabki”. Na tablicy umieszczone są liczby od 1 -11. Dzieci otrzymują żabki z działaniami matematycznymi typu: 10-5, 4+2, 3-2 – rozwiązują je w pamięci lub na konkretach i umieszczają żabkę na tablicy pod odpowiednim wynikiem (żabki z drugiej strony mają litery).

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
- W e s o ł e ż a b k i.

Po odwróceniu żabek odczytują powstałe hasło.

2. Zabawa czytelnicza: „Dobierz w pary”. Dzieci dzielą się na grupy: *chłopcy i dziewczynki*, każda grupa otrzymuje kopertę z odpowiednim oznakowaniem, a w niej:

- Chłopcy: Dziewczynki:
- Głodny jak wilk.
- Pracowity jak mrówka.
- Zdrowy jak ryba.
- Wierny jak pies.
- Dumny jak paw.
- itp. Zadaniem dzieci jest połączyć odpowiednie części zdania ze sobą, żeby powstały prawdziwe powiedzenia. Wyjaśnianie znaczeń poszczególnych powiedzeń.

3. Zabawa ruchowa z elementami ćwiczeń ortofonicznych: „Zamień się w...”

- Dzieci tańczą swobodnie po sali w rytm muzyki – reagują ruchem i dźwiękiem na pokazywane przez nauczyciela wyrazy globalne (żaba, bocian, motyl, osa, itp.)

4. Praca z tekstem. Słuchanie wiersza: „Zuzia na łące” J. Daniek-Salawy. Analiza treści tekstu. Dzieci otrzymują wyrazy i zdania, odczytują je i umieszczają na tablicy pod wyrazami: *tak* lub *nie*. Pod „*tak*”, gdy zdanie lub wyraz zgadza się z tekstem utworu, a pod „*nie*”, gdy zdanie lub wyraz nie odnosi się do tekstu.

5. Praca indywidualna. Każde dziecko otrzymuje na kartce inny ciąg liter, a w nim ukrytą nazwę zwierzęcia (lew, kot, lis, sarna, itp.). Zadaniem dziecka jest odnaleźć i podkreślić nazwę zwierzątka i narysować je poniżej.

- Przykłady: sakotimal, zaklewran, porliswem, itp.
- Tekst wiersza:

Zuzia na łące

*Poszła Zuzia na łąkę z samego rana.
Zobaczyła tam wesołe żabki i spotkała bociana.
Podziwiała kolorowe motylki fruwające
i mrówki ciężko pracujące na łące.
Spotkała pana kreta w czarnym garniturze
i zobaczyła pszczołki całkiem nieduże.
Osy, trzmiele, żuczki i biedronki –
zachwyciły Zuzię mieszkańcy łąki.
Nad każdym kwiatkiem się pochylała
i wąchając je zapachów szukała.
„Ach, jak tu pięknie!” – zawołała Zuzia zachwycona
i wróciła do domu bardzo zadowolona.
(Jadwiga Daniek-Salawa)*

Scenariusz zajęć dla dzieci 5, 6-letnich.

Prowadzący: mgr Jadwiga Daniek-Salawa

Temat: „Wiemy, jak można oszczędzać wodę?”

Cele zajęć:

- poznanie, dlaczego woda jest niezbędna do życia na ziemi i komu jest ona potrzebna
- rozumienie, że należy ją oszczędzać
- poznanie przykładowych sposobów oszczędzania wody

Pomoce:

ilustracje, obrazki, symbole graficzne

płyta CD

nagrane zagadki słuchowe

tekst opowiadania J. Daniek-Salawy „Podlewamy ogródek”

karty do pracy graficznej.

Przebieg zajęcia:

1. Zabawa dydaktyczna: „Komu potrzebna jest woda?” Nauczycielka pokazuje dzieciom przypięte na tablicy lub rozłożone na dywanie obrazki z różnymi zwierzętami, roślinami, ludźmi, przedmiotami. Dzieci wybierając obrazek uzasadniają, czy dana postać na nim potrzebuje wody z uzasadnieniem do czego. Obrazki, na których są przedmioty, którym woda jest potrzebna tylko do ewentualnego utrzymania czystości (kubek, okno, itp.) dzieci odkładają do przygotowanego koszyczka.

2. Segregowanie pozostałych obrazków na trzy grupy (świat roślin, świat zwierząt, świat ludzi) oznakowanych symbolami graficznymi.

3. „Burza mózgów” – co by było, gdyby na świecie zabrakło wody? – woda była by skażona, nie zdatna do picia ani dla ludzi, ani zwierząt, ani roślin? (wypowiedzi dzieci). Na koniec dyskusji nauczycielka pokazuje ilustracje przedstawiające mieszkańców ziemi bez wody (człowiek bez wody może żyć kilka dni, ryba wyjęta z wody czasami tylko kilkanaście minut, itp.)

4. Zabawa ruchowa z wykorzystaniem emblematów: „Znajdź swój domek”. Dzieci otrzymują losowo kartoniki przedstawiające człowieka, zwierzę lub roślinę. Biegają swobodnie po sali w rytm muzyki CD. Gdy muzyka milknie odszukują w sali odpowiedni symbol graficzny i tam się gromadzą,

5. Zabawa dydaktyczna: „Woda w domu”. Dzieci rozwiązując zagadki słuchowe rozpoznają do czego potrzebna jest woda w domu (pranie, mycie zębów, splukiwanie wody w toalecie, gwizd czajnika, itp.) Do czego jeszcze wykorzystujemy wodę w domu?

6. Słuchanie opowiadania J. Daniek-Salawy: „Podlewamy ogródek”. Rozmowa na temat treści:

w jaki sposób bohaterowie oszczędzali wodę?

w jaki inny sposób można jeszcze oszczędzać wodę?

7. Praca indywidualna graficzna. Na kartce umieszczone są małe obrazki przedstawiające sytuacje, w których oszczędzana jest woda i odwrotnie. Zadaniem dzieci jest pokolorować obrazki przedstawiające sytuacje sprzyjające oszczędzaniu wody, zaś te, które przedstawiają sytuacje odwrotne przekreślić.

Podlewamy ogródek /J. Daniek-Salawa/

– Idę podlewać warzywa w ogródku – powiedział pewnego lipcowego wieczoru tatuś. – Czy chcecie mi pomóc? – zwrócił się do Zuzi i Wiktorka, którzy grali w domino.

– Świetnie! Tylko pozbieramy domino tatusiu – powiedziała Zuzia.

– Oczywiście, córeczko.

– Tak! Super! – powiedział Wiktorek. – Zaraz naleję wody do mojej konewki.

– Nie musisz Wiktorku, bo wodę mam w tej dużej beczce pod rynną, więc ją wykorzystamy do podlewania roślin w ogródku – stwierdził tatuś. – Jest to deszczówka, więc dla roślin jest o wiele zdrowsza, a poza tym zaoszczędzimy trochę tej z kranu – dodał.

– To świetny pomysł, tatusiu – zauważyła Zuzia. – W przedszkolu pani nam opowiadała, że zasobów wodnych, zdatnych do picia, jest coraz mniej, bo ludzie bezmyślnie zatruwają rzeki i jeziora.

– Dlatego wodę należy oszczędzać i do podlewania ogródka można wykorzystać wodę deszczową, która zgromadziła się w beczce – powiedział tatuś.

– Pani mówiła, że bez wody nie byłoby życia na ziemi – przypomniał sobie Wiktorek. – I dlatego trzeba dokręcać kurki w łazience i najlepiej brać prysznic, zamiast kąpieli w wannie – dodał.

– Tak, masz rację syneczku – powiedział tatuś. – Gdyby wszyscy o tym pamiętali, to na dłuższą starczyłoby wodnych zasobów na świecie. Poza tym ludzie płaciliby mniejsze rachunki za wodę – dodał.

– Mamusia zawsze pilnuje nas, żebyśmy nalali sobie wody do kubeczków, jak myjemy zęby i żeby kurek był zakręcony – powiedział Wiktorek.

– To bardzo dobrze, bo gdyby przez cały czas mycia zębów lała się woda, to pomyślcie ile jej by się zmarnowało – dodał tatuś.

– Pani mówiła nam jeszcze, że wymieniając wodę w akwarium, można ją wykorzystać do podlewania kwiatków w doniczkach, a nie wylewać do zlewu – przypomniała sobie Zuzia – W ten sposób wodę wykorzystuje się tak, jakby dwa razy – dodała.

– To rzeczywiście bardzo dobry pomysł na rozsądne i oszczędne korzystanie z wody – potwierdził tatuś.

– Tatusiu, a może moglibyśmy tą Twoją deszczową wodą podlać kwiatki w doniczkach na parapetach? – zapytał Wiktorek. – To też byłoby oszczędzanie wody, prawda?

– Bardzo dobry pomysł, syneczku, i to rzeczywiście również będzie oszczędność wody – powiedział tata. – Beczka jest pełna, więc na pewno wystarczy na kilka dni do podlewania roślinek w ogródku i w doniczkach, a później może wreszcie spadnie deszcz, to znowu się napełni – dodał.

– To bierzmy się do pracy, żebyśmy zdążyli przed kolacją – zawołała Zuzia.

2. 2. 3. Praktyki studenckie

Czworo nauczycieli z naszego przedszkola przeszło pozytywnie szkolenia i weryfikację, aby móc przystąpić do projektu i sprawować opiekę nad studentami praktykantami – przyszłymi nauczycielami. Zapraszając do naszej placówki studentów dzieliłyśmy się przede wszystkim swoją wiedzą praktyczną i doświadczeniem. Większość z podopiecznych z wielką radością przystąpiła do odbywania praktyk, bardzo twórczo realizując zadania wynikające z projektu. Studenci byli ciekawi praktycznych rozwiązań w codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej, pytali o rzeczy ważne i niezrozumiałe, wyciągali konstruktywne wnioski. Czas praktyk był także dla niektórych sposobem weryfikacji planów na przyszłość. Podczas odbywania praktyk Studenci uczestniczyli nie tylko w codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej, ale również brali udział w uroczystościach, radach szkoleniowych, pedagogicznych, konkursach, wycieczkach, i innych wydarzeniach, które realizowane były w danym okresie. Studenci wspierali nauczycieli również podczas realizacji autorskich projektów, pomagali podczas tworzenia dekoracji oraz brali udział w różnorodnych działaniach towarzyszących codziennej pracy nauczycieli (Dzień Babci i Dziadka, Bal Karnawałowy, Piknik Rodzinny, itp.) Studenci mieli różnorodne zainteresowania i uzdolnienia, a także ciekawe pomysły, pasje i profesje, którymi dzielili się z nami i z naszymi wychowankami. W pierwszym roku realizacji projektu jedna ze Studentek zajmująca się na co dzień pokazami żywych okazów sów i jastrzębi zorganizowała taki pokaz w naszym przedszkolu dla wszystkich wychowanków. Pokaz był niezmiernie ciekawy i bardzo

interesujący dla dzieci. Wiele nowych i bogatych treści wniósł on z przyrodniczego punktu widzenia.

Studenci przygotowując się do samodzielnego prowadzenia zajęć wykonywali także pomoce dydaktyczne. Zazwyczaj były to autorskie środki realizacji, ciekawe i inspirujące dzieci do działania. Pomoce były kolorowe, przystosowane do wieku dzieci i ich możliwości oraz bardzo estetycznie wykonane. Czasami niektórzy wspomagali się zasobami internetowymi, jednak wprowadzając własne modyfikacje i wzbogacając o własne pomysły. Poza tym każdy z praktykantów tworzył bogatą teczkę metodyczną, która na pewno przyda się mu w okresie, gdy podejmie samodzielną pracę zawodową w tym kierunku. Jako opiekunowie wspomagaliśmy Studentów przy tworzeniu bazy dydaktycznej, konstruowaniu scenariuszy zajęć i ogólnej oprawy merytorycznej podczas realizacji praktyk. Kontakty ze Studentami trwają nadal i wciąż chętnie pomagamy im podczas dalszej drogi edukacyjnej, a u niektórych już zawodowej.

2. 2. 4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką poprzez praktyki studenckie

Kiedy przystąpiłyśmy do realizacji projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”, realizowanego przez Staropolską Szkołę Wyższą w Kielcach, automatycznie nawiązana została ścisła współpraca pomiędzy naszą placówką a Uczelnią. W ramach szkoleń miałyśmy okazję gościć w Kielcach uczestnicząc w konferencjach i spotkaniach sprawozdawczych na kolejnych etapach realizacji projektu. Na co dzień ściśle współpracowałyśmy z władzami wydziału zamiejscowego w Myślenicach oraz z koordynatorami do spraw projektu. Współpraca była bardzo merytoryczna i owocna, nastawiona na Studentów i jak najlepsze przygotowanie ich do przyszłej pracy w zawodzie nauczyciela. Poza tym nawiązała się współpraca pomiędzy opiekunami praktyk z różnych placówek, która owocowała wymianą doświadczeń i spostrzeżeń. Praktyki studenckie mobilizowały nas do urozmaicania środków realizacji poszczególnych działań związanych

z realizacją podstawy programowej, aby każdy przyszły nauczyciel mógł jak najwięcej zaobserwować i jak najwięcej zobaczyć praktycznych rozwiązań podczas naszej codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej. Studentów angażowałyśmy także do różnych działań środowiskowych, aby mogli zaobserwować, że przedszkole najczęściej funkcjonuje w korelacji z różnymi instytucjami i przedsięwzięciami (Biblioteka Miejska, Szkoła Podstawowa, Szkoła Muzyczna, RCOS, Policja, Straż Pożarna, Ośrodek Zdrowia, itp.).

Projekt ten był bardzo dobrze przygotowany i sukcesywnie realizowany przez pracowników Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach i mamy nadzieję, że przede wszystkim wiele dał Studentom, którzy mieli możliwość wziąć w nim udział. Dla nas opiekunów był niezmiernie ciekawą formą dzielenia się dobrymi praktykami, dzielenia swoją wiedzą, a przede wszystkim dzielenia swoim doświadczeniem pedagogicznym. Studentów przyjmowałyśmy z wielką radością i otwartością. Na każdym szczeblu przebiegu praktyki służyłyśmy niezbędną pomocą i radą.

Współpraca pomiędzy Uczelnią i naszym przedszkolem (Przedszkole Samorządowe nr 3 w Dobczycach) przebiegała bardzo dobrze i konstruktywnie. Mamy nadzieję na dalszą owocną współpracę z Uczelnią i że jeszcze kiedyś będziemy miały możliwość udziału w takim lub podobnym projekcie. Za rzetelną i owocną współpracę wszystkim serdecznie dziękujemy!

2. 3. Przedszkole w Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich

Socha Magdalena

Rutka Agnieszka

Wilk Monika

2. 3. 1. Prezentacja placówki

Zespół Szkół, w skład którego wchodzi m.in. przedszkole znajduje się w miejscowości Kostomłoty Drugie, które położone są w bezpośrednim sąsiedztwie Kielc, w gminie Miedziana Góra. Szkoły wchodzące w skład zespołu obejmują kompleks budynków: dwa dwupiętrowe pawilony oraz budynek przedszkola. W placówce znajduje się osiem sal dydaktycznych przeznaczonych dla najmłodszych wychowanków. Sale wyposażone są w atestowane, nowoczesne meble dostosowane do warunków fizycznych dzieci. Pomieszczenia przedszkolne, ich wyposażenie oraz środki dydaktyczne, pozwalają na realizację programu nauczania oraz założeń podstawy programowej wychowania przedszkolnego. Kąciki zainteresowań (np. czytelniczy, plastyczny, majsterkowicza) oraz atrakcyjne zabawki, zachęcają do swobodnej zabawy. Każda sala posiada nowoczesny sprzęt audiowizualny. Na terenie przedszkola znajduje się również plac zabaw oraz duże boisko. Mali wychowankowie mają możliwość korzystania z sali gimnastycznej oraz z sali teatralnej. Dzieci uczęszczające do przedszkola zamieszkują głównie jego okolice, mogą przebywać na jego terenie w godzinach od 6. 30 do 16. 30. W Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich funkcjonuje osiem grup przedszkolnych, do których zapisane są dzieci w wieku

3, 4, 5 i 6 lat. W placówce zatrudnionych jest ośmiu nauczycieli oraz cztery pomoce nauczyciela.

Misją przedszkola jest stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci. Jest to miejsce, w którym kształtuje się ich umiejętności na różnych płaszczyznach, rozwija zainteresowania i ciekawość świata. Troska o bezpieczeństwo, wprowadzanie w świat kultury i sztuki, nauka przestrzegania norm społecznych to tylko niektóre z kierunków realizacji zadań mających na celu kompleksowy rozwój osobowości małych wychowanków, przygotowania ich do aktywnego udziału w grupie i społeczeństwie.

Podjęmowane w przedszkolu działania wychowawcze sprzyjają zrównoważonemu rozwojowi w najważniejszych aspektach: przyrodniczym, społecznym, ekonomicznym i kulturowym. Dzieci wdrażane są do troski o własne zdrowie poprzez różne formy aktywności ruchowej. Obserwują i badają przyrodę, uczą się ją rozumieć, kochać i szanować, a także korzystać z jej zasobów dla własnego zdrowia i zaspokojenia potrzeb. Przedszkole rozwija kompetencje społeczne dzieci, uczy współdziałania i prowadzi proces wychowawczy oparty na wartościach. Dzieci uczą się odróżniać dobro od zła, są wdrażane do używania form grzecznościowych oraz kulturalnego zachowania. Oferta zajęć dodatkowych, które obejmują m.in. taniec, rytmikę, j. angielski, religię, pozwala na jeszcze większą możliwość odkrywania i rozbudzania w dzieciach pasji i talentów.

Przedszkole jest cenione w środowisku jako placówka, w której proces wychowawczo-dydaktyczny funkcjonuje na wysokim poziomie. Kadre przedszkola tworzy zespół nauczycieli, którzy podążając za wymogami współczesnej cywilizacji stosują w swojej pracy innowacyjne metody, dbając jednocześnie o własny rozwój poprzez uczestnictwo w różnych formach doskonalenia. Pedagodzy znając potrzeby swoich wychowanków, wychodząc naprzeciw ich oczekiwaniom, starają się zapewnić atrakcyjne pod względem formy i treści zajęcia.

Ważnym aspektem funkcjonowania przedszkola jest systematyczna i efektywna współpraca z rodzicami. Polega ona czasami na stawianiu rodzicom określonych wymagań, co przyczynia się do poszerzenia ich kultury pedagogicznej i wiedzy na temat wychowania dzieci. Rodzice są współorganizatorami różnych uroczystości, mogą

obserwować swoje maluchy w działaniu i włączać się w różne aktywności. Zadaniem wszystkich pracowników placówki jest dbałość o pozytywne relacje z rodzicami wychowanków.

Działalność wychowawczo-dydaktyczna przedszkola obejmuje także współpracę z instytucjami funkcjonującymi na terenie gminy, są to m.in.: Biblioteka szkolna, Gminna biblioteka publiczna, Straż pożarna, Ośrodek Zdrowia.

Placówka ponadto chętnie włącza się w różnorodne inicjatywy organizowane m.in. na rzecz ochrony środowiska, uwrażliwienia na potrzebę dbania o niego (Sprzątanie Świata) oraz na los drugiego człowieka (akcje charytatywne: zbieranie zakrętek, Góra grosza). Wychowankowie razem z nauczycielami angażują się także w ogólnopolską akcję ekologiczną „Listy dla Ziemi”, zorganizowaną przez fundację ekologiczną Arka. Akcja oprócz pisania (narysowania) listów dla ziemi, które biorą udział w konkursie, obejmowała zajęcia, na których nauczyciele przedszkola omawiali z dziećmi zagadnienia związane z ochroną środowiska. Zdobyta w ten sposób wiedza przyczyniła się do szerzenia postaw proekologicznych wśród dzieci i ich rodziców, a narysowanie pięknych listów zaowocowało zdobytymi nagrodami i wyróżnieniami.

Aktywny udział wychowanków przedszkola we wszelkich konkursach obejmuje także te organizowane na terenie placówki, proponowane przez gminę oraz inne organizacje i instytucje. Wśród największych sukcesów najmłodszych podopiecznych należy wymienić m.in.: pierwsze miejsce w powiatowym konkursie rysunkowym „Czysty las-zdrowy las”, który został zorganizowany przez Starostwo Powiatowe w Kielcach, drugie oraz czwarte miejsce w konkursie „Ekoludek-roślina”, zorganizowanym przez Świętokrzyskie i Nadnidziańskie Parki Krajobrazowe w Kielcach, trzecie miejsce w konkursie „Czyste środowisko-czysta woda”, którego organizatorem było Starostwo Powiatowe w Kielcach oraz wyróżnienia w konkursach: „I dziewczyny i chłopaki wiedzą co to zdrowia smaki”, „Skrzydłaci przyjaciele.

Doskonałą okazją do wzbogacenia doświadczeń dzieci, wychowania i nauczania, są wyjazdy i wycieczki organizowane w przedszkolu. Podczas wyjść poza teren placówki dzieci uczą się kulturalnego zachowania w miejscach publicznych, współpracy, odpowiedzialności oraz

samodzielności. Jedną z form wprowadzania w świat kultury i sztuki są wyjazdy na spektakle w wykonaniu aktorów z Teatru Lalki i Aktora Kubuś w Kielcach, które cieszą się dużym zainteresowaniem wśród dzieci. Ponadto wychowankowie uczestniczą w przedstawieniach organizowanych w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach oraz w koncertach muzyków Filharmonii Świętokrzyskiej. Wiele atrakcji dostarczają także wyjazdy do bawialni czy gospodarstw agroturystycznych. Dzieci uczestniczą także w wycieczkach tematycznych, wynikających z programu nauczania, które obejmują m.in.: wyjście do sklepu spożywczego, salonu fryzjerskiego, biblioteki, na pocztę, do lasu.

Ważnym elementem życia przedszkola są organizowane na jego terenie uroczystości: Andrzejkki, Dzień strażaka, Mikołajki, Spotkanie wigilijne, Bal karnawałowy, Biesiada z Babcią i Dziadkiem, Powitanie Wiosny, Dzień Mamy i Taty, Dzień Dziecka, Pożegnanie starszaków. Dają one sposobność do przewycięzania wśród dzieci nieśmiałości i strachu przed publicznymi wystąpieniami, są źródłem radości i uśmiechu. Absolwent Publicznego Przedszkola w Kostomłotach Drugich jest dobrze przygotowany do podjęcia obowiązków szkolnych. Nabywane w procesie dydaktyczno-wychowawczym umiejętności zapewniają jego prawidłowy rozwój fizyczny, intelektualny, emocjonalny i psychiczny. Wychowankowie są wyposażeni w podstawowe umiejętności potrzebne do stawiania czoła zadaniom wynikającym z kolejnych etapów szkolnej rzeczywistości. Edukacja ukierunkowana na odnoszenie przez dziecko sukcesu sprawia, że dzieci cechuje duża gotowość do podejmowania różnych aktywności na rzecz środowiska społecznego i przyrodniczego. Realizacja zadań związanych z wychowaniem obywatelskim i patriotycznym sprawia, że czują się oni Polakami i Europejczykami.

2. 3. 2. Działania edukacyjne

Wprowadzenie w problematykę

Praca w zawodzie nauczyciela, zwłaszcza na etapie wychowania przedszkolnego jest pracą szczególnego rodzaju, która wiąże się nierozdzielnie z tym, co tak celnie określił J. W. Dawid „miłością

dusz ludzkich”. W przedszkolu nauczyciel jest dla dziecka postacią centralną, dzięki której możliwa jest w ogóle adaptacja do warunków życia w jednej z pierwszych instytucji społecznych, poza rodziną, z którą dziecko styka się w życiu. Pierwsze lata życia dziecka są bardzo ważne dla jego dalszego rozwoju, nie tylko fizycznego, ale przede wszystkim intelektualnego, emocjonalnego i społecznego. Prawidłowe kierowanie dzieckiem, pozwala na stymulację jego rozwoju, zapobieganie nieprawidłowością i dysharmonii, a przede wszystkim daje podłoże do kształtowania jego osobowości. W tym czasie dziecko zdobywa również podstawowe umiejętności komunikowania się ze światem, poznawania i wyrażania siebie oraz otaczającej go rzeczywistości.

Plastyczność dziecka w wieku przedszkolnym stwarza wielką szansę edukacyjną. Od jej prawidłowego wykorzystania zależą dalsze etapy jego rozwoju, a zwłaszcza przyrost uzdolnień, rozbudzenie potrzeb poznawczych, właściwy rozwój fizyczny i harmonijne kształtowanie się wszystkich składników osobowości.

Zdaniem E. Smak to właśnie „nauczyciel edukacji przedszkolnej kształtuje i rozwija trzon przyszłej osobowości małego człowieka”¹[1]. Dlatego działalność pedagogiczna nauczyciela wychowania przedszkolnego musi opierać się na gruntownej wiedzy o rozwoju dziecka. Wiedza ta nie służy tylko ocenie dziecka, ale rozumieniu zjawisk psychologicznych i przewidywaniu skutków podejmowanych działań. Wychowawcy najmłodszych mają do spełnienia zadania szczególnie, ponieważ dzieci pozostające pod ich opieką oczekują czujnej uwagi, troski o ich zdrowie, klimatu ciepła i zrozumienia. Najwyższą wartością powinno być zawsze dobro dziecka oraz odpowiedzialność za jego wychowanie i rozwój. Nauczyciel musi więc stale stwarzać możliwości do takich doświadczeń dziecka, które są wartościowe rozwojowo. Codzienne sytuacje i warunki wychowawcze jakie mają miejsce w przedszkolu układają się w procesy i struktury niepowtarzalne wymagające od nauczyciela samodzielnych niestereotypowych zachowań i rozwiązań.

1 E. Smak, *Nauczyciel w edukacji przedszkolnej*, Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2006, s. 7.

Zawód ten wymaga nie tylko odpowiednich kwalifikacji, ale także specjalnych predyspozycji psychicznych. Nauczyciela dzieci przedszkolnych powinien cechować dynamizm, radość życia (codzienne stawianie ponad troskami codzienności) oraz związana z całokształtem oddziaływań wychowawczo-dydaktycznych kompetencja przejawiająca się nie tylko w tym, co posiada, ale ustawicznym samokształceniu, samodoskonaleniu, uwzględnianiu w swojej pracy wyników najnowszych badań. Pożądane cechy jakie powinny charakteryzować każdego nauczyciela przedszkola to także pomysłowość, odchodzenie od schematyzmu, innowacyjność w pracy, a zarazem podejmowanie pomysłów proponowanych przez dzieci. Nauczyciel powinien być dla dziecka partnerem, wykazywać się cierpliwością w wysłuchiwanie jego racji, współdziałać w zrozumieniu jego intencji, a także stwarzać szansę do wykazania się. To współdziałanie z dziećmi wymaga od nauczyciela stałej gotowości do działania, dobrego zdrowia, energii i pogodnego usposobienia.

Do podstawowych zadań pedagoga w edukacji przedszkolnej trzeba zaliczyć organizowanie środowiska przedszkolnego, dbanie o wszechstronny rozwój każdego wychowanka, właściwe kształtowanie jego postaw, zainteresowań, stopniowe i łagodne pogłębianie wiedzy.

W związku z możliwością ogromnego wpływu na rozwój i wychowanie powierzonych mu dzieci, nie jest obojętne, kto zostaje wychowawcą w przedszkolu, jakimi cechami osobowymi się charakteryzuje, jakie posiada kwalifikacje psychologiczno –pedagogiczne i umiejętności dydaktyczne oraz jakie są jego kompetencje moralne i intelektualne.

Tak więc pedagogiczne wykorzystanie okresu przedszkolnego w rozwoju człowieka jest racjonalnym działaniem. Powinno więc być w rękach „profesjonalistów”, których umiejętności pedagogiczne to nie tylko wiedza teoretyczna, ale także hierarchia ich wartości, doświadczenie i tzw. wiedza intuicyjna.

Opis działania

Działania edukacyjne opiekunek praktyk studenckich w Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich na poziomie wychowania przed-

szkolnego oparte były na prawidłowej organizacji czasu pobytu dziecka w przedszkolu. W oparciu o ministerialne zalecenia dotyczące zachowania właściwych proporcji gospodarowania czasem przeznaczonym na: zabawy swobodne, pobyt na świeżym powietrzu, zajęcia dydaktyczne, czynności samoobsługowe, porządkowe, opiekuńcze, każdy oddział przedszkolny funkcjonuje w oparciu o ramowe rozkłady tygodniowe i dzienne. Podczas realizacji działań edukacyjnych nauczyciele kierowali się główną zasadą, jaką jest indywidualizacja pracy, dostosowując zadania do możliwości dziecka, jednocześnie wykorzystując je i rozwijając. Nauczyciele dostosowywali więc czas pracy potrzebny do wykonania powierzonego dziecku zadania do jego indywidualnych możliwości, starali się dopasować zadania do zainteresowań i pasji poszczególnych wychowanków. Ze względu na dzieci o wyjątkowych potrzebach edukacyjnych stosowali także zindywidualizowane podejście metodyczne np. wielokrotnie powtarzając dane polecenie czy też stosując większą liczbę pochwał itp.

Przykładowe scenariusze:

„Jesienne zwyczaje zwierząt” – scenariusz zajęć otwartych dla rodziców w grupie dzieci 5-letnich

Temat zajęcia: Jesienne zwyczaje zwierząt

1. Cele ogólne:

- zapoznanie ze sposobami przygotowania się zwierząt do zimy
- rozwijanie zainteresowań przyrodniczych
- doskonalenie umiejętności wypowiedzenia się na dany temat
- kształtowanie umiejętności przeliczania w zakresie 4

2. Cele operacyjne:

- zna i prawidłowo nazywa leśne zwierzęta
- wypowiada się na temat charakterystycznych cech opisujących zachowanie i zwyczaje jeża, wiewiórki, niedźwiedzia
- umiejętnie przyporządkowuje i przelicza do 4
- przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas zabaw ruchowych i prac plastycznych

Metody:

- czynna – samodzielnych doświadczeń, zadań stawianych do wykonania, kierowanie działalnością dziecka
- słowna – zagadka, opowiadanie, rozmowa z dziećmi, objaśnienie
- oglądowa – obserwacja, pokaz

Forma:

- zbiorowa
- praca indywidualna

Środki dydaktyczne: Opowiadanie pt. „Przygoda Hałabały” – ilustracje do opowiadania, jesienne liście z zagadkami, obrazki przedstawiające leśne zwierzęta, ilustracje z zimowymi domami zwierząt (gawra, liście, dziupla), zimowe zapasy zwierząt (żołędzie, miód, ślimaki), puzzle, obręcze, płyta CD z nagraniami do zabaw ruchowych,

Przebieg:

1. Powitanie. Zabawa „Stary Niedźwiedź”
2. Rozwiązanie zadawanych przez nauczyciela zagadek

Dzieci wybierają rozwiązanie spośród ilustracji przedstawiających różne zwierzęta.

- a) Pomyśl, a odgadniesz wnet,
- b) Przez całą zimę słodko śpi.

Kto ma igieł pełen grzbiet? (jeź)

A słodko dlatego, że miód mu się śni. (niedźwiedź)

- c) W dziupli swej na drzewie, gdy nikt o tym nie wie,
Orzechów zapasy zbiera na złe czasy”. (wiewiórka)

3. „Przygoda Hałabały” – czytanie przez n-la opowiadania.

4. Rozmowa na temat opowiadania.

5. Zabawa ruchowa „Wiewiórki do dziupli” z elementami muzyki do fragmentu utworu Vivaldiego „Jesień”.

Dzieci „zamieniają się” w wiewiórki i wyruszają na spacer do lasu. Gdy gra muzyka dzieci – wiewiórki spacerują a gdy muzyka milknie szukają swojej dziupli. (zabawę powtarzamy kilka razy)

6. „Zbieramy zapasy na zimę” – na tablicy znajdują się trzy sylwety leśnych zwierząt (wiewiórka, niedźwiedź, jeź) oraz ilustracje przedstawiające ich zimowe zapasy. Dzieci segregują zapasy do trzech koszy.

Zadania dla dzieci:

- podzielić zapasy tak, aby każde zwierzątko miało tyle samo, ile ma każde zwierzę?
- tak podzielić, aby każde zwierzątko miało po 3 – ile zostało?
- podzielić tak by pierwsze zwierzątko miało 2, a każde następne o jeden więcej.

7. „Gdzie spędza zimę?” – praca w małych zespołach.

Zadaniem dzieci jest ułożenie puzzli z wizerunkiem leśnego zwierzątka, a następnie przyporządkowanie mu odpowiedniej ilustracji z miejscem spędzania zimowego snu.

8. Zabawa ruchowa: „Zwierzęta i ich mieszkania”

Na dywanie rozłożone są ilustracje (gawra, dziupła, stos liści). Dzieci otrzymują sylwety

niedźwiedzia, wiewiórki, jeża i poruszają się swobodnie po sali w rytm muzyki. Na sygnał nauczyciela wywołane zwierzęta szukają miejsca na zimowy sen.

9. „Zapasy” – praca indywidualna przy stolikach, dzieci zostają podzielone na III zespoły.

Otrzymują plansze przedstawiające leśne zwierzęta oraz zapasy (miód, żołądź, ślimaki). Zadanie dzieci polega na wycięciu zapasów i naklejeniu ich w odpowiednim miejscu wg kodu.

10. Porządkowanie miejsc pracy.

11. Zabawa odpężająca „Niedźwiadek”. Pożegnanie.

Scenariusz. Grupa wiekowa: 6-latki

Temat zajęcia: Jesienne zabawy.

Cele ogólne:

- rozwijanie słuchu fonematycznego
- poznanie świata roślin
- doskonalenie umiejętności przeliczania i porównywania liczebności zbiorów

Cele operacyjne:

- dzieli na sylaby

- przelicza do 6
- rozpoznaje i nazywa liście i owoce drzew
- doprowadza do końca rozpoczęte działania

Metody:

- słowne – polecenia, objaśnienia
- oglądowe – pokaz, obserwacja
- czynne – zadania stawiane do wykonania

Formy:

- grupowa
- indywidualna

Środki dydaktyczne:

Instrumenty perkusyjne, obrazki darów jesieni, ilustracje drzew dębu, lipy, kasztanowca, jarzębiny oraz ich liście, pocięte paski kolorowej bibuły, naturalne liczmany: kasztany, żołędzie, jarzębina, klonowe noski, kartoniki z cyframi 1-6

Literatura

H. Kruk, *„Wybór literatury do zabaw i zajęć w przedszkolu, WSiP Warszawa 1985 r.*

Przebieg:

1. Słuchanie wiersza J. Czechowicza „Jesień”

Omówienie treści wiersza

Dzieci odpowiadają na pytania:

- Jaka pora roku przedstawiona jest w wierszu?
- Co działo się jesienią w lesie i w polu?

2. Zabawa „Jesienią można...”

Dzieci poruszają się zgodnie z rytmem wystukiwanym na tamburynie. Podczas przerwy wybrane dziecko kończy zdanie.

3. „Jesienne sylabowanie”

Chętne dziecko losuje wybrany obrazek, nazywa go i dokonuje podziału słów związanych z jesienią na sylaby.

4. Zabawa dydaktyczna „Jesienne liście”

Nauczyciel rozkłada na dywanie sylwety drzew (jarzębiny, kasztanowca, dębu, lipy) i oznacza liczbami 1-4. Dzieci wymieniają nazwy drzew posługując się liczebnikami porządkowymi.

Wybrane dziecko układa pod jednym z drzew tyle liści, ile wskazuje liczba, stara się też dopasować właściwy liść do gatunku drzewa. Następnie dzieci określają, z którego drzewa spadło najwięcej, a z którego najmniej liści.

5. Zabawa ruchowa „Jesienny liść”

Wybrane dziecko jest wiatrem i biega z pociętymi paskami bibuły (szeszcząc nimi z różnym natężeniem) pomiędzy poruszającymi się po sali dziećmi-listkami. Gdy „wiatr ucichnie” listki opadają na podłogę.

6. Liczymy dary jesieni.

Nauczyciel umieszcza w worku wybrany owoc drzewa. Dzieci po dotyku rozpoznają go i nazywają. Następnie odkrywają jedną z cyfr i układają tyle owoców ile pokazuje cyfra.

7. Zabawa „Taniec liści” swobodna improwizacja ruchowa do utworu Vivaldiego „Jesień”. Dzieci tańczą z opaskami na głowie, na których są sylwety kolorowych, jesiennych liści.

Refleksje po realizacji

Realizując opiekę nad studencką praktyką pedagogiczną byliśmy świadome cięższej na sobie odpowiedzialności, jak te pierwsze doświadczenia są ważne dla późniejszej pracy zawodowej przyszłych pedagogów. Praktyki mogą bowiem zdecydować o tym, czy studenci utwierdzą się w swoim wyborze? Z jaką postawą będą podchodzić do przyszłych zadań? Czy to, co zaobserwują podczas zajęć zainspirowuje ich do dalszej pracy? Czy postawa nauczyciela będzie dla nich wzorem do naśladowania? Czy będą entuzjastycznie zachęteni? Czy może zniechęceni i znużeni? Przyjmując na siebie rolę mentora, starałyśmy się umożliwić studentom, zapoznanie z zawodem w jak najszerszym aspekcie, służąc mu własnym przykładem popartym wiedzą i wieloletnim doświadczeniem pedagogicznym.

Studenci niemalże od pierwszych godzin pobytu w placówce, byli angażowani we wszystkie działania opiekuna praktyki, inspirowani oraz motywowani do rozwiązywania pojawiających się problemów. Mieli możliwość nawiązania bezpośredniego kontaktu z dziećmi w różnych sytuacjach przedszkolnego życia. Mogli obserwować przykłady współpracy dorosłego z dzieckiem opartą na wzajemnym szacunku i zrozumieniu. Poznali pracę nauczyciela niejako „od kuchni”,

co w przyszłości pozwoli im szybciej odnaleźć się, w samodzielnej już pracy zawodowej.

Ciekawe były dla nas spostrzeżenia praktykantek na temat dzieci z grupy przedszkolnej i ich problemów. Niektóre z nich pokrywały się z naszymi, ale niektóre były bardzo odkrywcze.

Praktyki studenckie i pełnienie roli opiekuna stanowiło dla nas wartościowe doświadczenie zawodowe.

2. 3. 3. Praktyki studenckie

Udział studentów w realizacji praktyk

Program praktyk został dostosowany do indywidualnych potrzeb studentów pedagogiki o kierunkach edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną.

Praktyki zaplanowane zostały tak, aby student miał możliwość obserwować zajęcia prowadzone przez opiekuna, asystować w zajęciach, a później samodzielnie te zajęcia prowadzić.

Głównym celem praktyki było gromadzenie i wzbogacenie doświadczeń w zakresie wychowania przedszkolnej i edukacji wczesnoszkolnej oraz kształtowanie kompetencji dydaktycznych. Należy tu także przygotowanie do realizowania zadań zawodowych (dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych), wynikających z roli nauczyciela.

Są to: kształtowanie kompetencji dydaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych, gromadzenie doświadczeń związanych z pracą nauczyciela, zarządzaniem grupą i diagnozowaniem indywidualnych potrzeb dzieci, kształtowanie nabytej wiedzy z zakresu psychologii, pedagogiki, dydaktyki z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym.

Dzięki udziałowi studentów w praktykach w zakresie umiejętności, student potrafi:

- dokonywać obserwacji sytuacji i zadań pedagogicznych
- wykorzystywać wiedzę teoretyczną i posługiwać się nią w celu analizowania, interpretowania, diagnozowania różnych sytuacji pedagogicznych

- samodzielnie zdobywać wiedzę pedagogiczną
- rozpoznawać dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
- porozumiewać się z dziećmi, rozwiązywać konflikty, stwarzać dobrą atmosferę
- dobierać i wykorzystywać dostępne materiały, środki, metody pracy do swoich działań pedagogicznych
- pracować z grupą przedszkolną w różnym wieku, dostosowywać metody i treści do potrzeb i możliwości dzieci
- analizować własne działania pedagogiczne
- eksperymentować i podejmować działania innowacyjne

Działania towarzyszące, autorskie

W czasie odbywania praktyki studenci czynnie włączali się w życie i funkcjonowanie grupy przedszkolnej. Uczestniczyli w wycieczkach, które służyły bezpośredniemu poznaniu rzeczywistości, zintegrowaniu się z grupą, podporządkowaniu się normom i zasadą, jakie obowiązują podczas wyjazdów.

Wycieczki sprawiają dzieciom ogromną radość. Dają możliwość lepszego poznania grupy, ale również indywidualnych możliwości każdego dziecka, jego zaradność, koleżeństwo, współdziałanie w grupie. Dzięki wyjazdom, student mógł się wiele nauczyć, nawiązać głębszy kontakt z dziećmi, znacznie lepiej je poznać, ale również zapoznał się z organizacją wycieczek przedszkolnych. Na co zwrócić uwagę, o czym nie zapomnieć?

Opiekun mógł zaobserwować, jak student radzi sobie w czasie wycieczek, jego zachowanie, umiejętność nawiązania kontaktu, pomocy nauczycielowi.

Analiza przygotowania pomocy dydaktycznych

W czasie odbywania praktyki, studenci przygotowali szereg pomocy dydaktycznych. Były to ilustracje, obrazki, fragmenty wierszy, opowiadania, historyjki obrazkowe, karty pracy dzieci, plansze. Pomoc te wykonane były własnoręcznie, ale również przy zastosowaniu technik komputerowych. Studenci starali się, aby były one przejrzyste, kolorowe i estetycznie wykonane. Dzięki odpowiednim pomocą, dzieciom dostarczone zostały bodźce, które je zaciękały, zachęciły

do poznawania, a przecież odpowiednia stymulacja jest kluczem do ich rozwoju.

Dzieci odbierają świat różnymi kanałami zmysłowymi, więc powinno się dążyć do ich wielotorowej stymulacji. Dzięki kolorowym i estetycznym pomocom, dzieci były zainteresowane i zmotywowane do działania. Przejrzystość formy ułatwiła dzieciom przyswajanie proponowanych treści.

Przygotowywane przez studentów pomoce dydaktyczne przyczyniły się więc do większej aktywności dzieci na zajęciach, a także umożliwiły prowadzącym osiągnięcie zamierzonych celów.

2. 3. 4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką

Każdy nauczyciel odbył w swoim życiu praktyki zawodowe, są one bardzo ważnym etapem na drodze do wykonywania tego trudnego zawodu. To właśnie dzięki praktykom student może zdecydować czy na pewno jest to zawód dla niego i czy chce w przyszłości zostać nauczycielem. Praktyka pedagogiczna ma charakter konkretny i sytuacyjny, dzięki temu przyczynia się do przekształcania rzeczywistości edukacyjnej, a także stwarza okazję do zaprojektowania, uzasadnienia i sprawdzenia słuszności działania pedagogicznego. Pozwala także poznać te fragmenty rzeczywistości edukacyjnej, których nie da się poznać w toku studiów teoretycznych.

Głównym celem projektu: „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”, było stworzenie innowacyjnego programu praktyk pedagogicznych. Rekrutacja nauczycieli do projektu odbywała się na uczelni w formie rozmowy kwalifikacyjnej. Opiekunami studentów, mogli zostać nauczyciele mianowani lub dyplomowani posiadający tytuł magistra. Nauczyciele wybrani do projektu, spotykali się na seminariach podczas, których brali udział w tworzeniu programu. W oparciu o wnioski wysnute podczas spotkań, zespół ekspertów opracował innowacyjny program praktyk, dostosowany do możliwości i potrzeb wszystkich studentów pedagogiki. Właściwa i dobra jakość praktyk pedagogicznych zorganiz-

wanych w ramach projektu: "Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej" była możliwa dzięki wzajemnej współpracy uczelni, placówki w której odbywały się praktyki oraz studentów. Podczas udziału w projekcie opiekunowie praktyk oraz studenci mogli kontaktować się z opiekunami ze strony uczelni, zgłaszać problemy oraz wyjaśniać wszelkie pojawiające się wątpliwości. Dużą rolę odegrał także koordynator do spraw działań z ramienia Partnera 2. Nauczyciele mogli kontaktować się z nim osobiście, telefonicznie bądź mailowo, nadzorował on przebieg praktyk w placówkach poprzez ciągły kontakt z uczelnią, dyrektorami oraz opiekunami. Dzięki sprawniej współpracy wszelkie problemy, które się pojawiały podczas realizacji praktyk były natychmiast rozwiązywane. Udział w projekcie i współpraca z uczelnią dała szansę do podzielenia się wiedzą i doświadczeniem z innymi nauczycielami oraz studentami.

Literatura

- Brzezińska A., Klaus-Stańska D., Strzelecka A., *Refleksja w działalności nauczyciela*
- Czajkowska-Kilianek H., Kilianek J., *Identyfikacja z zawodem nauczycielek przedszkola*, Ruch Pedagogiczny 1985, nr 5.
- Dziurzuńska T., *Edukacja dziecka – mity i fakty*, Wychowanie w Przedszkolu, 2008, nr 10.
- Górecka A., *Rozważania nad praktykami*, Wychowanie w Przedszkolu, 2014, nr 10.
- Kostkiewicz R., *Wychowanie jest sztuką*, Wychowanie w Przedszkolu, 2008, nr 9.
- Kwaśniewska M., Żaba-Żabińska W., *Nasze przedszkole. Program edukacji przedszkolnej wspomagający rozwój aktywności dzieci*, Grupa Edukacyjna S. A., Kielce 2014.
- Kuszek K., *Formy samodzielności dzieci*, Wychowanie w Przedszkolu, 2006, nr 4.
- Smak E., *Nauczyciel w edukacji przedszkolnej*, Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2006.
- Suchanek I. *O partnerskiej postawie nauczyciela*, Wychowanie w Przedszkolu, 1995, nr 10.
- Woronowicz Wanda., *Problemy edukacji refleksyjnej*, 2000, Koszalin.

- Tuluś U., *Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej kreatorem wszechstronnego rozwoju umysłowego wychowanków*, Nauczanie Początkowe, 2010/2011, nr 1.
- Żegnała K., *Nauczyciel z powołania i dobrze wykształcony*, Życie szkoły, 2008, nr 8.
13. Żuchelkowska Ż., *Praktyki pedagogiczne i ich rola w przygotowaniu kandydatów do zawodu nauczyciela przedszkola*, „Wychowanie na co dzień”, 2007 nr 7-8.
14. *Ustawa z dnia 7 września 1991r. – Ustawa o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004r. Nr 256, Poz. 2572 z późn. zm.)
15. *Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.*

2. 4. Przedszkole Samorządowe nr 5 w Skawinie

Monika Ciernia

2. 4. 1. Prezentacja placówki

Przedszkole Samorządowe nr 5 mieści się w środku osiedla, z dala od wzmożonego ruchu ulicznego i miejskiego hałasu. To przestronny, wolnostojący, jednopiętrowy budynek przy ulicy Daszyńskiego 11 w Skawinie. Przedszkole powstało w 1987 roku w budynku po żłobkowym.

Do dyspozycji dzieci pozostaje 7 przestronnych sal wyposażonych w odpowiedni sprzęt, zabawki i pomoce dydaktyczne, dodatkowo posiadamy sale rytmiczną, gimnastyczną, gabinet terapeutyczno-logopedyczny, przestronne szatnie oraz duży ogród.

Przywiązujemy dużą wagę do estetyki i funkcjonalności pomieszczeń, dlatego wnętrze przedszkola jest urządzone w sposób wesoły, kolorowy i zostało zaplanowane tak, aby zachęcić naszych wychowanków do dobrej zabawy i nauki.

Przedszkole jest czynne przez cały rok kalendarzowy w godzinach od 6:00 do 17:00 z wyjątkiem świąt i dni ustawowo wolnych od pracy. Placówka posiada własne zaplecze kuchenne.

Jako motto do pracy Rada Pedagogiczna wybrała słowa Janusza Korczaka: „Nie zmuszajmy dzieci do aktywności, lecz wyzwalamy aktywność. Nie kaźmy myśleć, lecz twórzmy warunki do myślenia. Nie żądajmy, lecz przekazujemy. Pozwólmy dziecku pytać i powoli rozwijajmy jego umysł tak, by samo chciało chcieć.” I tak w latach szkolnych 2011 – 2014 uwaga placówki skierowana była na koncepcję pra-

cy „Twórczy przedszkolak”. Jednak ewaluacja realizowanej koncepcji wskazała jednoznacznie potrzebę zmiany kierunków rozwoju placówki w kierunku edukacji przyrodniczej. Na podstawie wniosków z ewaluacji i odpowiedzi na oczekiwania rodziców w kolejnych latach 2014-2019 celem działalności naszego przedszkola jest taki wpływ na dziecko, by umiało harmonijnie współżyć z ludźmi, dbając o środowisko naturalne.

Obecnie dążymy do tego, aby nasze dzieci możliwie najwcześniej wyposażone zostały w nawyki unikania i zapobiegania niebezpieczeństw oraz dbania o środowisko naturalne.

Nasza wizja to:

„Nasze przedszkole pomaga dzieciom pokonywać codzienne trudności i uczy bezpiecznie żyć w zgodzie z otaczającą przyrodą”.

Misja:

„Celem działalności naszego przedszkola jest taki wpływ na dziecko, by radziło sobie z rozwiązywaniem problemów, by umiało harmonijnie współżyć z ludźmi, dbało o środowisko naturalne i potrafiło wybrać, co dla niego jest dobre. Uczymy sposobów unikania i radzenia sobie w sytuacjach zagrażających własnemu zdrowiu i bezpieczeństwu. Dążymy do tego, aby nasze dzieci możliwie najwcześniej wyposażone zostały w nawyki unikania, zapobiegania i możliwie sprawnego pokonywania niebezpieczeństw oraz dbania o środowisko naturalne”.

- Przedszkole jest jedną z wielu instytucji działających w społeczeństwie. Każda instytucja ma swoje cele, obejmujące zakres spraw, którymi się zajmuje. Dla osiągnięcia swoich celów instytucje rozporządzają różnymi środkami umożliwiającymi realizację ich zadań. Przez zadania wyznaczone celami instytucji rozumie się czynności, które ma spełnić, a przez funkcje – skutki wywołane jej działalnością, czyli inaczej mówiąc rezultaty, efekty, wyniki tej działalności¹.
- Przedszkole pełni funkcje opiekuńcze, wychowawcze i kształcące. Wspomaga wszechstronny rozwój dziecka dostosowany do jego

¹ Waloszek D. (2003) *Funkcje oświaty*.

indywidualnych potrzeb i możliwości. Zapewnia diagnozę i wspieranie zdolności i talentów, bez nacisków i przymusu, a poprzez rozbudzenie ciekawości i zaspokajanie naturalnych potrzeb poznania otaczającego świata. Tworzy bezpieczne warunki do wspólnej zabawy i nauki.

- Pracujemy według programów: „Nasze Przedszkole” M. Kwaśniewska, W. Żaba – Żabińska, wydawnictwo MAC Edukacja i „Szkoła za pasem” M. Jelonek, Katarzyna Wójcik –Bożęta, Wydawnictwo Edukacyjne.
- Wykorzystując programy nauczycielskie zatwierdzone do realizacji przez Radę Pedagogiczną: program profilaktyczno-wychowawczy „Bezpieczny przedszkolak” autorstwa Joanny Łęckiej i program edukacyjno-wychowawczy „Przedszkolak o przyrodę umie dbać” mojego autorstwa. Realizujemy również innowację pedagogiczną pt “Moje przedszkole uczy jak dbać o przyrodę”, która została zatwierdzona uchwałą Rady Pedagogicznej Nr 12/2014 i spełnia warunki określone przepisami. Została zgłoszona do Kuratorium Oświaty w Krakowie.
- Zajęcia wychowawczo-dydaktyczne dostosowane do możliwości rozwojowych dzieci są prowadzone w sposób interesujący dla różnych typów inteligencji.
- Podczas zajęć stosuje się różnorodne aktywne metody pracy uwzględniające połączenie zabawy z zadaniami. Dzieci, którym stwarza się warunki do twórczego działania, łatwo przyswajają ważne wiadomości i umiejętności oraz zyskują możliwość aktywnego odkrywania swoich mocnych stron. Dzięki bogatej ofercie zajęć dodatkowych dzieci rozwijają swoje zainteresowania, wzbogacają wiedzę o otaczającym świecie i poszukują dróg samorealizacji. Wszystkie przedszkolaki biorą udział w zajęciach dodatkowych do których należy rytmika, zajęcia gimnastyczne – profilaktyka wad postawy, język angielski. Kadra pedagogiczna dodatkowo tworzy i realizuje plany kółek zainteresowań dla dzieci wykazujących predyspozycje i uzdolnienia: plastyczne, przyrodniczo – badawcze, teatralne. Dzieci korzystają również na terenie placówki z opieki logopedy i terapeuty.

- Wychowankowie mają w nauczycielach wsparcie, a ci każdemu dziecku zapewniają podmiotowe traktowanie i dbają o jego wielostronny rozwój. Pedagodzy współpracują ze sobą i dzielą się zdobytą podczas posiedzeń WDN i w codziennej pracy. Pogodna atmosfera w przedszkolu i życzliwi nauczyciele umiejętnie otaczają opieką wszystkie dzieci. Absolwenci naszego przedszkola to dzieci otwarte, kreatywne, komunikatywne, przygotowane do podjęcia obowiązków szkolnych.
- Znają siebie i swoje możliwości, akceptują odrębność innych, potrafią odnaleźć się w nowej sytuacji, twórczo rozwiązują problemy, dążą do osiągnięcia sukcesu i radzą sobie z porażkami. Śledząc ich losy, jako absolwentów naszego przedszkola możemy być dumni z ich osiągnięć na kolejnych szczeblach edukacji. Umieją żyć w zgodzie z naturą, dbając o środowisko naturalne swojej małej Ojczyzny.

2.4.2. Działania edukacyjne

Praktyki studenckie drogą do sukcesu zawodowego

Należąc do gatunku *Homo Sapiens*, żyjemy dzięki zdolnościom i umiejętnościom intelektualnym. Każdy człowiek już od wczesnego dzieciństwa aktywnie odkrywa otaczającą go rzeczywistość, dzięki czemu uzyskuje informacje o świecie, organizując je w wiedzę o rzeczach, zdarzeniach, ludziach i o nas samych.² Przedstawiając rozwój wiedzy człowieka zgodnie z teorią Piageta, możemy stwierdzić, iż dziecko opanowuje wiedzę o świecie w wyniku czynnego badania otaczającej rzeczywistości poprzez formułowanie i reformułowanie swoich hipotez w postaci bardziej adaptacyjnych struktur. Hipotezy te, początkowo prymitywne, z biegiem lat stają się bardziej złożone, a człowiek zyskuje zdolność przetwarzania tego, co nowe, w coś, co jest znane. Ważne jest więc, aby dziecko już od najmłodszych lat miało możliwość i okazję do poznawania świata i otaczającej go rzeczywistości w jak największym zakresie, rolę przewodnika po świecie speł-

2 Pachociński R. (1997) *Podstawy kształcenia wyższych umiejętności poznawczych w nowoczesnej szkole.*

nią rodzice we wczesnym dzieciństwie, później mogą ją rozszerzać instytucje.

Harmonogram działań edukacyjnych

W ostatnich latach możemy zaobserwować wzrost zainteresowania edukacją przedszkolną i wczesnoszkolną, coraz częściej podkreśla się znaczenie tego okresu nie tylko dla nauki czy rozwoju zainteresowań dzieci, ale także przyszłego życia. I to nie tylko za sprawą wprowadzonych zmian, obowiązkowego wychowania przedszkolnego, ale przede wszystkim z racji większej świadomości, odczytania rodziców.

Celem edukacji jest wychowanie człowieka twórczego, samodzielnego, otwartego, który potrafi dostosować się do zmieniającej się rzeczywistości. K. Denek uważa, że wyzwaniom współczesnego świata „może sprostać tylko człowiek wielostronnie wykształcony, zdolny do myślenia w kategoriach innowacyjnych i alternatywnych, energiczny, sprawny, wrażliwy na wartości, uznający je za dyrektywy postępowania, drogowskazy życia, czyli człowiek pełny”.³ Takiego człowieka wychować może tylko nauczyciel kreatywny, otwarty na innych, biegnący z czasem postępu, wrażliwy na potrzeby innych – zwłaszcza swoich wychowanków, a przede wszystkim osoba bardzo dobrze przygotowana do zawodu.

Student rozpoczynający praktyki w przedszkolu został zapoznany z harmonogramem praktyki w sposób szczegółowy. Przedstawiono mu zadania do wykonania i nakreślono wskazówki. Podjęte przez niego działania edukacyjne na terenie placówki były ściśle skorelowane z realizowanym programem wychowania przedszkolnego. Studentki zrealizowały następujące odpowiednie bloki tematyczne wg własnych harmonogramów np. „W krainie Eskimosów; Na zdrowie; W świecie baśni; Mali badacze; Wiosna tuż tuż; Świat teatru; Jak zadbać o zwierzęta zimą; U babci jest słodko.”

Na uwagę jednak obok działań edukacyjnych w grupie zasługują szczególnie te które były widoczne w środowisku lokalnym. Nieodzowna okazała się pomoc studentek w przygotowaniu przedstawienia „Czym pachnie jesień?” i „Straszna Zima” w ramach realizowanej

3 K. Denek (1999, s. 61) *Aksjologiczne aspekty edukacji szkolnej*.

innowacji pedagogicznej. Studentki miały okazję poznać realizowane działania placówki od podstaw. Z pewnością tego typu doświadczenie poszerzało horyzonty i pozwoliło na inne postrzeganie pracy nauczyciela. Studentki brały udział w zajęciach otwartych dla rodziców „Wiosenne zabawy dla mamy i taty”, czy imprezy z okazji dnia babci i dziadka pt. „Ambaras w bajkowym lesie”. Takie działania z pewnością dostarczyły studentkom wielu doświadczeń i pogłębiły ich wiedzę na temat specyfiki pracy nauczyciela.

Refleksje po realizacji

Wydaje się jednak, że nie tylko studentki skorzystały z odbywanych praktyk. Aby to sprawdzić, wystosowałam ankiety do rodziców dzieci uczęszczających do Przedszkola Samorządowego nr 5 w roku szkolnym 2014/2015 drogą elektroniczną. Rozesłano 25 wiadomości z czego 20 rodziców odpowiedziało, na prośbę udzielenia informacji zwrotnej -co stanowi 80 % rodziców dzieci, które miały kontakt ze studentami.

Pierwsze pytanie dotyczyło:

Czy dziecko Pana/ Pani opowiadało o zajęciach ze studentkami?

I tutaj tak jak oczekiwałam – wszyscy rodzice odpowiedzieli twierdząco na podane pytanie. W codziennych zajęciach prowadzonych bądź współprowadzonych ze studentami obserwowałam wysokie zainteresowanie zajęciami dydaktyczno-wychowawczymi przez dzieci. Pozytywny wpływ praktyk to właśnie wpływ na przedszkolaków, którzy mają możliwość nawiązania kontaktów z osobami z poza placówki. W ten sposób uczą się budować prawidłowe relacje interpersonalne, utrwalają zasady dobrego wychowania i dają radość z możliwości dzielenia się ze studentkami własnym światem.

Wszystkie studentki odbywające praktykę w przedszkolu Samorządowym nr 5 miały możliwość obserwacji zajęć we wszystkich grupach wiekowych, niemniej jednak najwięcej czasu spędziły z dziećmi 5, 6 – letnimi, dzieci adorowały studentki, nawet dzieci wycofane chętniej podejmowały działania dydaktyczne. Zaobserwowałam również duży wpływ studentek na prace indywidualną z dziećmi, chętnie wykonywały zaproponowane zabawy ze studentkami, dbając w sposób szczególny o właściwy efekt wykonywanej pracy.

Miały możliwość kontaktu z młodymi osobami otwartymi i pełnymi zapału do pracy.

Drugie pytanie:

Czy uważa Pan/ Pani, że podjęta współpraca z Uczelnią miała pozytywny wpływ na jakość pracy przedszkola?

I w tym pytaniu zdecydowana większość 90% badanych wymieniło tylko strony pozytywne, 10 % pozytywne i negatywne. Wśród odpowiedzi pozytywnych pojawiały się przede wszystkim: studentka zwiększa bezpieczeństwo na Sali zajęć podczas spacerów i wycieczek; udział studentów może podnosić kompetencje zawodowe nauczycieli; wpływa, na jakość przekazywanej wiedzy i wysoki poziom nauczania; takie kontakty ze studentami mogą wpływać na naukę właściwych relacji dzieci z dorosłymi; zajęcia ze studentami wpłynęły na przyjazną atmosferę w grupie. 10 % rodziców, którzy widzą i pozytywny i negatywny wpływ głównie uważali, że praktyki mogły zaburzać stały ustalony ciąg dnia. Niemniej jednak rodzice ci widzieli również pozytywne strony praktyk.

Pytanie trzecie:

Czy uważa Pan/ Pani, że studentki pomogły w organizacji dnia codziennego i organizowanych imprez?

Na to pytanie rodzice w 100 % odpowiedzieli, że tak studentki wpłynęły na lepszą organizację dnia i kilkoro rodziców widziało starania studentek podczas organizowanych imprez przedszkolnych i o charakterze lokalnym.

Dobre przygotowanie do zawodu nauczyciela powinno prowadzić do nabycia przez niego kompetencji związanych z umiejętnością rozpoznawania potrzeb wychowanka, jak i zdolnością do współpracy w różnorodnych relacjach międzyludzkich. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywają uczelnie i systemy kształcenia nauczycieli. Oprócz zajęć akademickich, niewątpliwie największe znaczenie mają wspomniane praktyki studenckie. Są one okazją, w której przyszły nauczyciel ma możliwość sprawdzenia i zweryfikowania swoich umiejętności i odkrycie ewentualnych słabych stron przygotowania do zawodu. Daje możliwość zweryfikowania własnych poglądów na temat przygotowania do zawodu, możliwości i predyspozycji koniecznych w tym zawodzie. Studentki, które odbyły praktyki często podkreślały wagę i ich znaczenie, jako nieodzowny element przygotowania do przyszłej pracy. Początkowe nega-

tywne doświadczenia, często procentowały na dalszym etapie praktyk. Studentki z każdym dniem praktyk były bardziej świadome powierzonych obowiązków, chętniej i z odwagą podejmowały kolejne zadania. Podkreślały znaczenie praktyk dla ich wzbogacenia wiedzy merytoryczno – metodycznej i wpłynęły na ich kompetencje zawodowe.

2. 4. 3. Praktyki studenckie

„Trudności młodego nauczyciela dotyczą zarówno kwestii podstawowych (np. umiejętności właściwego rozplanowania materiału nauczania, prowadzenia nauczycielskiej dokumentacji) jak i złożonych (np. doboru właściwej metody nauczania, radzenia sobie z grupą, nawiązywanie właściwych relacji z rodzicami uczniów)” jak twierdzi W. Gasik.⁴

W pełni zgadzam się z autorem jednak studenci posiadali jak dla mnie mocne strony, do których zaliczam: łatwość nawiązywania kontaktu z dziećmi, umiejętność wykorzystania podczas przygotowania się do zajęć dydaktyczno-wychowawczych i w ich toku nowatorskich technologii informacyjnych, wysoki poziom wiedzy merytorycznej oraz świadomość trudności związanych z pracą w przedszkolu i traktowanie ich, jako wyzwanie. Podobne wnioski wysunęła również L. Jarzębska na podstawie badań nad studentami wczesnoszkolnymi.⁵

1. Student a powierzona praktyka w placówce oświatowej

Studentki Staropolskiej Wyższej Szkoły w Kielcach podczas odbywania praktyk zapoznała się z planem pracy wychowawczo-dydaktycznym grupy, aby móc opracować i skonsultować plan własnej działalności dydaktyczno-wychowawczej. Niemniej jednak „Znajomość dydaktyki przedmiotowej i sposobów wykorzystywania technologii informacyjnej w nauczaniu to klucz do skutecznego prowadzenia zajęć, a także rozbudzania w uczniach zainteresowań poznawczych oraz wspierania ich w rozwoju intelektualnym. Dzięki przygotowaniu dydaktycznemu nauczyciel powinien być w stanie badać i oceniać osiągnięcia uczniów oraz własną praktykę”.⁶

4 Artykuł w czasopiśmie: W. Gasik, *Jak poprawić praktyczne kształcenie przyszłych nauczycieli?*, „Szkoła Specjalna”, 2012, nr 3, s. 235

5 Jarzębska L., *Poszukiwany, Poszukiwana...*, „Nowa szkoła”, 2012, nr 6, s. 25

6 Wiłkomirska A., *Ocena kształcenia nauczycieli w Polsce*, Warszawa, 2005

Studentki prowadziły zajęcia dydaktyczne w różnych grupach wiekowych. Przeprowadzone zajęcia, były na ogół przemyślane, stosowały różnorodne metody pracy z dziećmi, wykorzystując propozycje, z którymi zapoznały się podczas studiów.

Podczas trwania praktyk starałam się, aby studentki wiedziały jak organizować życie społeczne na poziomie grupy, placówki oświatowej i środowiska lokalnego. Chętne studentki wracały do naszej placówki podczas organizowanych uroczystości lokalnych, bacznie je obserwując bądź biorąc w nich bezpośredni udział.

W swojej pracy wykazały się dobrą znajomością metod wykorzystując umiejętnie nabytą w czasie studiów wiedzę psychologiczno-pedagogiczną. Zastosowane metody pracy można sklasyfikować wg metod opartych na koncepcji wielostronnego nauczania-uczenia się W. Okonia⁷:

- metody asymilacji wiedzy – uczenie się przez przyswajanie: pogadanka, dyskusja, wykład, praca z książką;
- metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy – uczenie się przez odkrywanie; klasyczna metoda problemowa, metoda przypadków, metoda sytuacyjna, giełda pomysłów mikronauczanie, gry dydaktyczne;
- metody waloryzacyjne – uczenie się przez przeżywanie; metody impresyjne, metody ekspresyjne;
- metody praktyczne – uczenie się przez działanie; metody ćwiczebne, metody realizacji zadań wytwórczych

Ponadto codzienną praktykę pedagogiczną studentki wzbogacały o nowatorskie metody po wcześniejszym poznaniu elementów ich w praktyce:

- system edukacji przez ruch D. Dziamskiej,
- twórcze metody aktywności ruchowej: Orffa, Labana, Kniessów,
- metodykę nauczania matematyki wg. E. Gruszczyńskiej i E. Zielińskiej,
- metody aktywizujące,
- techniki twórczego myślenia.

7 Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2001

Podczas praktyk preferowały były różne formy pracy w zależności od prowadzonych zajęć czy realizowanych tematów: praca z całą grupą, praca w małych grupach, praca indywidualna, zabawa.

Podczas pracy w placówce starały się zawsze przestrzegać zasad: indywidualizacji, integracji, wolności i swobody działania, aktywności, zaspokajania potrzeb dziecka w odniesieniu do wszystkich wychowanków.

Potrafiły nawiązać kontakt z grupą i pracować z dziećmi zapewniając bezpieczeństwo i właściwą opiekę, w większości z łatwością prowadziły zajęcia.

Starały się stosować indywidualne podejście do każdego z wychowanków, dbać o rozwój indywidualny dzieci. Chętnie włączały się w zabawy dowolne dzieci, stymulując ich do podejmowania działań. Po każdym zajęciu zarówno prowadzonych jak i obserwowanych zapisywały swoje spostrzeżenia, wnioski.

Po omówieniu swoich zajęć i poznaniu własnych niedociągnięć, poszukiwały nowych rozwiązań, poprzez studiowanie dostępnej literatury i porady u innych nauczycieli. Przygotowując się do zajęć często wykorzystywały literaturę z biblioteczki przedszkolnej, zbiorów opiekuna, lub poszukiwały własnych źródeł. Dzięki takiej postawie wzbogacały swą wiedzę o wybrane zagadnienia z zakresu pedagogiki, psychologii i dydaktyki. W pełni wykorzystywały nowe doświadczenia zdobyte podczas obserwacji zajęć prowadzonych przez nauczycieli, wzbogacając swój warsztat pracy i umiejętności.

Wykorzystując umiejętność obsługi komputera i korzystania z Internetu, studentki: wyszukiwały i gromadziły ciekawe artykuły, informacje, rozwiązania metodyczne, pisały scenariuszy, tworzyły kart pracy oraz pomoce dydaktyczne.

Działania studenta

Większość studentek posiadała cechy szczególnie przydatne w zawodzie nauczyciela jak życzliwość i przyjazne nastawienie do otoczenia, zarówno współpracowników jak i dzieci. Były osobami sumiennymi, pracowitymi i obowiązkowymi. Podczas odbywania praktyk studentki rozpoczynały od poznania funkcjonowania placówki poprzez prowadzenie zajęć z dziećmi, aż do ewaluacji własnych działań

studenta. Oznacza to, że refleksja jest procesem intelektualnym, wywołującym określone zmiany w sferze wiedzy i doświadczeń zawodowych nauczyciela.⁸

Studentki podczas odbywania praktyk:

1. Poznały podstawowe akty regulujących pracę przedszkola /Ustawa o Systemie Oświaty, Karta Nauczyciela, Aktualne Rozporządzenia, Statut Przedszkola Samorządowego nr 5, Program Wychowawczy Przedszkola Samorządowego nr 5/;
2. Zostały zapoznana z organizacją i funkcjonowaniem przedszkola;
3. Poznały sposoby pisania planów tygodniowych pracy i scenariuszy zajęć;
4. Poznały sposób pracy wg „Indywidualnych Planów Wspierania Rozwój Dziecka”;
5. Obserwowały zajęcia dydaktyczno-wychowawcze w różnych grupach wiekowych;
6. Obserwowały zajęcia logopedyczne, terapeutyczne i zajęcia z języka angielskiego wg studiowanych kierunków.
7. Przygotowywały pomoce dydaktyczne.
8. Asystowały w działaniach edukacyjnych opiekuna praktyk, włączała się stopniowo do zadań praktycznych;
9. Prowadziły zajęcia dydaktyczno-wychowawcze w różnych grupach wiekowych.
10. Aktywnie realizowały zadania przedszkola określone w dokumentach wewnętrznych placówki.
11. Współpracowały z rodzicami i środowiskiem lokalnym.
12. Dbały o bezpieczeństwo i przestrzeganie praw dziecka.
13. Realizowały programy autorskie i innowacje pedagogiczne, programy lokalne i ogólnokrajowe dostosowane do potrzeb grupy i placówki.
14. Promowały działalność proekologiczną placówki.
15. Doskonaliły swoją wiedzę i zbierają nowe doświadczenia poprzez uczestnictwo w Wewnętrznym Doskonaleniu Nauczycieli i studiowanie literatury fachowej.

8 J. Grzesiak (red.), *Profesjonalne praktyki – profesjonalni nauczyciele. Wybrane konteksty praktyk pedagogicznych*, Konin 2010, s. 7.

16. Wykorzystywały twórcze i aktywne metody.
17. Prowadziły obserwację pedagogiczną, według której dobierały metody wychowawcze i dydaktyczne, dzięki czemu dzieci rozwijają się w indywidualnym tempie, zgodnie z własnym potencjałem.
18. Dokonywały ewaluacji własnej pracy.

Studenckie praktyki zawodowe zorganizowane przez Staropolską Wyższą Szkołę w Kielcach dały możliwość studentom informacji zarówno o ich umiejętnościach jak i kompetencjach. „Pełne przygotowanie do zawodu nauczycielskiego nie jest bowiem możliwe, o ile pozostaje w sprzeczności z istotą samej pracy nauczycielskiej. Wymagane od nauczycieli kompetencje są, jak się okazuje, ciągle niewystarczające i ciągle wymagają korekty i uzupełnień”⁹.

Zatem najlepiej, jeśli umiejętności zawodowe przyszłych nauczycieli są rozwijane w procesie praktyk, czyli systemu mistrz – uczeń, w której każdy student ma okazję obserwować wzorową pracę opiekuna, wyciągnąć wnioski do własnej pracy i podjąć próby samodzielnego prowadzenia zajęć pod jego kierunkiem. Aby jednak wspomniana zależność wystąpiła współczesnemu nauczycielowi potrzebne są kompetencje, które definiuje K. Denek: prakseologiczne, komunikacyjne, współdziałania, kreatywne, informacyjne, moralne. Praktyki pedagogiczne stanowią od dawna ważny element w kształceniu przyszłych nauczycieli.

2. 4. 4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy placówki z uczelnią

Dzisiaj wykształcenie nie jest już jedyną przepustką do znalezienia atrakcyjnego zatrudnienia. Podstawową kwestią, którą zainteresowani są pracodawcy jest doświadczenie zawodowe. Nie każdy jednak absolwent, nawet studiów zaocznych jest w stanie pogodzić pracę zawodową i studia, Staropolska Wyższa Szkoła w Kielcach wy-

9 R. Kwaśnica, *Wprowadzenie do myślenia. O wspomaganiu nauczyciela w myśleniu* [w:] *Z zagadnień pedeutologii i kształcenia nauczycieli*, red. H. Kwiatkowska, T. Lewowicki, Warszawa 1995, s. 237.

chodzi naprzeciw oczekiwaniom i daje szansę studentom do udziału w praktykach zawodowych w ramach realizowanego projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”. Praktyki przebiegały według wcześniej ustalonego harmonogramu uczelni. Wyznaczeni opiekunowie objęli całkowitą opiekę studentów. W naszym przedszkolu w ciągu całego trwania projektu praktyki odbyło pięć studentek. Uczelnia prężnie współpracowała z opiekunem praktyk: wzięłam udział w kilku spotkaniach szkoleniowych. Istniała możliwość konsultacji z metodykami i pracownikami naukowymi Wyższej Szkoły w Kielcach, filia Myślenice. Koordynatorzy praktyk z ramienia Uczelni również mogli obserwować studentki, które miały zajęcia podczas ich wizyty w placówce.

Myślę, że współpraca przebiegała harmonijnie, jako opiekun praktyk studenckich dołożyłam wszelkich starań by moje studentki wzbogaciły swój warsztat pracy. A czas spędzony w Przedszkolu Samorządowym nr 5 w Skawinie przez studentki był w pełni wykorzystany i poszerzył ich umiejętności. Zatem „Edukacja to ogół oddziaływań służących formułowaniu się (zmienianiu, rozwijaniu) zdolności życiowych człowieka”¹⁰ i cieszę się, że mogłam mieć wpływ na kształtowanie jej u przyszłych nauczycieli edukacji przedszkolnej.

A jak mówił święty Jan Paweł II „Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest; nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi” serdecznie dziękuję za możliwość udziału naszej placówki w projekcie.

Literatura

- Denek K. (1999, s. 61) *Aksjologiczne aspekty edukacji szkolnej*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek
- Denek K. (2012) *Uniwersytet w perspektywie społeczeństwa wiedzy. Przyszłość kształcenia nauczycieli* T. III Poznań: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I
- Gasik W., *Jak poprawić praktyczne kształcenie przyszłych nauczycieli?*, „Szkoła Specjalna”, 2012, nr 3, s. 235

¹⁰ B. Milerski, B. Śliwerski (red.) 2000, s. 54 *Pedagogika. Leksykon PWN*.

- Grzesiak J. (red.), *Profesjonalne praktyki – profesjonalni nauczyciele. Wybrane konteksty praktyk pedagogicznych*, Konin 2010, s. 7.
- Jarzębska L., *Poszukiwany, Poszukiwana...*, „Nowa szkoła”, 2012, nr 6, s. 25.
- Kocór M., *Kompetencje przyszłych i czynnych zawodowo nauczycieli*, „Edukacja i dialog”, 2011, nr3/4
- Kwaśnica R., *Wprowadzenie do myślenia. O wspomaganianiu nauczyciela w myśleniu* [w:] *Z zagadnień pedeutologii i kształcenia nauczycieli*, red. H. Kwiatkowska, T. Lewowicki, Warszawa 1995, s. 237
- Milerski B. Śliwerski B., (red.), *Pedagogika*. Leksykon PWN, Warszawa 2000, s. 54
- Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2001
- Pachociński R. (1997) *Podstawy kształcenia wyższych umiejętności poznawczych w nowoczesnej szkole*. Wyd. Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa
- Waloszek D. (2003) *Funkcje oświaty*. W: *Encyklopedia Pedagogiczna XXI wieku*, Wyd. Adud, Tom I, Warszawa
- Wiłkomirska A., *Ocena kształcenia nauczycieli w Polsce*, Warszawa, 2005
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*. Dz. U. 2009, Nr 4, poz. 17.
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*. Dz. U. 2012, Nr 0, poz. 131

2. 5. Przedszkole Samorządowe nr 19 „Świętokrzyskie Skrzaty” w Kielcach

Beata Schmid

Renata Podsiadło

przy współpracy

Justyny Kargul

Grażyny Magdziak

2. 5. 1. Prezentacja placówki

Motto przedszkola

Przedszkole miejscem zabawy, dziecięcych marzeń, twórczych odkryć i nabywania umiejętności

Przedszkole Samorządowe nr 19 z Oddziałami Integracyjnymi w Kielcach rozpoczęło swoją działalność w 1989 roku. Organem prowadzącym przedszkole jest miasto Kielce, a nadzór pedagogiczny sprawuje Świętokrzyski Kurator Oświaty. Przedszkole zlokalizowane jest na osiedlu „Na Stoku” 98. Do przedszkola uczęszczają dzieci w wieku od 3 do 6 lat oraz dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. W przedszkolu znajdują się specjalistyczne gabinety do pracy korekcyjno – kompensacyjnej i rewalidacyjnej z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Gabinety te zostały wyposażone w niezbędne środki dydaktyczne. W ramach projektu współfinansowanego przez Unię Europejską sala ruchu została wyposażona w sprzęt do integracji sensorycznej, gabinet terapeutyczny zyskał wiele pomocy dydaktycznych wspierających wielozmysłowe poznanie świata przez dziecko. Otrzymaliśmy również komputer ze spe-

cjalistycznym oprogramowaniem logopedycznym i interaktywnym zestawem pomocy wspomagającym wszechstronny rozwój dziecka. W placówce realizowane są następujące programy i innowacje pedagogiczne m.in. takie jak: Program autorski pracy w grupie integracyjnej, Nasze Przedszkole, Program działań adaptacyjnych dla dzieci oraz autorski Program Edukacji Regionalnej: „MÓJ DOM, MOJE MIASTO, MÓJ REGION”.

Teren wokół przedszkola jest spokojny i bezpieczny. Jesteśmy placówką, która promuje koncepcję społecznej odpowiedzialności poprzez umożliwienie odbywania stażu młodym osobom oraz praktyk dla studentów kierunków pedagogicznych. Placówka nasza wobec rodziców pełni rolę wspomagającą integrującą działania wychowawcze, dostarczamy wiedzy pedagogicznej i uwrażliwiamy na potrzeby i możliwości dziecka. W urzeczywistnianiu naszej misji zaangażowany jest cały personel pedagogiczny, administracyjno-obsługowy, jak również rodzice, a efektem naszej współpracy jest przedszkole, w którym dzieci czują się ważne, bezpieczne i do którego przychodzą z radością.

Cele strategiczne przedszkola:

1. Zapewnienie dzieciom uczęszczającym do przedszkola opieki, wychowania i edukacji odpowiednich do wieku, tempa i dynamiki rozwoju psychofizycznego od 3 roku życia do rozpoczęcia nauki w klasie pierwszej szkoły podstawowej.
2. Zapewnienie dzieciom możliwości wszechstronnego rozwoju i przygotowanie ich do codziennego życia.
3. Wspieranie we wszystkich sferach (psychicznej, fizycznej, emocjonalnej, duchowej, moralnej i zdrowotnej), z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości każdego dziecka.
4. Czuwanie nad zdrowiem i bezpieczeństwem dzieci, kształtowanie postaw zdrowotnych i zapobieganie odchyleniom w ich rozwoju, wyrównywanie niedoborów.
5. Integrowanie z grupą, rodziną, środowiskiem.
6. Kształtowanie tolerancji, wrażliwości, wyrozumiałości i otwartości, zrozumienia dla innych zachowań, przeciwdziałanie agresji.

7. Stosowanie specyficznych metod pracy z dziećmi niepełnosprawnymi, które umożliwiają stymulację ich rozwoju, aktywności i samodzielności.
8. Indywidualizowanie pracy z dziećmi, również z dziećmi niepełnosprawnymi, aby wyrównać szanse edukacyjne.

Wizja

1. Jesteśmy po to, aby stworzyć warunki wychowawcze i edukacyjne, zapewniające wspomaganie oraz ukierunkowanie rozwoju dzieci pełnosprawnych i niepełnosprawnych zgodnie z ich wrodzonym potencjałem i możliwościami rozwojowymi.
2. Chcemy wyrównywać i kompensować braki i opóźnienia w rozwoju.
3. Skutecznie przygotowujemy dzieci do podjęcia nauki na dalszych etapach edukacyjnych.
4. Dajemy dzieciom poczucie bezpieczeństwa, akceptacji swojej osoby i równowagi emocjonalnej, poprzez odpowiednio dobrane metody, formy pracy ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci wymagających wsparcia w rozwoju.
5. Ściśle współpracujemy z rodzicami uwzględniając ich potrzeby i oczekiwania, angażujemy rodziców do pracy na rzecz przedszkola.
6. Doskonalimy swoją bazę lokalową, sale wyposażamy w nowe pomoce dydaktyczne, zabawki.

Uczestnictwo dziecka niepełnosprawnego w życiu grupy pozwala na:

- Bycie sobą wśród innych.
- Rozwijanie wiary we własne siły i zwiększenie samoakceptacji.
- Wykształcenie motywacji i umiejętności pokonywania trudności.
- Przygotowanie do pełnego udziału w życiu społecznym.

Misja

- Zapewniamy warunki sprzyjające realizacji indywidualnej drogi rozwoju dziecka wykorzystując jego indywidualne predyspozycje.
- Zapewniamy wszechstronny rozwój dzieci na miarę ich możliwości i potrzeb.
- Uczymy wrażliwości na potrzeby innych.

- Kształtujemy umiejętności niesienia bezinteresownej pomocy.
- Wyrównujemy szanse edukacyjne.
- Wspieramy w rozwoju zdolności i zainteresowania.

W roku szkolnym 2014/2015 do przedszkola uczęszczało 221 dzieci w wieku od 3 do 6 lat, przydzielonych do 8 grup wiekowych.

GRUPY:

gr I – 3 latki

gr II – 4 latki

gr III – integracyjna – 4/5/6 latki

gr IV – 5/6 latki

gr V – 5 latki

gr VI – 4/5 latki

gr VII – integracyjna – 3/4 latki

gr VIII – integracyjna – 3/4 latki

W placówce są grupy integracyjne. W każdym oddziale po 15 dzieci zdrowych i po 5 dzieci z dysfunkcjami.

Przedszkole dysponuje dobrą bazą dydaktyczną. Wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna i szeroki asortyment zajęć dodatkowych zapewniają wszechstronny rozwój wszystkim dzieciom.

Przedszkole realizowało Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego: *„KAŻDY MA PRAWO DO SWEGO MIEJSCA W SPOŁECZEŃSTWIE”*.

2.5.2. Działania edukacyjne

*„Świętokrzyskie, jakie cudne
Gdzie jest taki drugi kraj?
Tu przeżyjesz chwile cudne,
Tu przeżyjesz życia maj”*

Działania edukacyjne w naszym przedszkolu wynikają z realizacji podstawy programowej, a także w dużej mierze z treści zawartych w autorskim programie Edukacji Regionalnej *„MÓJ DOM, MOJE*

MIASTO, MÓJ REGION”. Od początku wiedzieliśmy, że nazwa naszego przedszkola musi być związana ze Świętokrzyskim i dlatego nazywamy się „ŚWIĘTOKRZYSKIE SKRZATY”. Nie jest łatwo małym dzieciom przybliżyć piękno całej ojczyzny, gdyż jest ona dla nich zbyt odległa. By mogły dzieci, wraz z upływem lat, poznawać piękno swojego kraju, należy zacząć od tego, co im bliskie. Mała Ojczyzna to świat, w którym jesteśmy każdego dnia. To kultura, przyroda. Warto podkreślić, że „mała ojczyzna”, to nie tylko przeszłość i tradycja, ale także przyszłość. Wszystko to co składa się na jej obecny i przyszły obraz. Dlatego od najmłodszych lat należy przygotowywać człowieka do świadomego tworzenia swojej „małej ojczyzny”. Dzięki poznaniu swojej najbliższej, rodzinnej miejscowości, regionu, mieszkańców, kultury pozwolimy dzieciom docenić piękno ojczystej ziemi. Poprzez poznawanie tych tematów dostarczamy wychowankom interesujących, pożytecznych wiadomości i umiejętności oraz przeżyć.

Z naszego autorskiego programu wynikają następujące cele, które realizujemy z wielkim zaangażowaniem i radością.

- Zapoznanie z historią Kielc i najbliższej okolicy oraz poznawanie miejsc z ta historią związanych. (wycieczki, rajdy, legendy)
- Poznawanie krajobrazu i walorów krajoznawczo-turystycznych.
- Przybliżenie tradycji regionu poprzez zapoznanie ze sztuką ludową, obrzędami, zwyczajami, tańcami ludowymi, strojami regionalnymi.

Spotkania i współpraca z ludźmi związanymi z regionem..

Skrzat swoją historię zna

Chcemy wiedzieć skąd jesteśmy, więc systematycznie poznajemy historię naszego miasta i okolic. Odwiedziliśmy już ważne miejsca i pomniki związane z historią Kielc: Muzeum Wsi w Tokarni, Izbę Regionalną w Muzeum Narodowym w Kielcach, gdzie dowiedzieliśmy się, jak dawniej żyli tu ludzie, jak pracowali i jak spędzali wolny czas. Gromadziliśmy zdjęcia, wspomnienia naszych dziadków i rodziców. W wyniku tych naszych działań powstał album: „Kielce dawniej i dziś”. Naszym przyjacielem i częstym gościem jest p. Stanisław Rogala, autor wielu legend i wierszy związanych z naszym regionem. Najciekawsze to; „W KRAINIE ŚWIĘTEGO JELENIA”, „JAK

POWSTAŁY KIELCE?”, „BARTKOWE OPOWIEŚCI”, „PUSZCZAŃSKI PIELGRZYM”. Wysłuchaliśmy też wielu innych, które w piękny sposób przedstawił osobiście sam autor. W oparciu o te legendy przygotowaliśmy przedstawienie teatralne; „Kielce w legendzie” oraz konkursy plastyczne; „Świętokrzyskie Malowanki” oraz „Świętokrzyskie czarownice”.

Skrzat na świętokrzyskim szlaku

Sami doświadczamy że świętokrzyskie to najpiękniejszy region. Obejrzelśmy film „Co warto zobaczyć w Kielcach?” i ruszyliśmy w trasę z otwartymi oczami i aparatem fotograficznym. Byliśmy w geologicznych rezerwach przyrody na Kadzielni, w Wietrzni, na Pierścienicy, w Pałacu biskupów Krakowskich, na Rynku i trochę dalej w Bałtowie i wielu gospodarstwach agroturystycznych. Wizyta w Centrum Edukacji Geologicznej Geopark uświadomiła nam, że to właśnie w naszym regionie znaleziono pierwsze ślady tetrapoda i innych wymarłych gatunków. Wszystkie te wyprawy pomogły nam poznać etnografię, przyrodę i archeologię regionu.

Nasze tradycje, nasze zwyczaje

My czyli Świętokrzyskie Skrzaty mamy dopiero kilka lat, ale wiemy, że to co było przed nami nazywamy tradycją. Szczególnie o nią dbamy, bo to nasze korzenie. Wchodząc do nas można już to zauważyć, gdyż główny hol przedstawia charakter i pasję naszego przedszkola. Znajduje się tu wspianały kącik regionalny, gdzie od lat gromadzimy eksponaty związane z naszą tradycją. Z tradycją naszego regionu zapoznają nas nie tylko nasze panie, ale także wspaniali goście. Gościliśmy w naszych progach zespół ludowy „Tumlinianki” oraz panią Danutę Pendrycz, która pokazała nam, jak pięknie można wykonać ozdoby regionalne. Podczas warsztatów w Izbie Muzeum Narodowego oglądaliśmy stroje świętokrzyskie i uczyliśmy się regionalnych tańców. Jedną z nauczycielek opracowała scenariusz „Wesela w Świętokrzyskiem” na podstawie „Wesela Świętokrzyskiego” Stanisława Suchorowskiego z 1958 r. Nasze przedszkolaki wcieliły się w role uczestników wesela: państwa młodych, starostów, družbów, gości i in. Scenografia, stroje, tańce i przyśpiewki weselne w całości oddawały

regionalny charakter tego wydarzenia. Piękna świętokrzyska gwara zachwycała nie tylko rodziców, ale także władze naszego miasta przybyłe na uroczystość.

Oni też kochają Ziemię Świętokrzyską

Systematycznie gościmy w naszym przedszkolu piłkarzy ręcznych Klubu Sportowego VIVE TAURON KIELCE, którzy są największą dumą naszego regionu, promując go w całej Polsce, Europie i na całym świecie i na całym świecie. Ich hasła to: „Gramy razem dla Świętokrzyskiego”. Przedszkolaki pokazały wielokrotnym mistrzom Polski nasze sposoby rozsławiania Kielc i całego regionu. Odwiedzili nas już: Sławomir Szmal, Karol Bielecki, Krzysztof Lijewski, Tomasz Rosiński, Żelijko Musa, Denis Buntić. Razem z nami śpiewali piosenkę: „Świętokrzyskie, jakie cudne”, uczyli się tańców regionalnych, wzięli udział w konkursie wiedzy o Kielcach i regionie Świętokrzyskim. Sportowy trening odbyliśmy wspólnie z naszymi idolami w rytm piosenki kieleckiego Kabaretu Skeczów Męczących: „Świętokrzyskie Style”. Nasze wspólne zabawy odbyły się pod hasłem: „My nasz region, dobrze znamy, więc dla na niego z wami wgramy”.

Od wielu lat odwiedza nas pisarka z Kielc, autorka bajek dla dzieci: Dorota Mroczek, prezentując swoje utwory obdarowując nimi dzieci.

Jesteśmy dumni z naszej historii, tradycji, mieszkańców, herbów miasta Kielce i województwa Świętokrzyskiego, mamy własny przedszkolny hymn: „Świętokrzyskie skrzaty”. Z radością patrzymy, jak z dnia na dzień pięknieje nasze miasto i jego okolice. Od 26 lat zagadnienia z tym związane towarzyszą nam w nauce, pracy, zabawie, w myśl hasła „BLISKIE, BO ŚWIĘTOKRZYSKIE”.

Już planujemy kolejne świętokrzyskie przygody.

2. 5. 3. Praktyki studenckie

Praktyki w ramach projektu „Nowe Wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” dały możliwość studentom zapoznania się z organizacją pracy przedszkola, z jego koncepcją,

z programem nauczania, planem pracy realizowanym przez nauczycielkę, oraz rocznym planem pracy dydaktyczno – wychowawczej przedszkola. Studenci wzbogacili również swoją wiedzę nie tylko o teoretyczne, ale przede wszystkim praktyczne aspekty pracy w przedszkolu. Mieli możliwość uzyskania informacji o placówce i obowiązującej dokumentacji podczas rozmowy z dyrektorem przedszkola i nauczycielkami. Po zakończonej obserwacji działań edukacyjnych nauczyciela studenci mogli sami zmierzyć się z tym wyzwaniem. Opracowane scenariusze zajęć były zgodne z planami miesięcznymi i tygodniowymi. Studenci konsultowali je z opiekunką praktyk i nanosili ewentualne poprawki, po to, by były one rzeczywiście dostosowane do możliwości dzieci. Przygotowywali odpowiednie pomoce dydaktyczne. Dokładali wszelkich starań, aby były one kolorowe, przejrzyste dla dzieci i wzbudzające ich zainteresowanie. Zdarzało się, że bardzo się stresowali przed pierwszymi zajęciami, obawiali się, że dzieci nie będą chciały ich słuchać lub nie zaciekawiały je zaproponowane ćwiczenia i zabawy. Okazało się jednak, że dzieci chętnie uczestniczyły w zajęciach, odpowiadały na zadawane im pytania, a także wykonywały różnego rodzaju zadania, prace plastyczne. Zwykle kolejne zajęcia były już mniej stresujące, studenci przez kolejne dni praktyki poznali dzieci i z łatwością nawiązywała z nimi kontakt. Po bliższym poznaniu dzieci, ich zainteresowań i zdolności, dużo łatwiej było mi realizować kolejne zajęcia i zabawy z dziećmi. Wiedzieli już co może im się spodobać i jak przygotować zabawę, by przedszkolaki mogły się także czegoś z niej nauczyć. Starali się realizować założone w scenariuszach cele i w większości im się to powiodło.

Wszystkie pomysły do zajęć dydaktycznych studenci omawiali z opiekunem praktyk. Konsultowali własne działania na bieżąco. Opiekun praktyk udzielał im porad dotyczących dalszej pracy. Brali również udział w dodatkowych zajęciach z cyklu zabawy z językiem angielskim, rytmice, oraz zajęciach rewalidacyjnych. Uczestniczyli również w wycieczkach i spacerach, co dało im możliwość zaobserwowania zachowania dzieci poza przedszkolem. Dowiedzieli się na co trzeba podczas takich wypraw zwracać uwagę i jak ważne

jest zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa nie tylko w placówce, ale i poza nią.

Najmniej trudności sprawiało im organizowanie wspólnych zabaw ruchowych z dziećmi, wspólnych zabaw w kąciakach zainteresowań oraz zajęć przy stolikach. W większości studenci bardzo łatwo nawiązywali kontakt z dziećmi. Dzieci były otwarte i chętnie się do nich zwracały o pomoc w różnych sytuacjach zabawowych i codziennych czynnościach samoobsługowych. Dzięki możliwości zaobserwowania funkcjonowania dzieci w ciągu całego dnia, studenci mieli okazję zaobserwować w jaki sposób trzeba poradzić sobie z większością sytuacji, które mają miejsce w przedszkolu.

2. 5. 4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką poprzez praktyki studenckie

W ramach projektu *„Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”* w Przedszkolu Samorządowym z oddziałami integracyjnymi nr 19 im „Świętokrzyskie Skrzaty” w Kielcach praktyki odbyło 24 studentów pod kierunkiem dwóch opiekunów – pani dyrektor Beaty Schmid i nauczycielki Renaty Podsiadło.

Studenci mieli okazję poszerzyć swoją wiedzę teoretyczną o konkretne działania praktyczne, a jednocześnie przekonać się czy posiadają predyspozycje i umiejętności pedagogiczne do wykonywania zawodu nauczyciela. Aktywnie uczestniczyli w życiu przedszkola poprzez włączanie się we wspólne wycieczki, konkursy i różne uroczystości przedszkolne. Dzięki temu mieli okazję poznać różnorodne formy aktywności dziecka przedszkolnego. Uczestniczyli w zajęciach z cyklu „Zabawy z językiem angielskim”, których celem było umożliwienie dziecku dobrego startu językowego poprzez osłuchanie i oswojenie językiem obcym, jego melodią i strukturą. Opiekunowie praktyk mieli możliwość korzystania z konsultacji z pracownikami Wyższej Szkoły Staropolskiej, uczestniczyli w seminariach i warsztatach dotyczących innowacyjnych metod pracy w nowoczesnej szkole i przedszkolu. Podczas tych spotkań mieliśmy okazję dzielić się swoimi doświadczeniami, sukcesami, a także rozwiązywać różne problemy pojawiające się podczas praktyk. Współpraca przebiegała w sposób harmonijny. Z naszej strony jako opiekunów praktyk zro-

biłyśmy wszystko, aby student poznał i wzbogacił swój warsztat pracy, a w przyszłości mógł się realizować jako nauczyciel wychowania przedszkolnego.

2. 6. Przedszkole nr 4 w Nowym Targu

Leokadia Urbaniak

2.6.1. Prezentacja placówki

*Działanie praktyczne przyszłego nauczyciela nie może być
jedynie repliką oczekiwań organizatora praktyki,
nie może być jedynie naśladownictwem, odtwórczością
lecz próbą działania samodzielnego pod kierunkiem,
w różnych sytuacyjnych układach – diady, triady, prymarnie,
w tle dziecka, w systemie wartości.*

D. Waloszek

Przedszkole Nr 4 jest jednym z dwóch przedszkoli miejskich na terenie miasta Nowy Targ. Usytuowane jest na osiedlu Bór 11 w pobliżu przepięknego lasu świerkowego. Bliskość leśnego ekosystemu zachęca do częstych spacerów, poznawania przyrody oraz dbania o środowisko naturalne, które nas otacza. Za przedszkolem znajduje się ogromny ogród, w którym nasze przedszkolaki mogą bawić się pod opieką wychowawców.

Przestronne sale dydaktyczne są do dyspozycji 175. wychowanków.

Przedszkole jest siedmiooddziałowe i znajduje się w funkcjonalnie urządzonym budynku. Każdy oddział ma własną salę, łazienkę, a dwa oddziały dodatkowo osobną jadalnię, gdzie również odbywają się zajęcia plastyczne i techniczne. Każda sala wyposażona jest w wiele zabawek, pomocy dydaktycznych zgrupowanych w odpowiednie kąci tematyczne, sukcesywnie wzbogacane w miarę posiadania środków finansowych. W przedszkolu znajduje się także sala teatralno-gimna-

styczna. Dzieci prezentują tam przygotowane przez siebie przedstawienia oraz organizują występy okolicznościowe. Nauczyciele prowadzą zajęcia ruchowe (sala wyposażona jest w drabinki) oraz rytmiczne.

Priorytetowo traktuje się promowanie placówki na forum regionalnym, ogólnokrajowym, a także międzynarodowym. Tylko w roku ubiegłym i bieżącym przedszkole zostało zgłoszone do wielu działań, m.in.:

- w programie Szkoła Promująca Zdrowie – otrzymanie Wojewódzkiego Certyfikatu SzPZ (maj 2014 r.),
- w projekcie Szkoły Odkrywców Talentu – otrzymanie Certyfikatu SzOT (czerwiec 2014 r.),
- w akcji Szkoła w Ruchu i uzyskanie Certyfikatu Szkoły w Ruchu (czerwiec 2014 r.),
- przeprowadzenie konkursu Czysta Małopolska (wrzesień 2013-maj 2014), zakończony prezentacją dobrych praktyk na stronie Kuratorium w Krakowie i otrzymanie II miejsca za w/w prezentację,
- zgłoszenie przedszkola do projektu, przebiegającego pod patronatem MEN-Szkoła Współpracy i aktywny udział we wspólnych szkoleniach z rodzicami – otrzymanie wyróżnienia (luty 2015 r.),
- zainicjowanie tematyki regionalnej w przedszkolu – Tydzień regionalny pt. Podhale słowem i muzyką malowane, w porozumieniu z Kuratorium w Nowym Targu (luty 2015r.),
- otrzymanie dofinansowania w programie Erasmus Plus – Kompetencje różnojęzyczne i różnokulturowe małego dziecka (marzec 2015 r.),
- kontynuacja projektu Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej, przy współpracy z SSW w Kielcach.

2.6.2. Działania edukacyjne

Rola nauczyciela – opiekuna w procesie nabywania kluczowych kompetencji przez studenta

Opiekun studenta odbywającego praktyki studenckie nie tylko ma czuwać nad właściwym przebiegiem praktyk, ale przede wszystkim ma uświadomić młodemu człowiekowi jakie zadania czekają go w tym niezwykłym zawodzie, który wybrał. Dlatego zaznajamia go z rolą na-

uczyciela, która powinna polegać na pobudzaniu rozwoju dziecka poprzez właściwe ukierunkowanie jego aktywności. Student musi zrozumieć, że dziecku należy dostarczyć odpowiednich do wieku wrażeń i bodźców rozwojowych. Takie stymulowanie rozwoju dziecka jako pobudzanie, będzie poprawne i korzystne dla małego wychowanka.

Nauczyciel zatem powinien wspomagać rozwój dziecka, podtrzymywać jego zapal poznawczy w zdobywaniu wiedzy o świecie, służyć pomocą w budowaniu obrazu świata. Projektowany przez niego proces dydaktyczno-wychowawczy będzie miał wartość stymulatora rozwoju.

Jak twierdzi Maslow, *aby pomóc dziecku w zdobywaniu wiadomości, odkrywaniu własnych możliwości, trzeba stwarzać takie sytuacje, w których te możliwości czy cechy mogłyby się ujawnić*¹. Takim najlepszym sposobem jest twórczość, z którą wiąże się organizowanie przez nauczyciela sytuacji wyzwających w dziecku twórcze działanie. Nie chodzi o to, by dziecięcą twórczość utożsamiać z dziełem. Istotna jest postawa twórcza, chęć i umiejętność podejmowania działań przez dziecko. Nauczyciel w procesie edukacyjnym, chcąc pobudzić dzieci do twórczego działania, sam musi być twórczy, aktywny na wielu płaszczyznach. Student musi sobie uświadomić, że nauczyciel:

- inspiruje zabawy dziecka,
- proponuje formy aktywności poprzez stwarzanie warunków,
- systematycznie obserwuje zachowanie dzieci w różnych sytuacjach o różnym stopniu trudności,
- stwarza sytuacje do zmiany ról, realizując w ten sposób dwupodmiotowość dziecka,
- pogłębia wiedzę o dziecku w celu lepszego zrozumienia uwarunkowań rozwoju,
- porozumiewa się z rodzicami dziecka w celu ujednoczenia kierunku oddziaływań,
- przekazuje niezbędne do działania informacje o świecie.

Nauczyciel, który realizuje **zasadę dwupodmiotowości** nie podkreśla ciągle własnej kompetencji wobec dziecka, ale jest świadom, że

1 M. Przetacznikowa, G. Makiello-Jarża, *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*, WSiP 1985.

dziecko też jest kompetentne w wielu dziedzinach. Uznanie poznawczej odmienności dziecka wymaga, aby nauczyciel (szczególnie przedszkolny) był **niedyrektywny**, umiejący analizować i wyjaśniać zachowania dzieci, a nie tylko odrzucać je i oceniać. Często zwraca się do dzieci stosując propozycje a nie nakazy oraz unika stwierdzeń negatywnych.

Nauczyciel **otwarty na dziecko** udziela pomocy każdemu dziecku według indywidualnych potrzeb i możliwości.

Nauczyciel powinien **umieć pozwolić dziecku być sobą**, a więc mieć własne zainteresowania i upodobania. W przypadku dziecka przedszkolnego to przede wszystkim pozwolić mu na życie poprzez zabawę. Nauczyciel rozumie, że dziecko musi mieć czas na to, by wyrosnąć z okresu dzieciństwa i nie stać się zbyt wczesnym dorosłym. W przeciwnym razie mogą wystąpić u niego, już w wieku dojrzałym, przejawy dziecięcego infantylizmu. Nauczyciel powinien przyjmować **postawę zaciekawienia światem** i zarażać swą ciekawością dzieci. Powinien okazywać zainteresowanie wszystkim, co nas otacza, wyrażać zdziwienie, preradzające się w badanie, dociekanie. W ten sposób umożliwia swoim wychowankom przeżywanie radości z odkrywania.

Mieć pomysły to jeszcze jedna cecha nauczyciela. Powinien ukazywać dziecku możliwości innego ujmowania tych samych zjawisk, skłaniać dziecko do modyfikowania rzeczywistości, tak, aby w efekcie wychować człowieka, który nie tyle będzie przystosowywał się do rzeczywistości, co zastaną rzeczywistość będzie zmieniał.

Na koniec można dodać, że nauczyciel przedszkolny musi być **dynamiczny** w sensie fizycznym, i psychicznym. Organizować zabawy i uczestniczyć aktywnie w nich. Być otwartym na pomysły dzieci, umieć je przyjmować i modyfikować, a nie odrzucać. Być skłonny zmienić własne pomysły pod wpływem oczekiwań i potrzeb dzieci². Wymienione role spełnia nauczyciel mając na względzie dwie podstawowe funkcje przedszkola wobec dziecka (wg D. Waloszek³), a mianowicie:

- diagnostyczno-prognostyczno-kształtującą,
- zabawową.

2 K. Małkiewicz: *O kompetencji w pracy nauczyciela*. „Wychowanie w Przedszkolu” 1992, nr 2.

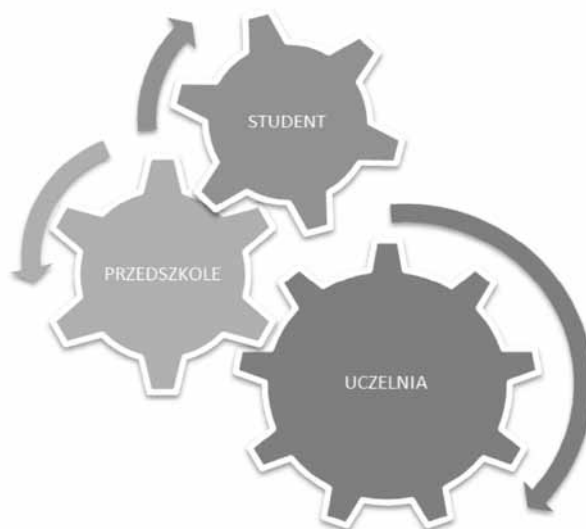
3 D. Waloszek, *Istota przygotowania dziecka do podjęcia nauki w szkole* w: „Blżej przedszkola”, 11/2006.

Zadania, jakie wynikają z pierwszej z nich, dotyczą rozpoznawania możliwości dzieci, prognozowania zmian, prowokowania do utrudnień własnego działania, rozwijania specyficznych cech i uzdolnień oraz dyskretna pomoc dzieciom w poznawaniu świata.

Druga z funkcji dotyczy uwzględniania praw dziecka do zabawy. Zakres zadań z niej wynikających obejmuje m.in.: dawanie dzieciom szansy przeżywania radości oraz badania i wysuwania hipotez, wskazywanie sposobów organizowania działania i negocjowania jego warunków, wprowadzanie zadań rozwijających, pozwalanie na wymyślanie i tworzenie bez pouczeń, stwarzanie szans poznania własnych kompetencji oraz okazji do poznawania roli drugiego człowieka. Zadania wynikające z obu tych funkcji zawierają całą gamę zadań, poprzez które są one spełniane.

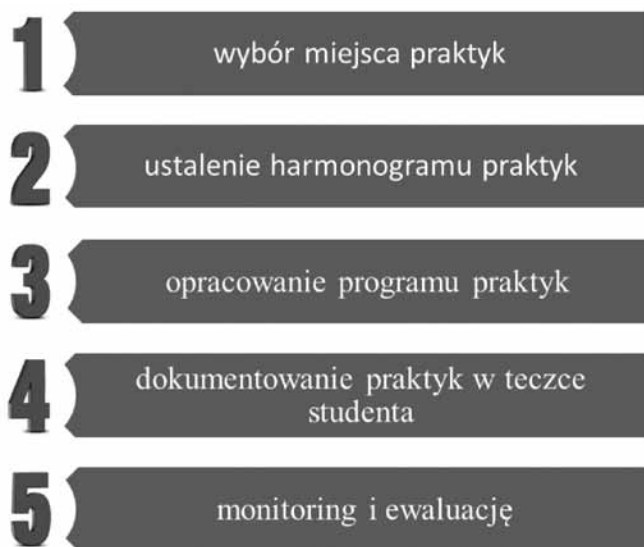
2.6.3. Praktyki studenckie

Założenia organizacyjne w nowym modelu praktyk studenckich przewidują ścisłą współpracę między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w ich realizację (rysunek 1).

Rysunek 1. Współpraca podmiotów realizujących praktyki

Aby praktyki mogły przynieść założone wcześniej efekty, niezbędnym stało się sformułowanie jasnych zasad i szczegółowych procedur podczas ich organizacji. W ostatecznym wymiarze, po przeprowadzonej analizie sytuacyjnej, stwierdzono, że struktura organizacyjna studenckich praktyk pedagogicznych obejmuje pięć podstawowych elementów:

Rysunek 2. Struktura organizacyjna praktyk

W ostatecznym efekcie przewiduje się, że student:

- zgromadzi doświadczenie w praktycznym wykorzystywaniu wiedzy z zakresu pedagogiki dziecka
- poszerzy zakres umiejętności niezbędnych do budowania w sobie kompetencji (umiejętności w zastosowaniu) realizacyjnych, interpretacyjnych, interpersonalnych i integracyjnych
- samodzielnie dostosuje program edukacyjny do potrzeb wspólnych i indywidualnych możliwości dzieci
- wykaże motywację do doskonalenia działania pedagogicznego z wykorzystaniem nowoczesnych środków i metod pozyskiwania, organizowania i przetwarzania informacji, w kierunku budowania warsztatu nauczyciela

- ukształtuje poczucie odpowiedzialności za przebieg procesu edukacyjnego oraz za zdrowie, życie i bezpieczeństwo dzieci⁴
- będzie wstępnie zorientowany w charakterze zadań nauczycielskich i przygotowany do ich wykonania.

2.6.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką

Możliwość uczestniczenia w projekcie *Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej* pozwoliła na zweryfikowanie dotychczasowych schematów funkcjonujących w przedszkolu. Codzienna praca ze studentami uświadomiła wszystkim pracownikom przedszkola, że można i powinno się wprowadzać zmiany, które są niezwykle korzystne dla przedszkolaków.

Na koniec przytoczę słowa studentki – Agnieszki, która tak oto relacjonuje przebieg praktyk:

Praktyki które odbyłam w Przedszkolu Nr 4 w Nowym Targu były dla mnie niesamowitym przeżyciem. Przed ich rozpoczęciem czułam ekscytację i lekki niepokój. Obwiałam się jak zostaną przyjęta w placówce. Lecz wszystkie niepokoje rozmyły się już na samym początku. Przedszkole było bardzo pozytywnie nastawione do współpracy. Opiekun praktyk– Pani Leokadia Urbaniak przedstawiła mi kadrę. Wszyscy chętnie oferowali pomoc. Dlatego też poczułam się bardziej pewnie przed zapoznaniem się z grupą dzieci.

Przedszkolaki początkowo były nieufne. Pytały mnie kim jestem i dlaczego będę teraz z nimi. Staralam się im wszystko wytłumaczyć, a wtedy już chętnie zapraszały mnie do wspólnej zabawy. Udało mi się zawiązać kontakt z dziećmi podczas pierwszego dnia praktyk.

Prowadzenie samodzielnie zajęć było czymś nowym. Obawiałam się że dzieci nie będą zainteresowane. W przygotowaniu pierwszych zajęć pomógł mi nauczyciel opiekun. Naprowadził na najlepsze rozwiązania. Nauczycielka towarzyszyła mi także w trakcie zajęć podpo-

4 *Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej – materiały dla opiekunów praktyk.*

wiadając jak zachęcić dzieci do współpracy. Później już szło znacznie lepiej. Dzieci chętnie brały udział w zajęciach. Wysłuchiwały poleceń, następnie skrupulatnie je realizując.

Bibliografia

Małkiewicz K.: *O kompetencji w pracy nauczyciela*. Wychowanie w Przedszkolu 1992, nr 2.

Przetacznikowa M., Makiełło-Jarża G., *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*, WSiP 1985.

Waloszek D., *Istota przygotowania dziecka do podjęcia nauki w szkole w: Bliżej Przedszkola*, 11/2006.

2.7. Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Świętej Jadwigi Królowej w Kornatce

Elżbieta Mistarz

2.7.1. Prezentacja placówki

Oddział przedszkolny znajduje się w budynku Szkoły Podstawowej im. Świętej Jadwigi Królowej Polski w Kornatce. Szkoła usytuowana jest w malowniczej miejscowości, która leży na Pogórzu Karpackim, 5 km od Dobczyc i 12 km od Myślenic. Ukształtowanie powierzchni jest urozmaicone z trzech stron ciągną się pasma zalesionych wzgórz, a od strony zachodniej przepiękny widok na Zalew Dobczycki. To usytuowanie terenu w naszej miejscowości sprawia, że przybywają do nas licznie w okresie jesiennym grzybiarze, a w okresie letnim turyści i wczasowicze, którzy przyjeżdżają również do swoich domków letniskowych położonych w malowniczych miejscach Kornatki.

Budynek Szkoły Podstawowej w Kornatce jest dwupiętrowy. W dolnej części znajduje się szatnia, wyposażona w nowe szafki dla uczniów i nowe ławeczki z wieszakami i półkami dla przedszkolaków, w tej części znajduje się jeszcze pomieszczenie gospodarcze. Na pierwszym piętrze znajduje się pokój nauczycielski, sala do zajęć logopedycznych i terapii, sklepik szkolny, sale lekcyjne dla uczniów klas I – VI oraz nowoczesnie wyposażone pracownie komputerowa i językowa oraz kącik patrona szkoły Św. Jadwigi Królowej. Na parterze znajduje się gabinet dyrektora, sekretariat, biblioteka szkolna, świetlica, jadalnia, kuchnia, sala gimnastyczna, zaplecze sportowe, przebieralnia dla uczniów, łazienki oraz dwie sale przedszkolne dla grupy młodszej 3,4 latki i starszej 5,6 latki.

Przedszkole posiada bardzo dobre warunki lokalowe: Dwie duże, funkcjonalnie i estetycznie urządzone sale zabaw i zajęć dla dzieci, sale są jasne, ciepłe i przestronne, znajduje się w nich: kącik komputerowy, galeria prac plastycznych, kąciki tematyczne: przyrodniczy, techniczny, plastyczny, muzyczny, sportowy, kącik lalek i gospodarstwa domowego, kącik książki, gier i układanek. Przedszkole dysponuje bogatą bazą środków dydaktycznych, sprzętem audiowizualnym wykorzystywanym w codziennej pracy opiekuńczo-wychowawczo-dydaktycznej. Obok budynku znajduje się nowoczesny plac zabaw i boisko sportowe z torem przeszkód. Jest to nowy obiekt rekreacyjno-sportowy wybudowany ze środków unijnych w ramach Projektu Norweskiego, wyposażony w urządzenia ogrodowe.

Nauczyciele pracujący w naszym przedszkolu posiadają kwalifikacje w zakresie wychowania przedszkolnego i ustawicznie doskonalą swój warsztat pracy, uczestniczą w warsztatach, kursach i szkoleniach. Dyrektorem naszej szkoły jest obecnie pani mgr Katarzyna Dyrz, a wcześniej tą funkcję sprawowała ponad 20 lat pani mgr Renata Kopera. W przedszkolu realizowane są zajęcia „Wykorzystanie programów komputerowych do wspomagania twórczego rozwoju dzieci” w grupach 5 i 6-latków, realizujemy również programy ekologiczne „Czyste powietrze wokół nas”, oraz program Czytające Przedszkola w ramach akcji Cała Polska czyta dzieciom. Dzieci korzystają z oferty zajęć dodatkowych – religii, rytmiki, języka angielskiego, zajęć reedukacyjnych, logopedycznych dla dzieci z zaburzeniami i wadami wymowy. W trakcie codziennych zajęć rozbudzamy i rozwijamy zainteresowania dzieci plastyką, muzyką, literaturą, tańcem. Nasza działalność opiera się na typowych dla wychowania przedszkolnego formach pracy: zajęcia i zabawy dowolne, zajęcia obowiązkowe, czynności samoobsługowe, prace użyteczne, spacer, wycieczki, uroczystości, sytuacje okolicznościowe. Przedszkolaki korzystają również z zajęć plastycznych, tanecznych, muzycznych, rytmiki i baletu, proponowanych przez Regionalne Centrum Oświatowa Sportowe w Dobczycach, aby rozwijać swoje umiejętności i talenty.

W naszym przedszkolu zapewniamy dzieciom:

- opiekę, wychowanie i uczenie się w atmosferze akceptacji, bezpieczeństwa i uznawania praw dziecka,

- pomagamy dzieciom i ich rodzicom w procesie adaptacyjnym do warunków przedszkolnych
- w sposób wszechstronny kształtujemy u dzieci postawy, nawyki oraz umiejętności do osiągnięcia gotowości szkolnej,
- tworzymy warunki do wyrażania ekspresji plastycznej, muzycznej i ruchowej,
- wspieramy działania twórcze, w różnych dziedzinach aktywności, rozwijamy wyobraźnię i fantazję,
- umożliwiamy dziecku kontakty z rówieśnikami i osobami dorosłymi,
- rozwijamy wrażliwość moralną wprowadzamy w świat zasad współżycia społecznego,
- uwzględniamy indywidualne potrzeby dziecka, zapewniamy równe szanse, umacniamy wiarę we własne siły i możliwość osiągnięcia sukcesu,
- kształtujemy umiejętność obserwacji, ułatwiamy rozumienie zjawisk zachodzących w otoczeniu przyrodniczym, społecznym, kulturowym i technicznym,
- rozbudzamy ciekawość poznawczą, zachęcamy do aktywności badawczej, wyrażania własnych myśli i przeżyć.

Dodatkowe informacje o naszej placówce są dostępne na naszej stronie internetowej www.kornatka.com.pl

2.7.2. Działania edukacyjne

W naszym przedszkolu realizujemy zadania ujęte w Planie wychowawczym i profilaktycznym, ze szczególnym naciskiem na realizację treści patriotycznych. Wspólnie z Rodzicami w naszym przedszkolu organizujemy imprezy i uroczystości przedszkolne: zabawa andrzejkowa, spotkanie ze Świętym Mikołajem, spotkanie wigilijne, Dzień Babci i Dziadka, Jasełka, bal przebierańców, przedstawienie ekologiczne Czyste powietrze wokół nas, Dzień Dziecka, Dzień Mamy i Taty. W tym roku w czerwcu ta uroczystość została zorganizowana w formie imprezy plenerowej pod hasłem Piknik Rodzinny, wspólnie z Klubem Sportowym Rokita Kornatka i Stowarzyszeniem Kornat-

ka Współ przy licznych udziale rodzin, dzieci, mieszkańców, władz lokalnych, samorządowych i przy silnym wsparciu Sponsorów. Corocznie przedszkolaki biorą udział w konkursach na terenie szkoły, gminy i powiatu np.: Anioł w różnych odsłonach, konkurs szopki bożonarodzeniowej, maski karnawałowej, pisanki lub kartki wielkanocnej, konkurs recytatorski, pieśni patriotycznej, gdzie zdobywają główne miejsca i wyróżnienia. Zapraszamy na spotkania różne osoby np.: pana policjanta, pana strażaka, panią pielęgniarkę. Organizujemy wycieczki do Ogrodu Zoologicznego, do Teatru Groteska, do Anikina – krainy zabaw dziecięcych, wycieczki tematyczne po naszej okolicy – do lasu, sadu, na łąkę, do ogrodu kwiatowego, do szkółki leśnej, do stadniny koni, do zagrody i obory. Uczestniczymy w różnych akcjach organizowanych na terenie naszej szkoły np.: zbiórka żywności do paczek świątecznych, góra grosza, zbiórka makulatury. Przedszkole współpracuje z Parafią, Wyższym Seminarium Duchownym w Stadnikach, z Klubem Sportowym Rokita Kornatka, ze Stowarzyszeniem Kornatka Współ, którego jestem członkiem jako nauczyciel i wspólnie realizujemy zadania związane z pozyskiwaniem środków unijnych na działalność lokalną i aktywizację społeczną. Przedszkole nawiązało współpracę z Teatrem Lalek Bajka z Barcic i dwa razy do roku dzieci mają możliwość oglądnąć przedstawienia o bogatej treści dydaktycznej, wychowawczej, ekologicznej i przyrodniczej z piękną dekoracją i oprawą muzyczną. Zobaczyły już kilka teatrzyków: „Wyjątkowy gość”, „Kocmołuszek”, „Cenne rady”, „Wielkie sprawy małej żaby”. Przedszkole ściśle współpracuje z nauczycielami naszej szkoły, wymieniając się doświadczeniem i wiedzą oraz zapraszając nauczycieli klas I–III na zajęcia i spotkania otwarte podczas, których można poznać dzieci i nawiązać z nimi bliższe relacje w trakcie zabaw dowolnych. Przedszkole realizuje Projekt Czytające przedszkole w ramach akcji Cała Polska czyta dzieciom. W ramach tego projektu nauczyciele czytają dzieciom codziennie wiersze, bajki, opowiadania, zapraszamy osobę dorosłą do czytania dzieciom wybranej literatury oraz dzieci mają spotkanie w szkolnej bibliotece, gdzie też mają możliwość posłuchania bajki czytanej przez panią bibliotekarkę. Stosujemy w swojej pracy zajęcia z wykorzystaniem Bajki terapeutycznej, profilaktycznej i edukacyjnej.

Przykładowe scenariusze:

Scenariusz zajęć w Przedszkolu

Dla dzieci – 5, 6 letnich

Prowadzący: Elżbieta Mistarz

Temat kompleksowy: Zdrowie naszym skarbem

Temat: Co należy robić, aby być zdrowym – wykorzystanie metody

„Sześciu myślowych kapeluszy” – Edwarda De Bono

Cele ogólne:

- Podkreślenie znaczenia ruchu dla prawidłowego rozwoju
- Zachęcanie do korzystania z uroków zimy
- Uświadomienie konieczności dostosowania ubioru do warunków atmosferycznych
- Uświadomienie konieczności spożywania zdrowej żywności jako źródło witamin
- Dbamy o czystość i higienę
- Uświadomienie Co sprzyja zdrowiu, a co mu zagraża, od czego zależy nasze zdrowie.

Cele szczegółowe:

- Wypowiada się nt. czynników sprzyjających i zagrażających zdrowiu
- Wie od czego zależy nasze zdrowie i co należy robić, aby być zdrowym
- Metody: słowne, rozmowy, pogadanka

Formy: zespołowa

Pomoce: sześć kapeluszy w kolorach – białym, czarnym, czerwonym, żółtym, zielonym i niebieskim, wyrazy do czytania, płyta z piosenkami i tańcami, chusta animacyjna

Przebieg:

1. Powitanie zabawą taneczną „Gość”
2. Słuchanie opowiadania „Zimowa zabawa Adasia”
3. Pogadanka nt. Czy Adaś dbał o swoje zdrowie?
4. Rozmowy z dziećmi z wykorzystaniem metody sześciu myślowych kapeluszy E. De Bono nt. Jak należy dbać o swoje zdrowie?

Kapelusz niebieski: nauczyciel podaje temat rozmowy, problem, zagadnienie

Prowadzi, kieruje dyskusją,

Kapelusz biały: Co wiemy? przedstawiamy fakty

Była zima, Adaś wyszedł z domu, bawił się na śniegu, ubrał tylko kurtkę, leżał w łóżku

Kapelusz czarny: ma oceniać i ostrzegać przed zagrożeniami (pesymizm)

Ponieważ Adaś ubrał się nieodpowiednio do pogody, bo nie założył rękawiczek, czapki, szalika, nie posłuchał mamy, to spowodowało, że zaszkodził swojemu zdrowiu.

- przeziębził się, był chory, musiał iść do lekarza z mamą, mama kupiła lekarstwo w aptece, leżał w łóżku, zażywał lekarstwa, nie wychodził z domu, nie mógł bawić się na śniegu z kolegami,

Kapelusz czerwony: emocje, uczucia

Jaki był Adaś, kiedy bawił się z dziećmi? – wesoły, radosny, uśmiechnięty, cieszył się ze wspólnej zabawy z kolegami

Jakie uczucia występują, kiedy ktoś jest chory? – smutny, słaby, nie może spotykać się z kolegami, trochę samotny
Uczucia mamy – smutek, zmartwienie, troska, opieka

Kapelusz zielony – pełen pomysłów, dobrych rad, nowych rozwiązań

K. Niebieski – Jakich rad udzielimy Adasiowi, aby wyzdrowiał? Musi iść do lekarza, zażywać lekarstwa, syropy i tabletki które przepisał pan doktor, zażywać lekarstwa domowe przygotowane przez mamę np.: syrop z cebuli, czosnek, miód, cytryna, mleko, sok malinowy, bańki, musi leżeć w łóżku, wygrzewać się

Kapelusz niebieski

Co należy jeszcze robić, aby być zdrowym? Jak dbać o swoje zdrowie? Ubieramy się odpowiednio do pogody, dbamy o czystość ciała i czystość wokół siebie – w swoim pokoju sprzątamy, wietrzymy, wychodzimy na spacer, wycieczki, gimnastykujemy się, zdrowo się odżywiamy – jemy owoce, warzywa, nabiał, ograniczamy słodczyce

Kapelusz żółty – optymizm, radość, pozytywna postawa

Jeśli Adaś posłucha naszych rad to:

będzie zdrowy, wesoły, będzie chodził do szkoły, spotka się z kolegami, będzie wiedział jak ubrać się zimą, co należy jeść, aby być zdrowym, wie co szkodzi zdrowiu a co pomaga, wie jak dbać o swoje zdrowie

5. Podsumowanie. Czytanie zdań

Nasze rady. Jak dbać o zdrowie?

Ubieramy się odpowiednio do pogody.

Dbamy o czystość, myjemy ręce, zęby i całe ciało.

Zdrowo się odżywiamy, jemy warzywa, owoce i nabiał.

Wychodzimy na spacer, wycieczki.

Gimnastykujemy się i ćwiczymy, bo ruch to zdrowie.

6. Taniec „Promyk słońca”

7. Rysowane wierszyki – Pomidor, Marchewka, Domek

8. Zabawa ruchowo – taneczna „Magiczna liczba siedem”

9. Zabawa z chustą animacyjną – Parasol – pod parasolem chowają się dzieci, które lubią... np. owoce, warzywa, mleko, sery.

Scenariusz zajęć w Przedszkolu

Dla dzieci – 5- i 6-letnich

Prowadzący zajęcia: Elżbieta Mistrz

Temat kompleksowy: Dzień Babci i Dziadka

Temat zajęć: Nauka piosenki pt „Babcia i dziadek” w oparciu o Metodę Dobrego Startu Bogdanowicz

Cele ogólne:

- Kształcenie poczucia rytmu
- Rozwijanie słuchu fonematycznego
- Rozwijanie dużej i małej motoryki
- Doskonalenie koordynacji wzrokowo- słuchowo-ruchowej
- Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisanie
- Indywidualizacja i wspomaganie rozwoju dziecka
- Rozwijanie umiejętności społecznych – współdziałanie w grupie

Cele szczegółowe:

- potrafi zaśpiewać piosenkę
- ilustruje ruchem treść piosenki
- potrafi wystukać rytm piosenki
- potrafi odwzorować po śladzie graficzny wzór
- rozpoznaje i nazywa instrumenty
- rozpoznaje odgłosy przedmiotów
- dokonuje analizy i syntezy słuchowej
- dzieli słowa na głoski i sylaby a zdanie na wyrazy
- modeluje z drucików kreatywnych

Metody pracy:

Metoda Dobrego Startu Bogdanowicz, Muzykozabawa

Formy pracy: grupowa, zespołowa, indywidualna

Pomoce: płyta z piosenką, kartki z wzorem graficznym, woreczki, karty i plansze z instrumentami, przedmioty do zagadek słuchowych, druciki kreatywne

Przebieg:

Wprowadzenie: Zabawa ruchowa przy muzyce w kole Magiczna liczba 7

Zabawa przestrzenna Zegar na materacu dydaktyczno-ruchowym

Zajęcia właściwe:

- Rozwiązanie zagadki o babci i dziadku
- Układanie zdań o babci i dziadku
- Dokonanie analizy i syntezy słuchowej – dzielenie słów na sylaby, wyodrębnienie pierwszej głoski w wyrazach, dzielenie zdań na wyrazy
- Nauka piosenki „Babcia i dziadek”
- Powtarzanie tekstu coraz głośniej i ciszej
- Recytacja na zmianę 1 wers chłopcy 2 wers dziewczynki
- Recytacja tekstu z globalnym czytaniem wybranych wyrazów
- Ćwiczenia ruchowo-słuchowe
- Wystukiwanie rytmu piosenki – lewą i prawą ręką o woreczek z grochem
- Wystukiwanie rytmu – palcami, dłonią, piąstką, krawędzią dłoni
- Ćwiczenia ruchowo-wzrokowo-słuchowe
- Odtwarzanie rytmu – tupiąc, klaszcząc, uderzając w kolana, ramiona, ręce kolegi

- Wykorzystanie kolorów do odtwarzanego rytmu
- Interpretacja ruchowa piosenki – naśladowanie do treści
- Wodzenie palcem po wzorze i śpiewanie piosenki
- Zagadki słuchowe- jaki to dźwięk? Jaki to instrument?
- Wykorzystanie kart i planszy z instrumentami
- Modelowanie z drucików kreatywnych- liter i przedmiotów wg pomysłu dzieci
- Zabawa ruchowo-taneczna Daj mi rączkę daj

Scenariusz zajęć w przedszkolu

Dla dzieci 5-, 6- letnich

Prowadzący – Elżbieta Mistarz

Temat kompleksowy: Jesień w sadzie i na działce

Temat: Kosz z warzywami.

Cele ogólne:

- Nazywanie i segregowanie wybranych warzyw
- przeliczanie w zakresie 10, określanie wielkości, koloru, kształtu oraz charakterystycznych cech.
- Degustacja surowych warzyw- określanie walorów smakowych.
- Rozróżnianie warzyw za pomocą wzroku, dotyku, smaku, zapachu
- Określanie jadalnych części warzyw spożywanych na surowo i po ugotowaniu
- Zabawy rytmiczno taneczne przy muzyce

Cele operacyjne:

- potrafi poznać warzywa za pomocą różnych zmysłów
- wie, jak nazywają się warzywa
- potrafi posegregować warzywa wg różnych cech
- potrafi określić kolor, kształt, wielkość
- zna charakterystyczne cechy warzyw
- wyodrębnia pierwszą głoskę, dzieli wyrazy na sylaby
- globalnie czyta wyrazy
- wie które części warzyw nadają się do spożycia

Metody: słowne, oglądowe, praktyczne

Formy: zespołowe, indywidualne

Pomoce: kosz z warzywami, piosenka, warzywa do degustacji

Wyrazy do czytania, szarfy, kółka

Przebieg:

Zabawa muzyczna „Promyk słońca”

Kosz z warzywami – zabawa dydaktyczna. Rozpoznawanie i nazywanie po dotyku warzyw ułożonych w koszyku, praca w grupach

Tworzenie zbiorów warzyw, segregowanie wg kształtu- wyszukiwanie warzyw okrągłych, podłużnych, wg koloru, wg wielkości – duże, małe, średnie.

Zabawa z sylabami – Które warzywo rozpoczyna się na sylabę: ka, bu, Ce, po,

Globalne czytanie wyrazów – nazwy warzyw, pomidor, cebula, burak, kapusta

Zagadki wierszowane „Jakie to warzywo” – układanie warzyw wg. Kolejności rozwiązania, przeliczanie

Zabawa ruchowa przy muzyce „Magiczna liczba siedem”

„Nad ziemią pod ziemią” układanie warzyw nad szarfą i pod szarfą

Warzywa surowe i gotowane – segregowanie

Potrawy z warzyw – zupa, sałatka

Smaczne warzywa – degustacja surowych warzyw (marchewka, ogórek)

Określanie walorów smakowych, węchowych i charakterystycznych cech.

Zachęcanie dzieci do spożywania warzyw

Rymy – układanie rymów do nazw warzyw, i kończenie rymów w

zdaniu. Zabawy rytmiczno – taneczne przy muzyce Gość, Piłeczki, Pajacyki, Miś,

Zabawy taneczne przy piosenkach o tematyce jesiennej: Rumiane jabłuszko, Pomidorek

Scenariusz zajęć w przedszkolu

Dla dzieci 3, 4- letnich

Prowadząca: Elżbieta Mistarz

Temat: „Wiosna wokół nas”

Cele:

- Dziecko dostrzega zmiany w przyrodzie w zależności od pory roku.
- Poznaje charakterystyczne cechy pory roku – wiosny.
- Określa te cechy – dłuższe dni, pierwsze wiosenne kwiaty, powrót ptaków z ciepłych krajów, budzenie się owadów i zwierząt z zimowego snu, rozwijanie się pąków liści i kwiatów, zieleń młodej trawy.
- Projektuje i komponuje obrazek wg własnego pomysłu

Cele operacyjne:

- dziecko potrafi zaśpiewać piosenkę o wiosnie
- zna najbardziej charakterystyczne cechy pory roku – wiosny i potrafi je wskazać na obrazku
- zna cechy pozostałych pór roku i potrafi dopasować obrazek
- reaguje na muzykę i rytm
- potrafi wysłuchać wiersz i naśladować ruchem treść
- potrafi określić, które zdanie o wiosnie jest prawdziwe, a które fałszywe
- potrafi w ciszy i skupieniu wysłuchać kołysankę- odprężając i relaksując się
- zna podstawowe kolory
- potrafi złożyć obrazek z części
- projektuje i komponuje z przygotowanych materiałów pracę plastyczną

Formy pracy: indywidualna, grupowa, zespołowa

Metody: słowne, aktywizujące, praktyczne

Pomoce:

kaseta z piosenką, płyta z muzyką, ilustracja – Wiosna, napisy do czytania, obrazki przedstawiające wiosenne elementy, obrazki przedstawiające cechy innych pór roku, wstążki w czterech kolorach, układanka dydaktyczna „Cztery pory roku”, składanki z części- „pierwsze wiosenne kwiaty”, wyrazy „tak”, „nie”, materiały plastyczne – bibuła, papier kolorowy, kwiaty.

Przebieg:

- Śpiewanie piosenki pt. „Hej do widzenia panie bałwanie”, Wiosenna piosenka”
- Zakrywanka obrazkowa „Pani wiosna”- domyślanie się treści po odsłoniętych fragmentach obrazka.
- „Wiosna” – wyszukiwanie obrazków pasujących do wiosny
- Zabawa ruchowa przy muzyce „Rosną wiosenne kwiaty” z wykorzystaniem wstążek w 4 kolorach, malowanie liter do wyrazu „kwiat” przy muzyce poważnej z cyklu Cztery pory roku Vivaldiego.
- Cztery pory roku – wykorzystanie układanki dydaktycznej, praca w grupach, wyszukiwanie obrazków do planszy
- Składanie obrazka z części – Pierwsze wiosenne kwiaty
- Zabawa ruchowa – łączenie obrazka z ilustracją
- Słuchanie wiersza pt. „Już wiosna” – naśladowanie ruchem treści, czytanie wyrazów
- Zabawa ruchowa przy muzyce „Wyraz do wyrazu”- odszukiwanie takiego samego napisu na stojakach
- „Prawda czy fałsz”- zabawa dydaktyczna, Czy to zdanie pasuje do wiosny?
- Określanie wyrazem „TAK” – zdanie prawdziwe, wyrazem NIE” – zdanie fałszywe.
- Słuchanie muzyki relaksującej „Kołysanka”

Praca plastyczna:

I gr. 5-latki Projektowanie sukienki dla Pani wiosny z bibuły, papieru,

II gr. 4-latki Komponowanie kwiatów z bibuły

III. gr. 3-latki Układanie z elementów geometrycznych kwiatka. Wystawa prac.

Scenariusz zajęć

Temat: Wiosna – Wyróżnianie charakterystycznych cech wiosny.

Wykorzystanie bajki relaksacyjnej – „Opowieść o małym kotku”.

Dla dzieci młodszych od 3- 5lat

Prowadząca zajęcia- Elżbieta Mistarz

Cele ogólne:

- poznanie charakterystycznych cech wiosny

- rozwijanie zdolności abstrahowania poprzez wyróżnianie cech przedmiotów
- rozwijanie zdolności kojarzenia, cierpliwości skupienia uwagi, umiejętności słuchania
- kształtowanie umiejętności interpersonalnych – współdziałania w grupie

Cele szczegółowe:

- potrafi uważnie wysłuchać opowiadania
- zna charakterystyczne cechy wiosny
- potrafi określić cechy przedmiotów
- przestrzega kolejność wypowiedzi
- układa zdania, tworzy opowiadanie
- dostrzega piękno wiosennej przyrody

Metody: aktywne – „Techniki twórczego myślenia”

„lista atrybutów”

„runda skojarzeniowa”

„bricolage obrazkowo – wyrazowe”

„niedokończone zdania”

Formy pracy: grupowa, zespołowa, indywidualna

Pomoce: kotek, ptak, kwiatek, motyl, świeca, napisy obrazki

Przebieg zajęcia:

Ćwiczenia wprowadzające

Zabawa przy muzyce (z Klanzy)- „Wszyscy są”

Bajka relaksacyjna - „Opowieść o małym kotku”

Ćwiczenia werbalne

- „Lista atrybutów”- dzieci podają atrybuty przedmiotów, kotek jest..., motyl jest..., ptak jest..., kwiatek jest..., (jaki?), promyk słońca jest..., (dz. podają sobie świecę w kształcie żółtej kuli)
- „Skojarzenia”- dz. podają skojarzenia do wyrazu wiosna
- „Bricolage obrazkowo-wyrazowy – dz. wybierają obrazek i w rundce układają zdanie z tym obrazkiem
- „Niedokończone zdanie” – Wiosna jest piękna bo....,

Zabawa ruchowa – „Pomniki radości” – w grupach

Dz. komponują figurę wyrażając radość poprzez gesty, mimikę

Praca plastyczna:

Zadanie: Narysuj spotkanie kotka z wiosną.

2.7.3. Praktyki studenckie

Podczas realizacji projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” pełniłam funkcję opiekuna praktyk i sprawowałam opiekę nad studentkami praktykantkami – przyszłymi nauczycielami. Zapraszając studentki do mojej placówki dzieliłam się swoją wiedzą i doświadczeniem oraz zachęcałam studentki do rzetelnej realizacji zadań wynikających z planu praktyk. Dlatego studentki poznały zasady funkcjonowania placówki, zapoznały się z procedurami i regulacjami prawnymi oraz dokumentacją pedagogiczną. Wspólnie ustalono zasady współpracy i plan praktyki, opracowały zestaw treści na temat organizacji i funkcjonowania przedszkola. Chętnie obserwowały działania nauczyciela podczas trwania całej praktyki, doświadczały kontaktu z dziećmi, nawiązały relację z dziećmi. Studentki prowadziły obserwację wybranego dziecka i dokonały charakterystyki jego funkcjonowania w grupie, dokonały zapisu obserwacji różnych form aktywności podejmowanych przez dzieci oraz dokonały analizy wytworów prac dziecięcych. Z wielkim zaangażowaniem asystowały w działaniach edukacyjnych opiekuna praktyk w czasie zajęć, zabaw i innych czynnościach organizacyjno-porządkowych, prowadziły samoobserwacje i zapisywała wyniki. Praktykantki samodzielnie podejmowały działania edukacyjne w obecności opiekuna, planowały i prowadziły zajęcia, opracowały scenariusze zajęć same, lub z pomocą nauczyciela, aktywnie uczestniczyła w konsultacjach i omawianiu zajęć chociaż miały z tym problem. Dokonały ewaluacji przebiegu praktyki, dokonały oceny stopnia realizacji założonych celów oraz analizy zdobytych doświadczeń podczas trwania praktyki.

Praktykantki w trakcie trwania praktyki bardzo obowiązkowo podchodziły do realizacji stawianych zadań.

Chętnie konsultowały z opiekunem praktyk zadania przydzielone na poszczególnych modułach praktyki oraz zadania zlecone przez opiekuna do wykonania w przedszkolu.

Samodzielnie lub czasem z pomocą opiekuna praktyk opracowały scenariusze zajęć z wykorzystaniem ciekawych form i metod pracy dostosowane do danej grupy wiekowej.

Wszystkie praktykantki wzbogacały zajęcia poprzez samodzielnie przygotowane pomoce plastyczne i środki dydaktyczne.

Studentki nawiązały miły i serdeczny kontakt z dziećmi w czasie zabaw dowolnych oraz podczas prowadzonych zajęć. Gromadziły wokół siebie dzieci, które rozwijały swoje zainteresowania szczególnie plastyczne i artystyczne, nawiązały bardzo dobre relacje z dziećmi podczas trwania całej praktyki w placówce. Podczas odbywania praktyk studentki uczestniczyły nie tylko w codziennej pracy dydaktyczno – wychowawczej ale również brały udział w uroczystościach, imprezach, spotkaniach, wycieczkach, konkursach, spacerach innych wydarzeniach, które odbywały się w placówce. Każda z praktykantek tworzyła bogatą teczkę metodyczną, która na pewno przyda się przy podejmowaniu pracy w zawodzie nauczyciela.

2.7.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką oświatową poprzez praktyki studenckie

Podjęmając się realizacji zadań opiekuna praktyk w ramach projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”, nasza placówka czyli Szkoła Podstawowa im. Świętej Jadwigi Królowej Polski w Kornatce nawiązała ścisłą współpracę z Uczelnią czyli Staropolską Szkołą Wyższą w Kielcach. Przez kolejne lata trwania projektu uczestniczyłam w wielu konferencjach, spotkaniach, szkoleniach, warsztatach, prowadzonych przez wykładowców Kieleckiej Uczelni oraz uczestniczyłam w spotkaniach, szkoleniach prowadzonych w wydziale zamiejscowym w Myślenicach. Stały kontakt utrzymywany był z Kierownikiem praktyk, koordynatorem praktyk w naszej gminie Dobczyce. Współpraca była bardzo miła, owocna, rzetelna nastawiona na jak najlepsze i skuteczne kierowanie pracą opiekunów praktyk i studentek odbywających praktykę. Nasi koordynatorzy projektu zawsze chętnie udzielali nam wskazówek, służyli fachową radą, wiedzą i kompetencją w zakresie różnych zadań na każdym etapie praktyki. Dla nas opiekunów praktyk udział w tym projekcie to nieocenione nowe doświadczenie, zdobyta wiedza, nabycie kompetencji i satysfakcja z pełnienia takiej funkcji i otrzymania Certyfikatu. Dla naszej placówki Szkoły Podstawowej w Kornatce to

prestż, wyróżnienie i satysfakcja z przyznanego tytułu- Akademicki Ośrodek Praktyk.

Bardzo wysoko oceniam współpracę między placówką, opiekunem praktyk a Uczelnią. Bardzo wysoko oceniam realizację projektu i zaangażowanie pracowników Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach. Mam nadzieję, że jeszcze kiedyś będę mogła współpracować z Uczelnią przy realizacji projektu ze środków unijnych.

Bardzo dziękuję za owocną współpracę wszystkim zaangażowanym w przygotowanie i realizację projektu.

2.8. Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 4 w Rabce-Zdroju

Maria Sadowska

2.8.1. Prezentacja placówki

Oddział przedszkolny, w którym odbywały praktyki studentki z Wyższej Szkoły Staropolskiej z Kielc znajduje się w budynku Szkoły Podstawowej Nr 4 im. Jana Kochanowskiego w Rabce – Zdroju.

Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Jana Kochanowskiego położona jest w miejscowości Rabka – Zdrój w dzielnicy Zaryte. Zlokalizowana jest przy drodze Bielsko-Biała – Nowy Sącz w odległości ok. 3 km od centrum Rabki-Zdroju. Zaryte położone jest w dolinie Raby, na pograniczu Beskidu Wyspowego i Gorców. Szkoła usytuowana jest na południowych stokach Lubonia Wielkiego (1022 m n.p.m.). Patronem szkoły jest poeta Jan Kochanowski, a oto jego motto, które przyświeca naszej placówce:

*„Bo dobra na trzy części mądrzy rozpisują:
Jedne w umyśle, drugie w ciele ukazują,
Trzecie z strony przychodzą, co szczęściem zowiemy;
Wszystkich trzeba, jeśli żyć doskonale chcemy”¹.*

Organem prowadzącym szkołę jest gmina Rabka- Zdrój. Do oddziału przedszkolnego uczęszczają dzieci zarówno pięcioletnie, jak i sześćioletnie.

1 Kochanowski J. [red.] Lorentowicz J., *Jana Kochanowskiego dzieła polskie*, t. 1, Wyd. Tow. Akc. S. Orgelbranda S-ów, Warszawa 1919, s. 108.

Misja oddziału przedszkolnego opiera się na następujących zasadach:

- rozbudzamy w dzieciach ciekawość świata, ludzi, spostrzegawczość i wrażliwość;
- przygotowujemy dzieci do wyrażania emocji, przeżywania sukcesów i radzenia sobie z porażkami;
- zapewniamy dzieciom warunki do łączenia różnych form ekspresji poprzez wspieranie ich działań twórczych;
- gwarantujemy warunki do indywidualnego rozwoju dziecka we współpracy z rodziną i środowiskiem.

Od początku swojej pracy w oddziale staram się włączać wychowanków w życie społeczności szkolnej. Pomimo że są najmłodszymi uczniami w szkole, aktywnie uczestniczą w konkursach szkolnych, gminnych i ogólnopolskich. Moje przedszkolaki zajmowały I miejsca w szkolnych konkursach piosenki i tańca, w szkolnym „Festiwalu kołęd i pastorałek”. Z powodzeniem brały udział w gminnych konkursach zdobywając I miejsce na znaczek symbolizujący imprezy rodzinne – „Wiemy, co dla nas” oraz wyróżnienie w konkursie na mapę „Miejsca kultury na terenie gminy Rabka-Zdrój” i również I miejsce w gminnych rozgrywkach piłki nożnej „Mini Champions League”. Otrzymały również wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie „Ocalić od zapomnienia” – na album „Mój region”. Co roku z okazji Dnia dziecka prezentują też swoje umiejętności wokalne w gminnym „Festiwalu Piosenki Przedszkolnej”.

2.8.2. Działania edukacyjne

Podczas odbywania praktyki przez studentki starałam się uświadomić im, że praca z dziećmi wymaga od nauczyciela ciągłego poszukiwania nowych rozwiązań. Każda z nich w ciągu 70 godzin indywidualnej praktyki miała możliwość uczestniczenia w różnorodnych działaniach edukacyjnych. Dużym zainteresowaniem studentek cieszyły się takie działania, jak:

Wprowadzanie w tajniki konstruowania gier przez dzieci.

Konstruowanie gier planszowych – zabawy matematyczne zaproponowane przez prof. Edytę Gruszczyk-Kolczyńską, pedagoga, autorkę wielu książek z zakresu pracy z dzieckiem, specjalistkę w dziedzinie „dziecięcej matematyki”, to zabawy, które dają dzieciom wiele okazji do gromadzenia doświadczeń w zakresie negocjowania umów. Od tego, czy potrafią się skupić i wysłuchać każdej umowy do końca, zależeć będzie ich powodzenie w szkole.

W oparciu o książkę autorki „Jak nauczyć dzieci sztuki konstruowania gier?” wspólnie z opiekunem praktyki studentki opracowały zasady postępowania:

Zabawę w tworzenie gry możemy prowadzić zarówno z jednym dzieckiem, jak i z grupą. Ważne jest tylko, aby pamiętać o zasadzie: najpierw dorosły konstruuje grę – rysuje planszę i ustala reguły, a dziecko mu pomaga. Potem razem z dzieckiem w nią gramy. Następnie dziecko buduje swoją grę, a dorosły mu pomaga, po czym grają razem stosując ustalone reguły. Gdy w zabawie bierze udział większa ilość dzieci – dorosły pomaga uczestnikom dobrać się w pary o podobnych możliwościach poznawczych i wykonawczych.

Taka zasada przemienności sprawia, że dziecko:

- uczy się uważnie słuchać i obdarzać uwagę, bo dorośli także go słuchają i obdarzają uwagę;
- zaczyna rozumieć, że warto się skupić na tym, co robi druga osoba, bo ona stara się mu pomóc;
- uczy się negocjować reguły postępowania i przestrzegać ich, gdyż tylko w ten sposób można wspólnie robić coś interesującego.

Na początku konstruujemy z dziećmi proste gry „ściganki”. Dziecko na tym etapie ma uchwycić sens gry: umowność ścigania się na planszy, przemienne rzucanie kostką i przesuwanie pionków. Ważne jest, aby zrozumiało, że w trakcie ścigania obowiązują określone reguły i trzeba ich przestrzegać niezależnie od tego, czy to się komuś podoba, czy nie.

Dziecko musi wiedzieć, że:

- każdy grający ma swego przedstawiciela w postaci pionka, którym można skakać po płytkach chodniczka;

- grający rzucają przemiennie kostką, liczą kropki, przesuwiają swoje pionki o tyle płytek do przodu, ile kropek wyrzucą na kostce;
- trzeba szybko policzyć kropki i nie mylić się, warto też sprawdzać, czy inni się nie pomylili;
- pod koniec wyścigu należy wyrzucić dokładnie tyle kropek na kostce, ile płytek ma do przejścia pionek, aby przekroczyć linię mety. Jeżeli kropek jest więcej, trzeba czekać. Wygrywa ten, kto pierwszy przekroczy linię mety.

Ważne:

Jeżeli dziecko ma problemy z „wystartowaniem” z miejsca na planszy (liczy miejsce, na którym stoi jako „jeden”) podpowiedzmy dziecku, aby liczyło „skoki” (podniesienie pionka i przesunięcie go na kolejne pole).

Kształtujmy w dzieciach umiejętność przeliczania: „jeden, dwa, trzy...”, a nie „raz, dwa, trzy...”

Instrukcje i reguły określamy podczas wspólnego rysowania planszy (do każdej gry zawsze rysujemy nową planszę). Na arkuszu szarego papieru rysujemy „dróżkę” (np. kręta, zwinięta jak ślimak), a następnie za pomocą klocka odmierzamy i zaznaczamy kolejne pola na „dróżce”, tworząc chodniczek.

Pamiętajmy, aby zaznaczyć pole „start” i „meta”. Następnie wybieramy pionki, kostki i gramy według zasady „kto pierwszy dotrze do mety – wygrywa”.

Gdy dzieci opanują już sztukę gry w „ściganki” możemy zaproponować tworzenie pasjonujących gier – opowiadań. Gry – opowiadania są rodzajem gier – ściganek. Każda gra, to inne opowiadanie. Schemat jest podobny: po wytyczonej trasie ścigają się zwierzęta, osoby, pojazdy itp. Sposób konstruowania wszystkich gier – opowiadań jest podobny.

Należy:

- narysować trasę wyścigu – odpowiednio długi chodniczek i odmierzyć na, nim płytki;
- określić miejsce startu i metę;
- ustalić, kto będzie się ścigał;
- pomyśleć o pułapkach i premiach: zaplanować je i w sposób czytelny oznaczyć na trasie wyścigu.

Przygody w każdej grze są inne, chociaż wszystkie mają cechy pułapek i premii. Dzieci negocjują reguły, których mają zamiar przestrzegać w czasie gry.

Konstruowanie tych gier, to również ćwiczenia intensywnie rozwijające mowę, okazja do rozumowania przyczynowo – skutkowego, nauka kodowania informacji, lepsze rozumienie aspektu porządkowego i kardynalnego liczby naturalnej. Układanie gier – opowiadań musi trwać jakiś czas. Im dzieci młodsze, tym dłużej są nimi zafascynowane.

Przykładowy scenariusz

opracowany przez studentkę Katarzynę Gacek:

Grupa wiekowa: 5 – 6 latki

Temat zajęcia: „Nasza własna gra!”

Zakres realizowanych treści: „Zimo, baw się z nami!”

Cele ogólne (Podstawa Programowa):

- Rozwijanie zdolności plastycznych (9.1, 10.1),
- Wdrażanie do działania zespołowego (1.2),
- Zapoznanie ze słowami w j. angielskim (czerwony – *red*, niebieski – *blue*) (16.1)

Cele szczegółowe:

- wiadomości:
 - zna zasady współpracy z innymi,
 - zna reguły gry planszowej,
- umiejętności:
 - liczy w zakresie do 6,
 - rysuje planszę do gry,
 - planuje rozmieszczenie pól z premią,
 - nazywa kolory w j. angielskim (czerwony – *red*, niebieski – *blue*),
 - próbuje odczytać liczbę oczek wyrzuconych na kostce nie przeliczając ich,

postawy:

- pracuje w grupie,

– potrafi rozwiązać konflikty.

Środki dydaktyczne: Bristol, pionki do gry, kostki do gry, kredki, pisaki, taśma klejąca, napisy *red*, *blue*.

Literatura pedagogiczna:

Bayer K., Wnuk – Walańska N., *Podaj rękę, Sposoby rozwiązywania konfliktów wśród dzieci*, Wyd. Małe Jeżyki, Warszawa 2013.

Gruszczyk – Kolczyńska E., Dobosz K., Zielińska E., *Jak nauczyć dzieci sztuki konstruowania gier?*, Wyd. WSiP, Warszawa 1996.

Staniek M., *Muzyczna Akademia Przedszkolaka Część 3 – Zimowe nastroje*, Wyd. Metris, Rogów 2006.

Przygotowana podczas zajęcia gra planszowa.

Etap zajęcia	Przebieg zajęcia	Uwagi po realizacji
II	Temat: <i>Nasza własna gra!</i> 1. Zabawa ruchowa „Zimowa rozgrzewka”. 2. Rozmowa na temat ulubionych gier planszowych. 3. Zapoznanie dzieci z tematem zajęcia. 4. Zapoznanie dzieci z zasadami pracy w grupie. 5. Wspólne planowanie, wykonanie oraz ustalanie zasad własnej gry planszowej – zapoznanie dzieci z nazwami w j. angielskim. 6. Wspólna gra na wykonanej planszy.	Dzieci aktywnie uczestniczyły w planowaniu gry planszowej. Wykazały się bystrością oraz kreatywnością. Potrafiły rozwiązać na drodze dyskusji powstałe konflikty w grupie. Przyswoiły nowo poznane słowa w j. angielskim. Chętnie brały udział w grze na własnoręcznie wykonanej planszy. Dzieci podejmowały próby odczytania ilości wyrzuconych oczek na kostce bez ich wcześniejszego przeliczenia – kilkoro z nich wykazywało trudności w wykonaniu zadania. Podczas zajęć stosowano motywujące pochwały oraz indywidualizację pracy. Założone cele zajęć zostały osiągnięte.

W myśl Rozporządzenia MEN ws. zasad udzielania pomocy psychologiczno pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, przedszkole ma obowiązek organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Studentka kierunku Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną Bożena Kubik prowadziła wiele działań rozwijających mowę i wymowę dzieci wymagających dodatkowego wsparcia. Były, to zabawy słuchowe, artykulacyjne.

Scenariusz zajęć

Grupa wiekowa: 5 – 6 lat

Temat zajęcia: Zabawy ortofoniczne

Zakres realizowanych treści (blok tematyczny, temat kompleksowy): zabawy ortofoniczne.

Cele ogólne: (Podstawa programowa):

- usprawnianie narządów mowy;
- uznawanie praw do zabawy wszystkich dzieci;
- nieprzeszkadzanie innym w zabawie;
- wspomaganie dzieci w rozwoju;

- stwarzanie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie;
- wspomaganie rozwoju mowy;
- zachęcenie do uczestnictwa w zabawach;
- wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych.

Cele szczegółowe:

- wiadomości:
 - mówi płynnie, niezbyt głośno, dostosowując ton głosu do sytuacji 3.2;
 - stara się współdziałać w zabawach i sytuacjach zadaniowych 1.2.
- umiejętności:
 - stara się mówić poprawnie pod względem artykulacyjnym 3.1;
 - odgrywa role w zabawach parateatralnych, posługując się mową, mimiką, gestem i ruchem 7.2.
- postawy:
 - uważnie słucha, pyta o niezrozumiałe fakty i formułuje dłuższe wypowiedzi o ważnych sprawach 3.3;
 - uczestniczy w zajęciach ruchowych, w zabawach 5.4;
 - przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej 1.2.

Środki dydaktyczne: zagadka o myszce, zagadka o kotku, opaski z kociami uszami dla wszystkich dzieci, kredka kosmetyczna do malowania wąsów kocich, krem czekoladowy, szpatułka dla wszystkich dzieci, tamburyno, płyta CD z muzyką relaksacyjną, odtwarzacz CD.

Etap zajęcia: Pierwszy – zajęcia poranne

Przebieg zajęcia

1. Wprowadzenie – zabawa.

Nauczyciel zaprasza dzieci do koła. Dzieci tańczą w rytm muzyki.

2. Naśladowanie wydawanych dźwięków.

• „Wiatr” – naśladowanie szumu wiatru.

Dzieci wymawiają „szszsz” lub „szuuu” – język znajduje się za górnymi zębami, zęby są przybliżone, usta tworzą „ryjek”.

• „Wąż” – naśladowanie syczenia węża.

Dzieci wymawiają „sssss” – język znajduje się za dolnymi zębami, zęby są przybliżone, usta rozciągają się w uśmiechu.

- „Pszczoła” – naśladowanie bzyczącej pszczoły lub muchy.

Dzieci wymawiają „bzzz” – język znajduje się za dolnymi zębami, zęby są przybliżone, usta rozciągają się w uśmiechu.

- „Kotki” – naśladowanie czynności wykonywanych przez kota.

Dzieci naśladowują czynności kota:

- kotki piją mleczko jęczyczkim z talerzyków – wysuwanie języka poza buzię;
- kotki oblizują wąsy – sięganie językiem do kącików ust z jednej i z drugiej strony;
- kotki miauczą: „miau, miau, miau”.

- „Pieski” – naśladowanie zachowania pieska:

Dzieci naśladowują zachowania pieska:

- warczą: „wrrr, wrrr, wrrr”;
- szczekają: „hau, hau, hau”;
- jedzą kość: „mniam, mniam”, „wrrr, wrrr”.
- chcą pić – wysuwanie języka z buzi z jednoczesnym dyszeniem;
- oblizują się – oblizywanie językiem górnej i dolnej wargi.

- „Krówki” – naśladowanie zachowania krówki.

Dzieci wykonują czynności krówki:

- muczą: „muuu”;
- żują trawę – buzia jest zamknięta, poruszanie żuchwą w różne strony;
- dobra trawa – oblizywanie szerokim językiem całych ust.

3. Zabawa ruchowa „Kotki”

Dzieci naśladowują kotki, wychodzą na spacer, chodzą raz wolno raz szybko w rytm tamburyno.

Kotki idą do lasu – dzieci wdychają powietrze noskiem i wydychają ustami.

4. „Śmieszne minki” – robienie różnych minek z użyciem lustra.

Dzieci przed lustrem wykonują różne miny:

- wesółka buzia – uśmiechamy się: wargi są płaskie, lekko rozchylone, zębów nie widać lub zęby są przybliżone, wargi rozchylone, rozciągnięte, widać zęby;
- smutna buzia – robimy podkówkę;
- obrażona buzia – wargi są nadęte;

- zła buzia – przybliżamy zęby, rozchylamy usta, „wrr”;
- „małpka” – językiem wypychamy dolną wargę.

5. Zabawa – zachowanie kotka.

Dzieci naśladują zachowania kotka:

- zrywa się wiatr – dzieci naśladują dźwięk wiatru (sz.....);
- kotki wracają do domku i piją mleczko (dzieci tworzą miseczkę z rączek i językiem udają że piją mleczko);
- kotki kładą się spać (puszczenie muzyki relaksacyjnej),
- kotki się budzą, ziewają, przeciągają, robią koci grzbiet (dzieci wykonują poszczególne czynności).

6. „Zwierzątka i ptaki” – naśladowanie różnych zwierząt i ptaków.

- Lew – otwieranie szeroko buzi i wykrzykiwanie „łaaa” lub „aaaa”, jeśli dziecko ma utrudnioną komunikację werbalną.
- Miś – mruczenie „mmm” – usta są zamknięte, wargi są zbliżone.
- Małpka – wywijanie warg.
- Zajączek – wciąganie do jamy ustnej policzków, które ściśle przylegają do łuków zębowych, wargi tworzą „zajęczy pyszczek”, gdy zajączek je marchewkę, wargi przesuwają się na boki.
- Dzieciół – stukanie koniuszkiem języka w podniebienie za zębami .

7. „Zabawy usprawniające pracę narządów artykulacyjnych”.

- Rymowanki

„Co kotek miał” M. Kownacka

Mały Jasio kotka

Przy kominku spotkał.

Uklonił się kapeluszem:

– Porozmawiać z kotkiem muszę.

Miał kotek siostrę?

– Miau.

– Miał kotek pazurki ostre?

– Miau.

– Miał kotek mamę i tatę?

– Miau.

– Miał kotek na grzbiecie łatę?

– Miau.

I tak sobie przez godzinę

rozmawiali przed kominkiem.

Dzieci uzupełniają wierszyk mówiony przez dorosłego, wypowiadając „miau”.

„Dmucha wiatr” – zabawa ze śpiewem.

Zabawa usprawnia pracę narządów artykulacyjnych – praca z całą grupą.

*Gdy buzię otwieram
i język wysuwam,
to ruszam nim żwawo
raz w lewo, raz w prawo...
Nadmuchuję balon,
przywiązuję sznurek.
Rety, co się dzieje!
Coś ciągnie mnie w górę!
Cieszę się: ha! ha! ha!
Boję się: o! o! o!
Zachwycam się: ho! ho! ho!
Dziwię się: ooo?
Tyka zegar: tik, tak, tik, tak.
Gdacze kwoka koko-dak, koko-dak, koko-dak.
Szczeka piesek: hau, hau, hau,
a kot na to: miaaaau, miaaaau, miaaaau.
Szeptem mówię: sza, sza, sza.
Głośno wołam: ha! ha! ha!
Cicho mówię: pss, pss...
Głośno wołam: kra, kra!
Syczy żmija: ssssssssssss.
Szumią drzewa: szszszszszsz.
Jak tu zimno – brrrrrrrrrr,
stój koniku – prrrrrr!*

Uwagi: Zwracałam uwagę na prawidłowe wykonywanie czynności.

Zachęcałam do aktywnej zabawy. Stosowałam motywujące pochwały.

Literatura pedagogiczna:

Dittfeld B., *Spróbujmy mówić razem. Program profilaktyki logopedycznej (dla przedszkoli, klas kształcenia zintegrowanego i integracyjnego)*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2006.

Edukacja plastyczna.

Działalność plastyczna, to bardzo atrakcyjna forma aktywności przedszkolaków. Wiek przedszkolny, to wiek, w którym nie można zaniedbać procesów kształtowania się talentów.

Podczas Międzynarodowej Konferencji Unesco „Dziecko, a sztuka” Herwig Deweerdt, Richard Holloway i Colwyn Trevarthen zauważyli, że *„Moment tworzenia, to narodziny własnego ja. W procesie tworzenia, w dialogu ze światem urzeczywistniają się emocje i przeżycia. Twórczość dziecka wpływa na całe jego późniejsze życie i zaangażowanie”*².

Zajęcia plastyczne odgrywają ogromną rolę w kształtowaniu rozwoju dziecka między innymi:

- rozwijają wrażliwość i zdolności poznawcze;
- kształtują umiejętność wyrażania obserwowanych zjawisk, treści intelektualnych emocjonalnych za pomocą różnych środków,
- rozwijają pozytywne postawy społeczne.

W trosce o rozwój plastyczny dzieci, studentki wzmacniały wiarę w ich umiejętności i doceniały wytwory poprzez organizację kącików, wystaw artystycznych i gazetek z pracami dzieci.

Warsztat małego artysty plastyka w naszym oddziale przedszkolnym stwarza dzieciom możliwość konstruowania, formowania, rysowania, malowania, rzeźbienia, czy lepienia.

W trakcie działań edukacyjnych dzieci brały udział w zajęciach plastycznych, w czasie których:

- rozwinęły możliwości twórcze, zdolności plastyczne, sprawność manualną;
- wykonały wiele prac, które stanowią elementy dekoracyjne w oddziale przedszkolnym;
- brały udział w różnorodnych konkursach na forum całej Polski.

2.8.3. Praktyki studenckie

Praktykę w oddziale przedszkolnym przy Szkole Podstawowej Nr 4 w Rabce-Zdroju odbyło 6 studentek II i III roku studiów w Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach na

2 <http://artdhd.symstudio.pl/inspirowanie-aktywnosci-tworczej-dziecka/> [dostęp: 27.04.2015r.]

kierunku Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim – 5 studentek i z terapią – 1 studentka.

Podczas praktyki studentki zapoznały się z dokumentacją obowiązującą w placówce, a szczególnie z dokumentacją nauczyciela oddziału przedszkolnego. Z dużym zaangażowaniem i wnikliwie obserwowały zajęcia opiekuna praktyk, poznały dzieci i ich potrzeby oraz zapoznały się z kodeksem zachowania się dzieci obowiązującym w oddziale przedszkolnym.

Studentki stopniowo włączały się w prowadzenie zajęć w grupie prowadząc zabawy ruchowe, gry i zabawy dydaktyczne oraz wykonując pojedyncze zadania. Zgodnie z rozkładem materiału opiekuna praktyk, samodzielnie lub z niewielką pomocą opiekuna przygotowywały scenariusze zajęć i w oparciu o nie samodzielnie prowadziły zajęcia. Wyczerpująco potrafiły omówić cele zarówno obserwowanych zajęć opiekuna praktyk, jak i tych prowadzonych przez siebie. Zajęcia urozmaicały ciekawymi i różnorodnymi pomocami, które samodzielnie przygotowywały lub korzystały z bogatej oferty pomocy dydaktycznych jakie posiada placówka. Samodzielnie przygotowane pomoce dydaktyczne były wykonane estetycznie i dostosowane zarówno do tematu zajęć, jak i do wieku dzieci. Ćwiczenia i zadania dla dzieci były zgodne z podstawą programową wychowania przedszkolnego. Wartościowy wybór literatury, płyty z muzyką, plansze, to pomoce, które ułatwiały studentkom pracę z dziećmi. Studentki zapoznały się także z organizacją pomocy psychologiczno – pedagogicznej w przedszkolu, obserwowały pracę indywidualną z dziećmi wymagającymi dodatkowego wsparcia, a także pracę z dziećmi zdolnymi. W trakcie praktyki rzetelnie dokumentowały jej przebieg, gromadziły potrzebne dokumenty, a na zakończenie praktyki dokonywały analizy jej przebiegu. Wszystkie studentki chętnie współpracowały z opiekunem praktyk wykazując się własną inicjatywą i inwencją twórczą podczas całego pobytu w placówce.

Na wyróżnienie zasługują 3 studentki, które podjęły działania autorskie urozmaicając w ten sposób ofertę edukacyjną placówki. Studentka Kinga Ozimek przygotowała z własną grupą taneczną z ogniska pracy, pokaz tańca nowoczesnego dla dzieci i rodziców oraz społeczności szkolnej, który urozmaicił szkolny Piknik Rodzin-

ny. Studentki Bożena Kubik i Katarzyna Gacek przygotowały z dziećmi przedszkolnymi galerię prac plastycznych „Cztery pory roku” z okazji obchodów jubileuszu 90- lecia istnienia Szkoły Podstawowej Nr 4 w Rabce-Zdroju. Studentka Katarzyna Gacek wraz z opiekunem praktyk i dziećmi z oddziału przedszkolnego dodatkowo wykonała pomoc dydaktyczną do zabaw tematycznych związanych z kosmosem – raketę kosmiczną, którą dzieci nazwały „Zarytek”.

2.8.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką oświatową poprzez praktyki studenckie

Realizacja projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” dobiegła końca. Uważam, że jego realizacja przyniosła obopólne korzyści i dla Uczelni i dla Placówki, w której pracuję 37 lat, a w oddziale przedszkolnym 24 lata.

Po zawarciu porozumienia w sprawie praktyk studenckich z dyrektorem Szkoły Podstawowej nr 4 w Rabce-Zdroju, w której znajduje się oddział przedszkolny, studentki Uczelni zgłaszały się i odbywały praktykę według harmonogramu przygotowanego przez Uczelnię. Dyrektor Szkoły Pan Andrzej Błachut wyraził zgodę na dostęp do dokumentów regulujących pracę szkoły. Zapewniono studentkom również dostęp do pomocy dydaktycznych, do pracowni komputerowej oraz stworzono warunki do przygotowania scenariuszy zajęć oraz dokonania ich analizy i oceny. Podczas praktyki studentki realizowały zadania opisane w Regulaminie praktyk i odnotowywały je w przygotowanym przez Uczelnię dzienniczku praktyk. Z ramienia Uczelni nad prawidłowym przebiegiem praktyk czuwał koordynator, z którym współpraca układała się bardzo dobrze. Jako opiekun praktyk sprawowałam bezpośredni nadzór nad wykonywaniem zadań wynikających z programu praktyk studenckich. Dla mnie osobiście realizacja tego projektu również przyniosła korzyści. Konferencje zorganizowane przez Uczelnię były okazją do wymiany wiedzy, doświadczeń i poglądów pomiędzy środowiskami oświatowymi, a środowiskiem naukowym Uczelni.

Na zakończenie pragnę podzielić się jeszcze jedną refleksją. Podczas praktyk starałam się, aby studentki miały szansę dowiedzieć się, jak doświadczony nauczyciel radzi sobie z problemami dnia codzien-

nego w przedszkolu, jakie stosuje nowe rozwiązania dydaktyczne, wychowawcze, opiekuńcze, czym jest nowatorstwo pedagogiczne oraz czym są niestandardowe rozwiązania, które wyróżniają tę placówkę na tle innych w środowisku.

Literatura

Gruszczyk-Kolczyńska E., Dobosz K., Zielińska E., *Jak nauczyć dzieci sztuki konstruowania gier?*, Wyd. WSiP, Warszawa 1996.

Kołodziejska Lidia, *Kształtowanie wrażliwości estetycznej*, „Doradca Nauczyciela Przedszkola”, nr 26, 2014.

Rozporządzenie MEN z dn. 30 kwietnia 2013r. ws. zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, Dziennik Ustaw, poz. 532.

2.9. Integracyjne Przedszkole Samorządowe nr 27 w Kielcach

Anna Iwanicka
Marta Podsiadło

2.9.1. Prezentacja placówki

Przed 40 laty, tj. w roku 1975 próg naszej placówki przekroczyły pierwsze przedszkolaki – przestraszone, onieśmiałe, a jednocześnie ciekawe, co też spotka je za drzwiami przedszkola. W progu witała je uśmiechnięta pierwsza p. dyrektor Joanna Kuternoga, panie wychowawczynie i kolorowe sale. Nauka pierwszych wierszyków, piosenek i zabaw. 40 lat, a wciąż brzmią tak samo

Lata 90-te to czas dużych zmian w wyglądzie placówki – nowoczesna sala gimnastyczna, kolorowa, bezpieczna wykładzina, kolektory słoneczne i wiele innych....To jednak przede wszystkim czas, gdy przedszkole rozpoczyna działalność integracyjną, przyjmując w 1993 r. pierwsze dzieci niepełnosprawne – niedosłyszające i niesłyszające.

W roku 1997 przedszkole przyjmuje już oficjalnie nazwę „Integracyjne.”

Bardzo prętnie działa w przedszkolu wolontariat. Studenci, ludzie dobrego serca przychodzą, by spędzać czas z dziećmi, pomagać wychowawcom, po prostu być.

Integracja 40 lat temu i dziś wygląda nieomal tak samo.

Lata 2002-2012 – p. dyrektor Dorota Chojna:

We wrześniu 2002 r. dyrektorem przedszkola zostaje p. Dorota Chojna, która kontynuuje rozpoczęty przez swoją poprzedniczkę nurt integracji, udoskonala dokumenty związane z pomocą psycholo-

giczno-pedagogiczną, tworzy dwa stanowiska nauczyciela wspomagającego rozwój dziecka niepełnosprawnego i otwiera drzwi placówki przed dziećmi z różnorodnym stopniem i rodzajem niepełnosprawności. W roku 2008 w przedszkolu powstaje pierwszy wśród kieleckich przedszkoli gabinet integracji sensorycznej.

Dzieci zdrowe bawią się i uczą wraz z niepełnosprawnymi, ale pełnowartościowymi rówieśnikami. Integrują się w śpiewie, zabawie, nauce i tańcu.....

2.9.2. Działania edukacyjne

Kolejny etap w historii przedszkola – p. dyrektor Anita Wiączek:

We wrześniu 2012r. rozpoczyna się kolejny, już współczesny etap historii przedszkola. Dyrektorem IPS nr 27 zostaje p. Anita Wiączek. Dzięki zaangażowaniu rodziców i p dyrektor udaje się pozyskać środki na wymianę okien, odnowienie elewacji, nawierzchni tarasów, wyposażenie placu zabaw.

W przedszkolu funkcjonują cztery oddziały integracyjne, w których dzieci zdrowe i niepełnosprawne bawią się i uczą, uczestniczą w wycieczkach, konkursach, uroczystościach przedszkolnych, rodzinnych.

Dzieci z grup najstarszych poznają pierwsze angielskie słówka, piosenki. Dobrowolnie uczestniczą w zajęciach religii, a od dwóch lat na deskach kościoła prezentują przedstawienia Jasełkowe. Od najmłodszych lat uczą się znaczenia symboli narodowych, poczucia przynależności do ojczyzny i świadomości własnej narodowości. Uroczyste akademie przybliżają przedszkolakom definicję patriotyzmu i polskości.

Przedszkole aktywnie współpracuje z różnymi instytucjami życia publicznego:

- Teatrem Lalki i Aktora „Kubuś” – przybliżanie dzieciom kultury podczas cyklicznych udziałów w spektaklach teatralnych;
- Instytutem Pamięci Narodowej – organizowanie pogadanek i spotkań edukacyjnych z przedstawicielami IPN;

- Muzeum Dialogu Kultur – systematyczne wycieczki na różnorodne wystawy oraz cykle spotkań o krajach świata;
- Staropolską Szkołą Wyższą – praktyki studenckie;
- Ligą Ochrony Przyrody – propagowanie nurtu ekologicznego w przedszkolu;
- oraz Stowarzyszeniem Olimpiady Specjalne Polska – poprzez aktywną działalność w przedszkolu Klubu Młodych Sportowców „Iskierki.

Nasze przedszkole wiele lat temu przyłączyło się do ogólnopolskiej akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, w ramach, której teksty najpiękniejszych bajek przybliżają przedszkolakom sławne osoby: politycy, sportowcy, aktorzy, strażacy. Wśród naszych najsławniejszych gości wymienić można choćby Marszałka Województwa p. Adama Jarubasa, Śp. Konstantego Miodowicza, piłkarzy Vive Targów Kielce.

Nasze przedszkolaki od najmłodszych lat obcuja z literaturą piękną, kulturą i sztuką oraz muzyką poważną, z którą regularnie spotykają się podczas koncertów młodych wokalistów w sali koncertowej Szkoły Muzycznej. Wśród wykonawców są nasi absolwenci. Pasją do muzyki rozwijają poprzez śpiew, taniec czy grę na instrumentach.

Wychowawcy dbają także o kultywowanie tradycji rodzinnych i współpracę ze środowiskiem lokalnym. W przedszkolu odbywają się uroczystości: Jasełek, Dnia Mamy i Taty, Dnia Dziecka, pożegnanie przedszkola oraz Festyny Rodzinne. Przedszkole posiada aktywną stronę internetową, która zachęca do przeczytania relacji z aktualnych wydarzeń w naszym Przedszkolu oraz podziwiania zdjęć z wydarzeń, uroczystości.

Tak było w przedszkolu 40 lat temu, wiemy jak jest dzisiaj i mamy nadzieję, że z każdym rokiem będzie jeszcze lepiej. Na naszych oczach i z naszym udziałem zachodzą znaczące zmiany w polskiej edukacji. Staramy się nie ograniczać procesu dydaktyczno-wychowawczego do przekazywania i odtwarzania wiedzy, kształcenia pilności. Naszym zadaniem jest wykorzystanie i rozwijanie potencjału twórczego studentów: wyobraźni, inwencji, pomysłowości, umiejętności rozwiązywania problemów. Koresponduje to z zapotrzebowaniem dzisiejszego rynku pracy. Poszukuje się osób kreatywnych, mobilnych, umiejących pracować w zespole.

2.9.3. Praktyki studenckie

Główne cele praktyk studenckich:

- Poznanie warsztatu pracy logopedy i specyfiki zajęć z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, poprzez obserwację i praktyczny udział w wybranych zajęciach.
- Zapoznanie z wybranymi narzędziami diagnostycznymi.
- Rozwijanie umiejętności pracy z dzieckiem w wieku przedszkolnym.
- Praktyczne zapoznanie z systemem pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- Projektowanie własnych zajęć edukacyjnych.

Na początku praktyki zapoznawaliśmy studentów z planem pracy logopedycznej:

- przygotowanie gabinetu do podjęcia terapii logopedycznej, zebranie pomocy dydaktycznych;
- diagnoza logopedyczna;
- ćwiczenia logopedyczne: oddechowe, głosowe, słuchowe, artykulatoryjne, leksykalne;
- współpraca z wychowawcą grupy, pedagogiem, psychologiem;
- stała współpraca z rodzicami- udzielanie wskazówek i informacji do pracy z dzieckiem w domu.

Ważną częścią praktyk było przybliżenie studentom cech rozwoju mowy dziecka w wieku przedszkolnym. Rozwój mowy nie u wszystkich dzieci przebiega jednakowo. Różna może być kolejność pojawiania się poszczególnych głosek. Stopień rozwoju mowy w danym momencie zależy od różnych czynników. Do najważniejszych należą psychofizyczny rozwój dziecka oraz wpływ środowiska i odpowiednia stymulacja.

Studenci zostali również zapoznani z najczęściej spotykanymi wadami wymowy u dzieci w wieku przedszkolnym:

- seplenieniem międzyzębowym;
- seplenieniem bocznym;
- seplenieniem prostym;
- kappacyzmem i gammacyzmem;
- mową bezdźwięczną;
- reraniem;

- nosowaniem

Dużą uwagę zwracaliśmy naszym studentom na rolę właściwej diagnozy, od ustalenia, której rozpoczynamy pracę z dzieckiem. Diagnoza logopedyczna kształtuje się przez wielokrotny kontakt z dzieckiem, jego opiekunami oraz specjalistami z innych dziedzin (laryngolog, pedagog, psycholog, audiolog, neurolog).

Celem diagnozy logopedycznej jest ustalenie:

- nieprawidłowo realizowanych głosek oraz sposobu ich wymowy;
- przyczyn wadliwej artykulacji;
- wpływu wady na przebieg procesu porozumiewania się;
- rodzaju wady i jej wpływu na funkcjonowanie dziecka.

Na podstawie ustalonej diagnozy rozpocząć można postępowanie terapeutyczne, zmierzające do usunięcia wszelkich zakłóceń procesu porozumiewania się. Składa się ono z dwóch podstawowych etapów:

- wywołania prawidłowego wzorca artykulacyjnego danej głoski;
- utrwalanie tego wzorca w ciągu mownym.

Podczas praktyki w Integracyjnym Przedszkolu Samorządowym studenci zapoznali się z funkcjonowaniem placówki, do której uczęszczają dzieci zdrowe, jak również ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Będąc na grupie mogli zaobserwować ich wzajemne relacje, jak uczą się nawiązywać kontakt oraz jak się ze sobą komunikują. Dzieci, których motoryka duża i mała jest mniej sprawna są otaczane szczególną pomocą, celem zapewnienia dziecku poczucia bezpieczeństwa oraz sukcesu. W placówce znajdują się również dzieci niepełnosprawne, które samodzielnie nie potrafią jeszcze jeść oraz korzystać z toalety. Te dzieci wolniej, ale systematycznie wdrażane są na miarę swoich możliwości do rozwijania czynności samoobsługowych. Na nabywanie nowych umiejętności pozytywnie wpływają inne dzieci, które zarówno pomagają jak też motywują do naśladowania.

Studenci uczestniczyli w wielu zajęciach rozwijających słownictwo, umiejętności plastyczne oraz sprawność motoryczną. Mieli możliwość analizować różne prace wykonywane przez dzieci. Rysunek dziecka to świetna, bowiem, okazja do tego, by spojrzeć na świat jego oczami. Jeśli przyjrzymy się bardziej uważnie dziełu naszego przedszkolaka to spod barw, postaci i – wydawać by się mo-

gło – przypadkowych kształtów wyłoni się to, na co zwykle nie zwracamy uwagi, nad czym się nie zastanawiamy, co czasem wydaje się być zawoalowane. Radości, problemy – nawet charakter dziecka, jego sposób myślenia, obraz siebie, rodziny i otaczającej malucha rzeczywistości – kredką i kreską dziecko opowiada nam to, co wie i czuje, a czego nie potrafi jeszcze wyrazić. Studenci asystowali opiekunowi w przygotowywaniu pomocy do ćwiczeń oddechowych, fonacyjnych, artykulacyjnych. Uczyli się wykorzystywać w praktycznym działaniu powyższe środki dydaktyczne, dobierając je adekwatnie do potrzeb i możliwości danego dziecka. Inne, bowiem pomoce stosuje się do dzieci z niepełnosprawnością ruchową, a inne do dzieci z upośledzeniem umysłowym lub autyzmem.

Opracowywali, wspólnie z opiekunami zestaw ćwiczeń w oddychaniu nosem oraz w prawidłowym oddychaniu ukierunkowanym na czynność mówienia. Bardzo inspirujące było dla studentów obserwowanie zajęć, podczas których opiekun stosował alternatywne metody komunikacji, na przykład: język migowy, słownik „Makaton”. Podczas zajęć dzieckiem z wadą słuchu próbowali, z wykorzystaniem odpowiednich plansz, utrwalać znajomość samogłosek, rozróżniać dźwięki otaczającej przyrody. Ciekawą formą zajęć były ćwiczenia logorytmiczne z wykorzystaniem instrumentów muzycznych. Dzieci w okresie przedszkolnym bardzo lubią zabawy muzyczno-ruchowe, podczas których stymuluje się rozwój wielu analizatorów.

Studenci, podczas terapii indywidualnych asystowali w zajęciach z wykorzystaniem multimedialnych programów komputerowych. Stanowią one atrakcyjną i cenną pomoc dydaktyczną. W każdej grze można sterować stopniem jej trudności w zależności od poziomu rozwoju dziecka i jego postępów. Są programy zachęcające dziecko do wydawania dźwięków, do utrwalania poprawnej wymowy wyrazów poznanych w czasie ćwiczeń, do wyrabiania umiejętności modulowania siły głosu i wydłużania fazy wydechowej.

Podczas praktyki studenci asystowali w opracowywaniu scenariuszy do zajęć. Mieli możliwość zaobserwować, w jaki sposób dobierać rodzaj ćwiczeń do konkretnego dziecka. Wdrażali się do określania celów zajęć, metod oraz budowania przebiegu zajęć.

Scenariusz zajęć logopedycznych:

Ilość dzieci: 1

Rodzaj niepełnosprawności: dziecko z wadą słuchu i implantem wewnętrznosłimakowym.

Sfera: Stymulowanie rozwoju myślenia i mowy.

Temat: Usprawnianie prozodycznych elementów mowy (akcent, melodia, rytm) na bazie ćwiczeń dźwiękonaśladowczych.

Cel główny: ćwiczenia percepcji słuchowej i koordynacji wzrokowo-słuchowej.

Cele operacyjne:

- Usprawnianie logicznego myślenia.
- Kojarzenie napisu z ilustracją i dźwiękiem.
- Mobilizowanie do wyrazistego wypowiedzania się.
- Rozwijanie uwagi i pamięci słuchowej.
- Rozwijanie koncentracji uwagi.
- Wzbogacanie słownictwa.
- Doskonalenie analizy i syntezy wyrazów i zdań.
- Stymulowanie rozumienia pytań i poleceń na drodze słuchowej.
- Forma pracy: indywidualna.
- Metody pracy: podające, praktycznego działania.

Środki dydaktyczne: programy komputerowe: „Wspomaganie rozwoju”, „Mówiące obrazki”, karta pracy, etykiety.

Plan zajęć:

Faza wstępna:

Powitanie.

Faza zasadnicza:

Ćwiczenia percepcji słuchowej, z wykorzystaniem programu „Wspomaganie rozwoju”:

- Różnicowanie dźwięków: żaby, bociana, osy oraz deszczu, wiatru, burzy.
- Wskazywanie na adekwatny napis.
- Zapamiętywanie kolejności słyszanych dźwięków.

Ćwiczenia koordynacji słuchowo – wzrokowo – ruchowej:

- Ilustrowanie słyszanych zdań z uwzględnieniem stosunków przestrzennych: Kaczka w stawie; Bocian nad stawem; Ptak na drzewie.

Analiza i synteza wyrazów.

Ćwiczenia mobilizujące do wyrazistego wypowiedzania się, z wykorzystaniem programu „Mówiące obrazki”:

Nagrywanie i odtwarzanie głosów zwierząt.

Czytanie i nagrywanie wierszyka „Co i gdzie?”.

Faza końcowa:

Podsumowanie i pożegnanie.

Przewidywane osiągnięcia dziecka:

Dziecko potrafi połączyć słyszany dźwięk z napisem.

Dziecko zapamiętuje kolejność dźwięków.

Dziecko układa wyrazy z rozsypanek literowych.

Dziecko rozumie podstawowe pojęcia przestrzenne.

Dziecko systematycznie rozwija swoją sprawność artykulacyjno-językową.

Studenci uczestniczyli również w bieżącym wypełnianiu dokumentacji logopedycznej oraz sporządzaniu opinii dla konkretnego dziecka.

Wspólnie z opiekunami opracowali zestaw ćwiczeń poprawiających sprawność motoryczną narządów artykulacyjnych. Przeznaczony on był do pracy przez rodziców w środowisku domowym.

2.9.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką

Realizując program praktyk studenckich na kierunku pedagogika w Integracyjnym Przedszkolu Samorządowym studenci mieli możliwość zrozumieć, jak ważne w pracy terapeutycznej jest:

- wzbudzanie zainteresowania i ciekawości dzieci oraz utrzymanie wspólnego pola uwagi;
- przekazywanie poleceń w sposób zrozumiały do możliwości percepcyjno-poznawczych i intelektualnych dzieci;
- komunikatywne zadawanie pytań;
- nagradzanie za wykonanie zadania, lub nawet jego części.

Odbyta praktyka w znacznej mierze przyczyniła się do wzrostu ich wiadomości, a także umiejętności kluczowych w pracy nauczyciela. Praca nauczyciela-logopedy w przedszkolu integracyjnym wymaga wszechstronnego przygotowania z zakresu pedagogicznego i psychologicznego oraz predyspozycji osobowościowych. Wrażliwość i empatia, to ważne cechy, bez których trudno jest efektywnie i kreatywnie oddziaływać na dziecko w wieku przedszkolnym, często ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

2.10. Szkoła Podstawowa w Brzączowicach

Marta Blamowska-Kaja

Adrianna Krawczyk

Renata Lenart

2.10. 1. Prezentacja placówki

*„Mała wioska – Brzączowice wiosną kwiatami pachnie cała
a zimą jest uroczo biała.*

Nazwa dziwna skąd pochodzi

sama nie wiem ale latem jest brzęcząca

tak to prawda a jesienią, a jesienią się rumieni.

W Brzączowicach jest jezioro z niego ludzie wodą biorą,

wśród pagórków i zieleni jego tafla błyszczy się i mieni

zwłaszcza gdy księżyc zawisnie nad nim jakby na srebrnej nici.

To moja Mała Ojczyzna

kocham Ją i wierzę mocno będzie jeszcze piękniejsza

wierzę”.

Magdalena, uczennica kl. V

Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej znajduje się we wsi Brzączowice. To miejscowość położona w województwie małopolskim, w powiecie myślenickim, w gminie Dobczyce nad Zbiornikiem Dobczyckim. Obwód szkoły obejmuje wieś Brzączowice i Stojowice. Organem prowadzącym jest Gmina Dobczyce. Organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Małopolski Kurator Oświaty w Krakowie. Szkoła realizuje zadania dydaktyczno-wychowawcze i opiekuńcze w 3 oddziałach przedszkolnych i w toku 6-letniego kształcenia w klasach I – VI. Liczy 106 uczniów oraz 70 przedszkolaków.

Dzieci zdobywają wiedzę i umiejętności w 10 oddziałach (w tym 2 oddziałach integracyjnych). Zatrudnionych jest 19 nauczycieli oraz 8 pracowników administracyjno-obslugowych: w szkole i oddziałach przedszkolnych.

Szkoła opracowała Misję Szkoły i Wizję Szkoły. Stanowią one integralną część oferty edukacyjnej, a osiągnięcie zawartych w nich założeń jest jednym z głównych celów Szkoły.

Misja to:

1. We wszystkich działaniach kierujemy się wyznawanymi wartościami oraz poszanowaniem praw i godności człowieka, zgodnie z Konwencją o Prawach Dziecka oraz Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.
2. Wychowujemy uczniów w duchu uniwersalnych wartości moralnych, tolerancji, humanistycznych wartości, patriotyzmu, solidarności, demokracji, wolności i sprawiedliwości społecznej.
3. Kultuwujemy tradycje oraz ceremoniał szkolny, a wszystkie działania pedagogiczne i opiekuńczo -wychowawcze orientujemy na dobro podopiecznych (tworząc warunki intelektualnego, emocjonalnego, społecznego, estetycznego i fizycznego rozwoju uczniów), a także ich dalszy los.
4. Pracujemy z dziećmi w oparciu o nowoczesne programy kształcenia ogólnego i stosujemy efektywne technologie nauczania, a także kształcenia.
5. Przygotowujemy dzieci do świadomego i racjonalnego funkcjonowania w świecie ludzi dorosłych oraz do pełnienia ważnych ról społecznych.
6. Ścisłe współdziałamy z rodzicami (którzy są najlepszymi sojusznikami nauczycieli, zwłaszcza wychowawców) oraz innymi partnerami zewnętrznymi wspierającymi szkołę w jej rozwoju.
7. Ustawicznie diagnozujemy potrzeby i oczekiwania środowiska lokalnego oraz wszystkich, bezpośrednich „klientów” Szkoły.
8. Okresowo przeprowadzamy wewnętrzne badanie, diagnozowanie i ocenianie pracy Szkoły, a wyniki ewaluacji skutków działań statutowych i pozastatutowych wykorzystujemy do stałego doskonalenia działalności Szkoły we wszystkich obszarach jej funkcjonowania.

Szkoła kładzie bardzo duży nacisk na współpracę ze środowiskiem, systematycznie diagnozuje oczekiwania wobec Szkoły, stwarza mechanizmy zapewniające możliwość realizacji tych oczekiwań¹.

Realizując zadania szkoła uczestniczyła w realizacji wielu projektów edukacyjnych:

- „Małopolska – moje miejsce na ziemi, moja mała Ojczyzna” – uzyskując kuratorski certyfikat „Civis et patria”
- „Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy”
- „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów w klasach I – III szkół podstawowych”
- „Mosty do wiedzy dla uczniów i uczennic gminy Dobczyce”,
- Ogólnopolski projekt czytelniczy „Świerszczykowy Klub Pożera czy Liter”
- „Już pływam”
- „Mały Mistrz”.

Oto obraz naszej placówki widziany oczyma jeden ze studentek Staropolskiej Szkoły Wyższej:

Placówka oświatowa w Brzeczowicach położona jest w bardzo malowniczym i spokojnym otoczeniu. Wokół rozpościerają się przyjemne dla oka krajobrazy, co moim zdaniem dobrze wpływa na samopoczucie uczęszczających do niej dzieci.

Sam budynek szkoły jest zaś bardzo obszerny. Wewnątrz znajdują się klasy lekcyjne oraz sale oddziałów przedszkolnych. Jasne, przestronne korytarze utrzymane są w przyjemnych, spokojnych, pastelowych barwach. Dodatkowo wystrój ich wzbogacony jest o liczne prace uczniów, co według mnie wpływa na ich motywację twórczą oraz zachęca do zaangażowania się w życie szkoły. Atrakcjami, które urozmaicają przerwy i zachęcają dzieci do aktywnego spędzania czasu wolnego, są stół pingpongowy i basen z piłeczkami, ulokowane w różnych częściach korytarza. Miłym akcentem są również kwiaty, które tworzą przyjemną atmosferę. Podczas przerw dzieci mogą również odwiedzić kącik regionalny z licznymi eksponatami oraz Galerię pod kretem

¹ Statut Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Brzeczowicach.

zawierającą prace plastyczne, stworzone przez uczniów. Sale lekcyjne również urządzone są w bardzo przyjazny i przyjemny uczniom sposób. Oprócz standardowego, bogatego wyposażenia, jak np. różnego rodzaju tablice pomocnicze, dostosowane do wieku krzeselka i ławki, liczne środki dydaktyczne i kąciki tematyczne, w klasach znajdujemy także sofy i dywany. Dzięki temu stają się one bardziej przytulne i można odnaleźć w nich namiastkę domu, co dla dzieci na pewno odgrywa ważną rolę w procesie aklimatyzowania się. Okna w klasach są duże, co zapewnia stały dopływ światła dziennego, dzięki czemu ogranicza się używanie oświetlenia sztucznego. Kolorystyka pomieszczeń również utrzymana jest w jasnej, ciepłej, pastelowej tonacji, która nie przytłacza dzieci. Każdy uczeń ma zapewnioną odpowiednią przestrzeń, nieograniczającą mu swobodę ruchu i powoduje, że uczeń czuje się komfortowo. W placówce tej znajdują się też dobrze wyposażone: pracownia komputerowa, obszerna i przestronna sala gimnastyczna oraz siłownia. Kolejnym atutem jest biblioteka szkolna, gdzie dzieci oprócz wypożyczania książek mogą spędzać wolny czas w czytelni. Muszę podkreślić, że panuje tam miła, spokojna atmosfera dzięki czemu uczniowie mają możliwość wyciszenia się i odprężenia.

W szkole funkcjonuje również gabinet logopedyczny i rewalidacji indywidualnej, gdzie dzieci mogą korzystać z fachowej pomocy i opieki specjalisty. Ważnym miejscem w placówce jest kuchnia z jadalnią wyposażoną w odpowiednią ilość krzesel i stołów. Uczniowie mają dostęp do ciepłego posiłku każdego dnia.

Teren wokół placówki został wykorzystany na stworzenie bezpiecznych i komfortowych placów zabaw dla młodszych uczniów i przedszkolaków, oraz boiska sportowe dla starszych klas. Nie sposób nie wspomnieć o terenach zielonych, gdzie znajduje się zadbana roślinność, dzięki której otoczenie szkoły staje się jeszcze bardziej przyjemne, a wypoczynek w wolnych chwilach bardziej relaksujący. Budynek placówki jest miejscem przyjemnym, zadbanym i czystym. Uczniowie kształcący się tutaj, mają możliwość zdobywania wiedzy w dobrze wyposażonej i przyjaznej szkole.

2.10.2. Aktywność twórcza dzieci w młodszym wieku szkolnym

Jednym z wielu mechanizmów kształtujących osobowość dziecka jest jego aktywność twórcza. W dobie rewolucji naukowo-technicznej, gdy niezwykle szybko dokonują się przemiany w różnych dziedzinach działalności ludzkiej, gdy charakter czynności zawodowych i wyposażenia stanowisk pracy ulega szybkiej modernizacji, w pracy ucznia jak i pedagoga charakter wykonywanych przez nich działań, stosowane formy, metody, narzędzia i środki tematyczne, również powinny ulegać zmianom, udoskonaleniom i ulepszeniom. A czy tak jest? Jakie szkoła podejmuje działania, aby unowocześnić pracę z uczniami? Jakie są przejawy aktywności twórczej u uczniów i czy jest ona w pełni zaspokajana? Czy nauczyciele pracują w taki sposób, aby rozwijać twórczo swoich wychowanków? Czy rodzice wspierają, doceniają i pomagają szkole w jej działaniach? Nad tymi pytaniami warto się zastanowić.

Niemal powszechnie przyjęł się zwyczaj nazywania szkoły, która budzi, wspiera i rozwija twórczość uczniów mianem szkoły twórczej. Placówka powinna stwarzać uczniom możliwości wszechstronnego rozwoju. Powinna być miejscem ekspresji potrzeb dzieci i młodzieży, stanowić środowisko przyjazne dla aktywnego tworzenia poczucia wspólnoty. Współczesna szkoła powinna zaspokajać potrzeby kreatywne każdego ucznia. Nauczyciele powinni nauczać twórczości i nauczać twórczo, powinni stosować metody pracy, które aktywizują myślenie twórcze, pamięć, a także procesy poznawcze. Dla twórczości uczniów wcale nie trzeba tworzyć ani miejsca, ani okazji. Nie musi być wyznaczony specjalny nauczyciel, ani pedagog. To wszystko powinno wynikać samo ze spontanicznych, odważnych twórczych działań obu stron – ucznia i nauczyciela. Proces ten powinien być wspierany i dopingowany przez rodziców, którzy są ważnym ogniwem wychowania i nauczania.

Aktywność twórcza to ważny element w ich wychowaniu i kształtowaniu własnej osobowości. Dzieci oddają się nieskrępowanej ekspresji twórczej. Ich wytwory nie powinny być oceniane i poddawane krytyce. Liczy się udział dziecka w samym procesie twórczym. Ważne

jest, żeby uczniowie mieli możliwość realizowania swoich zainteresowań na zajęciach pozalekcyjnych i w trakcie realizacji podstawy programowej. Cenną rzeczą jest, aby w placówce nauczyciele, poprzez stosowanie innowacyjnych metod pracy zachęcali uczniów do brania udziału w olimpiadach, konkursach, przedstawieniach.

Na przełomie XIX i XX wieku proces wychowania utożsamiano ze swobodną aktywnością dziecka, a tę aktywność pojmowano jako zaspokojenie dziecięcych potrzeb. Dziecko było punktem wyjścia nowej pedagogiki i ośrodkiem zainteresowań, tak teoretyczno-pedagogicznych, jak i praktyczno-wychowawczych. Sądzono, iż dziecko nie musi zawsze robić tego, co chce, ale zawsze powinno chcieć to co robi. Realizowanie takiego poglądu, pozwoliłoby dziecku na zdobywanie i rozszerzanie swoich doświadczeń i zainteresowań. Każdy bowiem wysiłek twórczy, a więc i dziecięcy tylko wtedy może dać dobre wyniki, jeżeli powstał z głębokiej, wewnętrznej potrzeby wypowiedzenia się i wyraża osobisty stosunek do rzeczywistości. Tylko w takim przypadku powstaje indywidualna koncepcja dzieła, a zatem kształtuje się ono w sposób żywy i niepowtarzalny. Musimy dać dzieciom szansę na samorealizację, na okazanie tego, co czują w różnych formach aktywności oraz w sposób najbardziej dla nich odpowiedni². Dziecko różni się tym od dorosłych, że nie posiada wielkiego doświadczenia. Jeżeli nie narzucamy mu jakiegoś sposobu widzenia i wyrażania rzeczywistości samo stwarza swoje własne koncepcje i realizuje się. Powoduje to jego lepszy rozwój i pobudza własną, spontaniczną aktywność. Nie obciążone cudzymi wzorami czy też zapożyczonymi nawykami, wyraża rzeczywistość po swojemu, dokładnie tak jak ją rozumie i odbiera. Tego naturalnego rytmu rozwojowego u dzieci my dorośli nie powinniśmy zakłócać. Bardzo łatwo jest zniszczyć dziecięcą wrażliwość i motywację. Wystarczy drobne uchybienie ze strony pedagoga, aby ten proces twórczy zakłócić a nawet całkiem zagasić. Twórcza wypowiedź musi się dokonywać w atmosferze całkowitej niezależności i koncentracji umysłu. Każdy twórca a więc i dziecko, przedziera się przez sferę niewiadomego i odkrywa nowy dotąd nie istniejący świat

2 K. J. Szmidt W. Ligęza (red.), *Twórczość dzieci i młodzieży Stymulowanie – Badanie – Wsparcie*, Wyd. Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur” S. C., Kraków 2009, s. 21.

form. Wyobraźnia dzieci wydaje się rzeczywiście być mniej skąpowa niż wyobraźnia osób dorosłych. Dzieci z łatwością tworzą fantastyczne postacie, nierzeczywiste światy i wydarzenia³. Musimy jasno zdać sobie sprawę z tego, że również w przypadku dziecka mamy do czynienia z prawdziwą twórczością, ze sztuką – a nie odtwórczością. Jeżeli otoczmy tę sztukę dziecka atmosferą samodzielności, ciepła i zrozumienia to będzie się ona intensywnie rozwijać. Nie należy tego procesu przynaglać przemocą i nagiąć do cudzych pojęć i wyobrażeń.

Problematyka twórczości na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci doczekała się szerokiego zainteresowania ze strony przedstawicieli wielu dyscyplin naukowych i artystycznych. „Odkrycie”, „inwencja”, „twórczość”, „proces twórczy” to terminy odpowiadające specyficznym sytuacjom, łatwo bowiem odróżnić jest odkrycie od wynalazku, czy stworzenia czegoś nowego. Odkrywa się fakt, który już istniał, ale był nieznaczny, mając w tym odkryciu zasługę pierwszeństwa przed innymi, podczas gdy akt twórczy polega na powołaniu do istnienia czegoś, czego nigdy przedtem nie było. Na tym właśnie polega istota twórczości. Różnice między inwencją a twórczością wydają się dość formalne. Można by uznać, iż inwencja zawiera w sobie całą historię, w której zostaje zrekonstruowany proces twórczy, podczas gdy w twórczości źródło inwencji zdaje się umykać możliwości poznania go. Inwencja wywodzi się ze swoich poprzedników, twórczość pojawia się z nicości⁴. Twórcza aktywność, obserwowana z zewnątrz jako proces, jest najbardziej tajemniczą ze wszystkich czynności.

Literatura w różnych aspektach rozpatruje problem aktywnej twórczości. Dla M. Przetacznik-Gierowskiej aktywność jest podstawową właściwością istot żywych, sposobem ich istnienia. Przejawia się w różnorodnych jego czynnościach i działaniach, i rzecz jasna, nie wszystkie z nich mają charakter twórczy. W działalności i poprzez nią człowiek realizuje dążenia i cele, jakie sobie stawia. W działalności przekształcającej rzeczywistość i kreującej rzeczywistość nową jed-

3 Tamże, s. 19.

4 R. Gloton, C. Clero, *Twórcza aktywność dziecka*, Wyd. WSiP, Warszawa 1998, s. 36.

nostka ludzka osiąga również samorealizację. Aktywność człowieka stanowi też obiekt działań wychowawczych⁵.

Pogląd ten przypomina fakt, że dziecko od początku jest istotą aktywną. W toku całego jego rozwoju pojawiają się, rozwijają i doskonalą różne formy aktywności. Badanie i poznawanie tego procesu jest niezbędne do wyjaśnienia właściwości i praw rządzących przebiegiem aktywności człowieka.

Podobny pogląd na temat aktywności twórczej – procesu twórczego, prezentuje J. Kujawiński. Termin ten rozpatruje jako chętnie podejmowaną i uprawianą z zadowoleniem, opartą na własnych pomysłach, mniej lub bardziej świadomą celu, osobistą działalność ucznia prowadzoną w poczuciu odpowiedzialności, stymulowaną zwłaszcza przez otwarte zadania problemowe zintegrowane z potrzebami dziecka i jego środowiska, której wynikiem jest stworzenie lub odkrycie przez uczącego się czegoś dla niego nowego i pożytecznego, zasadniczo z zakresu wymagań ustalonych w programie nauczania początkowego⁶.

Do niedawna terminem „twórczość” określano wyłącznie prace artystów (malarzy, pisarzy, reżyserów, kompozytorów) oraz naukowców i wynalazców. W ostatnich latach znaczenie tego terminu znacznie się poszerzyło. Używają go dziennikarze, menedżerowie, nauczyciele, agenci reklamy określając nim swoją pracę. Pojęcie twórczości stało się niewyraźne, nieostre i zbyt wieloznaczne. Znalazło się w słownikach różnych nauk jak: etyka, psychologia, pedagogika a nawet ekonomia i matematyka. Przedstawiciele tych nauk podkreślają w ujęciu twórczości te aspekty, które wiążą się z problematyką i przedmiotem ich badań, a pomijając inne, ich zdaniem mniej istotne. Prowadzi to do powstania definicji niepełnych, cząstkowych na temat twórczości.

„Człowiek jest twórczy, gdy nie ogranicza się do stwierdzenia, postanowienia, naśladowania, gdy daje coś od siebie i z siebie”⁷.

5 M. Przetacznik-Gierowska (red.), *Twórczość dziecka*, W: *Psychologia rozwoju człowieka*, Tom 1, Wyd. PWN, Warszawa 1996, s. 176.

6 J. Kujawiński, *Rozwijanie aktywności twórczej uczniów klas początkowych* (red), Wyd. WSiP, Warszawa 1990, s. 8.

7 K. J. Szmid, *Przewodnik metodyczny dla nauczycieli*, (w:) *Porządek i przygoda, lekcje twórczości*, Warszawa 1997, s. 28.

Twórczość jest wytwarzaniem rzeczy nowych i wartościowych. Powołuje do życia przedmioty mające wartość artystyczną, należące do świata sztuki. Między wszystkimi rodzajami twórczości istnieje ścisły związek. Istnieją jedynie różnice w nastroju, z jakim są one przyjmowane przez odbiorców. Wobec nauki odbiorca przyjmuje postawę raczej obiektywną, porusza ona przede wszystkim jego intelekt. W twórczości artystycznej można wyróżnić dwa typy postaw, ze względu na stosunek artysty do wiedzy artystycznej:

- Sztuka (twórczość artystyczna) jako interaktywne wyróżnianie siebie (ekspresja) i na tej drodze tworzenie rzeczy artystycznie wartościowych.
- Sztuka (twórczość artystyczna) jako działanie celowe, panujące nad ekspresją, nad instynktem, poddające ekspresję i instynkt kontroli, regułom wiedzy artystycznej i na tej innej drodze tworzenie również rzeczy wartościowych artystycznie⁸

Twórczość kojarzy się również z pojęciem zmienności. Właśnie w taki sposób określa ją J. Zborowski. Zmieniać możemy coś w taki sposób, w jaki zmieniali to już inni, lub też w sposób całkiem nowy. Pierwszy sposób oznacza naśladownictwo, a drugi jest często oryginalny. Można zatem iść śladem innych, lecz można też liczyć na własną inwencję i wyobraźnię, szukać własnej drogi. Można opracować coś na własną rękę i własnym wysiłkiem dokonując tym samym postępu w nauce czy sztuce.

Twórczość rozumieć można w dwojaki sposób:

1. w ujęciu szerokim, gdy przyjmujemy, że możliwości twórcze posiada każdy człowiek, rozumiane jako wykonywanie działań sztuki, działalność techniczną, naukową, społeczną, a także jako tworzenie samego siebie.
2. twórczość w węższym rozumieniu, jako proces przeżyciowo-realizacyjny, podporządkowany wytworowi, zaś wytwór powstający w tym procesie jest czymś względnie trwałym, istniejącym subiektywnie, wartościowym i nowym⁹

8 A. Trojanowska-Kaczmarek, *Dziecko i twórczość*, Wyd. Ossolineum, Wrocław 1971, s. 27.

9 Tamże, s. 57.

Nie jest ważne co ktoś zmienia, czy też nadaje rzeczom inną postać, ważna jest sama zmiana dokonywana przed innymi, wówczas stanowi ona działalność twórczą

Każdy nauczyciel powinien troszczyć się o to, żeby to nowe stworzone lub odkryte dzieło przez ucznia, było zarazem dla niego wartościowe z punktu widzenia pedagogicznego. Żaden człowiek nie stwarza nowych wartości z niczego. Dzieci, młodzież, dorośli powołując do istnienia nowe przedmioty, muszą korzystać z odpowiedniego tworzywa. Wszystkie bowiem twórcze dokonania powstają na fundamencie elementów znanych. Twórczość jest więc jakoś zależna do całego doświadczenia nagromadzonego przez ludzkość i daną jednostkę.

1. Twórczość jako potrzeba biologiczna dziecka

Poszukując genezy aktywności dziecięcej R. Gloton i C. Clero piszą: „Twórcza aktywność dziecka uzyskuje swój istotny sens biologiczny, właśnie dzięki tej życiowej potrzebie wzrastania, całkowicie zwróconego ku przyszłości i będącego przekraczaniem samego siebie. Jeżeli dziecko jest twórcze i jeśli interesuje się inwencją, jeśli wszystko musi być uruchomione po to by sprzyjać jego możliwościom twórczym, dzieje się tak dlatego, że aktywność twórcza stanowi potrzebę biologiczną dla optymalnego rozwoju istoty ludzkiej w okresie wzrostu...”¹⁰

Każde dziecko cieszy możliwość wyrażania aktywności twórczej. Stwierdzić należy jednak, że nasz szkolny system zorganizowany jest w sposób, który stopniowo pozbawia większość dzieci możliwości spontanicznego odkrywania, malowania czy konstruowania. Istotą artystycznej działalności jest swoboda tworzenia¹¹. Oglądanie rysunków dziecięcych jest zawsze przyjemne. Odznaczają się one bowiem świeżością spojrzenia, które jest istotą dzieciństwa. Zwłaszcza mali twórcy wyrażają swe pomysły i uczucia ze szczerością, która niemal peszy dorosłych. Czasem nawet zawodowi artyści zazdroszczą dzieciom spontaniczności w malarstwie, ich bezpośredniości, otwartości i intuicyjnego poczucia kompozycji, które są tym, czego pragnie sam

¹⁰ Tamże, s. 57.

¹¹ D. Braun, *Podręcznik rozwijania kreatywności*, Wyd. Jedność, Kielce 2009, s. 94.

artysta. Dziecko przystosowuje się do świata w sposób progresywny i ciągły, dzięki działaniom dwóch mechanizmów – przyswajaniu i przystosowaniu. Adoptuje się przez postępującą asymilację danych rzeczywistości zewnętrznej wobec swojej własnej organizacji i przez przystosowanie swojego wewnętrznego „ja” do obiektywnych warunków świata zewnętrznego. Naśladowanie stanowi bowiem istotny czynnik adaptacji do świata. Dziecko naśladuje w sposób naturalny, jest to nawet jedyna forma aktywności, którą przypisywano mu jako jego szczególną właściwość. Potrzeba naśladowania jest przede wszystkim potrzebą identyfikowania się z człowiekiem dorosłym, w tym wszystkim, co ma on w sobie wyjątkowego i upragnionego. Dziecko bowiem niczego bardziej nie pragnie jak nie być już dzieckiem. A zatem potrzebne mu są wzory do naśladowania. Zmierza ono do kształtowania siebie w sposób identyczny, jest środkiem kopiowania rzeczywistości, a im kopia będzie bardziej wierna, tym większy sukces wychowania. Dzięki temu zdobywa wiedzę i sposoby postępowania, które to w użyteczny sposób włączają się w proces wychowawczy. Proces adaptacji do świata wymaga pewnego rodzaju naśladowania innych ludzi, dzieje się tak nie z uwagi na zamierzoną i świadomą imitację wybranego wzoru, nie jest to również z powodu identyfikowania się z drugim człowiekiem, lecz zdobywania świadomości samego siebie dzięki drugiemu człowiekowi i z jego pomocą.

Dziecko nie jest artystą i tylko brak precyzji językowej sprawia, że często tak mówimy. Twórczość u jednego dziecka i u drugiego jest posłuszna tym samym prawom. Dziecko na ogół nie interesuje się oceną i wartością wytworu, a dąży głównie do realizowania się w procesie twórczym, przy niskim poziomie samokrytycyzmu. Twórczość spontaniczna nie jest równoznaczna z nagłymi narodzinami z niczego, nie można przecież wydobyć czegoś z niczego. Często stanowi ona temat pracy ukrytej, skomplikowanej, często nieświadomej. Twórczość dziecka, podobnie jak twórczość artysty, stanowi wynik gry dialektycznej między umotywowaną obserwacją a spontaniczną wyobraźnią¹². Nie można w istocie poznać twórczości dziecięcej, jeśli pominie się podsta-

12 S. Popek, *Twórczość dzieci*, W: *Encyklopedia psychologii*, red. W. Szewczuk, Fundacja Innowacyjna, Warszawa 1998, s. 918.

wowe działanie otoczenia ludzkiego i materialnego. Twórczość dziecka jest bezpośrednio inspirowana przez napotymane wzory lub dyrektywy otrzymane od dorosłych. Pozwala to na określenie poziomu rozwoju, od którego rozpoczyna się zdolność dziecka do twórczości. Duże znaczenie ma obserwowanie zabawy dziecka lecz dopiero gdy w zabawie pojawi się druga istota może ona zawierać elementy twórcze. Zabawy zawierające bogactwo odkryć, ujawniają funkcję samą przez się i samą w sobie, ale nie prowadzą do twórczości, ponieważ mają charakter wyłącznie subiektywny i nie posiadają przedmiotu zewnętrznego nawet wtedy, gdy podporządkowane są wpływami środowiska, co zdarza się bardzo często. Są to tak zwane zabawy funkcjonalne. Po tych zabawach następują zabawy z elementami rzeczywistości lub fikcji, które to elementy uzupełniają się wzajemnie, by określić to co na danym poziomie ma stać się narzędziem zabawy. Dziecko jest oczarowane ładnymi zabawkami lecz nie przeszkadza mu to powracać do materiałów bardziej prostych, do wszystkich dostępnych zabaw w wyobraźni. Dziecko musi wyzwolić się z czystej zabawy fikcyjnej aby można mówić o twórczości. To następuje w kolejnym stadium – zabawy ekspresyjnej, tutaj dziecko staje się naprawdę twórcą. Zabawy ekspresyjne, które znajdują swoje źródło w geście, słowie, rysunku, zyskują w ten sposób przestrzeń obiektywności, która konieczna jest po to by zaistniała twórczość. Zabawy ekspresyjne stanowią podstawę dla twórczości i dzieje się tak dlatego, że zakładają udział kogoś drugiego i w ten sposób zdobywają niezbędny wymiar obiektywności. Twórczość towarzyszy zabawie dzieci i wzbogaca zabawę, czyli ważny rodzaj aktywności, wokół którego koncentruje się życie dziecka. Jeżeli twórczość może uprzyjemnić zabawę, dzieci są szczęśliwe i zadowolone. To z kolei prowadzi do dobrego przystosowania psychicznego i społecznego¹³.

Wychowanek dla swoich dziecinnych aktów twórczych potrzebuje zewnętrznej aprobaty, co sprawia, że dorosły jest zawsze „obecny”. Trzeba tylko pamiętać, aby ta obecność nie była zbyt ingerująca w jego aktywność. Mały człowiek potrzebuje luzu w wyrażaniu siebie. Nie można „wyrażać” siebie jeśli nie ma się nic do powiedzenia i jeśli nie jest się przygotowanym na wypowiedź. Najbardziej naturalną sytuacją

13 E.B. Hurlock, *Rozwój dziecka*, Wyd. PWN, Warszawa 1985, s. 77.

wewnętrzną dziecka jest potrzeba konkretyzacji swojego wewnętrznego świata w formach, które je zachwycają. Wytwory aktywności dzieci mówią nam bardzo wiele. Młody artysta ujawnia w nich bez obaw swą osobowość. Twórczość artystyczna jest dla niego czymś więcej niż spędzaniem czasu; jest sensowną formą wypowiedzenia się, jest też sposobem wyodrębnienia z otoczenia tych elementów, z którymi dziecko identyfikuje się oraz organizowaniem ich w sensowną całość. Twórczość dzieci przejawia się najpełniej w nieco innych formach (dziełkach) niż nauka czy technika, jej cechami swoistymi są ciekawość poznawcza, fantazjowanie, gra wyobraźni, zabawy konstrukcyjne, tematyczne oraz plastyka¹⁴. Sztuka jest więc dla niego czymś ważnym, istotnym zarówno dla procesów myślenia, rozwoju percepcyjnego i emocjonalnego, jak i dla rosnącej świadomości społecznej. Nauczyciel jest odpowiedzialny za organizację otoczenia, dostarczenie odpowiednich treści, podręczników, decydowanie o wyborze najlepszych form wykorzystania informacji, które przekazuje oraz za doskonalenie programu nauczania.

2. Formy aktywności twórczej dziecka w młodszym wieku szkolnym

Szkoła powinna być miejscem, gdzie dokonuje się rzeczywisty i pełny rozwój osobowości dziecka. Jednym z głównych celów w pierwszym etapie kształcenia jest wspomaganie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia. Istotnym czynnikiem tego rozwoju jest wychowanie estetyczne. Przekazując dzieciom wiedzę o sztuce, kształtując odpowiednie umiejętności, możemy stymulować aktywność twórczą oraz percepcję estetyczną dziecka.

Dzieci w młodszym wieku szkolnym nastawione są szczególnie silnie na poznawanie świata otaczającego we wszystkich jego przejawach. Poznawanie świata i uczenie się, przyswajanie nowych systemów znaków i kodów oraz czynności, w których dziecko je samodzielnie i subiektywnie odkrywco stosuje, staje się potrzebą i przyjemnością, głównym źródłem radości i satysfakcji szkolnej

¹⁴ K. J. Szmid, *Pedagogika twórczości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Sopot 2013, s. 290.

okresu dzieciństwa. Temu też w znacznym stopniu należy przypisać podatność dzieci na sztukę oraz większą niż u dorosłych wrażliwość na nowe konwencje artystyczne. Wrażliwość na piękno działa pobudzająco na aktywność poznawczą dziecka, odgrywa istotną rolę w formowaniu się jego osobowości. W kształtowaniu dziecka – człowieka o otwartym umyśle i zdolnej do ciągłego rozwoju osobowości ogromną rolę może odegrać przyswajanie dziecku różnych konwencji artystycznych i wdrażanie go do odbioru różnych form sztuki.

Aktywność plastyczna

Jedną z form, która najczęściej jest opisywana w literaturze pedagogicznej jest aktywność plastyczna, a dokładniej rysunek dziecka. Jest to forma aktywności wśród dzieci najbardziej popularna i lubiana. Dzieci rysują i malują samorzutnie od pierwszych lat życia. Posiadają żywą, twórczą wyobraźnię oraz dużą spostrzegawczość i właśnie dzięki temu mogą rozwijać swoje malarskie zdolności. Tematem ich wypowiedzi bywają postacie ludzi i zwierząt, krajobrazy, wnętrza i inne różne sceny z życia. Tematy te dziecko wyraża na swój sposób, omijając przy tym wszelkie techniczne trudności. Szkolne prace dzieci bywają zazwyczaj wadliwie wykonane, gdyż wymaga się od dziecka najczęściej rysunku odtwórczego, który nie ma nic wspólnego z twórczą wypowiedzią. Każdy wysiłek twórczy, również dziecięcy, tylko wtedy może dać dobre wyniki, jeżeli powstał z głębokiej, wewnętrznej potrzeby wypowiedzenia się i wyraża osobisty stosunek do rzeczywistości. Sztuka dziecka powstaje w sposób analogiczny jak u człowieka dorosłego, choć formy wypowiedzi są różne. Cechuje ją szczerowość wyrazu, naiwność, prostota, która pociąga za sobą jasność i przejrzystość, wartości dekoracyjne, jaskrawość barw, bajeczność treści.

Aktywność muzyczna

Autorzy podają, upodobanie do muzyki jest u dzieci czymś naturalnym. Lubią one śpiewać, słuchać muzyki, podobnie jak lubią słuchać szmeru wody płynącej ze źródła czy też śpiewu ptaków. Muzyka jest językiem uniwersalnym, pełnym, często intuicyj-

nym i może stanowić najbardziej odpowiedni sposób dla wyrażania spontaniczności.¹⁵ S. Popek określa twórczość muzyczną jako świadomą, celową i zamierzoną działalność kompozytorską, której końcowym efektem jest utwór muzyczny. Istotą twórczości muzycznej jest tworzenie nowego ze starych elementów¹⁶. Do muzyki można zastosować to wszystko, co wspomniane było na temat aktywności plastycznej. Nawet w przypadkach, gdy nauczyciele posiadają odpowiednią kulturę muzyczną, często sami siebie uważają za mało kompetentnych albo też traktują muzykę jako luksus, któremu wypadałoby poświęcić nieco więcej czasu, ale i tak brakuje go na matematykę, gramatykę czy dyktando. Od czasu do czasu, z mniejszym lub większym przekonaniem poświęca się nieco czasu na śpiew i słuchanie płyt. Inną przeszkodę stanowi fakt, że wychowanie artystyczne jakie uzyskali nauczyciele, orientuje ich w sposób nazbyt jednostronny w kierunku przeszłości, kulturowego dziedzictwa, „monumentalnych” dzieł uświęcanych przez czas, nie zaś w kierunku sztuki współczesnej, do której mogłaby nawiązywać twórczość dziecka. Wreszcie miejsce przyznane w nauczaniu początkowym kodyfikacji muzyki, zanim jeszcze dziecko odczuje najmniejszą choćby potrzebę zapisu muzycznego, stanowi jeszcze jedną przeszkodę dla twórczej ekspresji, dzięki której mogłoby przeżywać muzykę. Pobudzanie w kierunku muzyki oznacza inspirowanie ochoty do śpiewu, słuchanie swobodnej twórczości¹⁷.

Dziecko posługuje się swoim „instrumentem”, którym obdarzyła go natura – głosem. Wystarczy tylko posłuchać. Wyrażanie uczuć i nastrojów śpiewem jest dla niego czymś naturalnym, wrodzonym. Już jako niemowlę jest zadowolone, coś sobie cichutko nuci, jako kilkuletnie śpiewa własnej kompozycji „kołysanki”. Dzieci bardzo chętnie tworzą, tylko muszą mieć określony materiał. Tę możliwość

15 R. Gloton, C. Clero, *Twórcza aktywność dziecka*, Wyd. WSiP, Warszawa 1998, s. 211.

16 S. Popek, *Twórczość dzieci*, W: *Encyklopedia psychologii*, Wyd. Fundacja Innowacyjna, Warszawa 1998, s. 85.

17 L. Pinkwart-Długolecka, *Stymulowanie uczniów twórczych i zdolnych muzycznie na poziomie podstawowej szkoły muzycznej*, W: *Twórczość dzieci i młodzieży*, K. J. Szmidt W. Ligęza, Wyd. Kangur, Kraków 2009, s. 89.

świetnie wykorzystują plastycy, podsuwając im różne skrawki kolorowych materiałów – wszystko to, co może być w rękach wychowanków wykorzystane plastycznie. Podobnie wygląda problem aktywności muzycznej. Uczniowie bardzo chętnie organizują perkusyjne instrumenty posługując się naczyniami kuchennymi. Są dociekliwe, szukają wrażliwości wydobywania dźwięków z różnych przedmiotów. Próbuje też grać po swojemu na każdym instrumencie, który znajduje się w zasięgu ich ręki. Improvizują, ciesząc się z samego efektu dźwiękowego. Są to żywiołowe i niekontrolowane, przeważnie przypadkowe improwizacje lecz dające dzieciom bardzo dużo radości i zachęcają do dalszego działania.

Korzyści płynące z aktywności twórczej są nieocenione jeśli chodzi o kształtowanie charakteru dzieci i młodzieży, sięgają daleko poza sprawy muzyczne. Ta aktywność wyzwala skutecznie u dzieci pomysłowość, zaradność w posługiwaniu się przypadkowymi przedmiotami a nawet umiejętność postępowania i rozmawiania z ludźmi. Zdolność twórcza, ukształtowana na bazie muzyki często w życiu zostaje wykorzystana w innych dziedzinach nie koniecznie muzycznych. Wartość dziecięcych wytworów wokalnych zależy w głównej mierze od zdolności muzycznych oraz rozśpiewania, skali głosu, jak i od innych czynników działających pośrednio np.: od ogólnej aktywności dziecka (śpiewania w chórze, w zespole muzycznym, udziału w audycjach i koncertach muzycznych, chętnie słuchanie muzyki w domu). Zabawy twórcze i różnego rodzaju urozmaicone zadania i ćwiczenia z tego zakresu powinny stać się podstawową formą rozwijania wyobraźni muzycznej i wyzwalać artystycznej ekspresji wychowanka.

Aktywność literacka

Codziennie na naszych oczach wychowankowie tworzą wiele rymowanek, używanych w zabawach, wyliczankach, połączonych z improwizowanym tańcem czy śpiewem. Bardzo często nie zwracamy na nie uwagi a nawet karcimy młodych twórców aby było cicho, bo to przeszkadza. Najmłodsze dzieci są zafascynowane dźwiękami słów układających się w sposób inny, bardziej brzmiący niż mowa dnia codziennego. Jest w tym dla nich magia, element pobudzający do wyobraźni za pomocą zmysłu słuchu, w czym znajdują szczególną przy-

jemność. Twórczość słowna rozpoczyna się w zabawie swobodnej i spontanicznej. Szczególnie w zabawie inscenizowanej, gdzie dziecko nie uczy się tekstu na pamięć tylko przedstawia go swoimi słowami, powtarzając niektóre zwroty. Trzeba jednak odróżniać opowiadanie twórcze od swobodnych wypowiedzi dotyczących własnych przeżyć, wydarzeń, w których dziecko brało udział i zdaje z nich relację. Jest to tak zwane monologowanie¹⁸.

Opowiadania twórcze mogą układać pięcio-, sześciolatki, dla młodszych dzieci jest to forma za trudna. Opowiadania i rymowanki dziecięce mogą być nagrywane na taśmę a połączone z rysunkiem dają możliwość organizowania autentycznych zajęć rozwijających twórczą aktywność. Tworzenie tekstów literackich rozwija wychowanka pod względem intelektualnym, jak też estetycznym. W szczególności rozwija i pobudza wyobraźnię dzieci – twórców. Doskonali i bogaci język, wzbogaca słownictwo, gdyż dzieci używają wyszukanych form językowych. Uczy określać emocjonalną wartość słów, poprzez wyrażanie radości, smutku, żalu, współczucia. Bardzo istotnym elementem w twórczości literackiej uczniów są dzienniczki i wszelkie zapiski, osobiste odczucia przelane na papier¹⁹. Dzienniczek ma dać możliwość skupienia się w sobie, w swojej osobie, swoich wytworach artystycznych. Wolne teksty tworzone przez dzieci charakteryzuje indywidualność i ekspresja, są wolne od wszelkich ram i schematów. Kształtują przez to swój styl i światopogląd.

Prekursorem „wolnej” szkoły od wszelkich schematów był C. Freinet i wielu jego współpracowników. Spośród różnych technik aktywizujących w nowoczesnej Szkole Francuskiej, najważniejsze zdaniem C. Freineta były: drukarnia szkolna i gazeta szkolna oparta na swobodnych dziecięcych tekstach. Jego zdaniem szkoła tradycyjna jest szkołą milczenia, szkołą podręczników i niezrozumiałych zadań, szkołą lekcji, klasówek i zeszytów. Dlatego w pedagogice Freineta dominowały dwa elementy: pierwszy z nich to przekonanie o konieczności stwarzania szerokich kontaktów ze środowiskiem w celu roz-

18 M. Zatorska A. Kopik, *Każde dziecko jest zdolne*, Wyd. Grupa Edukacyjna S.A., Kielce 2009, s. 19.

19 C. McGregor, *Kształtowanie twórczej osobowości dziecka*, Wyd. Świat Książki, Warszawa 1998, s. 36.

wijania dziecięcych zainteresowań i twórczej aktywności, drugi – to przeświadczenie o ogromnej ekspresji twórczej – szczególnie literackiej i plastycznej, umiejętnie włączone do procesu nauczania i wychowania. Swobodny tekst mówiony czy pisany jest naturalną metodą, która może dzieci nauczyć pięknego, poprawnego posługiwania się mową. Poezja jest ekspresją wrażliwości, intuicji i uczuć. Cechuje go giętkość myślenia, która jest zdolnością wytwarzania jakościowo różnych wytworów i zmiany kierunku poszukiwań. Giętkość jest przeciwieństwem sztywności myślenia²⁰.

Bardzo wysoką wartość rozwojową ekspresji werbalnej podnoszą R. Gloton i C. Clero. Piszą, że prawdziwe techniki twórczej ekspresji werbalnej, mówionej i pisanej, włączają dziecko w sytuację funkcjonalną, autentyczną, to znaczy obwarunkowaną i „odszkoloną”²¹. Do tych technik zaliczają referaty i dyskusje, gry dramatyczne i gry ekspresywne. We wszystkich przypadkach teksty, scenariusze, tworzone są przez uczniów. Formy te na bardzo szeroką skalę rozwijają twórczą aktywność. Drzemie w nich tyle emocji, energii, ekspresji, trzeba tylko im pomóc to odkryć, dać możliwość. Dziecko nie tworzy „z niczego”. Już w wieku przedszkolnym ma dużą wiedzę na temat środowiska przyrodniczego, tego co się dzieje w domu, na podwórku. Interesuje się kosmosem, morskimi głębinami. Umysł jego gromadzi materiał twórczy, dostarczany przez bajkę, opowiadanie, film, ilustracje, gry komputerowe itd. W ten sposób dziecko może tworzyć, wykorzystując ten materiał, który zdobywa, który dostarczamy mu my dorośli.

Literatura piękna uczy młodego czytelnika nie tylko bogacić język, rozwijać wyobraźnię i zachęcać do marzeń, ale i kształtuje życzliwy stosunek do człowieka. Świat całej społeczności lokalnej nie daje dużych możliwości poznawania wciąż nowych ludzi w nowych sytuacjach i warunkach. Literatura piękna wyprowadza człowieka poza jego środowisko, poza znanych mu ludzi, uczy analizy i refleksji.

20 K.J. Szmid, *Pedagogika twórczości*, Wyd. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Sopot 2013, s. 161.

21 R. Gloton, C. Clero, *Twórcza aktywność dziecka*, Wyd. WSiP, Warszawa 1998, s. 235.

3. Rola szkoły i wpływ nauczyciela na rozwój aktywności twórczej dziecka

Jeżeli dziecko w okresie wczesnego dzieciństwa nie miało okazji znaleźć w rodzinie klimatu sprzyjającego jego rozwojowi, to należy mocno liczyć na to, że szkoła zmieni tę sytuację. Tylko twórczy nauczyciel wychowa twórczych uczniów. Oczywiście najlepiej jest, gdy twórczy uczniowie nauczani są przez twórczych nauczycieli²². W sensie instytucjonalnym szkoła ma służyć dziecku, a nauczyciel wspierać jego rozwój.

Rozwojowi aktywności twórczej uczniów sprzyjają stosowane w praktyce formy nauczania oraz formy organizacyjne pracy uczniów. Do głównych form nauczania należą: lekcja, zajęcia pozalekcyjne, nauka domowa, wycieczki, programy edukacyjne i projekty. Bardzo istotną rolę pełnią tutaj zajęcia pozalekcyjne, których w szkołach zwłaszcza mniejszych powinno być więcej. Stwarzają one szczególną okazję do realizacji twórczych zainteresowań uczniów.

Przykładem dobrych praktyk rozwijania wśród uczniów twórczej aktywności czytelniczej jest realizacja w Szkole Podstawowej w Brzączowicach Ogólnopolskiego Projektu – Świerszчыkowego Klubu Pożeraczy Liter.

„My jesteśmy pożeracze, jemy słowa, jemy zdania, chrup literka po literce poznajemy smak czytania” – oto powitanie uczniów klasy II Szkoły Podstawowej w Brzączowicach, rozpoczynające spotkanie Świerszчыkowego Klubu Pożeraczy Liter, realizowanego w ramach ogólnopolskiego projektu promującego czytelnictwo wśród najmłodszych uczniów. Projekt jest realizowany przez trzy lata edukacji wczesnoszkolnej w poszczególnych klasach, pod patronatem Wydawnictwa Nowa Era oraz magazynu dla dzieci „Świerszчыk”.

Nasz Klub Pożeraczy Liter zdobył tytuł laureata w ogólnopolskim konkursie czytelniczym w klasie I, na najprężniej działający Klub, organizowanym w ramach tego projektu.

Sukces szkolnego Klubu Pożeraczy Liter to wielka nagroda dla wysiłku podjętego przez dzieci, wychowawców oraz rodziców.

22 I. Przybylska B. Dyrda, *Emocjonalne i twórcze koncepcje nauczyciela, a wspomaganie aktywności twórczej uczniów*, w: *Edukacja artystyczna a metafora*, Wyd. UMK, Toruń 2008, s. 104.

Istotą projektu jest pomoc rodzicom i nauczycielom w zachęceniu dzieci do czytania książek i czasopism poprzez wykreowanie atrakcyjnej formy czytelniczego współzawodnictwa. Motywacją do kształtowania nawyku obcowania z książką jest specjalna legitymacja czytelnicza, którą otrzymał każdy uczeń. Stanowi ona dokument, w którym nauczyciel potwierdza znajomość danej pozycji czytelniczej, stawiając w odpowiednich miejscach pieczętki, nagradzając tym samym dziecko za jego postępy i aktywność czytelniczą. Każda przeczytana książka lub czasopismo jest potwierdzona przez rodzica ucznia własnoręcznym podpisem oraz przez samego ucznia – plastyczną interpretacją treści przygód bohaterów. Uczeń za każde zebrane 12 pieczętek na legitymacji członkowskiej otrzymuje specjalny znaczek – osiągając jednocześnie kolejny stopień wtajemniczenia czytelniczego: Nadzwyczajnego Pożeracza Liter, Wyjątkowego Pożeracza Liter oraz ostateczny tytuł – Nieustraszonego Pożeracza Liter. Wszystkie prace plastyczne pod koniec projektu są kolekcjonowane w postaci Pożeraczowych Lekturników – „ku potomnym”.

Spotkania szkolnego Klubu Pożeraczy Liter odbywały się raz w tygodniu i miały na celu:

- promowanie czytelnictwa wśród uczniów klasy pierwszej
- zapoznavanie uczniów z bogactwem literatury dziecięcej
- kształtowanie wśród dzieci potrzeby i nawyku obcowania z książką lub czasopismem
- rozwijanie u dzieci sprawności językowych, twórczego myślenia i wyobraźni
- doskonalenie umiejętności nazywania uczuć oraz strategii radzenia sobie w sytuacjach trudnych dla dzieci
- motywowanie rodziców do nabywania nawyku systematycznego czytania dzieciom.

Jak powiada Bajetan Hops – bohater „Świerszczyka”: *„Apetyt rośnie w miarę czytania”* Pożeracze Liter spotykali się raz w tygodniu na tajnych ucztach literatury dziecięcej, podczas których: uważnie słuchali, wymieniali poglądy, podróżowali w nieznaną zakątki swej wyobraźni, działali, doświadczali różnych uczuć, bawili się słowem oraz ... często się uśmiechali. Aktywność czytelnicza

i zaangażowanie dzieci wzrosło, dzięki motywacji zawartej w systemie projektowym.

Wyzwalanie kreatywności uczniów, stymulowanie postaw twórczych, czy pomoc w tworzeniu uczniom, zdarza się w szkole coraz częściej. Wizja szkoły twórczej dobrze wpisuje się w całokształt formułowania wobec pedagogów postulatów nowoczesnego wychowania na miarę nowych czasów²³.

Stawianie twórczych zadań wymaga od nauczyciela szczególnej uwagi. Powinien on przede wszystkim stwarzać atmosferę aktywności twórczej zachęcając do tworzenia wszystkie dzieci, bez względu na ich indywidualne uzdolnienia, umiejętnie kierować procesem twórczym, nie ograniczając inicjatywy dziecka, nie hamując jego działania tak aby nie doprowadzić do zagubienia tożsamości wychowanka. Bardzo ważny w pracy nauczyciela nad rozwojem aktywności twórczej dzieci jest kontakt między nimi. Chodzi o dobrą komunikatywność w procesie nauczania, jak również o różnorodnych sytuacjach dziecka. Komunikatywność ta zależy od umiejętności dostosowania się nauczyciela do poziomu umysłowego dziecka. Chodzi o to aby nauczyciel na lekcji posługiwał się językiem prostym i zrozumiałym, bliskim dziecku. Kontakt z dziećmi bardzo ułatwia pogodne usposobienie nauczyciela. Cechą dzieciństwa jest bowiem intensywne przeżywanie radości życia. Dziecko nie zna jeszcze trosk i zmartwień, które są udziałem ludzi dorosłych, interesuje je i ujmuje przede wszystkim to, co tę naturalną i spontaniczną radość potęguje. Trzeba pamiętać, że uśmiechowi nauczyciel zawsze odpowiada uśmiech dziecka²⁴.

Barierą, która ogranicza rozwijanie aktywności twórczej w szkole jest dobrze znany nauczycielowi system szkolny ze swoją sztywną strukturą i tradycyjnymi normami. Postępowy nauczyciel i wychowawca, który stara się przełamać te bariery, wyłamując się z norm, to właśnie twórczy nauczyciel, który inspiruje dzieci do twórczego działania, zarażając swoim entuzjazmem innych nauczycieli, rodziców i uczniów.

23 K. J. Szmid, *Pedagogika twórczości*, Wyd. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Sopot 2013, s. 394.

24 M. Stasiakiewicz, *Twórcza aktywność dziecka jako czynnik jego rozwoju (Rola nauczyciela jako kierownika zespołu twórczego)*, *Życie Szkoły*, 1990, Nr 10.

Tak więc w szkole takiej – jaka obecnie istnieje, dziecko może rozwijać swoją wrażliwość na problemy, jest bowiem stawiane w sytuacji pozwalającej na odkrywanie niezwykłości w rzeczach zwykłych i problemów jakie się w nich zawierają. Ma czas na swobodne rozwijanie myśli, może wzbogacać swoją aktywność²⁵.

Zatem zadaniem nauczyciela jest stworzenie atmosfery, która sprzyja ekspresji dzieci, pobudza ich inwencję twórczą i aktywność. Ekspresja twórcza stanowi przeciwieństwo biernego zapamiętywania przekazu gotowych informacji. Dziecko w rozwiązywaniu zleconych mu zadań wysuwa własne pomysły i w ten sposób kształtuje postawę twórczą²⁶.

4. Rola rodziny w rozwoju aktywności twórczej dzieci w młodszym wieku szkolnym

Przyjmując za R. Glotonem i C. Clero, że postawa twórcza, jako dyspozycja do tworzenia, istnieje w stanie potencjalnym u wszystkich ludzi i w każdym wieku, to jednak – będąc uzależniona od środowiska społeczno-kulturalnego, a więc i od czynnika pedagogicznego – ujawnia się ona i prawidłowo rozwija dopiero w sprzyjających warunkach²⁷. Podają oni również, że najważniejszym pierwszym warunkiem budzenia twórczej aktywności dziecka jest dostatecznie bogate środowisko jego życia, dość absorbujące dla pobudzania osobistych przeżyć najbardziej kształcących²⁸. Wśród wielu wymienionych warunków rozwijających twórczą aktywność autorzy podkreślają istotną wartość domowej atmosfery w bezpieczeństwie, spokoju. Ukazują jak ważna jest swoboda w wyrażaniu swoich uczuć oraz myśli, a co za tym idzie również akceptacja tych poglądów przez bliskich. Bardzo ważne jest uznanie i miłość do dziecka. Otóż takie warunki w rodzinnym gronie sprzyjają kreatywnym zachowaniom małego twórcy. Ten warunek

25 B. Dobrowolska, *Nauczyciel wobec postaw twórczych uczniów. Pedagogiczne uwarunkowania kompetencji zawodowych*, Wyd. AKAPIT, Toruń 2009, s. 179.

26 A. Krawczyk (red.), *Jestem twórczy*, Wyd. Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego, Warszawa 2005, s. 16.

27 R. Gloton, C. Clero, *Twórcza aktywność dziecka*, Wyd. WSiP, Warszawa 1998, s. 49.

28 Tamże, s. 76.

nie zawsze zostaje spełniony w duchu rozumienia i akceptacji. Bardzo często rodzice zupełnie nieświadomie niszczą załóżek „sił żywotnych” jakie dziecko w sobie nosi. Nie wystarczy wiedzieć, uznać, że dziecko jest istotą żywą, która ma swoje własne potrzeby aktywności, ruchu, że nosi w sobie całe bogactwo świata i z tej racji zasługuje na uwagę, że posiada swoją specyficzną mentalność, z całym swym egocentryzmem, swoje upodobanie do mitów i fikcji, których pojawienie się trzeba umieć przewidywać, należy ponadto wyprowadzić z tych danych odpowiednie wnioski wychowawcze²⁹. To bardzo trudne do rzeczywistego wprowadzenia w życie. Dla wielu rodziców i osób odpowiedzialnych za dzieci staje się to możliwe dopiero wówczas, gdy oni sami pokonali własne ograniczenia i wyzwolili się na tyle, by nie zrobić z własnego dziecka przedmiotu. W każdej rodzinie status rodzica jest czymś najważniejszym. Z reguły oparty jest na poczuciu nierówności, które prowadzi do umocnienia władzy i autorytetu dorosłych. Dotyczy to głównie posłuszeństwa, uległości i podporządkowania dziecka, słabego i bezbronnego w stosunku do tych, którym zawdzięcza pomoc i opiekę.

Dla dziecka człowiek dorosły jest kimś, kto wie wszystko i kto wszystko może, a więc jest ono mu posłuszne. Z punktu widzenia dorosłych – dziecko jest kimś, kto nie może nic i wszystkiego musi się dopiero nauczyć, odczuwa potrzebę bezpieczeństwa, a więc opieki i dorosły przejawia ku temu skłonności. Dlatego konieczne jest aby obie strony się rozumiały i nie nadużywały swojej władzy. Chociaż, jak podaje Szmidt, wielu wybitnych twórców miało bardzo despotycznych rodziców³⁰.

Wychowanie w rodzinie jest pierwszym podstawowym aktem, ponieważ nie tylko charakter stosunków między dorosłymi a dziećmi w rodzinie wpływa w sposób zasadniczy na rozwój młodego pokolenia.

Psychika dziecka jest plastyczna. Można ją ulepić tak, jak się chce, dając jej „duszę”, możliwość swobodnego oddychania i dojrzewania.

29 A. Krawczyk (red.), *Jestem twórczy*, Wyd. Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego, Warszawa 2005, s. 16.

30 K. J. Szmidt, *Pedagogika twórczości*, Wyd. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Sopot 2013, s. 425.

Tylko partnerskie stosunki z rodzicami będą budzić w małym twórcy – artystę. Oparte to musi być jednak pomocą, wyrozumiałością i chęcią współdziałania ze strony rodziców czy też wychowawców. Od chwili gdy dziecko ma ochotę na to aby malować, rzeźbić, rysować czy modelować dorośli winni mu pomagać i zachęcać je. Pokierować jego zainteresowaniami a nie tłumić. To bardzo ważne, gdyż przez taką postawę dajemy dziecku możliwość wypowiedzania się i wyrażania własnych uczuć. Żadne obawy nie powinny ograniczać tej artystycznej praktyki pod pretekstem, że jest ona brudząca, a zatem bezużyteczna, że można się doskonale bez niej obejść i że te bazgroły nie mogą niczemu służyć. Postawa życzliwości w tej dziedzinie jest tak samo istotna, co pomoc w stawianiu pierwszych kroków przy nauce chodzenia³¹.

Działalność wychowawcza jest jedna i ciągła. Czemu zatem miałyby istnieć przepaść między działalnością szkoły a rodziny? W procesie ogólnego kształcenia obecność dziecka w jego środowisku rodzinnym obejmuje podstawową część edukacji permanentnej, realizowanej przez rodziców i osoby dorosłe z jego otoczenia. Trzeba podkreślić, że winna mieć ona charakter ciągły i być kontynuowana nawet wtedy, gdy dziecko już chodzi do szkoły. Trzeba wzbogacać środki i plastyczny słownik dziecka. Tak też powinno się postępować w każdej dziedzinie aktywności czy to muzyka, poezja czy coś zupełnie niekonwencjonalnego, co aktywnie rozwija się w naszym dziecku i wychowanku, a służy jego dobru.

5. Podsumowanie

Codziennosc kojarzy nam się często z rutyną i z powracaniem tych samych czynności. Każdego dnia wstajemy, ścielimy łóżko, myjemy się, idziemy do szkoły, pracy i tak co dzień. Jeśli spojrzeć na życie w ten sposób, obraz ten może być nieciekawym.

Od nas samych jednak zależy, czy poddamy się rutynie i monotonii. Twórcza postawa wobec życia i samego siebie jest paletą, dzięki której codzienność nabiera kolorów. Niektórzy uważają, że twórczość zare-

³¹ A. Krawczyk (red.), *Jestem twórczy*, Wyd. Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego, Warszawa 2005, s. 35.

zerwowana jest dla garstki artystów. Tymczasem każdy z nas może być twórczy we wszystkim, co robi. To nie rodzaj zadania decyduje o twórczości, ale nasz stosunek do tego, co robimy. Ważne jest czy dziecko jest otwarte na nowe wrażenia, czy potrafi spojrzeć na rzeczy oczywiste w niestereotypowy sposób, czy potrafi odcisnąć piętno własnej osobowości na tym, z czym się styka.

Możliwości twórcze to także myślenie twórcze, a więc zdolność do rozwiązywania problemów, do poszukiwania nie jednego, lecz wielu często zaskakujących rozwiązań. Umiejętność rozwiązywania problemów i wyobraźnia pozwalają skutecznie radzić sobie z sytuacjami życia codziennego. Pobudzają również potencjał twórczy dziecka i otwierają mu drogę do zawodowej lub amatorskiej twórczości. Wszelkiego rodzaju aktywność twórcza – plastyczna literacka, muzyczna, teatralna daje nam okazję do przeżycia radości szczególnego rodzaju. Ułatwia wyrażanie siebie – swoich myśli i nastrojów, czasem trudnych do zwerbalizowania w zwykły sposób. Pozwala przeżyć satysfakcję z własnych dokonań, wzmacnia wiarę w siebie i poprawia samoocenę. Jest też po prostu przyjemnością, relaksem i zabawą.

Aktywność i działalność człowieka oraz problemy ich rozwoju są przedmiotem zainteresowań badawczych psychologii i pedagogiki z wielu powodów. Aktywność jest podstawową właściwością istot żywych, sposobem ich istnienia. Poprzez aktywność ludzie regulują swoje stosunki ze światem otaczającym. W działalności i poprzez nią człowiek realizuje dążenia i cele, jakie sobie stawia. Dziecko od początku jest istotą aktywną. W toku jego rozwoju pojawiają się, organizują i doskonalą różne formy aktywności. Badanie i poznanie tego procesu uważa się za niezmiernie ważne dla wyjaśnienia genezy, właściwości i praw rządzących przebiegiem aktywności człowieka.

Kształtowanie aktywności – czynności, działań i działalności – dziecka w wychowaniu stanowi pośrednią drogę kierowania rozwojem procesów psychicznych i zdolności oraz modelowania osobowości wychowanków.

Dobrze, że w dzisiejszym zabieganym świecie są ludzie – nauczyciele, szkoły – placówki, które potrafią się zatrzymać nad uczniem i wskazać mu drogę, którą może zmierzać, żeby się zrealizować

i odkryć swoje artystyczne zamiłowania. A jeśli to jeszcze zaowocuje w przyszłości to czegoż więcej oczekiwać? Jest to wówczas najlepsza zapłata za pracę z takim uczniem. Oglądać jego sukcesy – marzenie i duma każdego nauczyciela, pedagoga i wychowawcy.

2.10. 3. aktywność ruchowa dzieci w szkole podstawowej

Młodszy wiek szkolny rozpoczyna się od momentu podjęcia przez dziecka obowiązku szkolnego, co jest dla niego wielkim przełomem, ze względu na zmianę zachowań. Dziecko wkracza w świat zadań i obowiązków, których wypełnianie nie jest łatwe. W szkole wymaga się od niego opanowania nowych umiejętności poznawczych, komunikacyjnych, ruchowych, czy związanych z emocjonalną samokontrolą³². Dzieci rozwijają się w tym okresie w różnym tempie, w zależności od indywidualnej zmienności, czego źródłem są czynniki dziedziczne i środowiskowe. Prawidłowy rozwój fizyczny dziecka zależy od wielu czynników i związany jest ze sprawnością ruchową i fizyczną, które są przejawami motoryczności. Uwarunkowania rozwoju motorycznego człowieka, można podzielić na: genetyczne, środowiskowe i morfologiczne³³. Młodszy wiek szkolny to czas, kiedy dzieci osiągają najlepsze efekty w uczeniu się motorycznym. Znaczącym osiągnięciem dziecka, we wczesnym wieku szkolnym jest koordynacja i precyzja motoryki, które umożliwiają pisanie, rysowanie, wycinanie i grę na instrumentach. Aktywność fizyczna w tym okresie ma bardzo duże znaczenie z medycznego, biologicznego i psychologicznego punktu widzenia. W perspektywie daje ona pozytywne i długoterminowe skutki. Aktywność ruchowa oddziałuje na sferę fizyczną dziecka, ale też na samoocenę, umiejętność współpracy w grupie, integrację, przestrzeganie zasad oraz radzenie sobie w rozwiązywanie problemów dnia codziennego. Obniżona aktywność fizyczna jest jednym z podstawowych czynników zagrożenia zdrowia – nie tylko fizycznego, ale także psychicznego i społecznego³⁴.

32 B. Harwas-Napierała, J. Trempała, *Psychologia rozwojowa człowieka*, tom II, PWN, Warszawa 2002

33 J. Raczek, *Antropomotoryka. Teoria motoryczności człowieka w zarysie*, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010

34 W. Osiński, *Antropomotoryka*, AWF Poznań 2000

Dzisiejszy styl życia sprzyja redukowaniu aktywności fizycznej, która często staje się nieistotna. Większość dorosłych prowadzi siedzący tryb życia. Również dzieci, zamiast naturalnej aktywności ruchowej, preferują bierne formy spędzania wolnego czasu, do których należą gry komputerowe i telewizja.

Jednym z ważniejszych zadań na etapie kształcenia wczesnoszkolnego jest kształtowanie i rozwijanie wszechstronnej sprawności fizycznej. Dzieci mają naturalną potrzebę aktywności ruchowej. Wzrost tej aktywności jest związany ze zwiększonymi fizycznymi możliwościami dziecka i ogólną tendencją do poznawania i doświadczania. Najciekawszą formą aktywności w młodszym wieku szkolnym jest zabawa ruchowa. Odpowiada ona potrzebom dziecka i wynika z jego właściwości rozwojowych.

Reasumując, zajęcia ruchowe na każdym etapie edukacji są bardzo ważne i znaczące dla rozwoju człowieka. Ogromne znaczenie mają one jednak w edukacji wczesnoszkolnej.

Od początku roku szkolnego 2014/ 2015 realizowany jest w Szkole Podstawowej w Brzeczowicach projekt „Mały Mistrz”, służący aktywizacji sportowej najmłodszych dzieci, a więc 30 uczniów klas pierwszych. Ideą tego programu jest promocja zdrowego stylu życia oraz aktywnego spędzania czasu wolnego, poprawa stanu zdrowia i sprawności fizycznej, a także wspieranie procesu edukacji. Celem projektu jest również zwiększenie atrakcyjności zajęć rekreacyjno-sportowych i równocześnie podniesienie kompetencji osób prowadzących zajęcia ruchowe w klasach młodszych. Dlatego też są one prowadzone przez nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i wychowania fizycznego. Dzięki udziałowi w programie „Mały Mistrz” nasza szkoła została wyposażona o sprzęt sportowy, przeznaczony dla najmłodszych uczniów. Idea projektu „Mały Mistrz” opiera się na zdobywaniu sprawności sportowych, takich jak: rowerzysta – turysta, gimnastyk – tancerz, saneczkarz- narciarz- łyżwiarz, piłkarz, lekkoatleta, pływak – wodniak. W trakcie zajęć wychowania fizycznego uczniowie opanowują umiejętności i zdobywają wiadomości z zakresu turystyki, tańca, pływania, lekkoatletyki, gier zespołowych i sportów zimowych, nagradzane odpowiednią odznaką. Stają się przez to bardziej sprawni

fizycznie, poprawiają stan zdrowia oraz samoocenę, uczą się współpracy w grupie i przestrzegania zasad.

Szkoła Podstawowa w Brzeczowicach podjęła się realizacji projektu z uwagi na bardzo dobrą bazę szkolną – świetnie wyposażoną salę gimnastyczną oraz wykształconą kadrę dydaktyczną. Uczący w niej nauczyciele są instruktorami narciarstwa, piłki nożnej, tańca, zapalonymi żeglarzami i wspinaczami, przewodnikami turystycznymi, co zachęca uczniów do podejmowania różnych form aktywności fizycznej i wpływa na rozwój indywidualnych pasji. Nasza szkoła nie od dzisiaj jest prekursorem zachowań prozdrowotnych w klasach młodszych, czego dowodem jest organizowana od 11 lat Gminna Olimpiada Sportowa klas I – III i po raz drugi Powiatowa Olimpiada Sportowa klas I – III. Obydwie imprezy cieszą się uznaniem wśród uczestników i opiekunów. Nasi uczniowie corocznie osiągają najwyższe lokatyw tych zawodach. Podczas tych imprez uczniowie zapoznają się z pojęciem olimpiady, jej symboliką, flagą, zniczem, ślubowaniem, ceremonią otwarcia i zamknięcia oraz nagradzaniem zwycięzców. Poznają również znanych sportowców z naszego środowiska, np.: Sylwię Jaśkowiec, Agnieszkę Szwarnóg, Michała Gierlacha i Jakuba Piwowarskiego. Uczniowie klas młodszych uczestniczyli w projektach dofinansowanych ze środków UE „Już płynam” oraz „Pierwsze uczniowskie doświadczenie drogą do wiedzy” pod hasłem „Tanecznym krokiem dookoła świata”. Od wielu lat funkcjonuje u nas „szkółka narciarska”, która zapewnia dzieciom sprzęt, instruktora oraz wyjazdy na stok. W naszej szkole działa Uczniowski Klub Sportowy, dzięki któremu dzieci z pobliskich miejscowości mają możliwość bezpłatnego udziału w zajęciach sportowych. Nasi uczniowie dwukrotnie uczestniczyli w „zielonej szkole pod żaglami”, poznając tajniki żeglarstwa, zasady bezpieczeństwa nad wodą oraz sprzęt wodny. Często organizuje się również ciekawe wycieczki turystyczno – krajoznawcze oraz wyjazdy na „zielone szkoły” nad morze.

W ramach projektu „Mały Mistrz” oprócz zajęć ruchowych z dziećmi zorganizowano otwarte zajęcia integracyjne dla dzieci i ich rodziców. Ich celem było zaprezentowanie idei programu, wzmocnienie więzi rodzinnych oraz propozycja wspólnego spędzania czasu wolnego. Zajęcia odbyły się w listopadzie 2014 roku i zakończone zostały ankietą ewaluacyjną.

Scenariusz zajęć integracyjnych z rodzicami dzieci klas pierwszych (a i b) w zakresie wychowania fizycznego

Temat zajęć: Obwód stacyjny o charakterze zwinnościowo – zręcznościowym, gry, pląsy i zabawy.

Data: 06. 11. 2014 r. (2 godziny lekcyjne)

Nauczyciele prowadzący: Katarzyna Siuta, Marta Blamowska- Kaja, Stanisław Maniecki

Cele:

- kształtowanie cech motoryki: zwinności, skoczności, zręczności, równowagi
- integracja dzieci i rodziców
- wyzwalanie pozytywnych emocji podczas wspólnych ćwiczeń i zabaw
- doskonalenie współpracy podczas ćwiczeń w grupie
- podnoszenie sprawności fizycznej

Uczeń:

- aktywnie uczestniczy w zabawach
- przestrzega zasad bezpieczeństwa i reguł obowiązujących w zabawach, podczas ćwiczeń gimnastycznych, prawidłowo reaguje na pojawiające się sygnały
- współdziała w małych grupach
- zręcznie posługuje się różnymi przyborami
- zwinnie wykonuje zadania rzutowe, równoważne, czołgania, podciągania, omija przeszkody, odbijania,
- utrwała w zabawie znajomość liczby (znak graficzny)
- dostosowuje tempo ruchów do podanych rytmów i melodii
- rozpoznaje poprawnie kolory

Przebieg zajęć:

1. Czynności porządkowo-organizacyjne: zbiórka, powitanie dzieci, rodziców, nauczycieli

2. Rozgrzewka: przygotowanie dzieci do zajęć ruchowych

- Zabawa „Tunel” – rodzice robią tunel, a dzieci przechodzą pod nim i odwrotnie
- „Berek czarodziej” – zabawa ożywiająca. Czarodzieje (dzieci) gonią pozostałe dzieci dotykając zamieniają w „kamienie” (dzieci stoją nieruchomo w miejscu złapania)

- „Cyferki” – zabawa dydaktyczno – ruchowa. Dzieci i rodzice poruszają się wg poleceń nauczyciela, na sygnał gwizdka, patrzą na nauczyciela który podnosi kartkę z cyfrą 1-6, zadaniem dzieci i rodziców jest utworzyć szeregi w oznaczonych miejscach.
- „Uwolnić księżniczkę (księcia)” – zabawa bieżna. Na środku sali znajduje się „wieża” na której więziona jest „księżniczka”. Wieży strzeże 5-6 „wartowników” (rodzice oznaczeni szarfami). Śmiałkowie przybyli z różnych stron świata i starają się uwolnić „księżniczkę”. Ten kto zostanie złapany (dotknięcie) przez wartownika, odchodzi w wyznaczone miejsce i wykonuje 5 pajacyków, po czym wraca do zabawy. Kto zdoła uwolnić „księżniczkę” (dotknięcie) zamienia się miejscem i staje się „księżniczką”, „księciem”.

3. Ćwiczenia muzyczno-ruchowe integrujące grupę

- Dzieci i rodzice stoją w kole trzymając się za ręce, na sygnał nauczyciela robią przysiad, siadają i wstają. Następnie robią te same ćwiczenia trzymając się za ramiona.
- „Powitanie słońca” – taniec integracyjny. Uczestnicy stoją w kole trzymając się za ręce. Taniec składa się z 3 części i powtarzającego się refrenu.
a) 16 kroków po obwodzie koła, b) 4 kroki odstawno-dostawne w prawo i w lewo, c) 8 kroków przekładanki w prawo i w lewo, d) refren – 4 kroki do środka koła i na zewnątrz, powtarzamy dwa razy

4. Obwód stacyjny. Dzieci podzielone są na 3-4 osobowe zespoły, następnie każdy zespół staje w szeregu przy innej stacji. Nauczyciel objaśnia zadania wykonywane na kolejnych stacjach. Rodzice pomagają dzieciom na każdej stacji.

- Stacja I – „Most” – ćwiczenia równoważne. Dzieci chodzą po ławeczce ustawionej na dwóch drabinkach (dwie równoważnie), dzieci przechodzą pod i nad płotkiem
- Stacja II – zabawy z piłką – dzieci kozłują piłkę, maszerują między słupkami
- Stacja III – rzuty piłeczkami do celu – dzieci celują piłeczkami w wyznaczone miejsce
- Stacja IV – skoki na linie – dzieci podciągają się na linie i skaczą przez materace.
- Stacja V – „Drabinka” – przeskoki przez drabinkę koordynacyjną oraz płotki
- Stacja VI – „Zjeżdżalnia” – dzieci wspinają się po drabince a następnie zjeżdżają ze zjeżdżalni nogami w dół, przechodzą tyłem w podporze z przeniesieniem piłeczki
- Stacja VII – skoki na Pilce między znacznikami

- Stacja VIII – odbijanie balonów

5. Ćwiczenia z chustą animacyjną

- Dzieci i rodzice trzymają chustę na którą prowadzący wrzuca małą piłeczkę. Dzieci unosząc i opuszczając chustę próbują nie dopuścić by wpadła ona do otworu znajdującego się w środku.
- Rodzice trzymają chustę, dzieci poruszają się wokół chusty skacząc na prawej nodze, na sygnał gwizdka zatrzymują się, gdy nauczyciel wywoła kolor, dzieci stają za nim ustawiając się w szeregu.
- Dzieci i rodzice siedzą w siadzie ugiętym trzymając w rękach chustę. Nauczyciel wywołuje jeden lub dwa kolory z chusty, a dzieci trzymając ten kolor puszcza chustę, biegną w wyznaczone miejsce i wracają.
- „Wiaterek” – dzieci trzymają chustę i wachlują nią w górę i w dół, podczas poruszania chustą rodzice znajdują się pod nią – leżąc, następnie dokonuje się zmiany ról

6. Ćwiczenia kończące zajęcia.

- „Masaż” – dzieci i rodzice siedzą w siadzie skrzyżnym, w szeregu i oklepują swoje plecy według wskazówek nauczyciela
- „Zdmuchiwanie mlecza” – zabawa oddechowa. Dzieci i rodzice wyobrażają sobie, że w ręce trzymają mlecza i próbują go zdmuchnąć za pomocą rurki.
- „Coś miłego” – zabawa relaksacyjna. Dzieci i rodzice siedzą w dwóch okręgach z zamkniętymi oczami. Wiedzą, że dostaną do ręki coś miłego. Trwają w oczekiwaniu na przedmiot.
- „Iskierka przyjaźni” – przekazywanie uścisku dłoni ze słowami „Iskierkę przyjaźni puszczam w krąg, niech wróci ona do moich rąk,

7. Czynności porządkowe, zbiórka, podziękowanie rodzicom, omówienie indywidualnych odczuć i spostrzeżeń.

2.10. 4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką

Szkoła Podstawowa w Brzeczowicach od dwóch lat współpracuje ze Staropolską Szkołą Wyższą z siedzibą w Kielcach, umożliwiając studentom odbywanie praktyk pedagogicznych w ramach projektu unijnego „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”.

Praktykowanie jest niezbędnym elementem przygotowania do pracy nauczyciela, w której niemożliwym jest bazowanie wyłącznie na teorii i konieczne jest uczenie się w realnej sytuacji. Studentów zdobywających doświadczenie pedagogiczne w naszej szkole wspierało trzech opiekunów praktyk – nauczycieli dyplomowanych:

- Renata Lenart – magister edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej oraz logopedii
- Marta Blamowska – Kaja – magister edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej, instruktor tańca oraz nauczyciel języka niemieckiego
- Adrianna Krawczyk – magister pedagogiki społeczno-pedagogicznej, oligofrenopedagog oraz nauczyciel wychowania fizycznego.

1. Udział studentów w realizacji praktyki

Przez okres realizacji projektu w naszej szkole praktyki odbyło: studentów 38, w tym 26 z terapią pedagogiczną i 12 z j. angielskim.

W trakcie realizacji praktyk studenci:

- zapoznali się z dokumentacją szkolną oraz specyfiką pracy w placówce;
- poznali pracę nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej, nauczyciela wspomagającego w klasie integracyjnej, logopedy oraz asystenta ucznia z autyzmem;
- obserwowali zajęcia dydaktyczno- wychowawcze prowadzone przez opiekuna praktyk;
- samodzielnie prowadzili zajęcia dydaktyczne i wychowawcze;
- współpracowali ze swoimi opiekunami podczas przygotowania i realizacji zajęć oraz innych przedsięwzięć w placówce, wykazując często własną inicjatywę i inwencję twórczą;
- większość z nich była zaangażowana w pracę na rzecz placówki, chętna i gotowa do pomocy;
- sumiennie i starannie przygotowywali obowiązkową dokumentację z odbytej praktyki, uwzględniając sugestie i wskazówki opiekunów;
- wykazywali się rzetelnym podejściem do obowiązków związanych z praktyką oraz umiejętnością nawiązania kontaktu z dziećmi

i pracownikami szkoły, co przekładało się na dobre relacje z opiekunami praktyk.

W naszej placówce funkcjonują dwa oddziały integracyjne: jeden w szkole, drugi, to oddział przedszkolny. Ze względu na specyfikę szkoły, studenci mieli możliwość obserwacji funkcjonowania tych oddziałów. W integracji chodzi przede wszystkim o tworzenie środowisk szkolnych, w których mogłyby wspólnie bawić się i uczyć dzieci o różnym poziomie rozwoju i różnym stopniu sprawności psychofizycznej. Praca dydaktyczna i wychowawcza w tych zespołach opiera na nauczaniu wielopoziomowym, dostosowanym do indywidualnych możliwości i potrzeb uczniów. Na co dzień współpracuje w klasie dwóch nauczycieli: nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej – wiodący oraz oligofrenopedagog – nauczyciel wspomagający. Treści i metody pracy na lekcji oraz kryteria i forma oceny są dostosowane do indywidualnych potrzeb ucznia. Każdy może osiągnąć sukces na miarę swoich możliwości. Edukacja wczesnoszkolna uwzględnia treści kształcenia i wychowania dla danej klasy tak, aby dzieci niepełnosprawne i te utalentowane w różnych dziedzinach były wspierane w rozwoju. Zajęcia w klasie integracyjnej są prowadzone z wykorzystaniem korelacji przedmiotowych w integralnych kręgach tematycznych.

Na lekcjach planuje się pracę tak, by każde dziecko miało możliwość pracy zgodnie ze swoimi zdolnościami i tempem pracy. Opiera się głównie na aktywnych metodach opartych na współpracy zespołu, praktycznym działaniu, przeżywaniu i doświadczaniu. Funkcjonowanie i wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych reguluje Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny. Studenci uczestniczyli również w zajęciach wspierających rozwój uczniów:

- rewalidacja indywidualna – zajęcia specjalistyczne wspomagające rozwój dziecka niepełnosprawnego,
- terapia logopedyczna,
- zajęcia wyrównawcze
- koła zainteresowań – koło taneczne, czytelnicze, teatralne i plastyczne.
- Studenci uczestniczyli również w wielu imprezach i uroczystościach szkolnych:
- Ślubowaniu klas pierwszych

- Świącie Komisji Edukacji Narodowej
- Świącie Odzyskania Niepodległości
- Wigilii szkolnej
- Jasełkach
- Dniu Seniora
- Powiatowej i Gminnej Olimpiadzie Sportowej klas I-III
- Świącie Konstytucji 3 maja
- Paradzie Kóz na Dobczyckim Wypasie Kóz
- Pikniku Rodzinnym

Studenci zdobywający praktyczne szlify w naszej szkole aktywnie uczestniczyli we wszystkich szkolnych wycieczkach. Niektórzy wykazali się szczególnym zaangażowaniem i własną inicjatywą. Na uwagę zasługuje – lekcja przyrody na żywo – pokaz sokolniczy.

Wśród studentów została przeprowadzona ankieta ewaluacyjna badająca opinie studentów dotyczące przebytej praktyki pedagogicznej.

Wnioski z ankiety ewaluacyjnej brzmią następująco:

- Pobyt w naszej szkole zdecydowanie spełnił oczekiwania i wyobrażenie studentów wobec placówki
- Organizacja praktyki, warunki jej odbywania, wsparcie oraz przydatność zdobytych umiejętności zostało ocenione na poziomie doskonałym i bardzo dobrym
- Oceniono wzrost umiejętności zawodowych o 1-2 pkt w stosunku do umiejętności wyjściowych – Ankietowani podkreślali bardzo dobrą organizację pracy, wsparcie ze strony całego grona pedagogicznego, wyposażenie placówki pozwalające na realizację nie tylko podstawy programowej, ale również na rozwijanie zainteresowań dzieci.

Studenci odbywający praktykę w ramach projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” mieli możliwość pełnego uczestniczenia w życiu szkoły. Poznali różne zachowania i formy aktywności uczniów. Stworzono im możliwość wglądu do dokumentacji nauczyciela i szkoły. Mogli sprawdzić swoje predyspozycje do wykonywania zawodu i obiektywnie ocenić swoje możliwości. Studenci budowali swój warsztat pracy, gromadząc doświadczenia, narzędzia dydaktyczne i pomysły. Mieli możliwość dzie-

lenia się ze sobą swoimi doświadczeniami. Wnieśli również w pracę placówki własne pomysły, rozwiązania, spostrzeżenia, uwagi i nowości. Studenci motywowali opiekunów praktyk do wnikliwej analizy swojej pracy, co wpłynęło na poprawę jakości pracy szkoły.

Analizując przebieg praktyk studenckich nasuwają się następujące propozycje zmian:

- sposobu ustalania harmonogramu praktyk ze studentami,
- w dokumentacji studenta – ograniczenie ilości dokumentów w teczce metodycznej,
- w umowie – nazwanie placówki „w której realizowane są praktyki studenckie, szkołą ćwiczeń.

Podsumowując, projekt „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” daje szansę zdobycia doświadczenia pedagogicznego studentom poprzez bezpośrednią obserwację działań najlepiej przygotowanych praktyków oraz aktywny udział w życiu placówki.

Bibliografia

- Braun D., *Podręcznik rozwijania kreatywności – sztuka i twórczość w pracy z dziećmi*, Wyd. Jedność, Kielce 2009
- Dobrowolska B., *Nauczyciel wobec postaw twórczych uczniów. Pedagogiczne uwarunkowania kompetencji zawodowych*, Wyd. AKAPIT, Toruń 2009
- Harwas-Napierała B., J. Trempała, *Psychologia rozwojowa człowieka*, tom II, PWN, Warszawa 2002
- Hurlock E. B., *Rozwój dziecka*, Wyd. PWN, Warszawa 1985
- Gloton R., Clero C., *Twórcza aktywność dziecka*, Wyd. WSiP, Warszawa 1998.
- Krawczyk A. (red.), *Jestem Twórczy*, Wyd. Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego, Warszawa 2005
- Kujawiński J., *Rozwijanie aktywności twórczej uczniów klas początkowych* (red), Wyd. WSiP, Warszawa 1990
- McGregor C., *Kształtowanie twórczej osobowości dziecka*, Wyd. Świat Książki, Warszawa 1998
- Osiński W., *Antropomotoryka*, AWF Poznań

- Pinkwart-Długołęcka L., *Stymulowanie uczniów twórczych i zdolnych muzycznie na poziomie podstawowej szkoły muzycznej*, W: *Twórczość dzieci i młodzieży*, K. J. Szmidt W. Ligęza, Wyd. Kangur, Kraków 2009
- Pilch T., Bauman T., *Zasady badań pedagogicznych*, Wydawnictwo Akademiczne „Żak”, Warszawa 2010
- Popek S., *Twórczość dzieci*, W: *Encyklopedia psychologii*, red. W. Szewczuk, Fundacja Innowacyjna, Warszawa 1998
- Przetacznik-Gierowska M. (red.), *Twórczość dziecka*, W: *Psychologia rozwoju człowieka*, Tom 1, Wyd. PWN, Warszawa 1996
- Przybylska I., Dyrda B., *Emocjonalne i twórcze koncepcje nauczyciela, a wspomaganie aktywności twórczej uczniów*, w: *Edukacja artystyczna a metafora*, Wyd. UMK, Toruń 2008
- Raczek J., *Antropomotoryka. Teoria motoryczności człowieka w zarysie*, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010
- Stasiakiewicz M., *Twórcza aktywność dziecka jako czynnik jego rozwoju (Rola nauczyciela jako kierownika zespołu twórczego)*, „Życie Szkoły”, 1990, Nr 10.
- Statut Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Brzęczowicach.*
- Szmidt K. J., *Porządek i przygoda, lekcje twórczości*, [w:] *Przewodnik metodyczny dla nauczycieli*, Wyd. WSiP, Warszawa 1997
- Szmidt K. J., *Pedagogika twórczości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Sopot 2013
- Szmidt K. J. Ligęza W (red.), *Twórczość dzieci i młodzieży. Stymulowanie – Badanie – Wsparcie*, Wyd. Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur” S. C., Kraków 2009
- Trojanowska-Kaczmarek A., *Dziecko i twórczość*, Wyd. Ossolineum, Wrocław 1971
- Zatorska M. Kopik A., *Każde dziecko jest zdolne*, Wyd. Grupa Edukacyjna S. A., Kielce 2009
- Zborowski J., *Rozwijanie aktywności twórczej dzieci*, Wyd. WSiP, Warszawa 1986

2.11. Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół w Ćmińsku

Teresa Ciszek

Elżbieta Stolarska

2.11.1. Prezentacja placówki

Budynek Zespołu Szkół w Ćmińsku położony jest w odległości 15 km od Kielc w gminie Miedziana Góra. W skład placówki wchodzi oddzielnie usytuowane: szkoła podstawowa, gimnazjum i przedszkole. Nowoczesny budynek zawiera również: salę gimnastyczną, korekcyjną z zapleczem sportowym, dwie biblioteki, kuchnię, stołówkę, dwie pracownie informatyczne, pracownię językową, przyrodniczą, plastyczną, muzyczną. Obok budynku znajduje się boisko do tenisa ziemnego, zespół boisk tzw. Orlik. Dla najmłodszych urządzono plac zabaw. Szkoła bardzo dobrze wyposażona jest w pomoce dydaktyczne. Obok zajęć dydaktycznych odbywają się również zajęcia pozalekcyjne:

- koło przyrodnicze
- koło matematyczne
- koło j. angielskiego
- koło plastyczne
- koło teatralne
- gra na gitarze
- zajęcia taneczne
- zajęcia sportowe, tenis, siatkówka
- zajęcia szkoły języka angielskiego

Uczniowie osiągają bardzo dobre wyniki w nauce. Od wielu lat szkoła posiada laureatów w konkursach przedmiotowych. Również

wyniki testu szóstoklasistów stawiają szkołę w czołówce województwa. Szkoła realizowała kilka projektów unijnych:

- Szkoły Jagiellońskie
- Kuźnia Talentów
- Kolumbowie
- Pierwszaki
- Indywidualizacja
- Nowe Perspektywy
- Umieć Pływać

Realizowane projekty pozwalają rozwijać zainteresowania uczniów, poszerzać wiadomości, doskonalić umiejętności. Każdego roku uczniowie wyjeżdżają w czasie ferii zimowych w góry na narty, a latem na obozy harcerskie. Szkoła cieszy się uznaniem w środowisku lokalnym oraz władz gminy.

2.11.2. Działania edukacyjne

Rozwijanie aktywności twórczej dziecka w ramach dodatkowych zajęć pozalekcyjnych

1. Wprowadzenie w problematykę

Aktywność twórcza dziecka uwarunkowana jest dwoma czynnikami:

- wewnętrznymi związanymi ze zdolnościami intelektualnymi i nastawieniem emocjonalno- motywacyjnym dziecka
- zewnętrznymi tkwiącymi w pracy dydaktyczno-wychowawczej nauczycieli.

W klasie drugiej na jednej godzinie tygodniowo zrealizowano autorski program zajęć rozwijających aktywność twórczą uczniów. Uczestniczyły w nich praktykantki. Zajęcia sprzyjały indywidualnemu rozwojowi dziecka. Prowadzone były w formie zabaw i pozwalały realizować cele dotyczące trzech sfer dziecka. Cele w sferze poznawczej:

- rozwijanie spostrzegawczości
- stymulowanie umiejętności odkrywania, formułowania problemów
- rozwijanie umiejętności koncentracji uwagi
- stymulowanie i rozwijanie wyobraźni twórczej

- rozwijanie zdolności twórczych – płynności, giętkości, oryginalności myślenia
- kształtowanie operacji umysłowych: analizy, uogólniania, kojarzenia, przewidywania
- poszerzenie wiedzy o rzeczach, zjawiskach i ludziach

2. Cele w sferze emocjonalno-motywacyjnej

- pokonywanie bariery hamującej aktywność twórczą, takiej jak nieśmiałość, obawę przed nieznanym
- pobudzenie uczniów do aktywności w rozwiązywaniu problemów otwartych
- rozwijanie zaciekawienia problemami wymagającymi twórczego podejścia

3. Cele w sferze działaniowej

- rozwijanie samodzielności i wytrwałości w procesie odkrywania
- doskonalenie sprawności językowych i umiejętności wypowiedzenia się w formie ustnej i pisemnej
- rozwijanie umiejętności ekspresyjnego wyrażania myśli poprzez spontaniczną dramatyzację

Stymulowanie aktywności twórczej odbywa się poprzez następujące metody:

- metoda swobodnego tekstu
- drama
- problemowa
- spacer w wyobraźni
- metoda przypadków
- inscenizacja
- metoda projektu
- wizualizacja
- synek tyka
- pantomima
- stoliki zadaniowe
- burza mózgów

2. Przykładowy scenariusz zajęć stymulujących aktywność twórczą uczniów klasy drugiej.

Temat zajęć: Reklamujemy pastę do zębów blend-a-med.

Cel główny: Poznanie czym jest reklama i gdzie jest wykorzystywana. Rozwijanie wyobraźni twórczej, oryginalności myślenia.

Uczeń:

- rozumie co to jest reklama i czemu służy
- rozróżnia formy reklamy
- potrafi podać przykłady znanych reklam
- uzasadnić znaczenie reklamy w życiu człowieka (wartościowanie)
- potrafi zaplanować sposób wykonania reklamy i sposób przeprowadzenia reklamy wśród uczniów szkoły.

Metody:

- drama
- metoda projektu
- dyskusja
- burza mózgów

Środki dydaktyczne:

- foldery reklamowe
- plakaty
- ulotki
- torebki

Forma:

- grupowa jednolita
- indywidualna

Przebieg zajęć:

I. Wytwarzanie sytuacji inspirującej.

1. Ćwiczenie psychoruchowe z zakresu kinezylogii edukacyjnej.
2. Oglądanie zgromadzonych reklam. Swobodne wypowiedzi na temat:
 - Jaką informację zawierają zgromadzone materiały?
 - W jakim celu zostały wykonane?
 - Do kogo są skierowane i komu służą?

3. Odczytanie hasła „Reklama dźwignią handlu”.

4. Podanie przykładów znanych reklam.

II. Działalność twórcza uczniów.

1. Planowanie sposobu reklamowania pasty blend-a-med w szkole. Wypracowanie w grupach informacji:

a) Dlaczego należy reklamować tę pastę (posiada 7 zalet)

b) W jakiej formie można ją reklamować (folder, plakat, ulotka)

c) Co będzie zawierał plakat, folder reklamowy:

– rysunek zachęcający użycie pasty

– informacja o znaczeniu pasty dla zdrowego uzębienia

– slogan reklamowy np.:

Myj zęby pastą blend-a-med,

a próchnicy pozbędziesz się wnet.

2. Wykonanie w grupach reklamy pasty w formie:

– plakatu

– folderu

– reklamy telewizyjnej.

3. Prezentowanie przez grupy swoich reklam.

III. Samoocena swoich pomysłów przez przypięcie kwiatka na tablicy aktywności.

IV. Ewaluacja zajęć.

3. Efekty i refleksje prowadzenia zajęć rozwijających aktywność twórczą uczniów

Zajęcia były ciekawą formą spędzenia czasu wolnego przez dzieci, gdzie nauka łączyła się z zabawą. Przyczyniły się do pokonania barier hamujących aktywność uczniów takich jak brak pewności siebie. Wzmocniły pozytywną samoocenę u nieśmiałych uczniów. Zwiększyły aktywność uczniów na zajęciach dydaktycznych. Pobudziły ich płynność myślenia jako zdolność do wytwarzania w krótkim czasie dużej liczby słów, pomysłów. Uczniów cechowała oryginalność wytwarzania pomysłów, zdolność do wchodzenia w role.

Nauczyciel bliżej poznał możliwości twórcze uczniów, co pozwoliło lepiej planować efektywne dydaktyczne zajęcia. Integrował zadania programowe z potrzebami dzieci. Uświadamiał uczniom operacyjne cele twórcze. Wykorzystywał naturalne oraz reżyserował specjalne sytuacje pobudzające aktywność twórczą dzieci.

2.11. 3. Praktyki studenckie

1. Udział studenta w realizacji zajęć wspierających aktywność twórczą

Udział studentów w zajęciach rozwijających aktywność twórczą uczniów klasy drugiej polegał na:

- obserwacji zajęć prowadzonych przez nauczyciela
- wspieraniu działań edukacyjnych opiekuna praktyk
- samodzielnym prowadzeniu przez studenta zajęć
- przygotowaniu pomocy
- tworzeniu autorskich scenariuszy zajęć,
- opracowaniu zestawu ćwiczeń pobudzających aktywność twórczą dzieci

2. Działania autorskie studenta

Udział studenta w zajęciach pobudzających aktywność twórczą uczniów przyczyniły się do tworzenia autorskich scenariuszy zajęć, opracowaniu zestawu ćwiczeń i pomocy dydaktycznych.

Przykładowy scenariusz zajęć prowadzonych przez studenta w klasie drugiej.

Temat: W jaki sposób możemy decydować o wspólnych naszych sprawach?

Cel zajęć: Zapoznanie uczniów z samorządnością.

Dziecko:

- wie na czym polega samorządność szkolna i gminna
- zna strukturę samorządu
- wie jak przebiegają wybory
- potrafi uczestniczyć w dyskusji, używając odpowiedniego słownictwa
- argumentuje swój sąd

- zgodnie współpracuje w zespole
- wzbogaciło słownictwo o nowe zwroty
- potrafi dokonać wyboru zadań dla samorządu
- poprawnie napisze wyraz samorząd
- potrafi wchodzić w role
- umie podać nazwę swojego województwa, powiatu, gminy i rozróżnia herby

Metody pracy:

- słowna
- drama
- zajęć praktycznych
- dyskusja

Formy organizacyjne:

- zbiorowa
- grupowa
- indywidualna

Środki dydaktyczne:

- mapa Polski, województwa
- puzzle gminy
- słownictwo do dyskusji
- słownictwo do wypowiedzi bez powtórzeń
- paski z zadaniami realizowanymi przez Radę Gminy
- związki frazeologiczne z wyrazem samorząd
- krzyżówka

Przebieg zajęć

I. Organizacja sytuacji inspirującej

Przypomnienie wiadomości związanych z podziałem administracyjnym naszego kraju.

- wskazywanie na mapie województwa, powiatu, gminy
- rozpoznawanie herbów

II. Określenie przedmiotu aktywności

1. Ułożenie kształtu gminy z puzzli, na których dzieci przedstawiły swoje marzenia związane z przyszłością gminy.

2. Swobodne z użyciem słownictwa wypowiedzi dzieci na temat: Co chciałbym zmienić w swojej miejscowości?

- Chcielibyśmy, aby
- Pragniemy
- Marzymy
- Byłoby dobrze, gdyby
- Mogłyby powstać

III. Wielokierunkowa aktywność edukacyjna

1. Próba odpowiedzi na pytanie: Kto decyduje o naszych wspólnych sprawach?

2. Zabawa dramowa: Wybory do Rady Gminy.

3. Wybór przez dzieci zadań, które może zrealizować Rada Gminy.

4. Dyskusja dzieci odgrywających rolę radnych nad wyborem zadania do realizacji. Korzystanie ze słownictwa.

- Budowa boiska.
- Remont drogi.

5. Podsumowanie wiadomości uczniów na temat samorządności.

- W jaki sposób decydujemy o naszych wspólnych sprawach?
- Jak nazywa się takie działanie?

6. Gromadzenie związków frazeologicznych z wyrazem samorząd.

- Czy samorząd może dotyczyć tylko gminy
- samorząd klasowy samorząd zakładowy
- samorząd szkolny wybory do samorządu
- zebranie samorządu

7. Omówienie pisowni wyrazu samorząd.

8. Samodzielne rozwiązanie krzyżówki, korzystanie ze słownictwa.

IV. Ewaluacja zajęć

- Czego nauczyliście się na dzisiejszych zajęciach?
- Co należy zapamiętać?
- Co sprawiło wam trudność?

V. Samoocena uczniów

Przykłady ćwiczeń rozwijających aktywność twórczą uczniów.

Ćwiczenie 1 Dziwne przedmioty

Każda grupa uczniów otrzymuje dowolny przedmiot np. stary klucz, guzik, pierścionek. Zadaniem uczniów jest wymyślenie ciekawej historyjki związanej z tym przedmiotem.

Ćwiczenie 2 Zwierzęta

Każda grupa losuje nazwę zwierzęcia np. kot, mrówka, kura, lew. Następnie uczniowie przygotowują odpowiedzi na pytania:

Z jaką osobą kojarzy wam się wylosowane zwierzę?

Podajcie środowisko życia nietypowe dla zwierzęcia.

Jeśli umieścicie zwierzę w nowym środowisku, to w jaki sposób się do niego przystosuje?

Ćwiczenie 3 Zaczarowane przedmioty

Uczniowie otrzymują zaczarowane przedmioty np. klucz, ramkę, buty, serwetkę. Ich zadaniem jest wymyśleć jak najwięcej sposobów ich wykorzystania.

2.11. 4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką

W ramach Projektu Nowe Wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej w Zespole Szkół w Ćmińsku odbyło praktyki dziesięć studentek pod kierunkiem dwóch opiekunów. Program praktyk przebiegał bez zakłóceń i przyniósł wiele korzyści dla obu stron. Nauczyciel opiekun uzyskał duże wsparcie ze strony praktykantów w realizacji zadań dydaktycznych i wychowawczych w postaci:

- przygotowanych na zajęcia pomocy dydaktycznych i materiałów
- pracy indywidualnej z uczniem słabym i zdolnym
- sprawdzenia prac domowych, testów

– zmiany dekoracji klasy, wykonania wystawek prac

Student poznał szeroki zakres pracy nauczyciela. Swoje spostrzeżenia, zdobyte doświadczenia, materiały oraz uwagi opiekuna praktyk wykorzysta w przyszłej pracy zawodowej. Zespół Szkół w Ćmińsku jest otwarty na dalszą współpracę z uczelnią w ramach realizacji praktyk studenckich.

Literatura

Cieślikowski J. *Wielka zabawa*. Wrocław, Osselineum.

Szmidt K. J. *Porządek i przygoda. Lekcje twórczości*. Warszawa, WSiP.

Zborowski J. *Ćwiczenie aktywności twórczej dzieci*. Warszaw, WSiP.

2.12. Szkoła Podstawowa nr 2 w Krakowie

Elżbieta Siemińska-Nogieć

2.12.1. Prezentacja placówki

Nie jesteście zwyczajną szkołą

Dawniej

Historię naszej szkoły najlepiej oddaje artykuł Antoniego Franaszka:

Szkoła Podstawowa Nr 2 im. św. Wojciecha jest najstarszą szkołą o charakterze elementarnym w Krakowie [...]. Powołanie placówki do istnienia nastąpiło po I rozbiórce Polski. W wyniku reformy szkolnictwa przeprowadzonej przez Komisję Edukacji Narodowej utworzona została szkoła wydziałowa przy Kolegium św. Barbary i tutaj należy upatrywać genezę Szkoły. [...] Przy Kolegium św. Barbary, dnia 18 listopada 1797 roku utworzono szkołę czteroklasową z językiem niemieckim (zabór austriacki). Data ta uznawana jest za początek działalności szkoły, która od tego momentu dzieliła losy Polski i Polaków. Po przyłączeniu Krakowa do Księstwa Warszawskiego w 1809 roku język niemiecki został ze szkoły usunięty. W 1817 roku [...] przeżyła kolejną zmianę [...], w wyniku której stała się szkołą licealną, trzyklasową. W 1820 roku dołączono dwie klasy licealne, tzw. wyższe, zaś w 5 lat potem szkoła otrzymała klasę szóstą licealną. W 1834 roku przeniesiono klasy licealne do gimnazjum św. Anny. [...] W 1852 roku, po przyłączeniu Krakowa do Austrii, szkolnictwo zostało zreorganizowane na wzór austriacki. Szkoła została wtedy przekształcona w pierwszą szkołę główną i przeniesiona do kamienicy barona Larischa przy ul. Brackiej. Na mocy reskryptu cesarskiego przemieniono ją na wzorcową. Szkoła ciągle zmieniała siedzibę.

W latach 1873-77 mieściła się przy ulicy Wiślnej, później [...] przy ul. Podwale, [...] przy pl. św. Ducha, [...] przy ul. Podwale. W 1893 roku znalazła lokum w baraku miejskim przy pl. Biskupim 5. 7 maja 1896 roku został wydany reskrypt Wysokiej Cesarsko-Królewskiej Rady Szkolnej Krajowej ustalający nazwę placówki: Szkoła Pospolita im św. Wojciecha w Krakowie. [...] 20 listopada 1897 [obchodzono uroczystość stulecia – przyp. aut.] [...], podczas której poświęcono i wręczono szkole sztandar ufundowany przez władze Gminy Kraków [...], który [...] towarzyszy do dzisiaj społeczności szkolnej w ważnych wydarzeniach.

[...] [W 1919 r. – przyp. aut.] Pierwszym przejawem wolności w Szkole było zniesienie języka niemieckiego jako obowiązkowego przedmiotu. Czas przeznaczony na te zajęcia wykorzystano na naukę języka polskiego, historii, geografii oraz na „rozmówki” [– fakt odnotowuje szkolna kronika – przyp. aut.].

Nowy rok szkolny 1921/22 uczniowie i nauczyciele zapamiętali z powodu zainstalowania w budynku elektrycznego oświetlenia [...]. W styczniu 1933 roku Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego wprowadziło nową numerację na terenie Krakowa. Szkoła otrzymała nazwę, która brzmiała: Publiczna Szkoła Powszechna Nr 2 im. św. Wojciecha, a jej uczniowie nosili czapki z niebiesko-amarantowym otokiem.

W listopadzie 1937 roku stanęło przed Szkołą widmo likwidacji z powodu fatalnego stanu technicznego[...]. Po interwencji komitetu rodzicielskiego, kuratorium odstąpiło od tych planów

1 września 1939 r. uczniowie nie rozpoczęli nauki, która ruszyła dopiero 25 września. Lata okupacji niemieckiej to ciągła tułaczka po różnych budynkach przy ulicach: św. Krzyża, św. Filipa, św. Marka, Pijarskiej, Mazowieckiej. W grudniu tego samego roku uczniowie pochodzenia żydowskiego przestali chodzić do szkoły, a w marcu 1941 r. do obozu koncentracyjnego został wywieziony nauczyciel Ludwik Gryboś. W 1945 r. w wyzwolonym Krakowie sowieckie wojska stacjonują w budynku szkolnym aż do czerwca, a rodzice w czasie wakacji przeprowadzają remont. Życie na jakiś czas wraca do normy... 18 listopada 1947 r. szkoła obchodziła uroczyste jubileusz 150-lecia połączony z nabożeństwem w Kościele Mariackim, a 23 kwietnia 1948 r. po raz ostatni obchodzono święto patrona szkoły – św. Woj-

ciecha. Oficjalnie imię świętego odebrano 16 maja 1969 r., nadając szkole imię komunizującego pisarza Leona Kruczkowskiego. W 1956 r. szkoła przenosi się z baraku przy Placu Biskupim na obecną ul. Wł. Spasowskiego i staje się placówką koedukacyjną¹.

Po wybudowaniu osiedla mieszkaniowego na Prądniku Czerwonym w Krakowie reaktywowano w 1983 roku Szkołę Podstawową Nr 2 w nowych budynkach na tymże osiedlu, zachowując imię Leona Kruczkowskiego.

Rada Pedagogiczna uchwałą z dnia 27 sierpnia 1990 r. postanowiła kontynuować szczytne tradycje Szkoły Podstawowej Nr 2 i przywrócić jej pierwotnego patrona. Kuratorium Oświaty i Wychowania przychyliło się do powyższej uchwały i anulowało decyzję nadającą szkole imię Leona Kruczkowskiego, a przywróciło imię św. Wojciecha. Tak między innymi w życiu Szkoły zaznaczył się kolejny etap ojczystej historii. . . 23 kwietnia 1991 roku odbyła się uroczystość powrotu Szkoły do imienia św. Wojciecha².

Dzisiaj

Szkoła Podstawowa nr 2 im. św. Wojciecha od trzydziestu lat funkcjonuje w budynku przy ul. Strzelców 5a na Prądniku Czerwonym. Obecnie w Szkole uczy się 721 uczniów w 30 oddziałach. Prognozy demograficzne wskazują w miarę stabilną sytuację demograficzną w ciągu najbliższych lat. Budynek Szkoły Podstawowej nr 2 im. św. Wojciecha jest budowlą o powierzchni prawie 10 000 m². W ciągu ostatnich kilkunastu lat jest ciągle ulepszany, remontowany. W Szkole są obecnie 32 pomieszczenia, w których realizowane są zajęcia edukacyjne (w tym trzy pracownie komputerowe, pracownia plastyczna, pracownia muzyczna, sala do nauki języka angielskiego dla klas młodszych). Sale lekcyjne na bieżąco odnawiane, dzięki czemu stają się kolorowe, a ich estetyka sprzyja budowaniu miłej i przyjaznej atmosfery do uczenia się. W budynku szkoły funkcjonuje świetlica szkolna, zorganizowana w trzech przeznaczonych do tego celu pomieszczeniach. Działa też biblioteka szkolna, której zbiory przekra-

1 Podane informacje pochodzą z wyżej cytowanego artykułu.

2 Tamże.

czają 20 000 pozycji oraz bardzo dobre zaplecze sportowe – hala sportowa i dwie małe sale gimnastyczne, dzięki czemu wszystkie zajęcia wychowania fizycznego odbywają się w pomieszczeniach do tego przystosowanych. W ostatnich latach zorganizowano w szkole „pokój relaksacyjny” z kolorowymi pufami przeznaczony dla młodszych dzieci oraz „pokój spotkań”, w którym prowadzone są indywidualne rozmowy z uczniami i rodzicami. Szkoła Podstawowa nr 2 to również 1, 7 ha terenu wokół placówki, który wraz z wybudowaniem boisk wielofunkcyjnych został udostępniony mieszkańcom osiedla. Zaplecze rekreacyjno-sportowe stanowią: boisko ze sztuczną trawą, boisko z powierzchnią poliuretanową, bieżnia, stoły do ping-ponga, skatepark oraz dwa place zabaw dla najmłodszych uczniów, które powstały w ostatnim okresie i cieszą się ogromnym zainteresowaniem dzieciaków z całego osiedla.

Sukcesy i osiągnięcia szkoły

Sukcesy szkoły możemy zmierzyć osiągnięciami naszych uczniów, którzy zdobywają laury i nagrody w konkursach pozaszkolnych o zasięgu międzynarodowym ogólnopolskim, regionalnym, wojewódzkim, rejonowym, międzyszkolnym w kategoriach: przedmiotowych, sportowych i artystycznych. Uczniowie reprezentują szkołę w ogólnopolskich konkursach wiedzy, plastycznych, muzycznych, sportowych, organizują wystawy swoich prac. Również wewnątrzszkolna oferta konkursowa jest atrakcyjna dla dzieci. Angażuje się w nie wielu uczniów. Około 300 korzysta z zajęć pozalekcyjnych. W szkole działa 14 kół zainteresowań. Zajęcia wynikające z realizacji art. 42 KN są propozycją zarówno dla uczniów zdolnych jak i dla tych, którzy wymagają dodatkowego wsparcia edukacyjnego. Dlatego nasi wychowankowie: utalentowani, uzdolnieni, zdolni, czy tylko zainteresowani znajdują taką formę rozwoju lub aktywności, która im najbardziej odpowiada. Realizujemy projekty UE np. program eTwining – międzynarodowy międzyszkolny program, realizowany przez Internet w różnych dziedzinach i tematach, program Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy, program „Owoce w szkole” – dzieci klas 1-3 otrzymują bezpłatnie porcje owoców i warzyw. Klasy starsze przystąpiły do programu: Trzymaj Formę – edukacja zdrowego odżywiania się. W ramach współpracy z Młó-

dzieżowym Domem Kultury realizujemy program edukacyjny i profilaktyczno-wychowawczy „Podaruj chwilę”. Nasza szkoła bierze udział w licznych zbiórkach charytatywnych i akcjach na rzecz wszystkich potrzebujących i akcjach: „Od Grosika do złotówki”, „Góra Grosza”, świece na rzecz Fundacji Serce na pomoc chorym i potrzebującym dzieciom, „Szlachetna Paczka”, „Serduszko” – pomoc dla krakowskiego schroniska dla zwierząt, za co od kilku lat otrzymujemy Certyfikat Złotego Serca. Bierzymy udział w zbiórkach makulatury, zdobywają corocznie I miejsce w Krakowie, zbiórkach baterii. W Szkole Podstawowej nr 2 im. św. Wojciecha zatrudniona jest wykwalifikowana kadra pedagogiczna. Wielopokoleniowość kadry sprawia, że nauczyciele dzielą się swoim doświadczeniem, zaangażowaniem, entuzjazmem. Obecnie w szkole pracuje 55 nauczycieli, z których większość posiada stopień nauczyciela dyplomowanego. Grono pedagogiczne naszej szkoły to nauczyciele pracujący z pasją. Nauczanie wychowujące zapewnia dziecku: poznawanie, bezpieczeństwo i rozwój, łącząc te walory ze zdobywaniem samodzielności, ukierunkowaniem na pozytywne emocje, patriotyzmem, szacunkiem dla człowieka i humanistycznych wartości. Oferta edukacyjna i pedagogiczna szkoły satysfakcjonuje społeczność szkolną i rodziców naszych uczniów. Rozpoznajemy potrzeby i pomagamy w trudnościach, stymulujemy rozwój, starając się, aby predyspozycje osobowościowe dziecka pozwoliły mu na osiągnięcie sukcesu. Rodzice naszych uczniów są ogromnym wsparciem w procesie edukacyjnym. Angażują się we wszystkie działania szkoły, żywo interesują się inicjatywami dydaktycznymi i wychowawczymi. „Pracownicy Szkoły, wspólnie z Uczniami i Rodzicami, tworzą *dobrą Szkołę*: bezpieczną i skoncentrowaną na Uczniu, proponującą szeroką ofertę edukacyjną, stwarzającą warunki wyrównywania szans i rozwijania talentów. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. św. Wojciecha w Krakowie jest placówką przyjazną uczeniu się, zawieraniu nowych znajomości i przestrzenią do nabywania nowych życiowych doświadczeń. Ciepła i kolorowa otwiera się na potrzeby Dzieci tworząc środowisko sprzyjające wszechstronnemu rozwojowi w atmosferze życzliwości i wzajemnego szacunku”³.

3 Koncepcja pracy Szkoły Podstawowej nr 2 im. św. Wojciecha w Krakowie. 2014-2021, s. 10 [dokument wewnątrzszkolny].

2.12.2. Działania edukacyjne

Cieszę się, że jestem nauczycielem tej placówki, w której mogą się realizować zawodowo. Pracuję w Szkole Podstawowej nr 2 od 32 lat. Jestem nauczycielem dyplomowanym. W szkole pełniłam różne funkcje. Od kilku lat pełnię funkcję wicedyrektora placówki. Jestem nauczycielem nowatorem. Prowadziłam innowację „W zdrowym ciele – zdrowy duch”. Jestem otwarta na poszukiwania nowych rozwiązań metodycznych. Realizowałam projekt unijny „Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy” oraz inne projekty np.: „Od Grosika do Złotówki”, „Sieciaki”. W swojej pracy przywiązuję ogromną wagę do integracji zespołu klasowego, wyjeżdżając od 30 lat na „zielone szkoły”, podejmując działania mające na celu integrację zespołu klasowego. Zwracam uwagę na tolerancję, współpracowałam ze Szkolnym Ośrodkiem dla Głuchoniemych w Krakowie i szkołami zagranicznymi m.in. z Chicago. Od wielu lat jestem nauczycielem prowadzącym zajęcia dla studentów oraz czynnych nauczycieli dzieląc się swoimi doświadczeniami. Występowałam na konferencjach dla nauczycieli. Współpracuję z młodzieżowymi domami kultury, z placówkami oświatowymi funkcjonującymi na terenie osiedla, Strażą Miejską i miejscową parafią. W ramach projektu „Nasze skarby” unijnego programu Comenius biorę udział w realizacji różnych zadań we współpracy z zagranicznymi szkołami. Biorę udział wraz z uczniami w konkursach i imprezach organizowanych m.in. przez Urząd Miasta Krakowa, Dzielnice III Miasta Krakowa. Planując pracę biorę pod uwagę różne aktywności dziecka, jego potrzeby, zdolności i zainteresowania. Realizując dzień aktywności, wykorzystując różne metody i formy pracy ze szczególnym uwzględnieniem metod aktywizujących i metod opartych na zabawie. Zwracam szczególną uwagę na to, aby każde dziecko w ciągu każdego dnia odniosło sukces. Wprowadzam od klasy pierwszej elementy oceniania kształtującego, którego centralnym procesem jest przekazywanie uczniom informacji zwrotnej, pomagającej im się uczyć, co wspomaga proces uczenia się. „Stosowanie go należy zacząć od określenia celów i kryteriów. Cel stanowić ma umiejętność, którą uczeń ma opanować, to planowany efekt procesu uczenia się, zaś kryteria sukcesu to wskazówka, po czym uczeń

i nauczyciel mają poznać, że cele zostały osiągnięte. Uczeń, który zna od początku lekcji cel uczenia się, znacznie szybciej i skuteczniej opanowuje wymaganą wiedzę. Nauczyciel, dzieląc się z uczniem *tajemnicą*, czego uczeń ma się nauczyć, czyni go współodpowiedzialnym za proces uczenia się oraz uświadamia mu, czego dokładnie będzie się czytać i co ma umieć. Wzmacnia to zaangażowanie ucznia w pracę, jego aktywność, a w końcu szansę na osiągnięcie sukcesu⁴. Ocenianie kształtujące buduje indywidualne relacje między nauczycielem a uczniem, wpływa na motywację ucznia i jest właściwe na każdym etapie kształcenia i w stosunku do każdego ucznia – niezależnie od jego poziomu osiągnięć. Muszę stwierdzić, iż mimo różnych opinii ocenianie kształtujące przynosi sukces dydaktyczno-wychowawczy. Uczy wiary w siebie, w swoje możliwości. W pracy z uczniem wykorzystuję również teorię „wielorakich inteligencji” H. Gardnera, w myśl której każde dziecko jest zdolne w jakiejś dziedzinie. Moim zadaniem jest rozpoznać mocne strony ucznia, rozwijać je, a równocześnie wykorzystywać do rozwoju słabszych. Rozpoznanie dokonuje się na podstawie obserwacji dziecka, analizy dokumentów, diagnozy. Ciągłe poszukuję i jestem otwarta na nowe trendy, nowe metody, które mają na celu prawidłowy rozwój dziecka ze szczególnym uwzględnieniem sfery emocjonalnej, zapewniając poczucie bezpieczeństwa, wzmacniając wiarę w siebie, w swoje możliwości, ucząc dokonywania samooceny, rozpoznawania swoich mocnych stron, bo „Dobra Szkoła, to szczęśliwe Dzieci”. Hasło to jest mottem przyświecającym mojej pracy i działalności Szkoły Podstawowej nr 2.

2.12.3. Praktyki studenckie

Zgodnie z moją postawą nauczyciela poszukującego i otwartego na nowości w chwili otrzymania informacji o możliwości udziału w projekcie „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” podjęłam decyzję o włączeniu się do jego realizacji.

4 *Oceniam, ucząc. Poradnik dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej*, pod red. Danuty Sterny, CEO, Warszawa 2015, s. 11-12.

W trakcie praktyki studenci uczestniczyli w codziennym życiu szkoły. Brali udział w zebraniach z rodzicami, wyjściach do muzeum, teatru poznając różne formy pracy.

Priorytetowym zadaniem studentów było obserwowanie i prowadzenie zajęć zintegrowanych zgodnie z wymogami metodyki edukacji wczesnoszkolnej. Mając na uwadze wagę refleksyjnego stosunku nauczyciela do wykonywanych zadań, na czele których jest dobro dziecka, jego rozwój i sukces, studenci byli otwarci na moje sugestie i propozycje ciekawych, nowoczesnych rozwiązań. W czasie zajęć pracowali z wykorzystaniem różnych metod i form pracy. Wykorzystywali nowatorskie rozwiązania, m.in. elementy oceniania kształtującego. W czasie zajęć studenci pracowali z metodnikami, co pozwalało im m.in. na szybkie sprawdzenie nabytej wiedzy (uczniowie odpowiadali na pytania wybierając jedną odpowiedź z czterech propozycji ABCD). Pierwszym dużym wyzwaniem dla studenta było szybkie poznanie uczniów, ich możliwości, uzdolnień, słabych i mocnych stron. Bardzo pomocne były „patyczki” z imionami uczniów, które znacznie usprawiły codzienną pracę studenta w klasie. W czasie zajęć uczniowie komunikowali się z prowadzącym studentem za pomocą „OK-ejowych świateł”. Używanie trójkolorowych karteczek znacznie usprawiło komunikację na linii nauczyciel – uczeń. Studenci zaczynając praktykę zostali dokładnie zapoznani z podstawą programową, która formuje konkretne wymagania edukacyjne w celu zapoznania się, w jaką wiedzę i umiejętności należy wyposażać ucznia w klasie pierwszej, drugiej i na koniec trzeciej. W czasie zajęć stosowali do wielu zadań i aktywności procedurę do konkretnego zadania edukacyjnego. Docenili fakt, iż podanie kolejnych czynności do wykonywanego zadania znacznie ułatwia proces uczenia się – uczeń zna kolejne etapy i wie, co i jak powinien zrobić, aby osiągnąć sukces. Do pewnych zadań procedury nie były potrzebne – praktykanci szybko przekonali się, jak ważne i pouczające jest, gdy uczniowie sami dochodzą do rozwiązań, poszukują własnych sposobów uczenia się. Studenci przekonali się, że ocenianie kształtujące jest jednym z najlepszych rozwiązań wspomagających rozwój dziecka.

Bardzo trudną sprawą jest ocenianie ucznia. Już na początku praktyki studenci napotykali na trudności przy ocenianiu uczniów.

W czasie pobytu w placówce mogli przekonać się, że ocena ze strony nauczyciela odgrywa swoją rolę, czyli jest prorozwojowa tylko wtedy, gdy dostarcza uczniom informacji pomagającej mu się uczyć.

W klasach młodszych niezwykle istotna jest współpraca z rodzicami, informowanie ich o postępach oraz wskazówki dotyczące pomocy dziecku w nauce. Studenci w czasie pracy z uczniami w klasie próbowali poszukiwać własnych rozwiązań, korzystając ze wskazówek i rad opiekuna. Stosowali zasadę „mniej znaczy więcej”. Przy ocenie opisowej wyszczególniali cztery kluczowe elementy informacji zwrotnej, czyli docenienie dobrych elementów pracy, zaznaczenie, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia, wskazówki, w jaki sposób uczeń powinien poprawić pracę. Studenci starali się w miarę swoich możliwości, aby informacje przekazywane były szybko, na bieżąco i aby motywowały do dalszej pracy. Studenci wykazywali się inicjatywą przy opracowywaniu informacji zwrotnej, dużą pomysłowość przy projektowaniu znaków graficznych będących np. wzorem w klasie pierwszej w nauce kaligrafii. W czasie trwania praktyki przygotowali różnorodne środki dydaktyczne (rozsypanki wyrazowe, zdaniowe, ilustracje, zagadki, rebusy rysunkowe), co znacznie ubogaciło i uatrakcyjniło proces lekcyjny. Projektowali i wykonywali dodatkowe karty pracy w celu sprawdzenia i utrwalenia wiadomości. Stosowali w czasie zajęć różnorodne pomoce – liczydła, liczmany, lizaki matematyczne, kostki do gry. Projektowali gry planszowe. Korzystali z nowoczesnej technologii informacyjnej, co znacznie wzbogaciło zajęcia. Na ekranie w czasie całego dnia wyświetlany był cel i kryteria sukcesu. Praktykanci wykorzystywali prezentacje multimedialne na różne tematy. W czasie praktyki w szkole zapoznani zostali z dziennikiem elektronicznym i nauczyli się przesyłania rodzicom uczniów informacji przez e-dziennik.

2.12.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką

Studenci w ramach programu praktyk pedagogicznych „Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z Terapią Pedagogiczną” realizowali praktykę według projektu „Nowe wychowanie we współczesnym

przedszkolu i szkole podstawowej”. W czasie pobytu w placówce studenci zapoznali się ze specyfiką szkoły, asystowali opiekunowi i obserwowali zajęcia z uczniami oraz prowadzili lekcje. Wszystkie te zadania poprzedzone były gruntownym zapoznaniem się z dokumentacją pedagogiczną i opracowaniem planu działalności dydaktyczno-wychowawczej. Każdy dzień zajęć był przemyślany oraz odpowiednio przeanalizowany z opiekunem praktyki. Studenci byli systematycznie oceniani pod kątem następujących zagadnień⁵:

- Aktywne uczestniczenie studenta w konsultacjach
- Samodzielność w projektowaniu scenariusza
- Poprawność merytoryczna scenariusza
- Estetyka i dobór środków dydaktycznych
- Poprawność organizacyjną podjętych działań edukacyjnych
- Dostosowanie oddziaływań edukacyjnych do możliwości dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Studenci aktywnie uczestniczyli w wydarzeniach na terenie szkoły, zajęciach pozaszkolnych, wyjściach do muzeów i teatrów, wycieczkach szkolnych. Każde działanie studentów było omawiane i oceniane. Na bieżąco była prowadzona dokumentacja w postaci Dziennika Praktyk oraz teczki metodycznej. W czasie praktyki studenci mieli możliwość współpracy z innymi nauczycielami, wychowawcami świetlicy, pedagogiem, psychologiem i bibliotekarzem.

Dzięki udziałowi w projekcie nawiązałam kontakt z uczelnią. W czasie organizowanych przez uczelnię zjazdów rozwijałam swoje umiejętności współpracy i komunikacji. Poznałam nowe placówki z różnych stron Małopolski. Nawiązałam kontakt z nauczycielami, z którymi wymieniałam się doświadczeniami i pomysłami. Wspólne dyskusje sprzyjały rozwiązywaniu problemów. Praca z przyszłymi nauczycielami (obecnymi studentami) dała mi możliwość zaszczepienia w nich przekonania o szczególnej roli i misji nauczyciela w początkowej edukacji dziecka. Mam nadzieję, iż w przyszłej pracy wykorzystają zdobyte doświadczenia i umiejętności, i dołączą do grona nauczycieli pracujących z powołaniem, pasją i zaangażowaniem.

5 A. Klim-Klimaszewska i in., *Program praktyk pedagogicznych*, Warszawa 2015, s.

Bibliografia:

Franaszek A., *Dwustuletnia historia*. Artykuł dostępny na stronie: <http://sp2.szkoła.pl/o-szkole.html> [dostęp: 05. 05. 2015 r.]

Klim-Klimaszewska A., Wojciechowska M., Kopik A., *Program praktyk pedagogicznych*, Warszawa 2015.

Kronika Szkoły. 2010/2011 [rękopis]

Oceniam, ucząc. Poradnik dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, pod red. D. Sterny, CEO, Warszawa 2015.

2.13. Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich

Monika Ciosek
Małgorzata Zapala
Olga Cieślak

2.13.1. Prezentacja placówki

Zespół Szkół w Kostomłotach Drugich znajduje się przy ul. Kieleckiej 9. Jest jedną z trzech placówek oświatowych znajdujących się w Gminie Miedziana Góra. Dzięki malowniczemu położeniu naszej gminy oraz bogatej historii, nasi uczniowie mogą rozwijać swoje zainteresowania przyrodą, dbać o zdrowie, a także wzbogacać swoją wiedzę historyczną.

Znaczna część naszej gminy znajduje się w obrębie Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Uczniowie mogą więc przemierzać przez wiele szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych.

Ze względu na swoje wysokie walory przyrodnicze gmina nazywana jest *Zielonymi Płucami Kielc*. Dawniej Miedziana Góra była typowo górniczym osiedlem.

Historia szkolnictwa w Kostomłotach Drugich jest dość długa, bo jej początki sięgają XIX wieku, kiedy to jeszcze nauka odbywała się w wynajmowanych od miejscowej ludności izbach. Szkoła Powszechna powstała w 1922 r. początkowo trzyklasowa, później czas nauki przedłużono do sześciu, a następnie siedmiu lat. Do szkoły uczęszczały dzieci z Kostomłotów Pierwszych i Drugich, Miedzianej Góry, a nawet ze Strawczyna, Chełmiec, Bobrzy, Ćmińska i Tumlina. Nowy budynek szkoły składający się z parteru i piętra oddano do częściowego użytku w roku 1930 r., ponieważ

z powodu braku funduszy na budowę klatki schodowej, zajęcia mogły odbywać się tylko na parterze. W czasie II wojny światowej nauka nie została przerwana na długo, bowiem prowadzono tajne nauczanie. 15 grudnia 1944 r. Niemcy aresztowali i wywieźli do obozu koncentracyjnego kierownika szkoły Józefa Mazgaja, gdzie miesiąc później został rozstrzelany. W roku szkolnym 1948/49 w szkole funkcjonowało siedem klas i pracowało osiem nauczycielek. Klasy były bardzo liczne, nawet do 50 osób. Na przełomie roku 1963/64 rozpoczęto realizację reformy oświaty, która zapoczątkowała naukę w ośmioklasowej szkole podstawowej. Do szkoły w Kostomłotach Drugich uczęszczało już wówczas 538 uczniów i było zatrudnionych 19 nauczycieli. Nauka odbywała się na dwie zmiany. Rok później zrodził się pomysł rozbudowy szkoły. W 1983 roku na nowo rozpoczęto rozbudowę szkoły. Z czasem oddano do użytku kolejne 9 sal lekcyjnych, sanitariaty i zaplecze magazynowe. Od 1 września 1988 roku zajęcia odbywały się w 22 salach starego i nowego budynku. Od 1 września 2007 r. został utworzony Zespół Szkół w Kostomłotach Drugich, w skład którego weszły: Publiczne Przedszkole, Szkoła Podstawowa im. 4 Pułku Piechoty Legionów AK i Gimnazjum im. Karola Wojtyły – Papieża Polaka. Dyrektorem Zespołu Szkół został mgr Piotr Kwiecień, który pełni tę funkcję do chwili obecnej.

Warunki nauki w placówce ciągle się poprawiają i są bardzo dobre, choć oczywiście potrzeb jest wciąż bardzo wiele. Od roku 2000 obiekty szkolne wzbogaciły się o nowo wybudowany segment sportowy z okazałą salą gimnastyczną, a od 2004 r. świeżo dobudowane skrzydło z 6 salami lekcyjnymi, świetlicą z bawialnią, biblioteką i nowoczesną kuchnią, gdzie jest wydawanych ok. 350 pełnych, dwudaniowych obiadów. Znajdują się tu również dwie nowoczesnie wyposażone sale komputerowe, a od jesieni 2007 r. sala teatralna oraz od lutego 2009 r. strzelnica sportowa, a od 2012 roku również sekcja bilardowa dysponująca odpowiednimi pomieszczeniami i kilkoma stołami bilardowymi. Wybudowano budynek, który stanowi kolejne skrzydło obiektu szkolnego, a znajduje się w nim czterooddziałowe przedszkole na 100 miejsc.

2.13.2. Działania edukacyjne

Nauczyciele pracujący w szkole w Kostomłotach Drugich, starają się zapewnić uczniom i wychowankom nie tylko nauczanie na wysokim poziomie, ale również umożliwić im rozwijanie swoich zainteresowań i zdolności. W tym celu działa wiele różnych organizacji i kół. Organizowane są zajęcia pozalekcyjne i dodatkowe. Działają koła: teatralne, matematyczne, polonistyczne, biologiczne, przyrodnicze, geograficzne, historyczne, chemiczne, fizyczne, komputerowe, plastyczne, językowe, muzyczne, zajęcia rekreacyjno – sportowe, a także zajęcia wyrównawcze dla uczniów z problemami w nauce. Na terenie placówki działają: Klub Dobrej Książki, Klub Europejski, a także organizacje uczniowskie – Samorząd Szkolny, UKS, SKKT, Klub Ekologiczny, LOP, PCK, SKO, Szkolne Koło Caritas, Koło Misyjne, LOK – Bractwo Świętokrzyskie (strzelnica).

Organizacje te podejmowały wiele ciekawych i pożytecznych akcji, wśród nich: działania charytatywne – „Góra Grosza” „, Szlachetna Paczka”, sprzedaż ciast, zbiórka plastikowych zakrętek, pomoc w postaci stypendium dla Antonia z Wysp Zielonego Przylądka i paczki Mikołajkowe dla uczniów z ubogich rodzin naszej szkoły, zbiórka surowców wtórnych /makulatury, puszek aluminiowych i baterii/.

Uczniowie naszych szkół chętnie biorą udział w wielu innych akcjach:

- Udział w projekcie „Świętokrzyski System Wspierania Talentów – Fascynujący Świat Nauki”
- Udział w projekcie na rzecz szkoły i środowiska „Ja też będę Archimedesem”
- Udział w projekcie dla uczniów klas młodszych pod nazwą „Umiem pływać”
- Udział w lekcjach interaktywnych
- Udział w przeglądzie plastycznym „Czy Internet jest dla dzieci”?
- Udział w konkursie plastycznym „Nasi skrzydlaci przyjaciele”
- Udział w projekcie unijnym „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole”
- Udział w projekcie „Dzieciństwo bez próchnicy”
- Udział w konkursie pt. „Zwierzakolubni”

- Udział w Turnieju Wiedzy Ekologicznej Uczniów kl. IV-VI pt. „Formy Ochrony Przyrody”
- Udział w konkursie „Ekologia, my i region, w którym żyjemy”
- Udział w konkursie „Mój las- co wiem o pracy leśnika”?
- Udział w konkursie organizowanym przez LOP pt. „Warstwowa budowa lasu”
- Udział w lekcjach zielonego myślenia – zajęciach poświęconych ekologii i ochronie środowiska
- Udział w Maratonie Matematycznym
- Udział w konkursie plastyczno- fotograficznym” Muzyka w szarości”
- Udział w konkursie pt. „Norwegia – taką widzę”
- Udział w wewnątrzszkolnym konkursie „Bezpieczne dziecko w samochodzie”
- Udział w projekcie Multisport
- Udział w pokazach bilardowych
- Udział w Akademii Piłkarskiej Korona Kielce
- w wyjazdach do kina, teatru i teatrzyku lalki i aktora „Kubuś”
- w wyjazdowym koncercie w Filharmonii Świętokrzyskiej
- w wyjazdach na lodowisko
- w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”
- Pokazach tańca Olimpijskiej Szkoły Tańca i Manier
- dokarmianiu ptaków zimą i pomoc zwierzętom
- w spotkaniach Mikołajkowych w Brykolandii
- w organizacji Dnia Babci i Dziadka
- w redagowaniu strony internetowej naszych szkół
- w redagowaniu i wydawaniu „Gazetki szkolnej dla młodszych dzieci”
- w cyklicznych wyjazdach do teatrzyku „Kubuś”, teatru im S. Żeromskiego i WDK
- w koncertach Filharmonii Świętokrzyskiej organizowanych cyklicznie w naszej szkole
- w spotkaniach z terapeutą z poradni do spraw uzależnień
- w spotkaniu z policjantem
- w spotkaniu z instruktorem harcerstwa w celu naboru do drużyn harcerskich

- w lekcji dotyczącej zwyczajów świątecznych w krajach Unii Europejskiej
- w lekcjach muzealnych
- zajęciach naukowych „Chemia dla najmłodszych”
- lekcji „Śladami wielkich odkryć”
- w spotkaniu „Akcja Pierwszaki”
- w dyskotekach misyjnych
- udział w konkursie na świąteczną dekorację sali
- zbiórce odzieży dla dzieci z Ukrainy
- udział w Gminnym Turnieju Strzeleckim
- udział w akcjach charytatywnych, wśród nich: „Góra grosza” „Szlachetna Paczka”
- udział w międzynarodowej kampanii „Sprzątanie Świata”- akcji ekologicznej pod hasłem „Oddaj zużyty telefon komórkowy, odbierz nowy aparat fotograficzny”
- w akcji SKO – uczymy się oszczędzać
- udział w różnego rodzaju akcjach ekologicznych /makulatura, baterie, zakrętki/
- udział w turniejach szachowych

Za zgodą rodziców organizuje się wiele wycieczek i wyjazdów, w tym na basen oraz corocznie zielone szkoły, a w okresie ferii zimowych zimowiska połączone z nauką jazdy na nartach. Szkoła regularnie gości muzyków Filharmonii Świętokrzyskiej. Działa również telewizja szkolna „Szkolny Serwis TV”. Uczniowie redagują gazetkę szkolną oraz prowadzą stronę internetową.

W szkole organizuje się wiele pięknych uroczystości, akademii i apeli. Są to między innymi akademie z okazji: Rocznicy Wybuchu II Wojny Światowej, Ślubowania klas pierwszych w SP i Gimnazjum, Dnia Edukacji Narodowej, Dnia Papieskiego, SKO, Święta Niepodległości, Świąt Bożego Narodzenia (Jasełka), spotkania z babciami i dziadkami z okazji ich święta, Dnia Kobiet, Święta Wiosny, Tygodnia Kultury Języka Polskiego, Bezpieczeństwo ruchu drogowego-pierwsza pomoc w nagłych wypadkach, Światowego Dnia Ziemi, Konstytucji 3 Maja, Kanonizacji Jana Pawła II, Święta Patronów Szkoły, Dnia Samorządu Terytorialnego, Dnia sportu z okazji Dnia Dziecka, Zakończenia Roku Szkolnego. Wszyscy wkładają mnóstwo

czasu i energii w przygotowanie scenariuszy, dekoracji i samych przedstawień.

Aby rozwijać ofertę edukacyjną realizuje się w szkole różne projekty, między innymi zakończyła się w szkole podstawowej realizacja projektu: KOLUMBOWIE –odkrywcy świata, skierowanego do uczniów klas 4-6 SP.

W ramach projektu uczniowie uczestniczyli w kołach zainteresowań i zajęciach wyrównawczych, ponadto uczyli się tańca, jazdy na nartach, szybkiego czytania i zapamiętywania, pływania, jazdy konnej, gry na gitarze, śpiewu i recytacji. Wyjechali na obozy narciarskie i do parków krajobrazowych, na basen, do kina, teatru, filharmonii, przyjemnie i pożytecznie spędzili czas na plenerach malarskich i na zielonych szkołach. Zakupiono 120 nowych książek do biblioteki, stroje do występów teatralnych, przybory malarskie na plener.

W roku szkolnym 2013/2014 rozpoczęto realizację projektu dla gimnazjum pt. „Nowe perspektywy” w ramach którego odbywają się: zajęcia wyrównawcze, rozwijające, dziennikarskie, e-learningowe, nauka gry w szach, zajęcia plastyczne, nauka gry na gitarze, wyjazdy na basen połączone z nauką pływania, wyjazdy edukacyjne Krakowa i Lublina będących siedzibami uczelni wyższych lub centrów naukowych, plenery malarskie, wyjazd do parku krajobrazowego w Góry Stołowe, wyjazdy do kina, teatru i filharmonii.

Dobra baza materialna szkoły oraz zaangażowanie kadry owocują licznymi osiągnięciami zarówno w sprawdzianach i egzaminach zewnętrznych, konkursach przedmiotowych, jak również zawodach sportowych. Średnie wyniki ze sprawdzianów i egzaminów są co roku wyższe od średnich powiatu, województwa i kraju. Dotyczy to zarówno szkoły podstawowej, jak i gimnazjum. W różnych konkursach uczniowie wielokrotnie odnosili sukcesy i zdobywali tytuły laureatów i finalistów.

Szkoła Podstawowa:

- Laureat Konkursu Humanistycznego
- Laureat Konkursu Matematyczno-Przyrodniczego
- Finalista Konkursu Języka Angielskiego
- Finalista Konkursu Matematyczno-Przyrodniczego

- Wyróżnienie w konkursie literacko-plastycznym zorganizowanym przez Centrum Nauki Leonarda da Vinci
- I miejsce w konkursie fotograficznym „Walory Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w obiektywie”
- I miejsce w Wojewódzkim Turnieju Wiedzy Przyrodniczej dla uczniów klas I-III „Nasze płazy i gady”
- Nagroda dla uczniów klas III w konkursie „Kreatywna Klasa”
- I i III miejsce w Gminnym Konkursie Ortograficznym
- I, II, III w Gminnym Konkursie Recytatorskim (proza)
- III miejsce w Gminnym Konkursie Recytatorskim (poezja)
- 2 II miejsca w Międzyszkolnym Turnieju Pocztów Sztandarowych
- I, II i III miejsce w Gminnym Konkursie Matematycznym
- II i III miejsce w Gminnym Konkursie Języka Angielskiego
- I, II i III miejsca i wyróżnienia w Konkursie Ekologicznym „Listy do Ziemi”
- I, II i III miejsce w Gminnym Konkursie na projekt nadruku na ekologiczną torbę wielokrotnego użytku
- Wyróżnienie w Wojewódzkim Konkursie Piosenki Patriotycznej
- I miejsce i wyróżnienie w Powiatowym Konkursie „Bezpieczny wypoczynek nad wodą”
- III miejsce w Międzyszkolnym Turnieju Pocztów Sztandarowych
- II miejsce w Konkursie Wiedzy o Unii Europejskiej (wyjazd do Brukseli)
- 2 Finalistów Konkursu Chemicznego
- 2 Finalistów Konkursu Biologicznego
- Finalista Konkursu Matematycznego
- Wyróżnienie w Konkursie Wiedzy na temat życia i twórczości Stefana Żeromskiego
- Grand prix za najlepszą prezentację sceniczną w konkursie teatralnym „Miniatury sceniczne” w Piekoszowie
- III miejsce w konkursie teatralnym „Miniatury sceniczne” w Piekoszowie
- II miejsce w IV Konfrontacji Historycznych
- III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym pod nazwą „Bilard sportem wszystkich”

W zawodach sportowych

Szkoła Podstawowa

- I miejsce w Gminnym Turnieju Piłki Ręcznej chłopców
- III miejsce Rejonowym Turnieju Piłki Nożnej chłopców
- II miejsce w Gminnym Turnieju Piłki Ręcznej dziewcząt
- I miejsce w Gminnym Turnieju Piłki Nożnej chłopców
- 2 II miejsca w Wojewódzkim Turnieju Szachowym 2 I miejsca w Gminnym Turnieju Szachowym
- II miejsce w Turnieju o Puchar Dyrektora Zespołu Szkół w Kostomłotach w piłce nożnej chłopców
- III miejsce w Turnieju o Puchar Dyrektora Zespołu Szkół w Ćmińsku w piłce nożnej chłopców
- II, IV, V, IX miejsce w zawodach lekkoatletycznych
- I miejsce w klasyfikacji drużynowej w zawodach pływackich „Umiem pływać i czuję się bezpiecznie z Pływanią Olympic”
- I miejsce w sztafecie mieszanej w zawodach pływackich „Umiem pływać i czuję się bezpiecznie z Pływanią Olympic”
- Dwa I miejsca w stylu dowolnym (25m) w zawodach pływackich „Umiem pływać i czuję się bezpiecznie z Pływanią Olympic”
- II, IV i V miejsce w Biegu Niepodległościowym „Strawczyńska mila”
- I miejsce w Gminnym Turnieju Gier i Zabaw
- I i III miejsce w Turnieju o Puchar Dyrektora Szkoły Podstawowej w Porzeczcu w piłce nożnej
- II miejsce w Mitingu Lekkoatletycznym w Strawczynie (skok w dal)
- II i III miejsce w Mitingu Lekkoatletycznym w Strawczynie (skok wzwyż)
- II miejsce w Mitingu Lekkoatletycznym w Strawczynie (sztafeta 4razy 100)
- II miejsce w Mitingu Lekkoatletycznym w Strawczynie (bieg 60 m)
- I miejsce w Gminnym Turnieju Piłki Nożnej chłopców
- I miejsce w I etapie w Turnieju o Puchar Premiera Donalda Tuska
- I miejsce w II etapie w Turnieju o Puchar Premiera Donalda Tuska
- V miejsce w Wojewódzkim 5 Turnieju Orlika o Puchar Premiera Donalda Tuska w kategorii drużyn chłopców 10-11 lat
- I miejsce w zawodach gminnych „Gry i zabawy”

- III miejsce w zawodach mini piłki nożnej dziewcząt (rejon)
- I miejsce w I etapie o Puchar Tymbarka.

2.13.3. Praktyki studenckie

Wprowadzenie w problematykę.

W ramach projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” studenci Staropolskiej Szkoły Wyższej mieli możliwość odbycia praktyki w Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich. Opiekunkami studentów były nauczycielki edukacji wczesnoszkolnej. Razem w projekcie brało udział 3 opiekunów. Studenci realizowali program z zakresu pedagogiki wczesnoszkolnej z terapią pedagogiczną, i z językiem angielskim. Każdy z nich podejmował różne działania edukacyjne.

Opis działania.

- a) planowanie lekcji (zajęć), formułowanie celów, dobór metod i form pracy oraz środków dydaktycznych,
- b) dostosowywanie metod i form pracy do realizowanych treści, etapu edukacyjnego oraz dynamiki grupy uczniowskiej,
- c) organizacja i prowadzenie lekcji (zajęć) w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze,
- d) wykorzystywanie w toku lekcji (zajęć) środków multimedialnych i technologii informacyjnej,
- e) dostosowywanie sposobu komunikacji w toku lekcji (zajęć) do poziomu rozwoju uczniów,
- f) organizacja pracy uczniów w grupach zadaniowych,
- g) dostosowywanie podejmowanych działań do możliwości i ograniczeń uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- h) diagnozowanie poziomu wiedzy i umiejętności uczniów,
- i) podejmowanie indywidualnej pracy dydaktycznej z uczniami (w tym uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi),
- j) podejmowanie działań wychowawczych w toku pracy dydaktycznej, w miarę pojawiających się problemów, w sytuacjach: zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych, nieprzestrzegania ustalonych zasad,

- k) podejmowanie współpracy z innymi nauczycielami, wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym, psychologiem szkolnym oraz specjalistami pracującymi z uczniami;

Przykładowe scenariusze.

Scenariusz zajęć zintegrowanych w klasie III

Temat: I już po feriach. Przeprowadzenie wywiadu z kolegą na temat ferii zimowych. Zapisywanie odpowiedzi. Zajęcia dzieci z różnych stron świata, z uwzględnieniem państw Unii Europejskiej. Tworzenie mapy zimowego wypoczynku. W pracowni komputerowej: pisanie wiadomości koledze z innego kraju. Dodawanie liczb w zakresie 100 typu: $56+4=$. Slalom ortograficzny.

Cele: umie cicho czyta ze zrozumieniem, potrafi przeprowadzić wywiad, formułuje pytania, trafnie dobiera słownictwo do rodzaju wypowiedzi, dodaje liczby w zakresie 100, umie dopełnić liczby do dziesiątek, zna mapę konturową Polski, potrafi zaznaczyć na mapie podane miasta, potrafi odczytać kontynenty na globusie, potrafi wymienić kilka państw Unii Europejskiej, stosuje wielką literę w nazwach własnych, zna i stosuje zasady w pracowni komputerowej, umie napisać kilka zdań na komputerze.

Metody: podająca, problemowa, działalności praktycznej

Formy: indywidualna, grupowa

Środki: rozsypani sylabowe, mapa fizyczna Polski, arkusz z konturową mapą Polski, widokówki, globus, programy komputerowe-Pad, programy multimedialne –Unia Europejska, stare gazety, podręcznik Gra w kolory, karty pracy

Przebieg lekcji:

Układanie wyrazów z rozsypanki sylabowej, np. zima, zdrowie, zabawa

Ilustrowanie odczytanych wyrazów różnymi środkami pozawerbalnymi przez zespół dzieci.

Wskazywanie na mapie Polski miejsc spędzania ferii zimowych.

Tworzenie mapy wypoczynku zimowego-na mapie konturowej Polski dzieci umieszczają widokówki miejscowości, w których spędziły ferie zimowe.

Przeprowadzenie wywiadu z kolegą na temat ferii zimowych. Układanie i zapisanie odpowiedzi na pytania.

Dłuższe kilkuzdaniowe wypowiedzi na temat zajęć dzieci z różnych stron świata, gdy u nas panuje zima. Ciche czytanie ze zrozumieniem wiadomości przesłanych z różnych stron świata.

Poznajemy państwa Unii Europejskiej. Wielka litera w nazwach własnych. Pokaz multimedialny.

Redagowanie i pisanie krótkiej wiadomości na komputerze do wybranego kolegi. Technika pomaga w poznawaniu świata-Internet. *U nas zima. Często pada śnieg. Zjeżdżamy z góry na sankach i nartach. Pamiętamy o ptakach- dokarmiamy je ziarnem zbóż okruciami. Pozdrawiamy Cię serdecznie.*

Dodawanie liczb w zakresie 100. Dopełnianie do dziesiątek.

Ślalom ortograficzny. Uzupełnianie wyrazów brakującymi literami. zastosowanie wybranych wyrazów w zdaniach.

Podsumowanie dnia i samoocena.

Zadanie pracy domowej

Scenariusz zajęć

Temat: Poznanie legendy „Podanie o Wiśle”. Powtórzenie wiadomości o budowie rzeki.

Poziom nauczania: III klasa szkoły podstawowej

Czas realizacji: 90 minut

Zakres edukacji: edukacja polonistyczno – środowiskowa

Cele: uczeń:

- poznaje legendę o powstaniu Wisły,
- zna charakterystyczne cechy legendy,
- rozwija umiejętność uważnego słuchania czytanych tekstów,
- ustala postaci i miejsca rzeczywiste i fantastyczne w legendzie,
- ustala kolejność zdarzeń w legendzie,
- doskonali umiejętność czytania mapy,
- utrwała wcześniej zdobyte wiadomości o budowie rzeki,
- uczy się współdziałania w zespole i pracy w grupie.

Środki dydaktyczne: tekst legendy („Podanie o Wiśle” aut. J. Chrząszczewska, J. Warnakówna), kartoniki z nazwami postaci i miejsc z legendy (po 1 dla każdego ucznia), karty pracy ucznia, ścienna mapa Polski, przedmioty wykorzystane w zabawie (szarfy, pudełka, bibuła), teksty przewodnie do pracy w grupach.

Metody: praca z tekstem, inscenizacja, ćwiczenia, metoda tekstu przewodniego, zabawa dydaktyczna.

Formy: praca zespołowa, indywidualna.

Przebieg zajęć:

I. Faza przygotowawcza.

1. Sprawy organizacyjno – porządkowe.
2. Przedstawienie tematu, celów i form zajęć.

II. Faza realizacyjna.

1. Przypomnienie znaczenia terminu „legenda”, wyróżnienie cech charakterystycznych legendy. Zapis na tablicy słów: *Prawda – Fantazja*.

2. Głośne czytanie przez uczniów legendy (wcześniej polecenie zwrócenia uwagi na postaci, miejsca, zdarzenia, co jest prawdą, co fantazją).

3. Wyróżnienie postaci i miejsc w legendzie.

– Rozdanie kartoników (załącznik nr 1) z nazwami postaci i miejsc z legendy – po jednym dla każdego ucznia.

– Nauczyciel zaczyna opowiadać legendę. Dziecko posiadające kartonik z nazwą wymienioną podczas opowiadania przychodzi do nauczyciela i kontynuuje opowiadanie dopóki następne dziecko nie zostanie wywołane, po czym zostaje przy nauczycielu nie wracając na miejsce. Nauczyciel w razie potrzeby pomaga w opowiadaniu. Po zakończeniu wszystkie dzieci powinny znaleźć się przy nauczycielu.

– Ustawienie dzieci w dwóch szeregach (podział na miejsca i postaci), głośne odczytanie nazw z kartoników.

4. Ustalenie postaci i miejsc rzeczywistych i fantastycznych.

– Dzieci umieszczają kartoniki na tablicy w odpowiednich miejscach (pod napisami *Prawda – Fantazja*).

– Wspólna korekta, zapis w karcie pracy nr 1.

5. Ustalenie kolejności zdarzeń.

– Ciche czytanie tytułów zdarzeń (karta pracy 2a), rozcięcie zdań, porządkowanie ich.

– Głośne odczytanie uporządkowanych tytułów zdarzeń, wklejenie ich we właściwej kolejności (karta pracy 2b).

6. Powtórzenie wiadomości o budowie rzeki.

– Podział klasy na 3 zespoły. Zespoły pracują zgodnie z instrukcją zawartą w tekstach przewodnich.

– Przedstawienie pozostałym zespołom wyników pracy.

– Przepłynięcie Wisły od źródeł do ujścia” – dzieci idą za nauczycielem wzdłuż ułożonych szarf odczytując po drodze nazwy z mijanych kartoników. Zabawę można powtórzyć śpiewając piosenkę „Płynie Wisła, płynie. . .”.

– Uzupełnienie karty pracy nr 3 – poprawienie konturów Wisły niebieskim kolorem, uzupełnienie nazw miast przez które przepływa Wisła. Uzupełnienie zdań: „Wisła to największa rzeka w Polsce. Jej długość wynosi 1074 km”.

III. Faza podsumowująca.

Ewaluacja

– „Co najbardziej podobało ci się na dzisiejszych zajęciach?” – swobodne wypowiedzi.

– „Z jaką miną kończysz te zajęcia?” – pomaluj odpowiedni rysunek (karta pracy nr 4).

Załącznik nr 1.

Król Beskid	Czantor – opiekun gór	Barania Góra	strony wrocławskie
Borana – władczyni lasów i zwierząt	Czantoria	górale	strony toruńskie
Czarnocha – córka Borany, opiekunka wód	Wysła- pierwsza fala	góry krakowskie	ziemia chełmińska
Białka – córka Borany, opiekunka wód	Wisła Czarna	strony sandomierskie	Morze Bałtyckie
Lan – syn Borany, opiekun łąk i pól	Wisła Biała	strony warszawskie	Polanie, Lachowie, Lanowie
Matka - Ziemia	Wisła	strony ptockie	Beskidy

Załącznik nr 2.
KARTA PRACY UCZNIA
Nr 1

Postaci i miejsca rzeczywiste.	Postaci i miejsca fantastyczne.
.....
.....
.....
.....
.....

Nr 2 a

.....
.....

Rycerz Czantor zatrzymuje siostry.

.....
.....

Królowa Borana dzieli królestwo pomiędzy troje swoich dzieci.

.....
.....

Z wysyłanych ciągle fal powstaje rzeka Wisła.

.....
.....

Czarnocha i Białka wędrują po zboczach gór.

.....
.....

Śmierć króla Beskida – odwiecznego władcy lasów i gór.

.....
.....

Wysłana fala nie wraca do Czarnochy i Białki, ponieważ ginie w morzu.

.....
.....
Siostry wysyłają w dalszą drogę falę, którą nazwały Wyszłą.
.....
.....

Nr 2 b

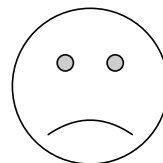
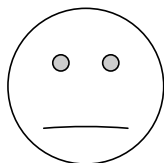
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

Nr 3.

(mapa Polski z Wisłą)

Wisła to..... rzeka w Polsce. Jej długość wynosi.....

Nr 4.

Załącznik nr 3.

Teksty przewodnie do pracy w zespołach.

ZESPÓŁ I.

W twojej karcie pracy nr 3 widzisz mapkę Polski. Przyjrzyj się dokładnie konturom Wisły, a następnie weź z koszyczka niebieskie szarfy i spróbuj je ułożyć na podłodze tak, aby odtworzyć kształt Wisły. Do wykonania zadania możesz zabrać ze sobą mapkę. Następnie ułóż z bibuły Morze Bałtyckie, a z pudełek góry Beskidy we właściwych miejscach.

ZESPÓŁ II.

Przypomnijcie sobie wiadomości o budowie rzeki – ustalcie wspólnie odpowiedzi na poniższe pytania:

- Co to jest źródło rzeki?
- Gdzie znajduje się ujście?
- Który brzeg jest prawy?
- Który brzeg jest lewy?
- Co to jest dopływ prawobrzeżny?
- Co to jest dopływ lewobrzeżny?
- Co to jest koryto rzeki?
- Co to jest zakole?

Wytnijcie kartoniki i połóżcie je we właściwych miejscach rzeki, którą ułożyły z szarf dzieci z grupy I.

ZESPÓŁ III.

Odszukajcie na dużej, ściennej mapie Polski nazwy geograficzne umieszczone na kartonikach:

Beskidy	Sandomierz	Włocławek
Barania Góra	WARSZAWA	Toruń
Kraków	Płock	Morze Bałtyckie

Wytnijcie kartoniki i połóżcie je we właściwych miejscach względem rzeki, którą ułożyły z szarf dzieci z grupy I.

Refleksje po realizacji

Działania edukacyjne jakie podejmowali nasi studenci były dla nich nie lada wyzwaniem. Starali się sprawdzić, czy wiedza teoretyczna pokrywa się z praktyczną. Okazało się, że nie jest rzeczą prostą dostosować to co się wie, do tego co mogą i wiedzą uczniowie. Planując przebieg lekcji proponowali ciekawe rozwiązania metodyczne, choć do końca nie wierzyli w ich powodzenie. Najczęściej wyczuwało się brak pewności siebie i strach, czy sobie poradzę. Studenci starali się pokazać dany temat stosując nowoczesne metody i formy prowadzenia lekcji. Wykorzystywali technologię komputerową, a także wykazywali się pomysłowością przy tworzeniu kart pracy. Student w naszej placówce miał poczucie bezpieczeństwa. Nie odczuwał strachu przed opiekunem. Panowała życzliwa i przyjazna atmosfera. Stawiając różne zadania przed praktykantem starałyśmy się być wymagające i konsekwentne. Zachowanie takiej postawy nie było łatwe. Mając studentów na zajęciach miałyśmy świadomość odpowiedzialności jaka na nas ciąży. Musiałyśmy przemyśleć każdy krok, by poprowadzone przez nas zajęcia mogły służyć jako wzór do naśladowania. Mogłyśmy też podzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem.

Udział studentów w realizacji praktyk.

Praktyka studencka podzielona była na trzy moduły. W trakcie realizowania tych modułów studenci podejmowali różne działania mające na celu wielopłaszczyznowe poznanie pracy nauczyciela. W trakcie realizacji modułu I poznawali placówkę, nauczyciela i jego klasę, obserwowali zajęcia i dzieci, które wskazał im nauczyciel. W module II student odbywał już obserwacyjno-asystencki rodzaj praktyki i dalej obserwował wskazanych przez nauczyciela uczniów. Natomiast w module III prowadził sam zajęcia lekcyjne. Studenci chętnie wykonywali różne zadania, które zlecił im nauczyciel, a także sami wychodzili z własną inicjatywą. Dokonywali analizy wielu zadań, formułowali swoje wnioski, uczyli się samodzielnego podejmowania decyzji. Po realizacji danego konspektu uświadamiali sobie, że nie można sztywno trzymać się tego co mam zaplanowane, a trzeba być elastycznym w działaniu. Wykonywali wiele pomocy dydaktycznych potrzebnych do prowadzenia lekcji, które inspirowały dzieci. Byli autorami wielu ciekawych rozwiązań metodycznych. Starali się nawiązywać kontakty z dziećmi poznając ich bliżej, co pomogło im dokonywać wielu analiz związanych z osobowością dziecka. Stosowali w pracy z dziećmi nowoczesne metody wykorzystując dobrodziejstwa Internetu. Byli opiekunami podczas różnych wyjazdów, opisywali potem te wydarzenia w swojej teczce metodycznej. Analizowali różne rodzaje aktywności dziecięcej, pomagali uczniom o specyficznych potrzebach edukacyjnych. Podejmowali działania o charakterze interwencyjnym w sytuacjach konfliktu, zagrożenia bezpieczeństwa, naruszenia praw innych. Wszystkie swoje analizy i interpretacje umieszczali w prowadzonej dokumentacji praktyki. Każda z nas będąc opiekunką danego studenta starała się, by student poprzez te pierwsze swoje doświadczenia poczuł przyjemność z wykonywania tego zawodu w przyszłości. Wydaje nam się, że studenci w naszej placówce i pod naszą opieką utwierdzili się w trafnym wyborze swojego zawodu.

Analiza przygotowania pomocy dydaktycznych.

Studenci przygotowywali wiele pomocy dydaktycznych. Były to karty pracy, karty do zabaw, ilustracje do opowiadań, kolorowe liczmany, pomoce multimedialne, elementy do tablic ściennych i przedstawień

teatralnych. Wiele z nich wykonanych było estetyczne, oddziaływały na wzrok, słuch i dotyk. Umożliwiały nabywanie przez uczniów określonej wiedzy, rozbudzały ciekawość i utrwały przyswojoną już wiedzę. Na prośbę nauczyciela studenci przygotowywali różne pokazy multimedialne, które pomagały uczniom zrozumieć określone zagadnienia. Niektórzy wykazywali się inwencją twórczą w dziedzinie literatury. Pisali bajki dla dzieci, o tym jak zło dobrem zwyciężyć można, które stały się bazą danej jednostki metodycznej.

2.13.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką

Integralną częścią procesu kształcenia studentów są praktyki studenckie, które pozwalają zapoznać się ze strukturą organizacyjną i zadaniami placówki stanowiącej ich przyszłe miejsce pracy, zweryfikować zdobytą wiedzę teoretyczną w praktyce oraz nabywać kompetencji do wykonywania pracy zawodowej.

W związku z tym, dyrektor naszej placówki odpowiedział na propozycję współpracy ze Staropolską Szkołą Wyższą w Kielcach i przystąpił do projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej.” Nauczyciele wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej zostali zobowiązani do uczestnictwa w pierwszym spotkaniu z koordynatorem praktyk z ramienia uczelni, na którym przedstawiona została koncepcja przebiegu praktyk i oczekiwania wobec opiekuna praktyki studenckiej. Zauważalna była niechęć nauczyciela do przyjmowania na siebie obowiązków opiekuna praktyk i część z nich nie wyraziła chęci uczestnictwa w tym projekcie.

Nad prawidłową realizacją praktyk w przedszkolu i szkole podstawowej, należących do Zespołu Szkół w Kostomłotach Drugich, czuwał dyrektor Piotr Kwiecień. Umożliwił nauczycielom-opiekunom wykonywanie dodatkowych zajęć związanych z opieką nad praktykantem. Po zakończeniu przez studenta praktyk zatwierdzał jego dziennik praktyk i opinię o pobycie studenta w placówce (przygotowaną przez nauczyciela-opiekuna), która przekazywana była koordynatorowi praktyk. W trakcie praktyk uczelnia wspierała studentów poprzez hospitacje koordynatora, który monitorował przebieg praktyk, ich zgodność z programem.

Niezwykle ważna jest rola nauczyciela, który otacza opieką i nadzorem studenta-praktykanta, jednak nasze prawo oświatowe nie opisuje w szczególności, jak ta funkcja powinna być pełniona. Opiekunami praktyk z ramienia szkoły byli pedagodzy, posiadający stopień nauczyciela dyplomowanego. Umożliwili oni studentom zapoznanie się z dokumentacją obowiązującą w szkole oraz nawiązanie kontaktów z innymi pracownikami placówki. Ich rolą było także przedstawienie studenta dzieciom i pomoc we wzajemnym zaakceptowaniu się i życzliwym przyjęciu. Ustalali z praktykantami tematy lekcji, dbali o to aby przeprowadzone były z użyciem różnorodnych metod, technik informacyjno- komunikacyjnych, akceptowali konspekty zajęć (składając na nich swój podpis). Ułatwiali praktykantowi korzystanie z wszelkich pomocy dydaktycznych znajdujących się w placówce. Opiekunowie mieli również pieczę nad dokumentacją do stworzenia, której zostali zobowiązani studenci-praktykanci.

Ważnym elementem współpracy uczelni ze Szkołą Podstawową w Kostomłotach były seminaria organizowane przez Wyższą Szkołę Staropolską. Nauczyciele – opiekunowie praktyk wraz z przedstawicielami uczelni, razem szukali rozwiązań sytuacji problemowych, dzielili się wiedzą i doświadczeniem, by osiągnąć wspólny cel – przygotowanie do zawodu nauczycieli, którzy będą w pełni wykorzystywać swój potencjał, służąc dobru podopiecznych. Ich ideą było również wypracowanie u nauczycieli postawy refleksyjnej, czyli takich relacji między opiekunami a studentami, w których zachowania obu stron są czytelne, pozytywne i pozwalają na odniesienie korzyści zarówno studentowi, jak i jego opiekunowi.

Od współpracy uczelni z placówkami oświatowymi, w których studenci odbywają praktyki, w dużej mierze zależy czy będą one ważnym elementem przygotowania do zawodu nauczyciela, czy też stanowić będą jeden z elementów studiów do zaliczenia, bez dbałości o jakość praktyk. Myślimy, że dobrze by było, aby kontakt Wyższej Szkoły Staropolskiej z naszą placówką był nadal podtrzymywany, gdyż tylko owocna współpraca może podnieść jakość praktyk studenckich i przełożyć się na lepsze przygotowanie młodych ludzi do zawodu nauczyciela. Dla szkoły jest to również prestiż, że w jej murach w sposób praktyczny przygotowuje się młodych pedagogów.

2.14. Szkoła Podstawowa nr 11 im. Żołnierzy Armii Krajowej w Nowym Targu

Katarzyna Grzybek
Urszula Kotarba

2.14.1. Prezentacja placówki

Stawiamy na naukę oraz rozwój zainteresowań

Szkoła Podstawowa nr 11 im. Żołnierzy Armii Krajowej w Nowym Targu posiada tytuł „Dobra szkoła – publiczna, samorządowa” przyznany w 2010 roku przez Związek Nauczycielstwa Polskiego. Dbą o rozwój uczniów, rozpoznaje ich oczekiwania edukacyjne, podejmuje działania służące lokalnej społeczności i pozyskuje sojuszników wspierających jej działalność. Cała społeczność szkolna jest zaangażowana w jej rozwój. Polityka kadrowa prowadzona przez dyrektora wspiera systematycznie rozwój nauczycieli i uczniów. Pomieszczenia i wyposażenie zapewniają warunki realizacji jej zadań statutowych i umożliwiają osiągnięcie wysokiej jakości pracy.

Szkoła zapewnia dostępne formy pomocy uczniom, którzy jej potrzebują, a także podejmuje systematycznie i skutecznie działania dydaktyczne, opiekuńcze i wychowawcze, zapewnia naukę i opiekę dzieciom. Wychowuje w chrześcijańskim systemie wartości opartym na systemie prewencyjnym św. Jana Bosko. Idea prewencji stanowi klucz i podstawę całej jego metody wychowawczej. Święty miał świadomość, iż lepsze jest zapobieganie zepsuciu tego, co dobre, budowanie, niż naprawianie zepsutego: „lepiej działać prewencyjnie, niż wymierzać kary”. Był przekonany, że „młody człowiek nie jest z natury zły, dlatego o wiele łatwiej ochronić i umocnić w nim natural-

ne dobro, niż leczyć zranienia wynikające z błędnego wychowania, zgorzenia, doznanych krzywd. A najlepszą formą zapobiegania złu i naprawy społeczeństwa jest dobre wychowanie”¹ Kierując się wartościami ks. Jana Bosko (patrona wychowawczego) szkoła kształci uczciwych obywateli i zaangażowanych chrześcijan.

Szkoła Podstawowa Nr 11 w Nowym Targu należy do placówek oświatowych, które przodują w nowotarskiej oświacie. Z roku na rok uczniowie uzyskują coraz lepsze wyniki ze sprawdzianów na zakończenie szkoły podstawowej, zwyciężają w wielu konkursach i zawodach sportowych. W szkole istnieją koła zainteresowań, kluby i sekcje, w których dzieci poprawiają swoją sprawność fizyczną. Otwarta jest świetlica, prężnie działa Samorząd Uczniowski, chór szkolny, Klub Wiewiórka. Ukazuje się także gazetka szkolna „Między nami” dla klas starszych i „Między nami Smerfami” dla młodszych. Ważną funkcję w życiu szkoły pełni biblioteka, przy której istnieje Koło Przyjaciół Książki. Organizuje ona cotygodniowe, głośne czytanie literatury „Z książką za pan brat”, czytając książki ze złotej listy fundacji ABCXX. Dzięki takim działaniom, służącym popularyzacji literatury, uczniowie uczestniczą w ogólnokrajowej akcji „Cała Polska czyta dzieciom”.

W 1989 roku w szkole otworzono pierwszy oddział klasy sportowej o profilu hokej na lodzie. Od tej pory „Jedenastka”, pamiętając o dawnej świetności drużyny hokejowej „Szarotki” i jej zasługach dla miasta, stworzyła własną szkolną tradycję prowadzenia klas sportowych.

Elementami, które na stałe wpisały się w kalendarz szkolnych wydarzeń są festyny rodzinne. Skierowane są one nie tylko do naszych wychowanków i ich rodziców, ale również do mieszkańców społeczności lokalnej i wszystkich zaprzyjaźnionych z nami ludzi. Co roku dla dzieci z okolicznych przedszkoli organizowane są przedstawienia i wspólne zabawy w celu zapoznania się z placówką i łatwiejszego rozpoczęcia nauki w klasie pierwszej. Aktualnie szkoła bierze udział w programach „Już pływam”, „Umiem pływać”, „Jeżdżę z głową”, „Zima w mieście” i „Lato w mieście”. Uczniowie uczestniczący

¹ ks. Zenon Klawikowski SDB, *Propozycje wychowawcze Św. Jana Bosko*, DON BOSCO, styczeń 2009.

w tych zajęciach mają szansę na rozwijanie swoich zainteresowań, umiejętności oraz na spędzanie czasu wolnego w sposób ciekawy i efektywny. Kontynuowany jest projekt „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”. Studenci przyjmowani na praktyki, w dużej mierze przyczyniają się do rozwoju umiejętności uczniów oraz budowania pozytywnego wizerunku placówki.

Na przestrzeni dwudziestu siedmiu lat istnienia szkoły, mimo zmian organizacyjnych i metodycznych, niezmienione pozostały jej cele, są to wszechstronne wykształcenie, rozwój zainteresowań i przygotowanie dzieci do zadań, jakie będą podejmowały w przyszłości.

2.14.2. Działania edukacyjne

„Nauka jest najbardziej efektywna, kiedy sprawia radość”

– Peter Kline

Czytanie

Czytanie to jeden z trudniejszych procesów nabywania umiejętności w szkole. Według B. Zakrzewskiej „wzbogaca nie tylko sferę poznawczo-intelektualną, ale rozwija także wartości moralno-społeczne”.² Różnorodne metody, kształtujące tę umiejętność, w tym najbardziej popularna analityczno-syntetyczna nie zawsze jest skuteczna. Trudności występujące w początkowej fazie nabywania sprawnej techniki czytania sprawiają, że nie jest ona dla dzieci czynnością atrakcyjną. Uczniowie szybko przestają interesować się czytaniem, a tym samym tracą zdolność doskonalenia się w tej sferze. Nauczyciele, którym nie jest obojętna edukacja wychowanków, nieustannie poszukują różnorodnych metod wspomagających ten proces. Trudno tę jedyną, właściwą znaleźć doświadczonemu nauczycielowi, a co dopiero studentowi-praktykantowi. Nic więc dziwnego, że dobór odpowiednich technik lub metod w początkowej nauce czytania generuje tak złożone problemy.

Na szczęście pośród adeptów sztuki nauczycielskiej są tacy, którzy stosują innowacyjne rozwiązania. Propozycja metody prof. J. Cieszyńskiej wydaje się być tą, która sprosta zadaniu w przypadku wpro-

² B. Zakrzewska *Trudności w czytaniu i pisaniu*, WSiP Warszawa 1996.

wadzenia początkowej nauki czytania. Jedną ze studentek pracującą na tej metodzie szybko odkryła jej zalety. „Wprowadzenie głosek, ściśle powiązanych z teorią Jakobsona, praca na materiale sylabowym na zasadzie powtarzanie, rozumienie, nazywanie, nauczanie na literach drukowanych, przechodzenie od symultanicznego, globalnego myślenia prawopółkulowego do sekwencyjnego myślenia sylabowego, lewopółkulowego, a także intensywne ćwiczenia ogólnorozwojowe”³ wyznaczają trend tej metodzie. I chociaż w trakcie odbywania praktyki w szkole nie ma czasu na wprowadzenie całej metody ze względu na jej długoterminowość, to wybrane elementy zapewne wzbogacają i uatrakcyjnijają żmudną pracę nad czytaniem.

Osobliwą metodą, która niewątpliwie sprawiła radość dzieciom podczas zajęć wyrabiających sprawność czytania były cykliczne spotkania z pacynką Bratkiem. Bohater bajek i serii „Ortografitti z Bratkiem” jest po prostu przyjacielem dzieci. Każde dziecko znajdzie w tej postaci cechy kogoś bliskiego, komu może zaufać i powierzyć swoje sprawy i te trudne, i te radosne. Studentka, która preferowała tę metodę zadbała o stworzenie kącika Bratka. Wdrażanie tej metody rozpoczyna się od „czytania na raty” lub „czytania z dorosłym na zmianę”. Autorką tego modelu jest prof. Marta Bogdanowicz.⁴

Etapy przebiegają następująco:

Dziecko czyta na głos – *zależnie od możliwości od jednej linijki tekstu do pół strony.*

Dziecko czyta razem z dorosłym na głos „chórem” – *dorosły nieco ciszej; ilość tekstu dwa razy większa niż w pkt. 1.*

Dorosły czyta dziecku na głos – *ilość tekstu trzy razy większa niż w pkt. 1.*

Dziecko czyta samo po cichu – *ilość tekstu zależy od możliwości.*

W ostatniej fazie następuje streszczenie przeczytanego tekstu (opowiadanie ustne) lub rozmowa o tekście.

Podobne efekty zachęcania dzieci do nauki czytania osiąga się poprzez wprowadzenie na zajęciach bajek terapeutycznych. I chociaż

3 E. Szmuc, A. Fabisiak-Majcher, *Moje sylabki – nauka czytania metodą symultaniczno-sekwencyjną*, WIR Kraków 2013.

4 M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, M. Różańska, na podstawie publikacji *Uczeń z dysleksją w domu*, Gdynia 2007, 2011.

nie wpływają one bezpośrednio na kształcenie techniki czytania, to pośrednio przyczyniają się do odnoszenia sukcesów w nauce czytania. Według M. Molickiej „Wsparcie poprzez bajki terapeutyczne jest ważne dla każdego dziecka, ponieważ pomagają one właściwie zinterpretować wiele różnych sytuacji życiowych. Wiedza ma za zadanie ułatwić dziecku rozumienie najróżnorodniejszych sytuacji, a także zapoznanie się z nowymi, nieznanymi strategiami działania. Pozwala uświadomić emocje i sposoby działania tak, by później dziecko łatwiej rozwiązywało trudności, które napotka na swojej drodze”⁵. Studentki intuicyjnie wyczuwały potrzebę korzystania z tego typu literatury dla dzieci. Paradoksalnie stawała się onaterapeutyczną również dla nich samych, gdyż wyciszała lęki, brak pewności siebie, obawy przed niepowodzeniami wynikającymi z nowej roli – nauczyciela.

Przykładowe scenariusze opracowane przez praktykantki.

Temat zajęć: „W królestwie liter”⁶- zapoznanie z obrazem graficznym samogłosek A, U, I.

Cele ogólne zajęć:

- poznanie obrazu graficznego samogłosek A, U, I,
- wyraźne, dokładne artykułowanie samogłosek,
- wdrażanie do skupienia uwagi,
- szybka reakcja na sygnał wzrokowy i dźwiękowy.

Cele operacyjne:

- uważnie słucha krótkiego opowiadania nauczycielki,
- rozpoznaje samogłoski A, U, I,
- reaguje na umówiony sygnał,
- powtarza za nauczycielką nazwę samogłosek.

5 M. Molicka, *Bajki terapeutyczne* cz. 2, Media Rodzina Poznań 2003.

6 Opracowany ma materiałach J. Cieszyńska, *Nauka czytania krok po kroku*, Kraków 2001; A. Fabisiak-Majcher, E. Szmuc, *Moje sylabki*, Kraków 2008.

Pomoce dydaktyczne: ilustracje królów i ich zamków, maskotki i przedmioty z przypiętymi samogłoskami, kartoniki z samogłoskami A, U, I, odtwarzacz i płyta CD.

Przebieg zajęcia.

1. Opowiadanie nauczycielki o trzech królestwach A, U, I i mieszkających w nich królach Auguście, Ursusie i Irminie oraz o tajemniczej wróżce, która na jednym z licznych balów karnawałowych zrobiła wielkie zamieszanie. Wszyscy obecni tam królowie, księżniczki, dworzanie stracili pamięć i zaczęli udawać kogoś innego. Poszukiwania dotyczyły także przedmiotów, które się zgubiły.

2. Pytania skierowane do dzieci dotyczące treści opowiadania. Porządkowanie ilustracji zgodnie z chronologią wydarzeń.

3. Zabawa ruchowa. Dzieci poruszają się w rytm słyszanej muzyki. Na pojawiający się w górze kartonik z literą A-udają się do królestwa króla Augusta. Podobnie z samogłoskami U i I.

4. Ponowna prezentacja samogłosek A, U, I. Kilkakrotna demonstracja kartoników przez nauczycielkę, a następnie rozpoznawanie ich przez dzieci.

5. Porządkowanie przedmiotów pochodzących z trzech niezwykłych królestw. Każde dziecko wybiera maskotkę lub przedmiot z przypiętą samogłoską A, U lub I i umieszcza ją w odpowiednim przynależnym do niej królestwie.

6. Zabawa z kostką do gry. Dziecko rzuca kostką i nazywa wyrzuconą samogłoskę.

7. Zabawa ruchowa. Dzieci poruszają się w rytm muzyki z magnetofonu na sygnał słowny odszukują kartoniki z literą A. Podobnie z samogłoskami U i I.

8. Praca przy stoliku- kreślenie palcem po pisku konturu wybranej literki, a następnie wyklejanie jej bibułką.

Temat zajęcia: „W świątecznym nastroju”⁷

Cele ogólne:

- określa swoją przynależność kulturową;
- poznaje elementy kultury materialnej.

Cele szczegółowe :

- wiadomości:
 - dostrzega różnice między szopkami krakowskimi a tradycyjnymi;
 - zna popularne zwyczaje bożonarodzeniowe.
- umiejętności:
 - wymienia elementy szopki bożonarodzeniowej;
 - czyta ze zrozumieniem teksty informacyjne;
 - potrafi wykonać szopkę tradycyjną.
- postawy:
 - rozumie znaczenie tradycji;
 - dostrzega różnice między poszczególnymi szopkami;
 - określa nastrój świąteczny.

Środki dydaktyczne: kalendarz, kartki świąteczne, ilustracje szopek bożonarodzeniowych, pudełka po butach na szopkę, kolorowy papier, zielony karton, kolorowa krepina, złota, srebrna lub żółta folia samoprzylepna, plastelina, siano, patyczki od lodów, brokat, taśma obustronnie przylepna, klej, nożyczki, kartki z hasłami do kalamburów, opłatki, białe obrusy, serwetki.

Przebieg zajęcia

1. „Pójdźmy wszyscy do stajenki” – budowanie piramidy ważności zwyczajów bożonarodzeniowych.

• Dzieci dobierają się dowolnie w 4 lub 5-osobowe grupy. Każda grupa wędruje do choinki, śpiewając kolędę „Pójdźmy wszyscy do stajenki”. Po zaśpiewaniu kolędy grupy wyjmują spod choinki po jednym kartonowym pasku. Na paskach zapisane są, po jednym, zwyczaje bożonarodzeniowe, np. „Ubieranie choinki”, „Pierwsza gwiazdka”, „Sianko pod obrusem”, „Dodatkowe nakrycie dla niespodziewanego gościa”, „Dzielenie się opłatkiem”, „Dwa-

⁷ Opracowany na podstawie materiałów metodycznych dla nauczycieli „Nowa Era”.

naście potraw”, „Śpiewanie kolęd”, „Jemiola”, „Obdarowywanie się prezentami”. Grupy kolejno krótko opowiadają o wylosowanym zwyczaju i umieszczają karton na tablicy.

- Próba ustalenia, który ze zwyczajów jest najbardziej znany, najpopularniejszy w Polsce – stworzenie piramidy ważności (na szczycie piramidy zostaje umieszczony kartonik z nazwą najpopularniejszego zwyczaju, poniżej są umieszczane nazwy mniej ważnych zwyczajów). Dyskusja klasowa – dojście do porozumienia w tworzeniu hierarchii ważności poprzez negocjacje i kompromisy. Jeśli klasa będzie miała problem z dokonaniem wyboru, na zakończenie nauczyciel wraz z dziećmi (głosując i przeliczając głosy) może ułożyć ostateczną wersję piramidy.

2. „Szopka, stajenka, żłóbek” – wyjaśnienie znaczenia wyrazu szopka.

- Wspólne ustalenie nazw miejsca, w którym narodził się Jezus, na podstawie znanych polskich kolęd (stajenka, szopka, szopa, żłóbek, żłób).

- Wyjaśnienie znaczenia pojęcia: szopka ze zwróceniem uwagi na jego wieloznaczność.

- Gromadzenie skojarzeń związanych z szopką bożonarodzeniową – „burza mózgów”, pisanie pomysłów wokół hasła zapisanego na tablicy.

- Swobodne wypowiedzi dzieci na temat widzianych przez nie szopek (uwzględnienie stawiania symbolicznego żłóbka w kościołach).

3. „Przybieżeli do Betlejem ...” – zapoznanie ze zwyczajem budowania bożonarodzeniowych szopek.

- Głośne indywidualne czytanie tekstów informacyjnych ze s. 100 – 101 podręcznika.

- Wspólne ustalenie, jakie postacie ludzkie i zwierzęce występują w szopkach.

- Kilkudzaniowe wypowiedzi opisujące szopki przedstawione w podręczniku.

- Wypowiedzi na temat różnic między szopkami tradycyjnymi, a krakowskimi z uwzględnieniem i uzasadnieniem wyboru tych, które bardziej się podobają.

- Słuchanie dodatkowych informacji nauczyciela o pochodzeniu zwyczaju stawiania i wystawiania szopek bożonarodzeniowych.

Prezentacja dostępnych materiałów ilustrujących różne rodzaje szopek (w tym żywych i ruchomych).

4. „Szopki” –

- zapoznanie się ze szkolną wystawą szopek bożonarodzeniowych.
- kilkudzaniowe wypowiedzi dzieci opisujące szopki (prezentacje przedstawicieli grup).
- Dzieci zapoznają się z różnorodnością szopek znajdujących się na wystawie.

5. „Nasze małe jasełka” – improwizacje z wykorzystaniem szkolnych szoppek.

- Dzieci we wcześniej ustalonych grupach przygotowują minijasełka przedstawiające przybywanie do szopki różnych postaci: pasterzy, zwierząt i trzech króli, kierujących się jasnością gwiazdy betlejemskiej.
- Prezentacje jasełek przygotowanych przez grupy.

6. Podsumowanie zajęć

- Ocena zajęć przez dzieci.

Podsumowanie

Praca nad tworzeniem scenariuszy zajęć, czy też rozwiązywaniem problemów dydaktycznych, odnoszących się do różnych sfer intelektualnych uczniów i ich umiejętności, nigdy nie były czymś łatwym i prostym. Większość praktykantów podchodzi do tego z obawą. Oceniając całościowy wkład, zaangażowanie i rodzaj pracy studentów należy podkreślić, że ten początkowy etap inicjacji zawodowej – pomimo ego, że jest dla nich trudny – to jednak wyzwala wśród nich pozytywną energię do działania. Studenci chętnie podejmują zadania, chociaż jest to zrozumiałe, że towarzyszą im lęki, emocje i brak pewności siebie. Ważne, aby życzliwość, wyrozumiałość i wskazówki mentora – opiekuna praktyk szybko niwelowały niepotrzebny stres. Takie wzajemne, pozytywne relacje wpływają na wydajniejszą pracę i ocenę ich własnych możliwości. Z upływem czasu, odbywający praktykę, coraz lepiej opanowują sposoby radzenia sobie w sytuacjach trudnych, nieprzewidywalnych, wymagających głębszej analizy. Dostrzegają postępy swoich działań, obiektywnie wyznaczają mocne i słabe strony, cieszą się z najdrobniejszych sukcesów. Ich proces przeobrażania się z terminujących, po pełno wartościowych partnerów, staje się coraz bardziej widoczny.

Warto zatem, już przez aspekt tych pierwszych doświadczeń zawodowych kontynuować odbywanie praktyk szkolnych.

2.14.3. Praktyki studenckie

„Jeśli chcesz się czegoś nauczyć, wykonuj to”

– Robert C. Schank

Praktyki studenckie przebiegały w Szkole Podstawowej nr11 im. Żołnierzy Armii Krajowej w Nowym Targu zgodnie z wyznaczonym programem. W trakcie odbywania stażu zrealizowano zadania związane z zapoznaniem praktykanta ze specyfiką i funkcjonowaniem placówki, w której student szczegółowo poznał zasady działania powołanych organów, a także podstawowe procedury i regulacje prawne. Ponadto stwarzano okazje do nabywania doświadczeń w prawidłowym prowadzeniu dokumentacji szkolnej i pedagogicznej. Kolejnym ważnym etapem poznawania rzeczywistości szkolnej była obserwacja działań edukacyjnych opiekuna praktyk. Zapoznawały one z metodami i technikami pracy, utrwały nabyte doświadczenia, wyznaczały normy etyczne związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela. Stopniowe włączanie się do zadań praktycznych miało być etapem przygotowującym do samodzielnego prowadzenia zajęć z dziećmi. Większość studentów ten rodzaj asysty, uważa za najbardziej komfortowy, ponieważ w każdej chwili może liczyć na wsparcie swojego opiekuna. Jest to również doskonała faza sprawdzania siebie w roli organizatora przestrzeni dydaktycznej, gier i zabaw z dziećmi. Najtrudniejszym wyzwaniem dla praktykantów było samodzielne prowadzenie zajęć. Pomocną formę stanowiły opracowywane wcześniej scenariusze planowanych lekcji. Realizowane wskazówki i uwagi opiekuna, a także własna koncepcja okazywały się być właściwym środkiem w przełamywaniu barier i pokonywaniu własnych słabości. Zazwyczaj większość studentów osiągała zamierzone cele dydaktyczno-wychowawcze. Na zajęcia studentki uczęszczały systematycznie, obowiązkowo zgodnie z przyjętym harmonogramem. Rzetelnie przygotowywały się do pod-

jętych zadań pedagogicznych i dydaktycznych, pamiętając o zobowiązaniach przyjętych w kontraktach zawartych z opiekunem praktyk.

Mocną stroną programu praktyk pedagogicznych okazały się być własne zainteresowania i pasje studentów. Są one o tyle cenne, że wyzwalają ten rodzaj motywacji, który zaraża dzieci chęcią zdobywania wiedzy i umiejętności w sposób naturalny. Najczęściej studentki realizowały się w działaniach artystycznych. Jedne z nich doskonale wykorzystywały zdolności plastyczno-techniczne, prezentując dzieciom autorskie prace i wytwory sztuki. Pokłosiem tego, były dodatkowo organizowane zajęcia pozalekcyjne, w których uczyły nowych i nieznanym technik. Inne wykorzystywały umiejętności wokalne-muzyczne i emisyjne głosu. Zdolności i pasje przelane na dzieci owocowały licznymi klasowymi koncertami, inscenizacjami, a także szkolnymi występami artystycznymi.

Nie byłoby efektów nauczania, gdyby nie rzetelnie przygotowywane przez studentki pomoce dydaktyczne. Do środków dydaktycznych zaliczamy „przedmioty”, które dostarczają uczniom określonych bodźców sensorycznych oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk itp., ułatwiają im bezpośrednie i pośrednie poznawanie rzeczywistości”.⁸ Największą popularnością wśród pomocy wykonanych przez studentki cieszyły się te o charakterze plastyczno-technicznym. Wykonane estetycznie, kolorowo i z pomysłem przyciągały uwagę dzieci. Nie bez znaczenia są też środki dydaktyczne, które studentki przygotowywały przy użyciu komputera. Zazwyczaj były to hasła do lekcji, krzyżówki, rebusy, ale również ilustracje, teksty, wiersze, plakaty i prezentacje multimedialne. Nieocenionym źródłem wrażeń, spostrzeżeń i przeżyć dla dzieci były zgromadzone przez praktykantki środki naturalne, takie jak: okazy przyrodnicze, kulturowe, pomoce pochodzące z otoczenia społecznego. Studentki organizowały kąciki przyrodnicze, wystawy klasowe, kolekcje unikatowych zbiorów (numizmatycznych, regionalnych, sportowych, militarno-wojskowych itp.). Baza tych środków, staje się na przyszłość doskonałym narzędziem do budowania solidnego warsztatu pracy każdego studenta.

8 Cz. Kupisiewicz, *Podstawy dydaktyki ogólnej*, POW „BGW”, Warszawa 1994.

2.14.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką

„Słyszę i zapominam, widzę i pamiętam, robię i rozumiem”

– Konfucjusz

W ramach projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” w Szkole Podstawowej nr 11 im. Żołnierzy Armii Krajowej w Nowym Targu, na praktyki pedagogiczne przyjęto dwanaście studentek.

Szkoła podejmując wyzwanie praktycznego przygotowania młodych nauczycieli do pracy z uczniami, umożliwiła im najlepsze warunki do podejmowania działań wychowawczych i opiekuńczych, pod okiem wyszkolonych opiekunów. Będąc szkołą wychowującą w chrześcijańskim systemie wartości, opiekunowie zwracali uwagę na etyczną stronę zawodu nauczycielskiego, jak również profesjonalne przygotowanie. Realizacja programu praktyk przebiegała zgodnie z założeniami projektu. W toku działań edukacyjnych studentki nie tylko obserwowały zajęcia, ale czynnie włączały się do zadań, aż po samodzielne prowadzenie lekcji. Niejednokrotnie wpisały się w indywidualne historie dzieci, klasy jak również szkoły. Podejmując się zadań kierowania aktywnością uczniów i oceniania jej w różnych sytuacjach, studentki brały na siebie odpowiedzialność za to, co i jak robiły. Często miały problemy z nazwaniem swoich oczekiwań wobec uczniów, co powodowało frustracje, ale skutkowało pozytywną chęcią nabywania nowych umiejętności. Bezpośrednia styczność z uczniem podczas lekcji dawała praktykantkom niepowtarzalną szansę na wykorzystanie własnej wiedzy i poznanie siebie. Według podstawy programowej „celem edukacji wczesnoszkolnej jest wspomaganie dziecka w rozwoju intelektualnym, emocjonalnym, społecznym, etycznym, fizycznym i estetycznym. (...) Jednocześnie dąży się do ukształtowania systemu wiadomości i umiejętności potrzebnych dziecku do poznawania i rozumienia świata, radzenia sobie w codziennych sytuacjach oraz kontynuowa-

nia nauki w klasach IV – VI szkoły podstawowej”⁹, dlatego też tak ważnym jest zarówno dla rodziców jak i dzieci, aby nauczyciele pracujący z najmłodszymi uczniami mieli jak najlepsze wykształcenie i przygotowanie pedagogiczne. Nauczyciel na tym etapie edukacji ma ogromne możliwości oddziaływania na rozwój i wychowanie powierzonych mu uczniów. Dlatego nie jest obojętne kto zostaje wychowawcą w edukacji wczesnoszkolnej, jakimi cechami osobowymi się charakteryzuje, jakie posiada kwalifikacje pedagogiczno-psychologiczne i umiejętności dydaktyczne oraz jakie są jego kompetencje moralne i intelektualne. Wymagania uczniów i rodziców wobec edukacji szkolnej są coraz większe i niejednokrotnie nieadekwatne do realizowanej podstawy programowej kształcenia ogólnego. Dobrym pomysłem było opracowanie innowacyjnego planu praktyk w ramach projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” i podjęcie się przez opiekunów praktycznego przygotowania nauczycieli, którzy poradzą sobie we współczesnej szkole i będą odpowiedzialni za jakość wykształcenia młodego pokolenia.

„Bo dobrze zna się tylko to, czego dokonało się samemu.” (A. Binet)

LITERATURA

- Bogdanowicz M., Adryjanek A, Różańska M., na podstawie publikacji *Uczeń z dysleksją w domu*, Gdynia 2007, 2011.
- Klawikowski Z., SDB, *Propozycje wychowawcze Św. Jana Bosko*, DON BOSCO, styczeń 2009.
- Kupisiewicz Cz., *Podstawy dydaktyki ogólnej*, POW „BGW”, Warszawa 1994.
- Molicka M., *Bajki terapeutyczne cz. 2*, Media Rodzina Poznań 2003.
- Szmulc E., Fabisiak-Majcher A., *Moje sylabki – nauka czytania metodą symultaniczno-sekwencyjną*, WIR Kraków 2013.
- Zakrzewska B., *Trudności w czytaniu i pisaniu*, WSiP Warszawa 1996.
- Podstawa programowa kształcenia ogólnego, Dziennik Ustaw z dnia 30 sierpnia 2012 r., poz. 977.

⁹ *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.* (Dz. U. z dnia 30 sierpnia 2012 r., poz. 977.)

2.15. Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych w Kielcach

Agata Karyś

2.15.1. Prezentacja placówki

*„Każdy człowiek ma prawo do szczęścia
i swojego miejsca w społeczeństwie”*

Maria Grzegorzewska

Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych ma swoją siedzibę w Kielcach przy ul. Jagiellońskiej 30. W skład Zespołu wchodzi Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Słabosłyszących i Niesłyszących oraz Bursa Szkolna Nr 2.

SOSW jest placówką, w której uczą się i mieszkają osoby z uszkodzonym narządem słuchu. Nasz ośrodek jest jedyną tego rodzaju placówką w województwie świętokrzyskim i jedną z nielicznych w Polsce. Swoją specjalistyczną opieką obejmujemy dzieci już od 6 roku życia. Kształcimy na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły zasadniczej i technikum.

Nasz ośrodek istnieje już ponad 20 lat.

Początki istnienia Ośrodka to rok 1990 i pierwsze grupy wychowawcze dla dzieci z wadą słuchu; grupy te powstały w obecnej Bursie Szkolnej Nr 2 przy ulicy Jagiellońskiej 30.

Niestety, w tamtym okresie, nasi wychowankowie musieli uczęszczać do oddalonej od bursy Szkoły Podstawowej Nr 11 przy ulicy Jasnej. Dopiero 1 września 1994 roku decyzją Kuratora Oświaty i Wychowania-pana Andrzeja Syguta-została utworzona na miejscu Szkoła Podstawowa Dla Dzieci Słabosłyszących i Niesłyszących oraz Internat.

W roku 1995 pierwsi absolwenci szkoły podstawowej mogli już kontynuować naukę w Zasadniczej Szkole Zawodowej o kierunku krawieckim i kucharskim. Później, w związku z reformą oświaty, pojawiła się 6-letnia szkoła podstawowa i całkiem nowe 3-letnie gimnazjum. Dwa lata później, to jest w roku 2003, na wniosek dyrekcji naszej placówki, Świętokrzyski Kurator Oświaty wyraził zgodę na utworzenie Technikum Uzupełniającego. Od tego czasu młodzież mogła zdobywać dyplomy w zawodzie technika technologii odzieży lub technika technologii żywienia.

Obecnie kształcimy dzieci i młodzież na wszystkich etapach edukacyjnych począwszy od Szkoły Podstawowej poprzez Gimnazjum, Zasadniczą Szkołę Zawodową na Technikum kończąc. Od września 2015 roku poszerzamy naszą ofertę edukacyjną. Będziemy prowadzić edukację i kompleksową terapię dzieci z niedokształceniem mowy o typie afazji.

W skład ZPSW wchodzi również Bursa Szkolna nr 2, placówka przeznaczona dla dzieci i młodzieży spoza Kielc, która podjęła naukę w gimnazjum lub w szkole ponadgimnazjalnej na terenie Kielc.

W naszej Placówce dzieci i młodzież mają możliwość kształcenia w następujących szkołach:

- Szkoła Podstawowa nr 37
- Gimnazjum nr 21
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 7 o specjalności: kucharz
- Technikum nr 9 kształcące w zawodzie: technik żywienia i usług gastronomicznych

Internat znajduje się w tym samym budynku co nasze szkoły. Mogą w nim zamieszkać uczniowie spoza Kielc. Z myślą o nich przygotowaliśmy przytulne 4-osobowe pokoje. Rodzice dzieci nie ponoszą wówczas kosztów zakwaterowania, a tylko płacą za wyżywienie. Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej otrzymują od nas wsparcie finansowe. W internacie służymy wychowankom radą i pomocą, pomagamy w przygotowaniu się do zajęć szkolnych, rozwijamy ich zainteresowania i dbamy o to, aby aktywnie odpoczywali. W naszym internacie działają liczne koła zainteresowań: pantomimiczno-teatralne, muzyczno-taneczne, sportowe, filmowe i plastyczne.

W czasie zajęć w internacie wdrażamy uczniów do samodzielnej nauki i kładziemy duży nacisk na rozwijanie ich kompetencji językowych.

Ponieważ współpracujemy z różnymi placówkami kulturalno-oświatowymi i innymi instytucjami, nasi wychowankowie mają możliwość uczestniczenia w ciekawych zajęciach artystycznych, warsztatach, prelekcjach, konkursach, wycieczkach oraz zajęciach integracyjnych z uczniami innych placówek.

Dbamy również o rozwój fizyczny wychowanków. Nasi podopieczni uczestniczą w zajęciach na basenie, zajęciach hipoterapii, zajęciach sportowych.

W 2003 roku otrzymaliśmy tytuł „Szkoły z Klasą”.

Stypendium Prezesa Rady Ministrów – 13 listopada 2013 roku dwoje uczniów naszego ośrodka Agnieszka Barańska, ucz. kl. III Techn. Uzupełniającego Nr 7 oraz Kacper Wójcik, ucz. kl. II b Techn. Nr 9 odbierali Stypendium Prezesa Rady Ministrów. Stypendyści to uczniowie z najlepszą średnią ocen lub wyróżniający się nieprzeciętnie w jednej wiedzy.

Nasi uczniowie corocznie zajmują czołowe miejsca w ogólnopolskich konkursach i olimpiadach przedmiotowych

- **VIII Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Kucharskiej** w Kutnie – marzec 2015. Nasi uczniowie zajęli wysokie miejsca: II miejsce – Kacper Wójcik, uczeń kl. II Tech., III miejsce – Damian Nowakowski, uczeń kl. I Tech.
- **XIX Ogólnopolski Konkurs Historyczny** dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących 2014/2015 w Krakowie. Nasz uczeń Bartłomiej Jańczak otrzymał I miejsce w kategorii szkoła podstawowa. Nasi uczniowie zajęli III miejsce zespołowo.
- **XII Ogólnopolski Konkurs Języka Angielskiego** dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących w Krakowie. Nasza uczennica zajęła V miejsce na poziomie gimnazjum.
- **XVI Ogólnopolska Olimpiada Języka Migowego** w Warszawie- I miejsce w kategorii PJM zajął nasz uczeń D. Baran, uczeń kl. II Tech., II miejsce P. Zyskowski, uczeń kl. III Tech. w kategorii SJM.
- Nasi uczniowie odnoszą sukcesy w zawodach sportowych
- **II ogólnopolski Fitness Maraton** Wrocław 2014. Wśród zwycięzców znalazła się nasza uczennica Klaudia Dudek, która zajęła III miejsce w kategorii gimnazjum.

- **Wojewódzki Turniej Boccia** – 14.07.2014r. zorganizowany przez Zrzeszenie Sportu i Rehabilitacji „Start” w Kielcach. Nasza drużyna w składzie: Natalia Miętkiewicz, Daniel Sasak, Kamil Ziętek, Dawid Baran wywalczyła II miejsce.
- **Wojewódzki Turniej Tenisa Stołowego** – 11.06.2014r. zorganizowany przez Zrzeszenie Sportu i Rehabilitacji „Start” w Kielcach. Wzięliśmy udział i odnieśliśmy sukces – w kategorii chłopców do 21 lat zwyciężył Damian Bielecki, drugi był Sebastian Matuszewski, trzecie miejsce zajął Kacper Wójcik, w kategorii do 17 lat zwyciężył Kamil Bera, a drugi był Daniel Sasak.
- **II Papieski Przełajowy Dzień Integracyjny** – 21.05.2014 r. Zorganizowany przez Świętokrzyskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „Sprawni- Razem”. W kategorii szkoła podstawowa wygrała nasza uczennica Daria Szewczyk, w kategorii gimnazjum – Kamil Bera, który otrzymał nagrodę Grand Prix.
- **Integracyjny Bieg Przełajowy** – 4.04. 2015r. w ramach Targów Kielce 2014, organizowany przez Zrzeszenie Sportu i Rehabilitacji „Start” w Kielcach. Rywalizację wygrał nasz uczeń z kl. II b gimnazjum- Kamil Bera.
- **Ogólnopolski Bieg Przełajowy „Skansen” w Tokarni** – 16. 09.2014. Wśród dziewcząt na dystansie 400 m wygrała Natalia Zyskowska, II miejsce Iza Mrozik. Chłopcy startowali na dystansie 800 m- I miejsce zajął Kamil Bera, Paweł Stachowicz był III.

Pasją naszych uczniów jest aktorstwo- corocznie biorą udział w przeglądach teatralnych

- **Ogólnopolski Przegląd Teatrów Dzieci i Młodzieży** – Szczecin 2014. Nasz teatrzyk „Mimo To” wystąpił z przedstawieniem „Kleks kontra cybermania” na Ogólnopolskim Przeglądzie Teatrów Dzieci i Młodzieży w Szczecinie. W kategorii: „przedstawienie bez tekstu” zajęliśmy I miejsce, a dwóch aktorów Kamil Ziętek oraz Bartłomiej Janczak otrzymało wyróżnienia za wspaniałą grę sceniczną. Jednak największym wyróżnieniem była dla nas nagroda publiczności.
- **Występ grupy „Mimo To” na deskach Teatru Lalki i Aktora „Kubuś” w Kielcach** – czerwiec 2014 roku.

- **XI Przegląd Twórczości Artystycznej „W Krainie uśmiechu”** Jędrzejów 2013. Nasz zespół „NUTKI” wprowadził publiczność w jesienny nastrój tańcem, piosenkami oraz barwami strojów i rekwizytów. Oczywiście nasz występ bardzo się podobał. Dowodem na to były gromkie, niekończące się brawa. Wszyscy artyści otrzymali od organizatora piękne nagrody i pamiątkowe dyplomy. Przegląd zakończył się piosenką finałową „Kraino uśmiechu trwaj”.
- **XII Ogólnopolski Przegląd Artystyczny – Poznań 2013r.** Nasi podopieczni zaprezentowali widowisko muzyczne „Jesienne muzykowanie”. Był to program składający się z części choreograficznej do melodii z musicalu „Deszczowa piosenka”, części wokalne i instrumentalnej. Nasz zespół przedstawił również inscenizację do piosenki „Tańcowała Jesień”, a na zakończenie wprowadził publiczność w chwilę relaksu i wyciszenia tańcząc z rekwizytami do melodii „Taniec liści”. Nasz występ wywołał wiele miłych wrażeń potwierdzonych gromkimi brawami.
- **XIII Ogólnopolski Przegląd Artystyczny – Poznań 2014r.** Zaprezentowaliśmy tam program artystyczny „Nadzieja”. Na scenie wystąpili: Daria Szewczyk, Daria Orman, Alicja Stachowicz, Wiktoria Siekiera, Weronika Mróz, Tomasz Czerw.
- **XII Ogólnopolski Przegląd Teatrów Dzieci i Młodzieży – Szczecin 2015 r.**, na którym nasz Teatrzyk MIMO TO otrzymał I nagrodę za przedstawienie pt. „Piotruś Pan”. Wyróżnienia otrzymali także: Kamil Ziętek za rolę Piotrusia Pana, oraz Natalia Zyskowska za rolę psy Nany – opiekunki.

Placówka współpracuje z Wojewódzkim Domem Kultury w ramach projektu „Teatr Plastyczny Sen”

Uczniowie naszej szkoły biorą udział w akcjach i programach ogólnopolskich:

- zajęcia kulinarne w ramach programu „Jem kolorowo”
- Światowy Dzień Rzucania Palenia
- Obchody Święta Ziemi
- Sprzątanie Świata
- Zielony Patrol
- Szklanka mleka
- Owoce w szkole

- Góra Grosza
- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

Tradycją ośrodka są imprezy i uroczystości szkolne: Międzynarodowy Dzień Głuchego, Dzień Chłopaka, Dzień Edukacji Narodowej, Andrzejki, Mikołajki, Spotkania Wigilijne, Dzień Babci i Dziadka, Walentynki, Dzień Kobiet, Dzień Otwartej Szkoły, Dzień Matki.

W SOSW organizowane są spotkania w ramach integracji: Integracyjny Dzień Dziecka i Sportu, Integracyjny Dzień Kulinarny, Spotkania Integracyjne z wychowankami kieleckich przedszkoli, Tydzień Kariery Zawodowej, Europejski Dzień Języków.

W roku szkolnym 2008/2009 **byliśmy organizatorami XVI Ogólnopolskiego Konkursu Znajomości Języka Polskiego.**

W roku szkolnym 2009/2010 **pełniliśmy rolę gospodarza IV Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy Kucharskiej.**

W roku szkolnym 2014/2015 nasz ośrodek **był organizatorem XIII Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Literaturze.**

Nasza placówka corocznie prezentuje się podczas Targów Kielce.

W roku szkolnym 2008/2009 i 2009/2010 uczestniczyliśmy w ogólnopolskim programie aktywizacji zawodowej osób głuchych, **4 kroki – Wsparcie Osób Nieśłyszących Na Rynku Pracy.**

W roku szkolnym realizowaliśmy projekt **„Rozwój kompetencji językowych uczniów z uszkodzeniem słuchu”** współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Od 1 września 2011r do 28 czerwca 2013 roku uczestniczyliśmy w realizacji projektu systemowego **„Indywidualizacja nauczania i wychowania klas I–II Szkół Podstawowych w Gminie Kielce”** w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Nasza placówka oferuje bezpłatne konsultacje specjalistyczne: surdopedagogiczne, surdologopedyczne, Integracji Sensorycznej, EEG Biofeedbacku.

Doświadczeni specjaliści wykonują przesiewowe, komputerowe badanie słuchu i mowy, diagnozują w zakresie Integracji Sensorycznej. Oferujemy dodatkową pomoc w naszej **grupie wsparcia „Razem Łatwiej”** dla rodziców uczniów SOSW oraz dla rodziców, którzy podejrzewają, że ich dziecko może mieć problemy ze słuchem. Od wie-

lu lat wykonujemy bezpłatne przesiewowe badania słuchu i mowy za pomocą komputerowego programu „Słyszę, Mówię, Widzę”. Jeśli wynik badania słuchu jest nieprawidłowy kierujemy rodzica z dzieckiem na dalsze specjalistyczne badania (laryngologiczne, audiologiczne). Wskazujemy również na potrzebę wczesnego badania i oceny rozwoju mowy. Im wcześniej rozpoznana wada słuchu i im wcześniej dziecko będzie rehabilitowane, tym większą ma ono szansę nauczenia się mowy, przeprowadzania prawidłowych operacji myślowych, a co za tym idzie na pełny rozwój ogólny.

2.15.2. Działania edukacyjne

1. Wprowadzenie w problematykę

„Prawdziwym problemem osób niesłyszących jest zniewolenie umysłowe przez ograniczony język. Ten język tworzy niewidzialne mury „getta”, które zamykają im dostęp do wielu dóbr kultury duchowej, ograniczają umiejętność czytania, uniemożliwiają osiągnięcie pełnego wykształcenia średniego i wyższego.”¹

Nadrzędnym celem naszej placówki jest wszechstronny rozwój dziecka z uszkodzeniem słuchu, w tym rozwój komunikacji językowej i przygotowanie młodego człowieka do dorosłego życia w społeczeństwie. Dzieci z wadami słuchu nie odbierają bodźców dźwiękowych lub odbierają je w sposób zniekształcony, co powoduje, że ich spostrzeżenia często są deformowane lub pozbawione tych cech, które odbieram słuchem. Zadaniem surdopedagogów jest pomoc dziecku z wadą słuchu w postrzeganiu i w rozumieniu świata.

W naszych szkołach panuje przyjazna atmosfera, a 6-8 osobowe klasy umożliwiają nam indywidualizację procesu dydaktycznego. Pracujemy metodą totalnej komunikacji z naciskiem na rozwój mowy i języka polskiego.

W naszej codziennej pracy towarzyszy nam świadomość, że jesteśmy odpowiedzialni za małego człowieka, którego powierzają nam

1 K. Krakowiak, *Szkice o wychowaniu dzieci z uszkodzeniem słuchu*, KUL, Stalowa Wola, 2003, s.75.

rodzice. Z całego serca pragniemy i czynimy wszystko, aby po ukończeniu szkoły nasi uczniowie byli w pełni dojrzałymi, znającymi swoją wartość osobami, które świadomie i właściwie podejmują decyzje.

Naszych wychowanków uczymy szacunku, akceptacji i zaufania. W naszej codziennej pracy towarzyszy nam świadomość, że jesteśmy odpowiedzialni za tego młodego człowieka, którego powierzają nam rodzice i z całego serca, podobnie jak oni pragniemy, aby kończąc szkołę stał się on w pełni dojrzałym, znającym swoją wartość i świadomym podejmowanych wyborów człowiekiem. Uczymy i wychowujemy pamiętając słowa Marii Grzegorzewskiej, „*Każdy człowiek ma prawo do szczęścia i swojego miejsca w społeczeństwie*”²

Posiadamy doskonałą bazę dydaktyczną: 2 pracownie internetowe, salę do ćwiczeń gimnastycznych, salę do gimnastyki korekcyjnej, siłownię, odpowiednio wyposażone świetlice i sale lekcyjne, gabinety logopedyczne, bibliotekę a także pracownię kucharską.

2. Opis działań

Nasi uczniowie uczą się takich samych przedmiotów, jak ich słyszający rówieśnicy. Dodatkowo uczestniczą w zajęciach wspomagających ich wszechstronny rozwój: wychowanie słuchowe, zajęcia surdologopedyczne, integracja sensoryczna, terapia EEG Biofeedback, zajęcia czytelniczo-medialne, język migowy, terapia pedagogiczna, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z różnych przedmiotów, gimnastykę korekcyjną, zajęcia hipoterapii, zajęcia na basenie.

Zajęcia surdologopedyczne – to specjalistyczne zajęcia dla dzieci i młodzieży z wadą słuchu. Ich głównym celem jest budowanie systemu językowego u dzieci niesłyszących i stymulowanie i monitorowanie systemu językowego u dzieci słabosłyszących. W czasie ćwiczeń prowadzimy intensywny trening słuchowy, ćwiczenia usprawniające narządy mowy, ćwiczenia oddechowe artykulacyjne, fonacyjne, prozodyczne, słownikowo-gramatyczne oraz ćwiczenia rozumienia i budowania tekstów.

2 U. Eckert, Gawarecka M., *Wspomnienia o Marii Grzegorzewskiej*, WSPS, Warszawa 1989.

Terapia EEG Biofeedback – to terapia usprawniająca pracę mózgu w zakresie funkcji poznawczych, jak i emocjonalnych. *Nowatorska metoda, jaką jest EEG Biofeedback, daje wiele korzyści: wzrost IQ, poprawę koncentracji uwagi, zwiększenie możliwości poznawczych dziecka, wyhamowanie lub redukcję wielu zaburzeń, poprawę wyników w nauce, zwiększenie zdolności zapamiętywania i koncentracji, rozwój zdolności językowych, sportowych, matematycznych, wyciszenie negatywnych emocji. Pomaga też radzić sobie z sytuacjami trudnymi.*³

Terapia Integracji Sensorycznej – ma na celu poprawę przesyłania informacji w zakresie ośrodkowego układu nerwowego. Metoda ta polega na integracji czynności (zmysłów z właściwą reakcją ruchową). Rehabilitacja, zależnie od potrzeb, obejmuje stymulację poszczególnych zmysłów, np. motoryki dużej, małej, percepcji, koordynacji wzrokowo- ruchowej itp. Głównymi kierunkami w rehabilitacji są procesy hamowania, eliminowania lub ograniczania drogą stymulacji negatywnych bodźców, które występują przy nadwrażliwości układu zmysłów, np. nadpobudliwości ruchowej, trudnościach w koncentracji uwagi oraz dostarczania bardzo silnych, różnorodnych bodźców przy niedostatecznej wrażliwości układu zmysłów np. przy zaburzeniach ruchowych, percepcji i koordynacji.

*Zaburzenia integracji sensorycznej mogą mieć wpływ na uczenie się i zachowanie dziecka.*⁴

Język migowy – zajęcia rozwijające umiejętność komunikacji, wspomagające rozwój mowy oraz narzędzie wspomagające proces nauczania i utrwalania wiedzy. *Połączenie wielu środków komunikacji, które jest wręcz znamienne dla człowieka dorosłego wobec małego dziecka, gwarantuje porozumienie. Duplikacja środków niewerbalnych i werbalnych jest ważnym czynnikiem rozwoju językowego dziecka, co dotyczy zwłaszcza języka mówionego.*⁵

3 Artykuł w czasopiśmie M. Domalska, H. Grudniewska, M. Kołpa, *Biofeedback w logopedii*, „Forum Logopedyczne”, maj/ czerwiec 2015, s. 39

4 Z. Przyrowski, *Integracja Sensoryczna*, EMPIS, Warszawa, 2012, s. 51

5 S. Prillwitz, *Język, komunikacja i zdolności poznawcze niesłyszących*, Wyd. Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa, 1996, s. 80

*Poprzez zastosowanie w procesie dydaktyczno- wychowawczym manualnego uzupełnienia znaków można osiągnąć wartościowe wyniki.*⁶

Terapia pedagogiczna – to grupa różnorodnych specjalistycznych zajęć przeznaczonych dla dzieci i młodzieży z wadą słuchu z wadą słuchu. W ramach tych zajęć usprawniane są funkcje słuchowe ucznia, prowadzony jest trening uwagi słuchowej, stymulowany jest rozwój mowy oraz ćwiczenia ogólnorozwojowe i zajęcia językowe poprawiające umiejętność komunikowania się.

Zajęcia czytelniczo-medialne – głównym celem tych zajęć jest zdobycie, poszerzenie i pogłębienie wiadomości, kształcenie i utrwalenie umiejętności oraz wyrównanie ewentualnych braków w zakresie edukacji czytelniczej i medialnej. Treści i umiejętności nabywane przez uczniów na zajęciach prowadzonych w bibliotece są uniwersalne, niezbędne dla całego procesu dydaktycznego i stanowią punkt odniesienia na zajęciach przedmiotowych.

Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z poszczególnych przedmiotów – prowadzone są w zależności od potrzeb dziecka. Mają na celu wyrównywanie braków, dodatkowe wyjaśnianie, powtarzanie i utrwalanie treści programowych.

Gimnastyka korekcyjna – korygowanie istniejących zaburzeń statyki ciała i doprowadzenie jej, o ile to możliwe do stanu prawidłowego; niedopuszczenie do powstania wad postawy, gdy zaistnieją warunki sprzyjające ich powstawaniu, kształtowanie nawyku prawidłowej postawy.

Zajęcia organizowane w ramach Doradztwa Zawodowego

Uczniowie szkoły zawodowej oraz technikum mają możliwość uczestniczenia w różnych formach zajęć organizowanych przez wychowawców w ramach tzw. doradztwa zawodowego. Są to ciekawe spotkania w placówce oraz prelekcje poza jej terenem np. porady prawne, warsztaty w Urzędzie Pracy w Kielcach. Celem zajęć jest przede wszystkim rozwijanie aktywności zawodowej uczniów.

6 B. Szczepankowski, *Podstawy języka mówionego*, Wyd. Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa, 1994, s. 11

Przykładowe scenariusze zajęć

SCENARIUSZ ZAJĘĆ TERAPII EEG BIOFEEDBACK

Temat zajęć: Ćwiczenia relaksacyjno-odprężające i poprawiające pracę mózgu.

Cele zajęć:

- poprawa pamięci, koncentracji uwagi, szybkości myślenia, kreatywności,
- wzmocnienie motywacji do podejmowania wysiłku umysłowego,
- poprawa samopoczucia, podwyższenie samooceny ucznia, obniżenie poziomu stresu.

Przebieg zajęć:

1. Zapoznanie z tematem oraz celami zajęć.
2. Ćwiczenia relaksacyjno-odprężające przy muzyce.
3. Wyznaczenie punktów w pasie centralnym C3 i C4, podłączenie elektrod na głowie i elektrod usznych. Ustawienie impedancji.
4. Trening BETA/THETA – na półkulę dominującą – trening poprawiający pamięć, myślenie, umiejętność skupiania uwagi.

Uczeń śledzi grę „Rzutki”. Rytm promowany – celność rzutu (im bliżej środka tarczy tym lepiej). Rytm hamowany – szybkość wyrzucania rzutek (im więcej tym lepiej). Beta 2 zawsze hamowany – wielkość tarczy (im większa tarcza tym lepiej). Terapeuta stymuluje fale pożądane, a hamuje fale niepożądane.

5. Trening SMR/THETA – na półkulę niedominującą – trening relaksacyjny, wyciszający, poprawiający jakość i organizację snu, polepszający nastrój i samoocenę.

Uczeń śledzi grę „Akwarium”. Rytm promowany – ilość rybek (powinno być jak najwięcej). Maksymalna ilość to 10, kiedy rybek ubywa nie giną one zupełnie, lecz robią się przezroczyste. Rytm hamowany- bąbelki powietrza (jak najwięcej bąbelków powietrza, bąbelki odrywają się od dna akwarium i biegną do góry).

Beta 2 (zawsze hamowany) – przezroczystość wody (woda jak najbardziej przezroczysta, duży poziom rytmu beta 2 oznacza wodę mętną i ciemną).

6. Analiza wyników pracy mózgu.
7. Zakończenie zajęć

SCENARIUSZ ZAJĘĆ LOGOPEDYCZNYCH

Temat zajęć: Usprawnianie wymowy głoski [r] w zestawieniach – pra, – bra.

Cele zajęć:

- usprawnianie artykulacji głoski [r] w zestawieniach – pra, – bra;
- usprawnianie motoryki narządów artykulacyjnych;
- utrwalanie prawidłowego toru oddechowego;
- wzbogacanie słownictwa z ćwiczoną głoską;
- doskonalenie umiejętności analizy i syntezy sylabowej i głoskowej;
- rozwijanie umiejętności budowania zdań z rozsypanek wyrazowych;
- doskonalenie odbioru dźwięków mowy i pamięci słuchowej.

Metody: pokazu, naśladownictwa, ćwiczeń praktycznych.

Środki dydaktyczne: lustro, ilustracje, etykiety, zestawy do ćwiczeń artykulacyjnych, program komputerowy „Logopedia”.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie. Zapoznanie ucznia z tematem i celami prowadzonych zajęć.
2. Ćwiczenia oddechowe

Nauczyciel prosi dziecko, aby wykonało następujące polecenia: „Wstań, rozstaw nogi szeroko. Nabierz powietrze nosem, a wypuść ustami. Następnie nabierz powietrze nosem, unieś ręce wysoko do góry i wypuść, opuść ręce. Nabierz powietrze nosem i zatrzymaj powietrze, policz w myśli do czterech i wypuść powietrze.

3. Ćwiczenia motoryki narządów mowy, a w szczególności czubka języka
 - żucie języka, ssanie czubka języka, mlaskanie, klaskanie, kłaskanie językiem, masaż języka (wsuwanie języka między zbliżone zęby), przygryzanie czubka języka, zdmuchiwanie papierka z czubka języka), naśladowanie odgłosu motorka;
 - parskanie warg, wysuwanie języka podczas parskania, wsuwanie języka między wargi i energiczne wydychanie powietrza tak, aby język drgał.
 - szybkie wymawianie sylaby la, la, la przy szeroko otwartej buzi;
 - szybkie i krótkie wymawianie głosek o zbliżonym miejscu artykulacji tj. t, d, n, przy półotwartej buzi;
 - szybkie wypowiedzianie logotomów: tda, tdo, tde, tdu, tdy, dda, ddo, dde, ddu, ddy, adda, oddo, edde, uddu, yddy.

4. Ćwiczenia dźwiękonaśladowcze:
 - zatrzymywanie konia prr, prr, prr,
 - trzęsienie się z zimna brr, brr, brr,
 - jadący samochód brum, brum, brum.
5. Ćwiczenia wymowy głoski [r]
 - powtarzanie za logopedą usłyszanych głosek p p p pr pr pr i cząstek wyrazów- pra pro pre pru pry, apra opro epre upru ypry b b b br br br, bra bro bre bru bry, abra, obro, ebre, ubru, ybry
6. Ćwiczenia artykulacji głoski [r]
 - dobieranie etykiet do ilustracji, wypowiedzanie wyrazów:
praca, prawda, prezent, prośba, próba
czupryna, oprawa, paprotka, uprawa, papryka
brama, bramka, broda, brudny, broszka
fabryka, obrazek, zebra, żubry, żebro
 - ćwiczenia wymowy głoski [r] w zestawieniach – pra, – bra na bazie programu „Logopedia”.
7. Ćwiczenia artykulacyjne: „Skojarzeniówka”: Uczeń otrzymuje tablicę z łamigłówką. Logopeda poleca odszukanie par pasujących do siebie puzzli z sylabami i połączenie ich linią, a następnie prosi dziecko o odczytanie wyrazów.
8. Układanie zdań z rozsypanek wyrazowych.
9. Podziękowanie uczniowi za pracę.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ Z INTEGRACJI SENSORYCZNEJ

Temat: Ćwiczenia sensoryczno- motoryczne.

Cele:

- doskonalenie funkcji równoważnych
- poprawa działania systemu proprioceptywnego i przedsionkowego
- różnicowanie stron ciała i przekraczanie linii środkowej ciała
- ćwiczenia percepcji słuchowej

Przebieg zajęć:

1. Ćwiczenia dotykowe:

- szcztokowanie ciała z dociskiem na stawy; „wałkowanie piłką”
- ćwiczenia schematu ciała – piosenka” Głowa, ramiona, kola, pięty”
- ćwiczenia w różnicowaniu stron ciała- dziecko siedzi na piłce „fasoli”, terapeuta mówi:” chwyć prawą ręką piłkę i wrzuc do kosza, chwyć lewą ręką piłkę i wrzuc do kosza”,
- rozkładamy krążki – dziecko staje naprzemiennie, rączki rozłożone na boki.

Stymulacja systemu dotykowego, propriocepcji i stronności ciała, ćwiczenia równoważne.

2. Ćwiczenia z przekraczaniem linii środkowej ciała

- przyklej taśmę prawą ręką do lewej nogi, lewą ręką do prawej nogi
- dziecko siedzi na huśtawce, przypnij spinacz prawą ręką do lewego rękawa
- dziecko kładzie się na wałku na brzuchu, terapeuta rozkłada przed dzieckiem na materacu zwierzątko i mówi: „prawą rączką zabierz słoniu i wrzuc pudełka, lewą rączką zabierz pandę i wrzuc do pudełka.”

3. Ćwiczenia na platformie w leżeniu na brzuchu

- samodzielne wprawianie się w ruch przez odpychanie się rękami od podłoża
- zbieranie plastikowych zwierząt z podłogi i rzuty do kółek

Stymulacja proprioceptywna, system przedsionkowy i percepcji wzrokowej.

4. „Gazetowe strzały”- dziecko siedzi na deskorolce, robi kulki z kartek wyrwanych z gazety, wrzuca te kule do kubła.

Kształtujemy celność rzutu, praksję, stymulację przedsionkową, stymulację dużej i małej motoryki, stymulację czuciową i koordynację wzrokowo- ruchową.

5. Porozrzucane połówki obrazków, dziecko przejeżdża na deskorolce, odpycha się rączkami i dopasowuje obrazki.

System dotykowy, wzrokowy, przedsionkowy, planowanie ruchu.

6. Ćwiczenia słuchowe

- Dziecko stojąc na jednej nodze (pod uniesioną nogę podkładamy języka) ma wystukać usłyszany rytm nie opuszczając nogi.
- Podajemy wyraz, dziecko ma wytupać nogą ilość sylab w wyrazie.

Stymulacja proprioceptywna, przedsionkowa, słuchowa.

7. Rzuty do celu piłkami z równoczesnym bujaniem na huśtawce. Zabieranie piłki lewą ręką z prawej strony i prawą ręką z lewej strony.

System przedsionkowy, wzrokowy, dotykowy, planowanie ruchu, przekraczanie linii środkowej ciała.

8. Podskoki na trampolinie, dajemy dziecku balon trzymany na nitce. Dziecko ma za zadanie odbijać balon głową.

Usprawnianie reakcji równoważnych, stymulacja przedsionkowa, proprioceptywna, fiksacja wzrokowa.

9. Naleśnik „zawijamy dziecko w matę”. Dociskamy matę.

System proprioceptywny i dotykowy.

2.15.3. Praktyki studenckie

1. Udział studentów w realizacji praktyk

Praktyki pedagogiczne realizowane w ramach Projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” odbyły studentki studiów niestacjonarnych, odbywających na WSETiNS (obecnie Staropolska Szkoła Wyższa) studia pierwszego stopnia na kierunku Pedagogika, specjalność Logopedia w semestrze 3, 4, 5 i 6 w w latach 2012/2013, 2013/2014, 2015/2016.

Ogółem 13 studentek Staropolskiej Szkoły Wyższej odbyło praktyki w Zespole Placówek Szkolno-Wychowawczych w Kielcach, w którym mieści się Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Słabosłyszących i Niesłyszących, a w nim Szkoła Podstawowa nr 37.

Każda studentka zrealizowała 80 godz. praktyk.

Studentki realizowały zajęcia praktyczne zgodnie z opracowanym w ramach projektu programem praktyk pedagogicznych składającym się z trzech etapów:

- a) Etap I -15 godz.
- b) Etap II-25 godz.
- c) Etap III- 40 godz.

Podczas praktyk

- Zapoznano studentów z całokształtem funkcjonowania placówki, jej strukturą organizacyjną, bazą lokalową i specyfiką pracy z dzieckiem z wadą słuchu.

- Zapoznano się z historią szkoły, jej dorobkiem, aktualną ofertą edukacyjną oraz jej związkami ze środowiskiem.
- Wspólnie wypracowano plan praktyki oraz sposoby dokumentowania przebiegu praktyki.
- Zapoznano z dokumentacją zewnętrzną i wewnętrzną placówki. Analizowano zewnętrzne i wewnętrzne dokumenty regulujące organizacyjną i programową działalność placówki oraz z przepisami BHP obowiązującymi w placówce.
- Zapoznano z warsztatem pracy logopedy, gabinetem logopedycznym, jego wyposażeniem (urządzeniami, pomocami), organizacją pracy i z prowadzoną przez nauczyciela-logopedę dokumentacją. Przedstawiono głównie założenia pracy logopedy w zakresie profilaktyki, diagnozy, terapii i doradztwa. Zapoznano z możliwościami kompensowania zaburzonych funkcji poprzez ćwiczenia oddechowe, fonacyjne, artykulacyjne, ćwiczenia słuchu fonemetycznego, ćwiczenia przeznaczone dla dzieci dyslektycznych, dysgraficznych, dysortograficznych, ćwiczenia usprawniające analizator wzrokowy i słuchowy.
- Stworzono możliwość pogłębiania praktycznych umiejętności i sprawności w zakresie organizacji metod i form pracy logopedycznej.
- Poszerzano wiedzę na temat metod, form i środków oddziaływań edukacyjno-logopedycznych.
- Przedstawiono metody i formy pracy z dziećmi z wadą słuchu .
- Rozwijano umiejętności w zakresie komunikacji alternatywnej oraz umiejętności diagnostyczno-terapeutyczne na poziomie logopedii szkolnej.
- Rozwijano umiejętności komunikowania się z innymi osobami współpracującym w procesie opiekuńczo-wychowawczym i dydaktycznym.
- Kształtowano umiejętności konstruowania i realizowania samodzielnych projektów zajęć logopedycznych z dzieckiem i projektów pracy zespołowej; doskonalenia własnego warsztatu pracy.
- Zapoznano studentów z rozporządzeniem dotyczącym zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej

w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Zapoznano z formami z zakresu PPP w Szkole Podstawowej Nr 37(IPET).

- Pozyskano informacje na temat funkcjonowania pomocy psychologiczno- pedagogicznej w szkole, zasad współpracy, informacji na temat instytucji środowiskowych z którymi szkoła współpracuje.
- Stworzono możliwość uczestniczenia we wszystkich formach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli.
- Umożliwiono studentom udział w różnych czynnościach pełnionych przez nauczyciela poza prowadzeniem zajęć.

Studentki miały możliwość obserwacji zajęć rewalidacyjnych prowadzonych przez opiekuna praktyk oraz innych nauczycieli i wychowawców SOSW, asystowały opiekunowi w prowadzeniu zajęć oraz samodzielnie prowadziły zajęcia dydaktyczne i specjalistyczne.

Studentki obserwowały zajęcia dydaktyczne, opiekuńczo- wychowawcze oraz specjalistyczne:

- ZAJĘCIA LOGOPEDYCZNE
- ZAJĘCIA JĘZYKA MIGOWEGO
- ZAJĘCIA TERAPII EEG BIOFEEDBACK
- ZAJĘCIA INTEGRACJI SENSORYCZNEJ
- ZAJĘCIA TERAPII PEDAGOGICZNEJ
- ZAJĘCIA OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE W GRUPACH WYCHOWAWCZYCH SOSW

Prowadzone przez studenta obserwacje dotyczyły:

- czynności nauczyciela podczas działań edukacyjnych, opiekuńczo- wychowawczych i terapeutycznych;
- zachowań dzieci, sposobów komunikowania się i rozwiązywania problemów, nawiązywania relacji rówieśniczych.

Studentki poznały narzędzia do diagnozy logopedycznej: *Przesiewowy Test Logopedyczny*, Z. Tarkowski, *Test Słownika Dziecka* Z. Tarkowski, *Test Sprawności Językowej*, Z. Tarkowski, *Kwestionariusz Mówienia i Logofobii*, Z. Tarkowski, *Skala samooceny i oceny jąkania*, J. Góral-Półroła, Z. Tarkowski, *Kwestionariusz do badania kompetencji językowej dzieci 6-8 letnich z uszkodzonym słuchem*, M. Krawiec, *Alfa Skala – jak badać mowę dziecka afatycznego?*, Paluch A., Drewniak-Wołosz E.,

Mikosz L., *Zestaw prób do badania procesów poznawczych u pacjentów z uszkodzeniami mózgu*, W. Łucki oraz programy do diagnozy i terapii logopedycznej: Logopedia, Logo-gry, Logopedyczne zabawy, Dysleksja oraz programy do ćwiczeń logorytmicznych i słuchowych: Mówiące obrazki, Logorytmika, Zwierzaki, Świat dźwięków Otta.

Poznały również programy wspomagające rozwój dziecka: Zabawy słowem, Obrazkowy Słownik Tematyczny, Wspomaganie rozwoju- Zabawy z Tosią, Porusz umysł, Czytam i piszę.

Studentki zapoznały się z programem do badań przesiewowych słuchu, wzroku i mowy oraz uczestniczyły w badaniach przesiewowych słuchu i mowy za pomocą programu komputerowego „Słyszę, Mówię, Widzę” oraz zapoznały się z urządzeniami wzmacniającymi dźwięki: aparatami słuchowymi, systemami FM, implantami ślimakowymi.

Obserwowały badania słuchu przeprowadzone na terenie placówki przez firmę Audiofon- metodą audiometrii tonalnej.

Studentki asystowały nauczycielowi w działaniach edukacyjnych np. podczas czynności organizacyjno-porządkowych w sali/ klasie, gabinecie, kontaktów indywidualnych z dziećmi, organizowaniu pracy w grupach, w planowaniu i przygotowaniu zajęć prowadzonych przez nauczyciela, zastosowaniu w praktyce środków multimedialnych, kontrolowaniu wyników pracy ucznia.

Studentki asystowały w prowadzeniu zajęć specjalistycznych i opiekuńczo-wychowawczych. Asystowały nauczycielowi podczas wyjść, wycieczek i uroczystości szkolnych oraz podczas udzielania instruktażu rodzicom do kontynuowania ćwiczeń logopedycznych w środowisku domowym. Asystowały również wychowawcom podczas zajęć opiekuńczo-wychowawczych w grupach wychowawczych SOSW.

Studentki samodzielnie podejmowały działania edukacyjne i terapeutyczne w obecności opiekuna praktyk w oparciu o przygotowany i uzgodniony wcześniej scenariusz.

Samodzielnie prowadziły zajęcia logopedyczne, rewalidacyjne i opiekuńczo-wychowawcze.

Zajęcia były prowadzone zarówno z grupą dzieci, jak i miały charakter indywidualny. Zajęcia były analizowane i omawiane w życzliwej atmosferze. Wyciągano wnioski i ustalano sposoby doskonal-

nia warsztatu pracy studenta. Okazywano praktykantom życzliwość i wsparcie, przy jednoczesnym stawianiu wymagań i ich egzekwowaniu. Wskazywano studentom, jak stosować na swoich zajęciach technologię informacyjną i komunikacyjną. Pomagano studentom w kształtowaniu umiejętności komunikacyjnych i społecznych, przydatnych w nawiązywaniu prawidłowych relacji z uczniami.

Umożliwiano studentom kontakt z dziećmi, którego celem było stworzenie studium przypadku jednego dziecka.

Wdrażano studentów do współpracy z rodzicami oraz środowiskiem lokalnym.

W ostatnim dniu praktyki dokonano analizy i interpretacji jej przebiegu, postawy studenta, analizy autorefleksji studenta. Przedyskutowano wspólnie ze studentem doświadczeń zdobytych w czasie praktyki, porównano zaplanowane i osiągnięte wyniki, przygotowano opinię o przebiegu praktyki zawodowej studenta WSETiNS oraz udzielano studentom informacji zwrotnych na temat ich praktyk oraz predyspozycji do pracy w zawodzie nauczyciela. Zachęcano studentów do ewaluacji swojej pracy, autorefleksji i oceny własnych umiejętności.

3. Działania towarzyszące, autorskie.

Wskazywano różnorodne metody i techniki nauczania, zwracano uwagę na wykorzystanie autorskich pomysłów i pomocy dydaktycznych, zapoznano z autorskimi programami do terapii logopedycznej.

Zachęcano studentów do twórczej pracy, niestandardowego myślenia, poszerzania własnej wiedzy, tworzenia własnych programów nauczania. Wskazywano studentom, jak rozwijać się zawodowo i jak osiągać sukces zawodowy. Zachęcano studentów do kształtowania u dzieci postawy tolerancji i akceptacji inności, wdrażano praktykantów do przeciwdziałania dyskryminacji w placówkach oświatowych. Zachęcano do indywidualizacji nauczania oraz omawiano formy i sposoby pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz z uczniami niepełnosprawnymi. Zachęcano studentów do podejmowania inicjatywy, do angażowania się w życie szkoły. Wskazywano studentom sposobów radzenia sobie ze stresem i sytuacjami trudnymi w pracy nauczyciela.

4. Analiza przygotowania pomocy dydaktycznych.

Studentki przygotowywały ciekawe pomoce dydaktyczne. Były to pomoce do ćwiczeń oddechowych, fonacyjnych, artykulacyjnych i językowych. Pomoce były przygotowywane w formie etykiet, ilustracji, kart pracy oraz rekwizytów. Różnorodność środków dydaktycznych podnosiła atrakcyjność zajęć i motywację uczniów do aktywnego udziału w zajęciach. Wizualizacja pomocy dydaktycznych, tak istotna w nauczaniu niesłyszących – usprawniła poznawanie rzeczywistości i proces przyswajania wiedzy. W przygotowywaniu pomocy do zajęć edukacyjnych i terapeutycznych studentki wykorzystywały technologie komputerowe i informacyjne.

Wykazały się spójnością w doborze środków dydaktycznych z diagnozą logopedyczną dziecka i etapami pracy terapeutycznej. Pomoce były dostosowane do potrzeb i możliwości ucznia. Zróżnicowany stopień trudności dla uczniów uzdolnionych i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wpływał na efektywność procesu nauczania.

2.15.4. Ogólna charakterystyka projektu. Współpraca uczelni z placówką oświatową poprzez praktyki studyjne

Projekt „Nowe Wychowanie” we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej

Projekt realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia Poddziałanie 3.3.2. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli.

Celem ogólnym projektu było wypracowanie i wdrożenie nowego systemu praktyk pedagogicznych mającego na celu zwiększenie efektywności przygotowania praktycznego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Projekt realizowany jest przez placówki Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach i Myślenicach w Partnerstwie z Gminą Miedziana Góra oraz Gminą i Miastem Dobczyce, w okresie od 1 czerwca 2012 roku do 30 września 2015 roku.

Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych w Kielcach, w którym mieści się Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Słabosłyszących i Niesłyszących współpracował z Wyższą Szkołą Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach (obecnie Wyższą Szkołą Staropolską) poprzez umożliwienie studentom odbycia praktyk w ramach projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”.

Opiekę nad studentami sprawowała mgr Agata Karyś. Opieka nad praktykantami odbywała się zgodnie z opracowanym w ramach projektu programem praktyk pedagogicznych.

Pełniąc rolę opiekuna praktyk monitorowałam rezultaty osiągnięte przez studentów podczas odbywania praktyk, w tym prac nad kompletowaniem teczki metodycznej. Analizowałam, interpretowałam i dokonywałam ewaluacji odbytych praktyk. Sporządzałam opinie o przebiegu praktyki zawodowej studenta.

W ramach odbywania praktyk kształciłam kompetencje praktyczne studentów w zakresie działań pedagogicznych – w tym terapeutycznych, konfrontowałam posiadaną przez nich wiedzę pedagogiczną, logopedyczną z praktyką. Rozwijałam aktywność i zaradność studentów, ich profesjonalizm oraz kreatywność w sytuacjach nowych, trudnych.

Współpraca z uczelnią układała się bardzo dobrze. Ja jako opiekun praktyk starałam się prawidłowo wywiązywać z powierzonych mi zadań.

Agata Karyś

Literatura

- Artykuł w czasopiśmie M. Domańska, H. Grudniewska, M. Kołpa, *Biofeedback w logopedii*, Forum logopedyczne, maj/ czerwiec 2015 nr 7, s. 39.
- Eckert U., Gawarecka M., *Wspomnienia o Marii Grzegorzewskiej*, WSPS, Warszawa, 1989.
- Chęć M., *Kwestionariusz Cooperów Oceny Jąkania*, Lublin, 1993.
- Galkowski T., Jastrzębowska G. /red/: *Logopedia. Pytania i odpowiedzi*, Wydawnictwo UO, Opole, 2003.

- Góral-Półrola J., Tarkowski Z.: *Skala samooceny i oceny jękania*, Wydawnictwo WSETiNS w Kielcach i Wydawnictwo Fundacji ORATOR, Lublin – Kielce, 2012.
- Kaczmarek L., *Nasze dziecko uczy się mowy*, Wydawnictwo Lubelskie, Lublin, 1982.
- Krakowiak K., *Szkice o wychowaniu dzieci z uszkodzeniem słuchu*, KUL, Stalowa Wola, 2003, s.75.
- Krawiec M., *Próby do badania kompetencji językowej dzieci 6-8 letnich z uszkodzeniami słuchu*, Radom, 2003.
- Łucki Wł., *Zestaw prób do badania procesów poznawczych u pacjentów z uszkodzeniami mózgu*, Wyd. Pracownia Testów Psychologicznych-Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Warszawa, 1995.
- Paluch A., Drewniak-Wołosz E., Mikosza L., *Alfa Skala – Jak badać mowę dziecka afatycznego?*, Wyd. IV, Kraków 2012.
- Parol U., *Dziecko z niedokształceniem mowy*, Warszawa, 1989.
- Perier O., *Dziecko z uszkodzonym narządem słuchu*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa, 1992.
- Prillwitz S., *Język, komunikacja i zdolności poznawcze niesłyszących*, Wyd. Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa, 1994, s. 11.
- Program przesiewowych badań słuchu, wzroku i mowy: „Słyszę, Mówię, Widzę”*.
- Przyrowski Z., *Integracja Sensoryczna*, Empis, Warszawa, 2012, s. 51.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej dotyczące zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach*, z dn. 30 kwietnia, 2013.
- Tarkowski Z., *Przesiewowy Test Logopedyczny*, Wyd. Fundacji „Orator”, Lublin, 2002.
- Tarkowski Z., *Test Sprawności Językowej Dziecka*, Wyd. Fundacji „Orator”, Lublin, 2003
- Tarkowski Z., *Test Słownika Dziecka*, Wyd. Fundacji „Orator”, Lublin, 2003.

2.16. Szkoła Podstawowa w Porzeczcu

Małgorzata Ciosek
Marzena Staniec

2.16.1. Prezentacja placówki

Szkoła Podstawowa w Porzeczcu mieści się na terenie gminy Miedziana Góra. Została założona jeszcze w czasach carskich. Do 1930 r. mieściła się w wynajętych izbach a następnie dzięki zaangażowaniu mieszkańców powstał drewniany budynek szkolny. Służył on do lat 50-tych. Następnie powstał murowany obiekt który z własnej inicjatywy wybudowali mieszkańcy wsi. Istniejący dziś nowoczesny budynek szkolny powstał w latach 90-tych. Szkoła mieści się w jednopiętrowym budynku wolnostojącym. Szkoła posiada nowoczesną salę gimnastyczną z boiskiem ze sztuczną nawierzchnią oraz plac zabaw dla dzieci młodszych. We wrześniu 2011 roku na terenie szkoły, dzięki inicjatywie Rady Sołeckiej została otwarta przestrzeń rekreacyjna, w skład której wchodzi boisko do piłki nożnej oraz siłownia zewnętrzna. W pogodne dni dzieci spędzają duże przerwy na świeżym powietrzu, dysponujemy bowiem dużym, ogrodzonym terenem. Każda klasa ma swoją salę lekcyjną. Mamy też trzy oddzielne sale multimedialne wyposażone w tablice interaktywne. W szkole istnieją dwie nowoczesne pracownie informatyczne, skomputeryzowana jest również biblioteka szkolna. Uczniowie objęci są opieką pedagogiczną, psychologiczną i pielęgniarską. W szkole zapewnia się dzieciom możliwość korzystania z obiadów. Uczestniczymy też w programie „Pij mleko” oraz „Owoce i warzywa w szkole” W szkole panuje bardzo miła atmosfera. Bardzo duży nacisk kładziemy na pracę wychowawczą. Ogromne znaczenie ma dla nas bezpie-

czeństwo naszych uczniów, dlatego cały budynek szkolny oraz boiska objęte są monitoringiem.

Szkoła buduje system zapewnienia jakości poprzez realizację działań planowych w postaci: programu wychowawczego, programu profilaktyki oraz planu nadzoru pedagogicznego. Prowadzone są na bieżąco zajęcia warsztatowe we wszystkich klasach przez pedagoga z Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej w Piekoszowie.

Wszyscy zatrudnieni nauczyciele posiadają kwalifikacje zgodne z nauczaniem przedmiotem. Większość kadry pedagogicznej ukończyła studia podyplomowe i posiada dodatkowe kwalifikacje.

Plan nadzoru pedagogicznego obejmuje hospitacje kontrolno-oceniającą oraz diagnozującą w wybranych klasach. W klasach trzecich oraz piątych przeprowadzany jest test kompetencji, a w klasach szóstych próbny sprawdzian opracowany przez OKE w Łodzi. Wynik sprawdzianu po klasie szóstej dokonywana jest ewaluacja ze szczególnym wskazaniem standardów, które wymagają poprawy w kolejnym roku szkolnym. Rezultaty uzyskiwane przez uczniów w ciągu ostatnich trzech lat wykazują tendencję wzrostową zarówno w 2012 (wynik sprawdzianu 23,31) i 2013 (wynik sprawdzianu 26,23) oraz 2014 (wynik sprawdzianu 30,31) średnia ocen uzyskana przez szóstoklasistów była większa od średniej powiatu, województwa świętokrzyskiego i kraju.

Kadra pedagogiczna podjęła działania adekwatne do potrzeb uczniów. Prócz obowiązkowych zajęć dydaktycznych prowadzone są koła zainteresowań, społeczne zajęcia wyrównawcze oraz zajęcia sportowe. Uczniowie ze specyficznymi trudnościami dydaktycznymi – wychowawczymi systematycznie kierowani są na badania do PPP w Piekoszowie. Wspecjalizowani nauczyciele naszej szkoły prowadzą z nimi dodatkowe zajęcia, a wymagania dostosowywane są do możliwości uczniów.

W naszej szkole przestrzegane są zasady WSO zapisane w statucie oraz procedury dotyczące informowania uczniów oraz rodziców o przewidywanych ocenach z zajęć dydaktycznych i zachowania. Zmierzając do wizji szkoły, czyli do kształcenia człowieka umiejącego odnaleźć się we współczesnym świecie prowadzimy zajęcia metodami poszukującymi i aktywizującymi. Organizujemy wewnątrzszkolne

konkursy, (Konkurs Piosenki Angielskiej, Konkurs Kolęd i Pastorałek, Mistrza ortografii, Mistrz Matematyki) w których szanse ma uczestniczyć każdy uczeń. Najlepsi biorą udział w konkursach międzyszkolnych (Konkurs Poezji i Prozy, Konkurs Wiedzy Pożarniczej, konkursy przedmiotowe, List do Ziemi, Wiedzy o Unii Europejskiej, Konkursy organizowane przez bibliotekę gminną np. „Postać z bajki”, Konkurs Biblijny, w akcjach Góra Grosza) i zajmują w nich czołowe miejsca.

Mamy także sukcesy sportowe. Specjalnością naszej szkoły jest tenis stołowy. Tenisiści stołowi ze Szkoły Podstawowej w Porzeczcu zajęli I miejsce w finale wojewódzkim IX Memoriału Andrzeja Gruby 2015. W czasie ferii, odbywa się corocznie Turniej Tenisa Stołowego „O Błękitną Wstęgę Bobrzy”, w którym nasi uczniowie zdobywają czołowe miejsca. Uczniowie Szkoły Podstawowej w Porzeczcu zdobyli mistrzostwo powiatu kieleckiego w Drużynowym Tenisie Stołowym Chłopców. Rokrocznie biorą udział w finałach Czwartków Lekkoatletycznych w Kielcach.

Uczniowie współdecydują o wielu sprawach dotyczących życia szkoły. Chętnie organizują imprezy szkolne. Pod kierunkiem nauczycieli angażują się w życie kulturalne wsi i gminy.

Placówka współpracuje z CARITAS. Wolontariusze ze Szkolnego Koła Caritas w Porzeczcu każdego roku włączają się w zbiórki żywności, które przez pięć weekendów odbywają się w sklepach w całej diecezji. Organizacją zbiórki zajmuje się Kielecki Bank Żywności i Caritas Diecezji Kieleckiej. Zebrana żywność trafia do potrzebujących rodzin oraz instytucji zajmujących się pomocą. Na prośbę proboszcza parafii w Chełmcach włączają się także w akcje Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom, która polega na rozprowadzaniu świec Caritas przed świętami Bożego Narodzenia. Zbiórki prowadzona ze sprzedażą świec odbywają się w szkole przy okazji jasełek oraz przed kościołem. Szkolne Koło Caritas przy SP w Porzeczcu włącza się w akcję Kolędniczy Misyjni. Szkole Koło Caritas włączyło się w organizowaną przez Caritas Kielecką akcję „KLUCZOWA POMOC”. Szkoła współpracuje z Bankiem Spółdzielczym. Uczniowie naszej szkoły już kolejny rok biorą udział w ogólnopolskim konkursie pod hasłem „Dziś oszczędzam w SKO, a jutro w Banku Spółdzielczym” poprzez oszczędzanie na książkach SKO.

Nasza szkoła uczestniczyła i nadal uczestniczy w wielu programach unijnych. Dla uczniów z klas młodszych były to „Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy” i „Umiem pływać”, a dla uczniów klas starszych „Kolumbowie – odkrywcy świata”.

Spółeczność szkolna potrafi cieszyć się wspólnymi sukcesami i pozytywnie mobilizować się do ciągłego podnoszenia jakości pracy szkoły.

2.16.2. Praktyki studenckie

We wrześniu 2013 r. nasza szkoła przystąpiła do projektu zorganizowanego przez Staropolską Szkołę Wyższą w Kielcach „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”.

Działania edukacyjne opracowane zostały w ramach projektu i miały na celu przygotowanie nas – opiekunów do sprawowania opieki nad studentami logopedii ze Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach.

Początkowo na szczeblu gminnym wzięliśmy udział w spotkaniu informacyjnym. Zapoznano nas z zagadnieniami, założeniami projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”. Dzięki środkom pozyskanym z UE wzięliśmy udział w cyklu seminariów. Wykładowcy uczelni omawiali idee, cele i działania projektu. Mogliśmy posłuchać specjalistów do spraw realizacji programów praktyk pedagogicznych z Kielc. Na zajęciach wspólnie zastanawialiśmy się nad tym, co powinno się znaleźć w programie i teczce studenta. Spotkania na uczelni pozwoliły nam wymieniać się doświadczeniami i przemyśleniami z i opiekunami praktyk z innych placówek. Mogliśmy otwarcie podyskutować z autorami programu praktyk prowadzonych przez moderatorów. W zajęciach warsztatowych twórczo pracowaliśmy, współtworzyliśmy program praktyk wykorzystując aktywne metody pracy (dzięki swojej aktywności, poprzez aktualne doświadczenia i przeżycia osobiste).

Spotkaliśmy się ze studentkami, aby wspólnie zaplanować harmonogram praktyk możliwy do zrealizowania ze studentami studiów za-

ocznych. Na bieżąco starałyśmy się rozwiązywać problemy jakie pojawiły się podczas realizowanych przez studentów praktyk. Dokonywać ewaluacji kolejnych etapów pracy.

W ramach przygotowania praktyk logopedycznych w naszej szkole została otwarta pracownia logopedyczna. Jest ona wyposażona w nowoczesne programy komputerowe do ćwiczeń prawidłowej wymowy. Szkoła zakupiła też interaktywny program ćwiczeń „Mimowa”, „Wczesnoszkolne wspomaganie rozwoju”. W pracowni znajduje się też wiele gier logopedycznych.

Wiele pomocy do ćwiczeń przygotowały studentki, pomoce te wykorzystywały podczas pracy z uczniami naszej szkoły.

Organizacja praktyki

Pierwszym etapem praktyki było zaznajomienie studentów z funkcjonowaniem placówki oświatowej, jej stroną organizacyjno-administracyjną oraz całokształtem zagadnień związanych procesem wychowawczym, dydaktycznym, opiekuńczym i terapeutycznym w przypadku dzieci mających zaburzenia mowy, czytania i pisanie.

Praktyka miała charakter asystencki, w której brali udział: student, dyrektor placówki, logopeda będący opiekunem praktyk oraz opiekun dydaktyczny praktyk działający z ramienia uczelni, który organizuje metodycznie praktykę. Początkowo studenci obserwowali prowadzone przez opiekunów zajęcia w klasie i zajęcia indywidualne z uczniami. Wraz z opiekunem praktyk przygotowywali scenariusze zajęć, korzystając między innymi z zeszytów ćwiczeń pani dr. Jolanty Półroli-Góral „Logopedia. Będę mówić poprawnie”. Prowadzili pod okiem opiekuna zajęcia w grupie dzieci. W ramach przedmiotu praktyk studenci obserwowali przeprowadzanie diagnozy uczniów z różnymi zaburzeniami mowy oraz terapię, co przygotowuje ich bezpośrednio do pracy w zawodzie logopedy. Wywiad do diagnozy wzięty był z podręcznika Grażyny Jastrzębowskiej „Podstawy teorii i diagnozy logopedycznej”. Studenci mogli obserwować terapię w specjalnie przygotowanej i wyposażonej w tym celu pracowni logopedycznej. Do prowadzenia zajęć studenci sami często przygotowywali pomoce dydaktyczne. Podczas zajęć samodzielnie prowadzonych starali się nawiązać dobry kontakt z uczniami. Pod koniec praktyki pod okiem opiekuna przeprowadzali

diagnozę logopedyczną wybranych uczniów i próbowali korzystając z wiedzy teoretycznej uzyskanej na uczelni oraz wskazówek opiekuna prowadzić terapię.

Refleksje po realizacji

Jako opiekunki praktyk studenckich starałyśmy się:

- pomagać w funkcjonowaniu studentowi w przestrzeni szkoły, wprowadzać w grono pedagogiczne, pomagać w kontakcie z innymi pracownikami szkoły, innymi nauczycielami,
- w miarę możliwości wprowadzać praktykanta w różne wymiary życia szkoły (dyżury na przerwach, zajęcia pozalekcyjne, imprezy i uroczystości szkolne, udział w konferencjach metodycznych, kontakt z rodzicami uczniów, ze Samorządem Szkolnym),
- kierować obserwacją sytuacji wychowawczych i dydaktycznych (zajęć prowadzonych przez nauczyciela i innych studentów), pomagać w dokumentowaniu analizy zaobserwowanych zjawisk, udzielać studentom nieodzownej pomocy merytorycznej w zakresie przygotowania scenariuszy zajęć, opracowania pomocy, prowadzenia zajęć, omawiać ze studentami wszystkie realizowane zajęcia, szczególnie prowadzone przez studenta, dając informację zwrotną o poprawności merytorycznej i metodycznej,
- dokonywać oceny realizowanych zadań.

Po realizacji praktyki nasi studenci:

- potrafią dokonywać obserwacji sytuacji i zdarzeń pedagogicznych;
- potrafią wykorzystać wiedzę teoretyczną z zakresu pedagogiki oraz logopedii do analizowania i interpretowania określonego rodzaju sytuacji i zdarzeń pedagogicznych oraz motywów i wzorów zachowań uczestników tych sytuacji i zdarzeń;
- potrafią posługiwać się wiedzą teoretyczną z zakresu pedagogiki, logopedii w celu diagnozowania, analizowania i prognozowania sytuacji pedagogicznych oraz dobierania strategii realizowania działań praktycznych ;
- potrafią samodzielnie rozwijać swoje umiejętności związane z działalnością logopedyczną i pedagogiczną korzystając z różnych źródeł i nowoczesnych technologii;

- posiadają umiejętności rozpoznawania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- posiadają rozwinięte kompetencje komunikacyjne, potrafią porozumiewać się z osobami pochodzącymi w różnych środowisk, będącymi w różnej kondycji emocjonalnej,
- potrafią ocenić przydatność typowych metod, procedur do realizacji zadań dydaktycznych i opiekuńczych związanych z odpowiednimi etapami edukacyjnymi;
- potrafią dobierać i wykorzystać dostępne materiały, środki i metody pracy w celu projektowania i efektywnego realizowania działań pedagogicznych (dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych) oraz wykorzystywać nowoczesne technologie do pracy dydaktycznej.

Jakie korzyści przyniosły studentom praktyki?

Studenci podczas odbywania praktyki stykają się z rzeczywistymi warunkami pracy pedagoga i logopedy. Nie tylko poznają nowe informacje, ale uczą się również, jak poznaną wiedzę mogą stosować w codziennej pracy. Wypracowują umiejętności, nawyki i zachowania, które umożliwiają lepsze wykonywanie obowiązków. Emocjonalne zaangażowanie wywierało wpływ na kształtowanie pożądaných postaw i odpowiednie nastawienie do przyszłej pracy. Podczas bezpośrednich kontaktów z uczniami rozwinęła umiejętność komunikacji. Nastąpiło przezwyciężanie barier i trudności. Potrafią kontrolować własne zachowanie w różnych sytuacjach. Napotykanе sytuacje zmuszają do samokształcenia.

2.16.4. Charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką oświatową poprzez praktyki studenckie.

Realizowany projekt współpracy uczelni z naszą placówką był bardzo profesjonalnie przygotowany pod względem merytorycznym i metodycznym. Podczas prowadzonych przez fachowców i mentorów seminariów zostały jasno określone zasady odbywania praktyk. Organizowane zajęcia odbywały się w formie wykładów i warsztatów

na których dzieliliśmy się własnymi doświadczeniami na temat praktyk studenckich. Wszystkie spotkania odbywały się w miłej atmosferze. Udział w projekcie naszej szkoły przyczynił się do zauważenia jej wśród innych placówek oświatowych. Studenci podczas odbywania praktyki stykali się z rzeczywistymi warunkami pracy pedagoga i logopedy. Nie tylko poznali nowe informacje, ale uczyli się również, jak poznaną wiedzę mogą stosować w codziennej pracy. Wypracowują umiejętności, nawyki i zachowania, które umożliwiają lepsze wykonywanie obowiązków. Emocjonalne zaangażowanie wywierało wpływ na kształtowanie pożądanych postaw i odpowiednie nastawienie do przyszłej pracy. Podczas bezpośrednich kontaktów z uczniami rozwijała się umiejętność komunikacji. Nastąpiło przewyciężanie barier i trudności. Studenci nauczyli się jak kontrolować własne zachowanie w różnych sytuacjach. Zostali uświadomieni w tym, że napotykanne sytuacje zmuszają do samokształcenia.

Udział w projekcie umożliwił nam nauczycielom świeżo spojrzeć na przedmiot prowadzonych praktyk. Dzięki projektowi nasza pracownia logopedyczna wzbogaciła się o nowe pomoce, które posłużą nam też po zakończeniu projektu. Pozwolił nam się spełnić zawodo-wo a także zrealizować nasze marzenia. Mamy nadzieje że współpraca z Uczelnią będzie nadal kontynuowana i pojawia się nowe projekty, w których będziemy mogły wziąć udział.

Literatura.

- Biedziński K., Góral-Półrola J., Zakrzewska S., *Program praktyk pedagogicznych na specjalności logopedia.*
- Grochowalska M. Sajdera J., *Instruktaż w zakresie przygotowania studenta do pracy w przedszkolu i szkole podstawowej.*
- Jastrzębowska G., *Podstawy teorii i diagnozy logopedycznej.*
- Kosik E., Żelazny R., *W miedzianogórskiej gminie.*
- Półrola-Góral J., *Logopedia. „Będę mówić poprawnie”.*

2.17. Szkoła Podstawowa nr 5 im. Konfederacji Tatrzańskiej w Nowym Targu

Maria Kursa

Konsultacja: Bożena Bielska

2.17.1. Prezentacja placówki

Co tam w 5 piszczy?

Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Konfederacji Tatrzańskiej w Nowym Targu jest jedną z pięciu powszechnych szkół podstawowych w tym mieście. Mieści się przy ulicy Władysława Orkana 17, w centrum miasta.

Placówka rozpoczęła swoją działalność 1 września 1961 roku, kierownikiem został Jan Czech. Uroczyste nadanie imienia szkole odbyło się 10 maja 1970 roku. Wśród zaproszonych gości była m.in. Jadwiga Apostoł, współzałożycielka Konfederacji Tatrzańskiej, organizacji ruchu oporu, działającej w czasie II wojny światowej na Podhalu.

Zbudowana od podstaw placówka stworzyła swoim uczniom jak najlepsze warunki do nauki. Funkcjonowała w niej pracownia modelarstwa lotniczego wspierana przez Ligę Obrony Kraju, odbywały się zajęcia plastyczne, swoje przedstawienia i koncerty prezentowali uczniowie z koła teatralnego i szkolnego chóru. Utworzono klub sportowy z różnymi dyscyplinami, powstała drużyna harcerska im. Konfederacji Tatrzańskiej. Działała szkolna spółdzielnia „Małgosia” oraz świetlica.

O rozwój szkoły i kultywowanie patriotycznych tradycji troszczyli się kolejni dyrektorzy: Adolf Szpytma, Barbara Zbińska oraz obecny dyrektor – Krzysztof Kuranda.

„Piątka” zdobyła zaufanie lokalnej społeczności i tak w szczytowym okresie uczyło się w niej blisko 1700 uczniów.

Obecnie w szkole kształci się 672 uczniów w 29 oddziałach, natomiast 75% kadry stanowią nauczyciele dyplomowani. Placówka ma do zaoferowania w pełni wyposażone sale lekcyjne, pracownię komputerową, biologiczną, artystyczną, dwie sale gimnastyczne, dwie biblioteki (dla klas młodszych i starszych), świetlicę i stołówkę szkolną, salę telewizyjną, konferencyjną, taneczną, siłownię, salę do ćwiczeń korekcyjnych. Do dyspozycji uczniów pozostaje boisko do piłki nożnej, bieżnia lekkoatletyczna oraz plac zabaw.

Szkoła cieszy się dużą popularnością w środowisku, osiąga wysokie wyniki w testach szóstoklasistów. Posiada wiele certyfikatów, m.in.: Szkoła z Klasą, Bezpieczna szkoła – Bezpieczny uczeń, Szkoła w ruchu. Realizowane są różne projekty i programy lokalne, ogólnopolskie i unijne m.in.: Radosna szkoła, Już pływam, Umieć pływać, Pierwsze kroki na łyżwach. Podczas zajęć w ramach projektu Jeżdżę z głową instruktorzy uczą poprawnej jazdy na nartach zjazdowych i biegowych.

Mocną stroną działalności szkoły są przedsięwzięcia ekologiczne tj. Czysta Małopolska, Sprzątanie świata oraz współpraca z Gorczańskim Parkiem Narodowym i Nadleśnictwem. Ich celem jest zwiększenie świadomości ekologicznej dzieci oraz upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie gospodarowania odpadami.

Ważne miejsce w „Piątce” zajmuje wychowanie prozdrowotne i prospołeczne, które wspiera realizacja programów Trzymaj formę, Etyka nie tylko dla smyka, Nie pal przy mnie proszę, Znajdź właściwe rozwiązanie, Zachowaj trzeźwy umysł. Znaczącym przedsięwzięciem jest Trzeci Elementarz czyli Program Siedmiu Kroków. Są to działania profilaktyczne skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. Ich celem jest wypracowanie u młodych ludzi umiejętności podejmowania właściwych decyzji oraz radzenia sobie w sytuacjach trudnych bez sięgania po używkę.

Ważnym elementem jest wychowanie przez sport. Do znaczących osiągnięć należy zakwalifikowanie się uczniów do finałów mistrzostw Polski w różnych dyscyplinach tj. tenis stołowy, lekkoatletyka dziewcząt, koszykówka. W 2013 roku szkoła sklasyfikowana została na 5 miejscu w województwie w rankingu usportowionych szkół. Sukcesy

sportowe rodzą się w trakcie inicjatyw m.in. takich jak Mały Mistrz, których ideą jest propagowanie aktywności ruchowej wśród najmłodszych. Od szeregu lat organizowane są rajdy rowerowe: Rajd Konfederacji Tatrzańskiej i Rajd Papieski oraz imprezy sportowe np. Święto Zimy.

Potrzeba kształtowania u uczniów nawyków zdrowego odżywiania zaowocowała akcjami Owoce w szkole i Pij mleko, będziesz wielki.

Nasza szkoła znana jest w środowisku z działalności opiekuńczo-wychowawczej i charytatywnej, której przykładem są inicjatywy tj. Pola Nadziei, Dzieciom Afryki, Dajmy radość w chorobie, Góra grosza. Cykliczne akcje Lato w mieście i Zima w mieście cieszą się dużym zainteresowaniem.

Znaczące są działania na polu kulturalnym, akcja Znani i nieznani czytają dzieciom bajki, w ramach której ponad stu lektorów, a wśród nich, ludzie nauki, sportu, mediów i oświaty, czytają książki najmłodszym. W szkole funkcjonuje grupa teatralna i gazetka szkolna. Dzieci odnoszą sukcesy w konkursach rejonowych, wojewódzkich i ogólnopolskich. Placówka jest organizatorem międzyszkolnego Konkursu wiedzy o Nowym Targu.

Od ponad 10 lat realizowany jest Rządowy program na rzecz społeczności romskiej. Efekty pracy z dziećmi romskimi dostrzeżone zostały na szczeblu centralnym.

Miarą sukcesu pracy szkoły jest przeprowadzona przez Kuratorium Oświaty ewaluacja zewnętrzna, w wyniku której, przyznano najwyższe oceny : A+A+B.

O dobrej pozycji szkoły świadczy także postawa rodziców dzieci spoza obwodu, którzy chcą aby ich pociechy kształciły się właśnie w „Piątce”.

2.17.2. Działania edukacyjne

Zadanie tekstowe mogą być ciekawe

W klasach młodszych ważne miejsce w edukacji matematycznej zajmuje umiejętność rozwiązywania zadań tekstowych, ponieważ są one jednym ze sposobów nauczania i uczenia się matematyki. Poja-

wiają się już w klasie pierwszej i wprowadza się je równolegle z zapoznawaniem dzieci z działaniami arytmetycznymi tj. dodawanie i odejmowanie.

Rozwiązywanie zadań tekstowych spełnia wiele ważnych funkcji:

- ułatwia kształtowanie i wprowadzanie podstawowych pojęć matematycznych;
- aktywizuje myślenie,
- rozwija spostrzegawczość,
- kształtuje postawę badawczą i twórczą,
- przygotowuje do rozwiązywania problemów praktycznych,
- wiąże matematykę z codziennym życiem,
- uczy analizy i rozumienia tekstów matematycznych,
- utrwala umiejętność wykonywania obliczeń,
- skłania do logicznego myślenia i wykonywania wielu operacji myślowych.

Wszystkie te umiejętności tworzą podstawę do dalszego kształcenia matematycznego.

Według Zofii Cydzik „Zadanie tekstowe jest to zagadnienie życiowe zawierające dane liczbowe powiązane takimi zależnościami, których wykrycie prowadzi do znalezienia odpowiedzi na główne pytanie”¹.

Jadwiga Hanisz ² praktyczny sposób przybliży strukturę zadania tekstowego i etapy jego rozwiązania.

W strukturze zadania tekstowego wyróżniamy:

- sytuację życiową – o czym jest to zadanie,
 - wielkości znane – co wiemy, co jest dane w zadaniu,
 - wielkości poszukiwane – czego nie wiemy, o co pytamy,
 - związki i zależności między danymi wielkościami i niewiadomą,
- Rozwiązywanie zadania wymaga następujących czynności:
- zapoznanie się z treścią zadania, prowadzące do zrozumienia zawartego w nim problemu matematycznego,
 - ustalenie wielkości danych,

1 Cydzik Z., *Kierowanie rozwiązywaniem zadań tekstowych*, „Życie Szkoły”, 1959, nr 9, s. 40.

2 Hanisz J., *Matematyka w kształceniu zintegrowanym. Przewodnik metodyczny*, WSiP, Warszawa, 2002.

- ustalenie wielkości niewiadomej
- odkrycie związków i zależności między wielkościami danymi i niewiadomymi;
- zapis formuły matematycznej
- porównanie zapisanej formuły z tekstem zadania
- obliczenie wyniku
- sprawdzenie rozwiązania
- udzielenie odpowiedzi na pytanie.

Każde zadanie może być rozwiązane wieloma sposobami. Ciekawym narzędziem podającym treści matematyczne w atrakcyjny sposób i motywującym uczniów do wysiłku intelektualnego w nauczaniu zintegrowanym są bajki matematyczne. Zadania tekstowe łatwo można wpleść w bajkowe opowiadania, które rozwijają logiczne myślenie, spostrzegawczość oraz zdolność skupienia uwagi. Bajki matematyczne są doskonałym przykładem nauki przez zabawę, budują też pozytywne emocje dzieci.

Przykładowe scenariusze bajek matematycznych w nauczaniu zintegrowanym³.

Klasa I

CALINECZKA

Cel główny: utrwalenie dodawania i odejmowania w zakresie 10.

Cele szczegółowe:

- znajomość treści baśni,
- umiejętność dodawania i odejmowania w zakresie 10,
- stosowanie znaków matematycznych: =, +, -,
- umiejętność logicznego myślenia.

Kolejność zadań:

1. Uporządkuj kolejno liczby od 1 do 10, otrzymasz wtedy hasło, które będzie tytułem bajki.

3 Wolny B., *Matematyka dla nauczycieli. Metody nauczania matematyki w klasach I-III. Jak polubić matematykę-pozwólmy dzieciom myśleć*, <https://www.kul.pl/files>

2. Była sobie raz kobieta, która bardzo chciała mieć dziecko. Za radą wróżki zasadziła 10 ziaren jęczmienia. Tylko jedno wydało wspaniały kwiat.

Ile ziaren jęczmienia nie wydało kwiatów?

$$10 - 1 = 9$$

3. Kwiat rozchylił płatki i wtedy ukazała się prześliczna, mała dziewczynka, nazwano ją Calineczką. Spała ona w skorupce orzecha, za materac służyły jej 3 płatki fiołka, za kołderkę 4 płatki róży.

Ile płatków miała Calineczka ?

$$3 + 4 = 7$$

4. Pewnej nocy nad głową dziewczynki świeciło 10 gwiazd. Rankiem najpierw zgasły 3 gwiazdy, później jeszcze 2.

Ile gwiazd świeciło rankiem na niebie?

$$10 - 3 - 2 = 7 - 2 = 5$$

5. Wtedy to stara ropucha zakradła się do jej pokoju, porwała kołyskę z orzecha i pobiegła na moczary mijając 2 biedronki, 5 koników polnych i 3 komary.

Ile zwierzątek minęła ropucha?

$$2 + 5 + 3 = 7 + 3 = 10$$

6. Calineczka zmęczona podróżą usnęła. Obudziła się na samym środku strumienia, gdzie pilnowały jej dwie okropne ropuchy. 3 czerwone rybki, 4 zielone, 2 żółte, 1 pomarańczowa postanowiły jej pomóc i przegryzły łodygę, na której siedziała.

Ile rybek pomogło Calineczce?

$$3 + 4 + 2 + 1 = 7 + 3 = 10$$

7. Nagle nadleciały 2 motyle, przywiązały się do pasa Calineczki i ciągnęły liść razem z nią. Każdy z nich miał 4 skrzydełka.

Ile skrzydełek razem miały dwa motyle?

$$4 + 4 = 8$$

8. Ale oto dostrzegł Calineczkę chrabąszcz przelatujący nad strumieniem. Dziewczynka bardzo mu się spodobała. Pochwycił ją i zaniósł na drzewo. Na drzewie wisiało 10 liści. Wiatr strącił najpierw 5 liści, a potem jeszcze 3 liście.

Ile liści zostało na drzewie?

$$10 - 5 - 3 = 5 - 3 = 2$$

9. Gdy zobaczyły ją inne chrabąszcze, zaczęły z niej drwić. Słyszac to chrabąszcz rozgniewał się i przepędził Calineczkę. Całe lato dziewczynka spędziła w lesie. Mieszkała pod liściem, ale gdy przyszła zima, liść usechł, Calineczka postanowiła opuścić las. Idąc, znalazła 3 orzechy laskowe i 5 orzechów włoskich.

Ile orzechów znalazła dziewczynka?

$$3 + 5 = 8$$

10. Idąc przez pole zobaczyła chatkę. Mieszkała w niej polna myszka, która zaprosiła dziewczynkę do siebie. Na stole, w chatce leżało 10 ciastek. Calineczka była tak głodna, że zjadła najpierw 5 ciastek, a później jeszcze 2 ciastka.

Ile ciastek zostało na stole?

$$10 - 5 - 2 = 5 - 2 = 3$$

11. Calineczka zadomowiła się u myszy. Pewnego ranka do chatki przyszedł z wizytą sąsiad Pan – Kret, który zaprosił dziewczynkę do swojego podziemnego domu. Tam też poprosił ją o rękę. W dniu ślubu Calineczka po raz ostatni wyszła podziwiać słońce. Była bardzo nieszczęśliwa. Nagle usłyszała głos jaskółki, która powiedziała, że zabierze ją do ciepłych krajów. Dziewczynka wdrapała się na grzbiet ptaszka i razem pofrunęły. Lecąc minęły 4 szpaki, 2 wróble, 3 bociany i 1 wilgę.

Ile ptaków minęły w locie?

$$4 + 2 + 3 + 1 = 6 + 4 = 10$$

12. Kiedy doleciały do ciepłych krajów, jaskółka poprosiła Calineczkę, aby wybrała sobie kwiat, w którym chciałyby zamieszkać. Dziewczynka wskazała na białą lilię. W środku kwiatu był mały człowieczek, który miał na głowie koronę z 10 kamieniami: niebieskimi i czerwonymi, 5 kamieni było czerwonych.

Ile kamieni było niebieskich?

$$10 - 5 = 5$$

13. Olśniony urodą Calineczki, książę włożył jej koronę na głowę i poprosił o rękę. Zachwycona dziewczynka zgodziła się zostać jego żoną. Przyjaciele księcia, w dniu ślubu, ofiarowali im 10 prezentów, wśród nich było: 5 małych, 4 średnie i kilka dużych.

Ile było dużych prezentów?

$$10 - 5 - 4 = 5 - 4 = 1$$

Calineczka najbardziej była zadowolona z jednego prezentu, były to przezroczyste skrzydła. Natychmiast przymocowała je do swoich ramion. Mogła odtąd latać. Była szczęśliwa.

14. Pokoloruj skrzydła Calineczki według swojego pomysłu.

Klasa II

KOPCIUSZEK

Cel główny: doskonalenie dodawania i odejmowania w zakresie 100.

Cele szczegółowe:

- znajomość treści bajki,
- stosowanie kolejności wykonywania działań,
- dokonywanie obliczeń zegarowych,
- dokonywanie porównywania różnicowego,
- umiejętność logicznego myślenia,
- dodawanie i odejmowanie w zakresie 100, z przekroczeniem progu dziesiątkowego.

Kolejność zadań:

1. Uporządkuj liczby od najmniejszej do największej, a dowiesz się jaką bajkę przedstawię.

2. Dawno temu żyli sobie szczęśliwi małżonkowie. Mieli córkę, którą bardzo kochali. Niestety pewnej jesieni matka zmarła. Szczęśliwy dom z dnia na dzień zmienił się w siedlisko smutku. W niedługim czasie ojciec dziewczynki ożenił się z wdową, która miała dwie córki. Były one bardzo bogate, często zmieniały przepiękne suknie. Starsza córka miała 25 sukienek, a młodsza o 5 sukienek więcej.

Ile sukienek miały siostry?

$$25 + (25 + 5) = 25 + 30 = 55$$

3. Macocha nienawdziła swojej przybranej córki, w niedługim czasie jej własny ojciec zaczął nazywać ją Kopciuszkiem. Dziewczyna najczęściej przebywała w kuchni, gdzie sprzątała i zmywała naczynia. Pewnego dnia zmyła 34 talerze małe i o 12 mniej talerzy dużych.

Ile talerzy zmył Kopciuszek?

$$34 - (34 - 12) = 34 - 22 = 12$$

4. Pewnego dnia rozeszła się po okolicy wieść, że młody książę zamierza urządzić wielki bal. Córki macochy nie odchodziły od lustra, przymierzały suknie oraz pantofelki. Starsza przymierzyła 16 par butów, młodsza zaś 18 par butów.

Ile par butów przymierzyły obie siostry?

I sposób $16 + 18 = (16 + 4) + 14 = 20 + 14 = 34$

II sposób $16 + 18 = (10 + 10) + (6 + 8) = 20 + 14 = 34$

5. Wieczorem córki macochy pojechały na bal, a Kopciuszek pozostał w domu. Macocha rozkazała dziewczynce, aby w ciągu nocy przebrała proso od maku. Kopciuszek bardzo się zmartwił. Nagle w izbie pojaśniało, obok stołu przy którym pracowała dziewczynka pojawiła się wróżka z czarodziejską różdżką, która była pokryta 27 kryształkami białymi i 16 kryształkami zielonymi.

Ile kryształków było na różdżce?

I sposób $27 + 16 = (27 + 3) + 13 = 30 + 13 = 43$

II sposób $27 + 16 = (20 + 20) + (7 + 6) = 40 + 13 = 43$

6. Wróżka dotknęła różdżką miski i w mgnieniu oka proso zostało oddzielone od maku, Kopciuszka zamieniła w piękną pannę, dynię w karetkę, a myszki w stangretów. Kiedy Kopciuszek pojawił się na sali balowej, wszyscy osłupieli z wrażenia. Młody książę urzeczony urodą dziewczyny, poprosił ją do tańca. Tańczyli ze sobą przez cały czas. Orkiestra zagrała 16 menuetów i o 7 mniej walców.

Ile utworów zagrała orkiestra?

$$16 + (16 - 7) = 16 + 9 = 24$$

7. Czas mijał nieubłaganie. Kopciuszek co chwilę spoglądał na zegar, gdyż miał wrócić do domu przed północą. Czary działały bowiem tylko do 24.00. Była godzina 23.45.

Ile minut brakowało do godziny 24.00?

Brakowało minut.

8. Kopciuszek czym prędzej wybiegł z pałacu i pojechał do domu. Macocha wraz z córkami wróciły do domu w złych nastrojach. Jakież było ich zdumienie, gdy zobaczyły lśniąca czystością izbę i oddzielony mak od prosa. Następnego wieczora macocha i przyrodnie siostry znów wybrały się na bal. Kopciuszek został sam w domu, miał oddzielić 57 ziaren grochu od 49 ziaren fasoli.

Ile było wszystkich ziaren?

$$51 + 49 = (50 + 40) + (1 + 9) = 90 + 10 = 100$$

9. Na szczęście zjawiła się dobra wróżka, która dotknięciem różdżki odzieliła groch od fasoli, a Kopciuszka wysłała na bal. Tym razem dziewczyna zauroczona spotkaniem z księciem zapomniała o czarach. Zegar zaczął wybijać północ. Kopciuszek wybiegł z pałacu, gubiąc kryształowy pantofelek. Nazajutrz w całej okolicy rozeszła się wiadomość, że księżę poszukuje właścicielki zgubionego pantofelka. Młodzieniec przybył do domu Kopciuszka. Przyrodnie siostry przymierzały pantofelek, który miał 26 cm długości, nie pasował do ich stóp, bo ich pantofelki miały długość 32 cm.

O ile centymetrów był krótszy kryształowy pantofelek?

$$32 \text{ cm} - 26 \text{ cm} = 32 \text{ cm} - 20 \text{ cm} - 6 \text{ cm} = 12 \text{ cm} - 6 \text{ cm} = 6 \text{ cm}$$

10. Księżę miał już wychodzić, gdy ojciec zawołał Kopciuszka, który także przymierzył bucik. Pantofelek pasował jak ulał. Macocha i siostry zamarły z wrażenia. Księżę pojął Kopciuszka za żonę i wyprawił huczne wesele. Na stole weselnym pojawił się tort w kształcie pantofelka, na którym paliło się 100 świec, po chwili państwo młodzi zdmuchnęli 54 świece.

Ile świec paliło się nadal?

$$100 - 54 = 100 - 50 - 4 = 50 - 4 = 46$$

Wszyscy żyli długo i szczęśliwie, oprócz macochy i jej córek, które ciągle zazdrościły Kopciuszkowi jego szczęścia.⁴

2.17.3. Praktyki studenckie

W ramach współpracy Szkoły Podstawowej nr 5 w Nowym Targu ze Staropolską Szkołą Wyższą w Kielcach odbywały się praktyki pedagogiczne realizujące założenia projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej”. Przebiegały one zgodnie z ustalonymi harmonogramami oraz założeniami programu praktyk i były integralną częścią kształcenia. W trakcie ich realizacji studenci mieli możliwość:

- sprawdzenia w praktyce własnej wiedzy,

4 Źródło: Wolny B., *Metody nauczania matematyki w klasach I-III. Materiały dla nauczycieli*, <https://www.kul.pl/files>

- doskonalenia umiejętności dydaktycznych i wychowawczych w naturalnych warunkach szkoły,
- zdobywania własnych doświadczeń w różnych sytuacjach edukacyjnych,
- poznania dokumentacji regulującej pracę szkoły,
- kształtowania własnej, twórczej postawy jako przyszłego nauczyciela,
- zdobywania doświadczeń podczas obserwowania oraz samodzielnego prowadzenia lekcji,
- nabywania umiejętności w zakresie planowania i kontrolowania procesów dydaktycznych,
- dokonywania ewaluacji własnych działań.

Wachlarz działań podejmowanych przez studentów podczas praktyk był olbrzymi. Poznanie placówki praktykanci rozpoczynali od rozmowy z Dyrektorem szkoły, który nakreślał organizację pracy, jej charakter i specyfikę. Z opiekunem ustalali plan praktyk i zakres obowiązków. Zapoznawali się z pracownikami szkoły oraz z jej pomieszczeniami, urządzeniami i wyposażeniem. Nie obyło się oczywiście bez szkolenia BHP. Następnie studenci analizowali dokumenty obrazujące funkcjonowanie placówki oraz wybrane akty prawne normujące jej pracę. Opiekun prezentował także dokumentację pracy nauczyciela i podręczniki, na których pracowały dzieci.

Ważnym momentem praktyk było zapoznanie się z zespołem klasowym, nawiązywanie pierwszych kontaktów z uczniami, rozmowy, swobodne obcowanie z dziećmi, obserwowanie ich działalności w czasie lekcji, przerw, czy zajęć pozalekcyjnych. Uczniowie zawsze okazali studentom zainteresowanie, chętnie przebywali w ich towarzystwie, co niewątpliwie miało wpływ na dobrą atmosferę w klasie i samopoczucie praktykantów.

Podczas trwania całej praktyki, studenci mieli możliwość, ukierunkowanej przez opiekuna, obserwacji działań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych nauczyciela. Działania te były omawiane przez opiekuna, a praktykanci sporządzali z nich notatki w arkuszu obserwacyjnym. Oprócz zajęć zintegrowanych uczestniczyli w lekcjach z wychowania fizycznego, informatyki, zajęciach wyrównawczych, logopedycznych, korekcyjno-kompensacyjnych, świetlicowych.

W czasie praktyk cenny jest bezpośredni kontakt z dziećmi, dlatego bierna obserwacja była ograniczana na rzecz włączania studentów do wykonywania praktycznych zadań związanych najpierw z asystowaniem nauczycielowi, a później z samodzielnym podejmowaniem działań edukacyjnych w obecności opiekuna praktyk, który uczestniczył w planowaniu zajęć i omawiał je wspólnie z praktykantami.

Podczas towarzyszenia nauczycielowi w trakcie wykonywania zajęć administracyjnych i organizacyjnych studenci brali udział m.in. w akademiach okolicznościowych, ślubowaniu uczniów z klas 1, spotkaniach z zaproszonymi do szkoły gośćmi, wycieczkach, zebraniach z rodzicami, konferencjach szkoleniowych, zabawach szkolnych, wigilii klasowej, organizowaniu pomocy dla uczniów słabszych. Pomagali w wykonywaniu pomocy dydaktycznych, przygotowaniu do zajęć, asystowali podczas pełnienia dyżurów, oceniania prac uczniów, podejmowali samodzielne próby oceniania zadań.

W ostatnim dniu praktyki opiekun wspólnie ze studentem omawiał jej przebieg, analizował zdobyte doświadczenia i osiągnięte wyniki.

Ważnym efektem odbytych praktyk było to, że studenci uczyli się myślenia pedagogicznego, zauważali związek między własnym oddziaływaniem na dzieci i ich zachowaniem oraz uświadamiali sobie konieczność indywidualnego podejścia do uczniów.

Zaakcentować należy także sposób udokumentowania odbytej praktyki w postaci Teczki metodycznej studenta, w której zostały zawarte cenne wskazówki do pracy przyszłego nauczyciela.

2.17.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką oświatową

Nauczyciel na miarę nowego wychowania

Przemiany, zachodzące w ciągu ostatnich lat w wielu dziedzinach naszego życia, mają również wpływ na zmiany programowe w kształceniu nauczycieli, którzy powinni być przygotowani do funkcjonowania w nowej, zmieniającej się rzeczywistości. Na świecie odczuwa się postęp naukowo – techniczny, coraz bardziej ceni się wykształcenie i przysposobienie do życia, a tym zajmują się nauczyciele, dlatego ich edukację należy traktować jako jeden z najważniejszych elementów rozwoju społecznego.

Potrzeby wprowadzenia innowacji w zakresie kształcenia nauczycieli zostały dostrzeżone na szczeblu centralnym. Minister Edukacji Narodowej Krystyna Szumilas zwraca uwagę, że studenci uczelni pedagogicznych od najwcześniejszych etapów studiów muszą mieć bezpośredni kontakt z uczniem w szkole – powinni obserwować lekcje i sami je prowadzić⁵. Wiedza teoretyczna powinna być budowana na praktycznych doświadczeniach.

W pracy nauczycielskiej niezmienny pozostaje fakt, że jej celem i wartością jest dziecko i jego dobro, dlatego oprócz działań dydaktycznych pedagoga, ważne są jego umiejętności opiekuńcze i wychowawcze.

Program praktyk pedagogicznych realizowany przez Staropolską Szkołę Wyższą w Kielcach w ramach projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” zawiera działania, które stopniowo przygotowują studentów do świadomego i profesjonalnego wykonywania zawodu nauczyciela na miarę nowego wychowania. Uczelnia stawia na wykształcenie pedagogów ukierunkowanych na potrzeby uczniów, potrafiących krytycznie podejść do procesu nauczania, kreatywnych w działaniu i znających swoją wartość.

BIBLIOGRAFIA

- Cackowska M., *Rozwiązywanie zadań tekstowych w klasach I-III. Poradnik metodyczny*, WSiP, Warszawa, 1993.
- Cydzik Z., *Nauczanie matematyki w klasie pierwszej i drugiej*, WSiP, Warszawa, 1990.
- Hanisz J., *Matematyka w kształceniu zintegrowanym*, WSiP, Warszawa, 2002.
- Klim-Klimaszewska A., Wojciechowska M., Kopik A., *Program praktyk pedagogicznych. Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną*, Kielce, 2012.
- Kuranda B., Jagła M., Słowik G., *Galeria jubileuszowa. Skany zdjęć z Kroniki Szkolnej z lat 1961 – 2003*.

5 Szumilas K., *Bardziej praktyczne kształcenie nauczycieli-rp.pl*, 17.08.2012 [www.rp.pl>Wiadomości>Kraj>Edukacja](http://www.rp.pl/Wiadomości/Kraj/Edukacja)

Waloszek D., *Program praktyk pedagogicznych. Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim*, Kielce 2012.

Wolny B., *Metody nauczania matematyki w klasach I-III. Jak polubić matematykę- pozwólmy dzieciom myśleć. Materiały dla nauczycieli*, <https://www.kul.pl/files>

Szumilas K., *Bardziej praktyczne kształcenie nauczycieli-rp.pl*, 17.08.2012, www.rp.pl>Wiadomości>Kraj>Edukacja.

2.18. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5 im. Bohaterów Westerplatte w Kielcach

Małgorzata Osterczy

2.18.1. Prezentacja placówki

Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 5 im. Bohaterów Westerplatte jest szkołą publiczną. W jego skład wchodzi: Szkoła Podstawowa Nr 12 im. Bohaterów Westerplatte oraz Gimnazjum Nr 5 im. Bohaterów Westerplatte. Siedziba placówki mieści się przy ulicy Wspólnej 17 w Kielcach.

Budynek szkoły jest trzypiętrowy, ogrodzony. Wejście do szkoły wyposażone jest w podjazd dla osób niepełnosprawnych. Obok budynku znajduje się parking dla samochodów i stanowiska dla rowerów, duże boisko trawiaste, boisko Orlik oraz klomby z kwiatami, krzewy i drzewa. Teren wokół placówki jest zadbane i przyjaźnie wpływa na atmosferę panującą wśród społeczności szkolnej.

Dogodna lokalizacja w centrum miasta, bliskość instytucji kulturalno-oświatowych, dworców PKP i PKS, parku, skwerów sprzyja organizacji dodatkowych zajęć edukacyjnych poza murami szkoły.

2.18.2. Działania edukacyjne

1. We wszystkich działaniach kierujemy się wyznawanymi wartościami oraz poszanowaniem praw i godności człowieka, zgodnie z Konwencją o Prawach Dziecka oraz Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Wychowujemy uczniów w duchu uniwersalnych wartości moralnych, tolerancji, humanistycznych wartości, patriotyzmu, solidarności, demokracji, wolności i sprawiedliwości społecznej. Kultuwujemy tradycje oraz ceremoniał szkolny, a wszystkie działania pedagogiczne i opiekuńczo-wychowawcze orientujemy na dobro podopiecznych (tworząc warunki intelektualnego, emocjonalnego, społecznego, estetycznego i fizycznego rozwoju uczniów), a także ich dalszy los. Przygotowujemy młodzież do świadomego i racjonalnego funkcjonowania w świecie ludzi dorosłych oraz do pełnienia ważnych ról społecznych.

Ściśle współdziałamy z rodzicami (którzy są najlepszymi sojusznikami nauczycieli, zwłaszcza wychowawców) oraz innymi partnerami zewnętrznymi wspierającymi szkołę w jej rozwoju. Ustawicznie diagnozujemy potrzeby i oczekiwania środowiska lokalnego.

2. Absolwent Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 5 w Kielcach to obywatel Europy XXI wieku, który:

- a) w swoim postępowaniu dąży do prawd,
- b) jest świadomy życiowej użyteczności zdobytej wiedzy i umiejętności przedmiotowych,
- c) posługuje się sprawnie dwoma językami obcymi,
- d) wykorzystuje najnowsze techniki multimedialne,
- e) wie, gdzie szukać pomocy w rozwiązywaniu złożonych problemów,
- f) jest otwarty na europejskie i światowe wartości kultury.

Absolwent Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 5 w Kielcach to młody obywatel, który zna historię, kulturę oraz tradycje swojego regionu i narodu.

Absolwent Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 5 w Kielcach to człowiek:

- a) umiejący rzetelnie pracować indywidualnie i w zespole,
- b) twórczo myślący,
- c) umiejący skutecznie się porozumiewać,
- d) umiejący stale się uczyć i doskonalić,
- e) umiejący planować swoją pracę i ją organizować.

Absolwent Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 5 w Kielcach to człowiek tolerancyjny, dbający o bezpieczeństwo własne i innych,

aktywny, ciekawy świata, uczciwy i prawy, przestrzegający prawa, kulturalny, obowiązkowy, samodzielny, promujący zdrowy styl życia, altruista.

Absolwent Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 5 w Kielcach to człowiek wolny, zdolny do dokonywania właściwych wyborów, życzliwie nastawiony do świata i ludzi.

3. Głównym celem i zadaniem Szkoły jest dbałość o wszechstronny rozwój młodzieży.

W szczególności Szkoła:

Umożliwia zdobycie wiedzy ogólnej, zgodnie z aktualnym stanem nauki, na wysokim poziomie merytorycznym określonym w dokumentacji programowej Szkoły.

Zapewnia uczniom bogaty, autorski program wychowawczy i stwarza środowisko wychowawcze sprzyjające rozwojowi własnych zainteresowań.

Z należytą troską dba o rozwój umysłowy, moralno-emocjonalny i fizyczny uczniów, między innymi poprzez:

- organizowanie różnorodnych imprez kulturalnych, artystycznych, bogatej działalności turystyczno- krajoznawczej,
- stawianie wysokich wymagań dotyczących kultury bycia,
- przekazywanie wiedzy i kształcenie umiejętności funkcjonowania w rodzinie i środowisku, państwie, narodzie i społeczeństwie,
- zapewnianie poszanowania uczniom, ich godności osobistej, wolności światopoglądowej i wyznaniowej,
- umożliwianie podtrzymania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej.

Umożliwia absolwentom dokonanie świadomego wyboru dalszego kierunku kształcenia.

Kształci w duchu tolerancji, humanizmu i patriotyzmu, przekazuje wiedzę o społeczeństwie, problemach społecznych, ekonomicznych kraju, świata, kulturze i środowisku naturalnym.

Kształtuje i rozwija wśród uczniów cechy osobowości: przedsiębiorczość, kreatywność, samodzielność, a także umiejętności samokształcenia i doskonalenia się, skutecznego komunikowania się oraz nawiązywania kontaktów interpersonalnych.

Dostosowuje treści kształcenia do wymagań rynku pracy oraz standardów i wymagań egzaminacyjnych.

Upowszechnia wiedzę ekologiczną wśród uczniów oraz kształtuje właściwe postawy wobec problemów ochrony środowiska.

Umożliwia rozwijanie szczególnych zainteresowań uczniów w zakresie wybranych przedmiotów nauczania.

Tworzy warunki umożliwiające nauczanie uczniom niepełnosprawnym oraz ze specyficznymi trudnościami w nauce.

Umożliwia uczniom podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, w szczególności naukę języka polskiego oraz własnej historii i kultury.

Zapewnia pomoc w nauce uczniom słabszym, o specjalnych potrzebach edukacyjnych zgodnie z przepisami prawa oświatowego.

Wspiera rodziców będących w trudnej sytuacji materialnej.

Szkoła szczególną opieką otacza uczniów zdolnych.

Umożliwia uczniom wybitnie zdolnym realizację indywidualnego programu lub toku nauki zgodnie z odrębnymi przepisami.

Organizuje zajęcia wspierające przygotowanie uczniów do konkursów.

Organizuje wewnętrzne konkursy wiedzy dla uczniów Szkoły.

Stosuje motywacyjny system nagradzania uczniów osiągających wybitne sukcesy.

Organizuje zajęcia dodatkowe na podstawie opinii bądź diagnozy zgodnie z przepisami.

Szkoła kładzie bardzo duży nacisk na współpracę ze środowiskiem, systematycznie diagnozuje oczekiwania wobec Szkoły, stwarza mechanizmy zapewniające możliwość realizacji tych oczekiwań.

4. Opisy

Praca wychowawczo-dydaktyczna i opiekuńcza w Szkole prowadzona jest w oparciu o obowiązującą podstawę programową kształcenia ogólnego, zgodnie z przyjętymi programami nauczania dla poszczególnych edukacji przedmiotowych.

Program nauczania stanowi opis sposobu realizacji zadań ustalonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego.

Program nauczania zawiera:

- a) szczegółowe cele edukacyjne,
- b) tematykę materiału edukacyjnego,
- c) wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu.

Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej może wybrać program nauczania lub:

- a) opracować program samodzielnie lub we współpracy z innymi nauczycielami,
- b) zaproponować program opracowany przez innego autora (autorów),
- c) zaproponować program opracowany przez innego autora wraz z dokonanymi zmianami.

Dopuszczone do użytku w szkole programy nauczania stanowią szkolny zestaw programów.

W Szkole funkcjonuje świetlica szkolna i stołówka, której działalność określają: Regulamin świetlicy szkolnej i Regulamin stołówki szkolnej.

Każdy nauczyciel czynnie uczestniczy w podejmowanych przez Szkołę działaniach wychowawczych, opiekuńczych. Dyrektor Szkoły powierza każdy oddział szczególnej opiece jednego lub dwojga nauczycieli, zwanych wychowawcą klasy.

Szkoła sprawuje opiekę pedagogiczną i zdrowotną nad uczniami w formach:

- a) realizowanych przez wychowawcę klasy, określonych w zadaniach wychowawcy klasy.
- b) określonych w obowiązkach nauczycieli, m.in. poprzez pomoc w rozwijaniu uzdolnień i zainteresowań, w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych oraz indywidualizację procesu kształcenia.
- c) przewidzianych w zakresie obowiązków Dyrektora Szkoły.
- d) zawartych w szkolnym Programie Profilaktyki i Programie Wychowawczym.

Szkoła zapewnia uczniom pełne bezpieczeństwo podczas trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych na terenie jej podległym oraz podczas zajęć organizowanych poza Szkołą poprzez:

- a) realizację przez nauczycieli zadań nauczycieli zapisanych w Statucie.

- b) opracowanie tygodniowego rozkładu zajęć dydaktycznych, który uwzględnia:
 - równomierne rozłożenie zajęć w poszczególnych dniach,
 - różnorodność zajęć w każdym dniu,
 - nie łączenie w kilkugodzinne jednostki zajęć z tego samego przedmiotu, z wyjątkiem przedmiotów, których program nauczania tego wymaga.
- c) pełnienie dyżurów przez nauczycieli. Zasady organizacyjno – porządkowe, harmonogram pełnienia dyżurów ustanawia wicedyrektor. Dyżury nauczycieli rozpoczynają się o godz.7.20, a kończą po ostatniej przerwie lekcyjnej.
- d) odpowiednie oświetlenie, wentylację i ogrzewanie pomieszczeń szkolnych.
- e) oznakowanie ciągów komunikacyjnych zgodnie z przepisami. Wyposażenie schodów w balustrady z poręczami zabezpieczającymi przed ewentualnym zsuwaniem się po nich.
- f) odpowiednie oznakowanie i zabezpieczenie przed swobodnym dostępem do miejsca pracy oraz pomieszczeń, do których jest wzbroniony dostęp osób nieuprawnionych.
- g) prowadzenie zajęć z wychowania komunikacyjnego – współdziałanie z organizacjami zajmującymi się ruchem drogowym. Zabezpieczenie szlaków komunikacyjnych wychodzących poza teren szkoły w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię.
- h) uświadamianie uczniom zagrożeń (agresja, przemoc, uzależnienia) oraz konieczności dbania o własne zdrowie.
- i) ogrodzenie terenu placówki i zabezpieczenie otworów kanalizacyjnych, studzienek i innych zagłębień.
- k) zapewnienie bezpiecznych warunków prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego poprzez mocowanie na stałe bramek i koszy do gry oraz innych urządzeń, których przemieszczanie się może stanowić zagrożenie dla zdrowia ćwiczących.
- l) dostosowanie sprzętu szkolnego do wymagań ergonomii.
- ł) zapewnienie odpowiedniej liczby opiekunów nad uczniami uczestniczącymi w imprezach i wycieczkach poza terenem Szkoły.
- m) w miarę możliwości szkoły pozostawienie wyposażenia dydaktycznego ucznia.

Szkoła sprawuje indywidualną opiekę wychowawczą, pedagogiczną, psychologiczną i materialną:

Nad uczniami rozpoczynającymi naukę w Szkole poprzez:

- a) rozmowy wychowawcy z uczniami i rodzicami na początku roku szkolnego w celu rozpoznania cech osobowościowych ucznia, stanu jego zdrowia, warunków rodzinnych i materialnych,
- b) pomoc w adaptacji ucznia w nowym środowisku organizowaną przez pedagoga szkolnego,
- c) udzielanie niezbędnej – doraźnej pomocy przez pielęgniarkę szkolną, wychowawcę lub przedstawiciela dyrekcji,
- d) respektowanie zaleceń lekarza specjalisty oraz orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Nad uczniami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej z powodu warunków rodzinnych i losowych poprzez:

- a) udzielanie pomocy materialnej w formach określonych w odrębnych przepisach,
- b) występowanie o pomoc dla uczniów do Rady Rodziców i sponsorów, a dla wybitnie uzdolnionych uczniów również do Ministra Edukacji Narodowej.

Szkoła prowadzi szeroką działalność z zakresu profilaktyki.

Realizuje przyjęty w Szkole Program Profilaktyki. Rozpoznaje i analizuje indywidualne potrzeby i problemy uczniów. Współpracuje z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

W Szkole organizuje się pomoc pedagogiczno-psychologiczna, polegającą na:

- a) diagnozowaniu środowiska ucznia,
- b) rozpoznawaniu trudności w opanowaniu wiadomości i umiejętności,
- c) rozpoznawaniu potencjalnych możliwości ucznia,
- d) wspieraniu uczniów zdolnych,
- e) analizie opinii, orzeczeń MZPPP,
- f) wspieraniu nauczycieli, rodziców w działaniach wyrównujących szanse edukacyjne.

Pomoc pedagogiczna jest organizowana w formie:

- a) systematycznych działań mających na celu rozpoznawanie zainteresowań, indywidualnych potrzeb edukacyjnych, możliwości psychofizycznych uczniów oraz sposobów ich zaspokajania,
- b) zindywidualizowanej pracy z uczniem na zajęciach obowiązkowych i dodatkowych,
- c) zajęć dydaktyczno-wyrównawczych,
- d) zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych i logopedycznych,
- e) zajęć socjoterapeutycznych,
- f) porad, konsultacji indywidualnych i grupowych,
- g) działań na rzecz zorganizowania pomocy materialnej uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.

Indywidualizacja pracy polega na:

- a) dostosowania tempa pracy do możliwości percepcyjnych ucznia,
- b) dostosowaniu wymagań do poziomu intelektualnego ucznia,
- c) dostosowania metod, środków do możliwości ucznia,
- d) różnicowaniu stopnia trudności zadań w zakresie treści i ilości.

Pomoc pedagogiczno-psychologiczna organizuje się za zasadach określonych prawem oświatowym.

2.18.3. Praktyki studenckie

W ramach Projektu „Nowe wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej” zostały zorganizowane i zrealizowane w Szkole Podstawowej Nr 12 praktyki pedagogiczne. Odbywały się w roku szkolnym 2013/2014 oraz 2014/2015. Objęły trzech studentów III EWiP z terapią pedagogiczną, czterech studentów II EWiP z terapią pedagogiczną oraz dwóch studentów II EWiP z językiem angielskim. W wymiarze po 80 godzin dla każdego studenta. Nadzór i opiekę nad praktykami sprawowała p. Małgorzata Osterczy – dyplomowany nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej.

Celem praktyk pedagogicznych zgodnie z Rozporządzeniem MENiS z dnia 7 września 2004r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli było:

- poznanie organizacji pracy szkoły podstawowej,

- nabycie umiejętności planowania, prowadzenia i dokumentowania zajęć,
- nabycie umiejętności prowadzenia obserwacji zajęć i jej dokumentowania,
- nabycie umiejętności analizy pracy nauczyciela i uczniów podczas wspólnego omawiania praktyk przez opiekunów i studentów,
- nabycie umiejętności analizowania własnej pracy i jej efektów oraz pracy uczniów.

Czas trwania praktyki był podzielony na 5 modułów:

Moduł 1. Zapoznanie ze specyfiką placówki.

Ustalenie planu praktyki, omówienie wzajemnych oczekiwań oraz zakresu odpowiedzialności za realizowane zadania. Zapoznanie praktykanta z zasadami funkcjonowania poszczególnych elementów pracy placówki, zasadami działania powołanych organów, podstawowymi procedurami i regulacjami prawnymi. Pokazanie zaplecza szkoły i zapoznanie z dokumentacją pedagogiczną. Przedstawienie studenta grupie uczniów, z którymi będzie przebywał podczas praktyki.

Moduł 2. Obserwowanie działań edukacyjnych opiekuna praktyki.

Prowadzanie przez studenta obserwacji: czynności nauczyciela wykonywanych podczas zajęć edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych grupie/klasie, zachowań dzieci (wybieranych strategii uczenia się, sposobów komunikowania się, rozwiązywania problemów). Opisywanie obserwacji przez praktykanta w protokole hospitacji działań edukacyjnych opiekuna praktyki. Codzienne omawianie zajęć, podkreślanie wykorzystania wiedzy teoretycznej w praktycznych rozwiązaniach..

Moduł 3. Asystowanie opiekunowi w działaniach edukacyjnych.

Stopniowe powierzanie studentowi zadań do wykonania: podczas czynności organizacyjno-porządkowych w klasie, kontaktów indywidualnych z dziećmi, organizowania pracy w grupach, kontrolowania wyników pracy dzieci, planowania i podejmowania działań na rzecz uczniów ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi.

Moduł 4. Samodzielne podejmowanie działań edukacyjnych w obecności opiekuna praktyk.

Opracowywanie scenariuszy zajęć, uwzględniających propozycje opiekuna i własne pomysły studenta. Przygotowywanie środków dy-

daktycznych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na uwzględnienie zaspakajania potrzeb dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Omawianie wspólnie ze studentem podjętych działań.

Moduł 5. Analiza i interpretacja praktyki.

Dokonanie ewaluacji przebiegu praktyki. Ocena stopnia realizacji celów praktyki. Omówienie doświadczeń zdobytych w czasie praktyki.

Scenariusze zajęć korekcyjno-kompensacyjnych

Temat: „Do przodu, do tyłu – zabawy kształtujące orientację w przestrzeni.

Wiek ucznia: 7-letnie

Cele ogólne: Kształcenie orientacji w przestrzeni.

Cele szczegółowe:

- rozwijanie pamięci,
- doskonalenie koordynacji wzrokowo-ruchowej,
- ośmielanie i wzmacnianie dziecka,
- pokazywanie wymienionych części ciała,
- naśladowanie ruchów terapeuty,
- napinanie i rozluźnianie wskazanych części ciała,
- równoczesne ruchy dwóch części ciała usytuowanych po tej samej stronie,
- nazywanie kierunku położenia przedmiotów,
- nabywanie umiejętności występowania na forum grupy.

Metody pracy:

Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej i Ewy Zielińskiej „Dziecięca matematyka”

– zabawy integracyjne i relaksacyjne, objaśnienia, zadania do wykonania, ćwiczenia.

Formy pracy: indywidualna i grupowa

Przebieg zajęć

Zabawa integracyjna „Jestem Małgosia, ja lubię tańczyć” – dzieci stoją w kręgu i po kolei przedstawiają się śpiewając, a jednocześnie pokazują swoje ulubione zajęcie. Pozostałe dzieci powtarzają za kolegą np. To jest Małgosia, ona lubi tańczyć

Pięknie mówię – ćwiczenia artykulacyjne – dzieci powtarzają za nauczycielem, wykonują ćwiczenia języka (podnoszenie języka, zwijanie w rulon, dotykanie językiem do nosa). Powtarzają słowa wiersza „Okulary”:

Kółko, kółko i kreseczka.
 Tu laseczka, tam laseczka.
 Widzi młody, widzi stary,
 że nam wyszły okulary.

„Córka i zięć” - zabawa orientacyjno-porządkowa. Śpiewamy piosenkę na melodię gamy C-dur wykonując odpowiednie gesty

Jeden, dwa, trzy, cztery, pięć (przeliczamy palce prawej ręki)
 To jest córka (wskazujemy prawą ręką dziecko z prawej strony)
 A to zięć (wskazujemy lewą ręką dziecko z lewej strony)
 Jeden, dwa, trzy, cztery, pięć (podnosimy się w górę)
 To jest córka, a to zięć (opadamy na dół)

„Koło parzy” – zabawa ruchowa. Na podłodze leżą rozłożone papierowe figury geometryczne. Nauczyciel umawia się z dziećmi, że na przerwie w muzyce dziecko ma za zadanie stanąć przy wybranej figurze geometrycznej, nie może to jednak być koło.

Praca twórcza – „Niezwykły pojazd”. Przyklejanie różnej wielkości i koloru kół na kartkę papieru formatu A4.

Relaksacja przy muzyce. Prowadzący zaprasza dzieci do odbycia wspólnej podróży w wyobraźni. Gdy wszystkie dzieci leżą spokojnie, prowadzący włącza muzykę i powoli wyciszonym ciepłym głosem mówi:

Wyobraź sobie, że znajdujesz się na miękkiej różowej chmurce. Chmurka płynie leniwie po niebie. Twoje ciało bardzo miękko spoczywa na chmurce. Nie musisz teraz nic robić...

Twoja głowa jest bardzo lekka. Nie odczuwasz jej ciężaru. Masz miękkie ramiona i plecy. Twoje ręce są bardzo lekkie. Nie odczuwasz ciężaru brzuszka. Twoje nogi miękko i lekko leżą na chmurce. Chmurka delikatnie przechyla się z lewej strony na prawą. Wyobraź sobie, że kołyszysz się razem z nią. Przechyla się do przodu. i do tyłu... Robi to bardzo delikatnie.

Płyniesz po niebie. Jest spokojnie. Widzisz góry różne widoki. Zielone łąki. pola. strumyki.

Powoli chmurka zacznie zbliżać się do lądowania. Łagodnie opada na dół. Czujesz ciężar swoich nóg... brzuszka... rąk... głowy... Teraz chmurka wyładowuje delikatnie na ziemi.

We własnym tempie, we własnym rytmie otwórz oczy.

Temat zajęć: Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „ó” wymiennym.

Wiek ucznia: 8-letnie

Cele:

- usprawnianie percepcji słuchowej i związków czasowo – przestrzennych
- ćwiczenie cichego czytania ze zrozumieniem oraz koncentracji uwagi i czujności ortograficznej
- usprawnianie koordynacji wzrokowo – słuchowo – ruchowej
- ćwiczenia spostrzegania wzrokowego oraz pamięci wzrokowej

Pomoce: instrument muzyczny, kółeczka, sylaby napisane w kółkach, wiersz „Tak się o zamienia w ó” (dla każdego ucznia), kartki z wyrazami, półkule z wyrazami, tekst z lukami, plastelina, wierszyk, karty do gry w „Piotrusia ortograficznego”.

Przebieg zajęć.

Usprawnianie percepcji słuchowej i związków czasowo – przestrzennych, podnoszenie sprawności grafomotorycznej.

Prowadzący wystukuje odpowiednie rytmy i proponuje, aby dzieci je wyklaskiwały, a następnie odtworzyły za pomocą kółeczek.

Następnie prowadzący układa rytm z kółeczek, który dzieci przez chwilę obserwują, a potem próbują wystukać i przedstawić graficznie.

OOO

OO OO OO

OOO OOO

O OO O

OO OO

Doskonalenie analizy i syntezy wzrokowo – słuchowej. Tworzenie z rozsypanki sylabowej sensownych wyrazów i hasła.

Ćwi cze nia or to gra ficz ne

Uczniowie odczytują sylaby, a następnie łączą je w sensowne wyrazy i tworzą hasło.

Wytwarzanie związków słuchowo – wzrokowych.

Wysłuchanie tekstu z kasy magnetofonowej z jednoczesnym śledzeniem go przez uczniów (duży druk)

W lesie kłoda – w skoblu kłódka.

Wielka broda – mała bródka.

Dojna krowa – boża krówka.

Mądre słowa – miłe słówka.

Dobre lody – zimny lód.

Słodki miodek – złoty miód.

Jadą wozy – dudni wóz.

Były kozy – nie ma kóz.

Nie do wiary! Czy to czary?

Żadnych czarów nie ma tu.

Tak się o zamienia w ó.

Ćwiczenia cichego czytania ze zrozumieniem oraz ćwiczenia koncentracji uwagi i czujności ortograficznej.

Uczniowie czytają po cichu tekst i podkreślają wyrazy z ó.

Głośne czytanie wiersza.

Prowadzący wraz z uczniami dokonuje analizy ortograficznej wyrazów z trudnością.

Zabawa ruchowa ze skakanką. Usprawnianie koordynacji słuchowo – ruchowej.

Uczniowie skaczą na zmianę na lewej i prawej nodze, mówiąc wyliczankę:

„Żeby kózka nie skakała
to by nóżki nie złamała.”

Ćwiczenia spostrzegania wzrokowego oraz pamięci wzrokowej.

Uczniowie łączą wyrazy w pary tak, żeby „ó” wymieniało się na „o”.

Uczniowie głośno doczytują utworzone związki i podkreślają wyrazy z „ó”.

krówka – krowa

kłódka – kłoda

bródka – broda

słówka – słowa

miód – miodek

kózka – koza

wóz – wozy

lód – lody

Usprawnianie koordynacji wzrokowo – słuchowo – ruchowej.

Praca indywidualna ze składanką – uczniowie dobierają półkule, na których jest „o” i składają z półkulą, na której jest „ó”.

Czytają pary wyrazów.

Ćwiczenia funkcji wzrokowych i cichego czytania ze zrozumieniem oraz czujności ortograficznej.

Dziecko czyta po cichu zdania i uzupełnia luki wyrazami z „ó”.

Prowadzący sprawdza poprawność wykonania.

Uczniowie głośno czytają zdania.

Koza ma małą

Po ulicy jedzie

Zamykam piwnicę na

Na stawie jest cienki

Małe to cielęta.

Usprawnianie manualne, tworzenie związków słuchowo – ruchowych.

Uczniowie lepią z plasteliny literę „ó” i „o”.

Prowadzący recytuje wierszyk:

„Ta zabawa to ho,ho,

gdy się „ó” zamienia w „o”.

Uczniowie powtarzają wierszyk i starają się go zapamiętać.

10. Ćwiczenia utrwalające pisownię wyrazów z „ó” wymiennym. Usprawnianie koordynacji wzrokowo – słuchowo – ruchowej

- Uczniowie grają w „Piotrusia ortograficznego”, dobierają wyrazy, w których następuje wymiana „ó” na „o”.

Scenariusze zajęć edukacji wczesnoszkolnej

Temat dnia: Zabawki, zabaweczki

Zapis w dzienniku: Wdrażanie dzieci do dbania o zabawki na podstawie wiersza H. Mazur Pomoc dla misia. Ćwiczenie słuchu fonemowego. Układanie głoskowych modeli wyrazów: utrwalenie pojęć: samogłoska i spółgłoska. Wprowadzenie liter **i, I** na podstawie wyrazów igła, **Igor**. Eksperymenty ma-tematyczne – porównywanie długości i szerokości przedmiotów.

Pomoce: pacynka (miś, króliczek, jeżyk lub inna) z zabandażowanym uchem, kartoniki czerwone i niebieskie (Wyprawka – 14), igły do szycia i igła lekarska ze strzykawką, kolorowa włóczka i guzik dla każdego dziecka.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie. Uczniowie siadają w kręgu, N. wprowadza je w dramę – Słyszycie jakiś płacz? Ja wyraźnie słyszę, że ktoś płacze... Rozejrzyjcie się po klasie... Po chwili, gdy dzieci wejdą w nastrój i zaczną szukać płaczącej osoby, N. wyjmuje pacynkę z zabandażowanym uchem, która kwili. N. czeka aż uczniowie zaczną pytać, co się stało, próbując zaprzyjaźnić się z pacynką. N. (jako pacynka) wyjaśnia: Igor przestał się mną bawić i wrzucił mnie pod łóżko. Potem przyszedł pies Igora i mnie poszarpał. Teraz boli mnie ucho. Pomóżcie!

2. Ćwiczenie dramowe skierowane na rozwiązanie problemu pacynki. N. tak kieruje rozmową, będąc jednocześnie głosem pacynki lub swoim, żeby dzieci po dyskusji znalazły odpowiedź na pytania:

- W jaki sposób można pomóc pacynce?
- Czy powinna wracać do Igora?
- Co należałoby powiedzieć Igorowi, aby takie sytuacje się nie powtarzały?

3. Pożegnanie z pacynką – pacynka „postanawia” wrócić do Igora i prosić go o naprawienie ucha oraz nauczyć chłopca porządku.

4. Wysłuchanie wiersza H. Mazur Pomoc dla misia poprzedzone pytaniem: Czy Igor rzeczywiście był wstręciuchem? (P1, s. 23)

5. Rozmowa na temat wiersza zakończona odpowiedzią na pytanie: Jak należy dbać o swoje zabawki?

6. Zabawa „Tańcowała igła z nitką”

Uczniowie stoją w kręgu. Za pomocą znanej dzieciom wyliczanki wybierane są dwie osoby – „igły”. Dzieci te biegają w rytm dowolnej muzyki i wy-

znaczącą „nitki”. Te z kolei wybierają następane, potem następane itd. W ten sposób „igły” biegną z coraz dłuższą „nitką”. Zabawa kończy się mierzeniem długości nawleczonych nitek, czyli przeliczaniem dzieci w utworzonych rzędach.

7. Którą igłą Igor naprawił misia? – oglądanie igieł krawieckich i lekarskich, porównywanie ich długości.

8. Omówienie ilustracji przedstawiającej pokój Igora (P1, s. 22). Wyszukiwanie na obrazku przedmiotów narysowanych na marginesie, wyodrębnianie głoski **i** w tych nazwach, wskazywanie na ilustracji rzeczy, w których nazwie słychać głoskę **i** w nagłosie, śródgłosie i wygłosie.

9. Układanie głoskowych modeli wyrazów: igła, piłka, **lalki** z czerwonych i niebieskich kartoników

10. Prezentacja drukowanego i pisanego wzoru liter **i**, **I** na podstawie wyrazów igła, **Igor**.

11. Samodzielne wykonanie ćwiczenia (Ćw. 1, s. 33, ćw. 1).

12. Nauka pisania liter **I**, **i** poprzedzona układaniem ich wzoru pisanego z kolorowej włóczki i guzika

13. Rozwiązywanie rebusów, wpisywanie litery **i** w odpowiednie miejsca modelu wyrazu (Ćw. 1, s. 34, ćw. 2).

14. Eksperymenty matematyczne (uczniowie siedzą w kręgu).

N. pokazuje uczniom trzy kawałki sznurka (sznurek musi być różnej długości, jeden kawałek jest zwinięty w kłębek, drugi luźno położony, trzeci rozciągnięty na całą długość) – uczniowie szacują, która część jest najdłuższa, potem weryfikują swoje spostrzeżenia, równo układając jeden sznurek przy drugim. Najpierw porównują dwie części, potem dokładają trzecią. N. dba o to, aby dzieci używały pojęć: „dłuższy, krótszy, średniej długości”.

Każde dziecko otrzymuje do manipulacji dwa paski papieru równej długości, ale różnej szerokości.

N. pyta:

- Który pasek jest dłuższy?
- Jak sprawdzić, czy są tej samej długości?
- Czy te paski są takie same?
- Czym się różnią?
- Co się stanie, jeśli jeden z pasków zwiniemy w rulonik?
- Czy nadal będą tej samej długości?

– Czy zmieni się ich szerokość?

Uczniowie porównują szerokość pasków z szerokością przedmiotów w piórniku; szukają przedmiotów o tej samej szerokości, węższego, szerszego.

15. Wykonanie pod kierunkiem N. zadań matematycznych (M.1, s. 21, z. 1, 2, 3, 4).

16. Podsumowanie pracy na zajęciach: Zabawa – „Zgadnij, jaka to litera”.

Uczniowie siadają w parach jedno dziecko za drugim, uczeń siedzący z tyłu pisze palcem na plecach kolegi/koleżanki dowolną samogłoskę, dowolną spółgłoskę, pierwszą literę swojego imienia, pierwszą samogłoskę w wyrazie mak itp. Uczeń siedzący z przodu zgaduje, co to za litera. Potem dzieci zamieniają się miejscami.

17. Praca domowa:

Wykonać ćwiczenie 3 zgodnie z warunkami zawartymi w poleceniu (Ćw.1, s. 34).

Odszukać w domu najstarszą zabawkę i dowiedzieć się, jaką ma ona historię (P1, s. 24, p. 2). Przynieść metalowy wieszak, dwa kłębki włóczki, dwie apaszki lub ściereczki.

Miejsce zajęć: sala gimnastyczna.

Przybory i przyrządy: ławeczka gimnastyczna, drabinki, szarfy, bębnek, małe listki lub kawałki papieru, tamburyn, CD1.

Zadania:

- Wprowadzenie nowego przyrządu gimnastycznego – drabinki.
- Rozwijanie szybkości, skoczności i zwinności.
- Łączenie ćwiczeń z dobrą zabawą.

Przebieg zajęć:

I.

1. Zbiórka w szeregu, powitanie, kontrola stroju, podanie zadań lekcji.
2. Zabawa „Kołysanie drzew”.

N. wystukuje rytm na tamburynie, dzieci spacerują po sali. Instrument milknie, N. unosi zielony liść uczniowie tworzą koło i obracają się wokół siebie, najpierw w prawo, potem w lewo. Gdy N. uniesie żółty liść ćwiczący stają

w parach tyłem do siebie i chwytają się za uniesione ręce. Naśladują kołysanie się gałęzi drzew na wietrze w lewą i w prawą stronę. Po wznowieniu wystukiwania rytmu zabawę powtarzamy.

3. Ćwiczenia kształtujące ramion, nóg, tułowia.

Dzieci stoją w lekkim rozkroku z rękami na biodrach, wykonują powolne skręty głowy w lewo, a następnie w prawo. Pozycja jak wyżej, krążenie ramion w tył. Pozycja jak wyżej, krążenie biodrami w prawą i lewą stronę. Nogi złączone, ramiona wyciągnięte w przód, sześć przysiadów.

4. Ćwiczenia oddechowe.

Dzieci w pozycji stojącej dmuchają od dołu na spadający listek (kawałek papieru), starając się utrzymać go jak najdłużej w powietrzu.

II.

1. Omówienie właściwego i bezpiecznego korzystania z drabinek.

2. Dzieci stoją przodem do drabinek i chwytają za kolejne szczeble od najniższego do najwyższego dającego się chwycić bez odrywania nóg od podłogi i tak samo w dół.

3. Dowolne wejście i zejście z drabinki (zwrócenie uwagi na bezpieczeństwo).

4. Uczniowie stoją przodem do drabinek, ramiona zgięte w łokciach trzymają szczebel na wysokości barków. Wyprost ramion z jednoczesnym odsunięciem tułowia w tył i powrót do pozycji wyjściowej.

5. Dzieci stoją na drugim szczeblu przodem do drabinki, ręce na wysokości klatki piersiowej, przesuwają się krokiem dostawnym z jednej drabinki na drugą w prawą stronę.

6. Ćwiczący stoją na trzecim szczeblu przodem do drabinki, ręce na wysokości klatki piersiowej. Wykonują przysiad zwieszony z jednoczesnym rozchyleniem kolan na zewnątrz, powrót do pozycji wyjściowej.

7. Zabawa „Lis i zajączki”.

N. wybiera dwoje dzieci liski i oznacza je szarfą ogonkiem. Ustawia „liski” po bokach sali. Pozostałe dzieci zajączki znajdują się w norce np. w rogu sali. Naprzeciwko mama zajączycy. Na zawołanie mamy: „Zajączki, zajączki na spacer”, dzieci odpowiadają: „My się liska nie boimy, na spacer wychodzimy” i poruszają się skokami zajączymi po sali polance. Na wołanie mamy: „Zajączki, zajączki do domu” dzieci odpowiadają: „Mamusiu, mamusiu kochana, taka ładna tu polana”. Mama powtarza zawołanie i „zajączki” bie-

gnąc, wracają do domu. W tym czasie „liski” łapią „zajączki”. Schwyte „zajączki” stają się „liskami”. Wygrywa dziecko, które nie dało się złapać.

8. Zabawa „Niedźwiedzie”.

Dzieci spacerują po sali, naśladując chód niedźwiedzia. Na dźwięk tamburynu kładą się tyłem i przebiegają jednocześnie nogami i rękami w powietrzu.

9. Ćwiczenia oddechowe.

Leżenie na plecach, ręce na brzuchu wdech, wydech z naśladowaniem mruczenia.

10. Zabawa w parach „Toczenie pnia”.

Dziecko, które udaje pień drzewa leży przodem, ręce wyciągnięte przed siebie. Dziecko drwal w kłęk przetacza pień, np. trzy razy w lewo i trzy razy w prawo. Następnie zmiana ról.

11. Zabawa „Wiewiórki chodzą po gałęzi”.

Uczniowie wiewiórki ustawieni w rzędzie przechodzą po ławeczce – gałęzi przodem, a następnym razem bokiem.

12. Zabawa „Wiewiórki na drzewo”.

Dzieci wiewiórki skaczą obunóż po sali. Na sygnał tamburynu doskakują do najbliższej drabinki i wchodzą na czwarty szczebel drzewa. Na ponowny sygnał tamburynu zeskakują z drzewa. Zabawę powtarzamy.

1. Ćwiczenie relaksacyjne „Moje leśne marzenia” (Leśna kołysanka, sł. E. Stadtmüller, muz. A. Miś CSS).

Każdy przyjmuje wygodną dla siebie pozycję, np. kładzie się na podłodze na plecach i zamyka oczy. Podczas cichej muzyki uczniowie zaczynają równomiernie, spokojnie oddychać. Po chwili N. zaczyna opowieść. W tym czasie dzieci wykonują delikatne ruchy.

Wyobraźcie sobie, że jesteście w pięknym lesie, gdzie panuje spokój i cisza. Wiatr lekko kołysze gałęziami drzew i rozgania zbierające się na niebie chmury. (Dzieci wolno unoszą ramiona i wykonują delikatne ruchy całego ciała łącznie z przeciąganiem). Leżycie na polanie i czujecie, jakbyście stawali się malutkimi chmurkami. Zaczynacie płynąć po niebie. (Uczniowie wolno turlają się po podłodze). Chmurki płyną po niebie coraz szybciej i szybciej, aż nagle w lesie rozlega się dziwne pukanie... (N. puka w podłogę, dzieci przestają się turlać i zaczynają nasłuchiwać). To dzięcioł, który opukuje

chore drzewo przerywa ten piękny sen. Wszyscy siadają..., rozglądają się..., wypatrują dziecięta. (Dzieci siadają i nasłuchują). Jest... chodźmy, zobaczyć go z bliska. (Uczniowie wolno spacerują po sali).

Zbiórka, omówienie lekcji, ocena słowna uczniów, pożegnanie.

Scenariusz zajęć języka angielskiego

Temat zajęcia: Seasons

Zakres realizowanych treści (blok tematyczny, temat kompleksowy):
PORY ROKU

Cele ogólne: (Podstawa programowa)

uczeń umie wypowiadać się na temat pór roku

Cele szczegółowe:

- wiadomości:

uczeń zna nazwy pór roku, dni tygodnia i miesięcy

uczeń zna słownictwo związane porami roku

- umiejętności:

uczeń potrafi budować zdania z czasownikiem can

- podstawy:

uczeń potrafi nazwać dzień tygodnia, miesiąc i porę roku

Środki dydaktyczne: karty obrazkowe, karty wyrazowe

Etap zajęcia	Przebieg zajęcia
Rozgrzewka	<ol style="list-style-type: none">1. Nauczyciel przykleja na tablicy karty obrazkowe z porami roku i prosi, aby uczniowie powiedzieli, z czym one im się kojarzą. Uczniowie podają swoje pomysły.2. Nauczyciel prosi uczniów o odgadnięcie zakresu tematycznego lekcji. Uczniowie podają swoje propozycje, a następnie zapisują temat do zeszytu „Seasons”.3. Nauczyciel wyjaśnia, że na lekcji uczniowie poznają słownictwo związane z porami roku i dniami tygodnia.

Etap zajęcia	Przebieg zajęcia
Prezentacja nowego materiału	<p>1. Nauczyciel wprowadza słownictwo z zakresu pór roku, dni tygodnia. Przykleja na tablicy karty obrazkowe i prosi uczniów o dopasowanie nazw pór roku do podanych obrazków. Uczniowie wykonują ćwiczenie.</p> <p>2. Nauczyciel wprowadza słownictwo związane z pogodą używając kart obrazkowych. Prosi uczniów aby wspólnie dopasowali nazwy do obrazków. Uczniowie wykonują ćwiczenie.</p> <p>3. Nauczyciel na długiej taśmie przykleja w kolejności następujące po sobie dni tygodnia. Głośno czyta ich nazwy i prosi uczniów o powtarzanie wymawianych przez siebie nazw dni w języku angielskim. Następnie uczniowie wykonują to samo ćwiczenie sami.</p> <p>4. Nauczyciel wprowadza czasownik modalny can, zapisuje na tablicy i objaśnia uczniom zakres jego użycia. Uczniowie słuchają i przepisują notatkę z tablicy.</p>
Ćwiczenia utrwalające	<p>1. Nauczyciel prosi uczniów, aby zapytali kolegę/ koleżankę z ławki, co może robić w każdą z pór roku, a następnie, aby zapisali po jednej rzeczy w zeszyte.</p> <p>2. Nauczyciel utrwała słownictwo związane ze zjawiskami pogodowymi poprzez przygotowane przez siebie ilustracje oraz karty wyrazowe, np. You can make a snowman. – Winter. Uczniowie układają rozsypankę wyrazową w poprawne zdania oraz przyporządkowują odpowiednie pory roku.</p>
Konsolidacja	<p>1. Nauczyciel utrwała materiał wprowadzony na lekcji poprzez pytania: What can you do in spring/summer/autumn/winter? What the weather like today? What day of the week today? Uczniowie odpowiadają na zadawane pytania.</p>
Praca domowa	<p>2. Utrwalenie słownictwa poprzez piosenkę: What the weather like today? Can you say? Can you say?</p> <p>Uczniowie śpiewają.</p> <p>Nauczyciel prosi aby uczniowie nauczyli się nowego słownictwa podanego na lekcji. Uczniowie zapisują pracę domową</p>

Podczas realizacji praktyki studenci skrupulatnie realizowali założone cele i wykazali osobiste zaangażowanie. Już od pierwszego dnia włączali się w działania edukacyjne nauczyciela. Na początku była to

okazjonalna pomoc wybranym uczniom, którzy mieli problem edukacyjny, wychowawczy lub opiekuńczy. Potem asystowali nauczycielowi w niektórych ćwiczeniach, zabawach lub samodzielnie je organizowali. Na koniec studenci przeprowadzali, w oparciu o przygotowane scenariusze, zajęcia edukacyjne.

Wszystkie zadania samodzielnie realizowane przez studentów zostały udokumentowane opisami w „Teczce metodycznej”. Oto kilka przykładów:

Charakterystyka dziecka zdolnego

Anika uczęszcza do klasy II, jest dzieckiem niezwykle zdolnym. Należy nadmienić, że dziewczynka zaczęła chodzić do klasy I w wieku 6 lat. Anika posiada następujące cechy: szybko zapamiętuje, prawidłowo kojarzy i rozumuje, jest ciekawa świata i ludzi, obserwuje otoczenie, zadaje dużą ilość pytań jest dociekliwa, ma szeroki wachlarz zainteresowań, dużo wiadomości pozaszkolnych, wykonuje zadania umysłowe z przyjemnością, potrafi skupić uwagę przez dłuższy czas na tym, co ją interesuje, ma bogatą wyobraźnię, ciekawe, oryginalne pomysły. Anika otrzymuje w szkole dobre oceny, na zadawane pytania udziela pełnych odpowiedzi, szybko przyswaja wiedzę. Dziewczynka jest lubiana w grupie rówieśników, lubi zabawy ruchowe.

Cele kształcenia i wychowania dziecka zdolnego muszą być długofalowe, obejmujące nie tylko teraźniejszość, ale również całe przyszłe życie dziecka, w tym i zawodowe. Umiejętności komunikowania się, negocjacji, rozwiązywania konfliktów, umiejętności empatyczne i inne związane z inteligencją społeczną są bardzo istotne.

Wskazania w postępowaniu z dzieckiem zdolnym:

- Zaspokajanie potrzeb poznawczych dziecka oraz rozwijanie twórczego myślenia i działania
- Wzmacnianie motywacji
- Stwarzanie okazji do jak najczęstszych kontaktów grupowych
- Dbanie o rozwój fizyczny dziecka, ale nie przeciążanie nadmiarem obowiązków.

Charakterystyka dziecka z trudnościami rozwoju mowy

Krystian uczęszcza do klasy II, jest dzieckiem energicznym i lubianym przez rówieśników. Wyniki w nauce ma dobre. Chętnie wykonuje powierzone mu zadania (rysuje, maluje, wykonuje prace plastyczno-techniczne, które są staranne i estetyczne). Chłopiec natomiast ma trudności w obszarze sprawności rozwoju mowy. Krystian stara się mówić poprawnie pod względem gramatycznym, fleksyjnym i artykulacyjnym. Popełnia błędy językowe. Czasami ma problemy z budowaniem płynnych, logicznie powiązanych ze sobą wypowiedzi wielozdaniowych. Zdarza się, że ma kłopoty z wyrażaniem swoich potrzeb i emocji w formie zdania. Krystian rozumie polecenia słowne, potrafi odpowiadać na zadawane pytania i pytać o niezrozumiałe fakty (pytania i odpowiedzi zwykle formułuje prawidłowo). Wybrzmiewanie niektórych głosek wciąż się doskonalą.

Dla prawidłowego rozwoju mowy istotną rolę pełni percepcja słuchowa. Podstawą odbioru mowy, jak również mechanizmu czytania oraz pisania ze słuchu, jest identyfikacja i różnicowanie bodźców, a następnie powiązanie ich z określoną treścią. Chłopiec często się myli podczas ćwiczeń słuchu fonetycznego. Błędy popełnia szczególnie podczas wysłuchiwania i różnicowania głosek w izolacji. Krystianowi sprawia problem odtwarzania usłyszanego rytmu, przez co potrzebuje dodatkowych powtórzeń. Chłopiec pozostaje pod stałą kontrolą logopedy, który pracuje z nim nad prawidłową wymową.

Zakres aktywizacji dzieci określonych, jako wąsko, jednostronnie aktywne, bierne, odrzucone lub nieakceptowane przez innych uczniów.

W grupie rówieśniczej znajdują się dzieci określane jako wąsko, jednostronnie aktywne, bierne, odrzucone lub nieakceptowane przez innych uczniów. Zadaniem nauczyciela jest stworzyć niezbędne warunki, które pozwolą eliminować takie zachowania. Należy zaliczyć:

- stworzenie atmosfery bezpieczeństwa, wzajemnego zaufania;
- stawianie jasnych i wyraźnych celów działania;

- umożliwienie podejmowania samodzielnych decyzji i realizacji własnych pomysłów;
- prowokowanie sytuacji wzmacniających poczucie własnej wartości;
- ocenianie wkładu pracy dziecka (każdy najdrobniejszy sukces);
- okazywanie cierpliwości, serdeczności;

Aktywacja dziecka wąsko aktywnego

Zabawa: „Stonoga”

Dzieci wędrują ustawione jedno za drugim. Śpiewają piosenkę „Idzie sobie stonoga”. Po zatrzymaniu dziecko prowadzące woła – prawa noga – wszyscy pokazują prawą nogę, potem woła – lewa noga – wszyscy pokazują. Z kolei grupa liczy raz...dwa...trzy... i w tym czasie prowadzący biegnąc wzdłuż „stonogi” musi znaleźć się na końcu. Zabawa rozpoczyna się na nowo, prowadzi kolejna osoba w rzędzie.

Aktywacja dziecka jednostronnie aktywnego

Dziecko jednostronnie aktywne, to dziecko, którego rozwój i formy zabawy przebiegają w sposób jednostronny, należy w tym przypadku zainterweniować, podsuwając dziecku inny pomysł zabawowy.

Najczęściej powtarzające się rodzaje zabaw to:

- zabawy manipulacyjne,
- zabawy konstrukcyjne – konstruowanie, np. budowli z klocków
- zabawy tematyczne – polegają na wcielaniu się w różne role (lekarza, fryzjera, gospodarza, kierowcę, itd.) a także odgrywaniu fikcyjnych ról
- zabawy dydaktyczne – przejawiają się wg wzoru określonego przez osoby dorosłe i prowadzą do określonego zadania, najczęściej gry umysłowej
- zabawy ruchowe – gry ruchowe

Aktywizacja dziecka biernego

„Masaż”

Wieje wietrzyk: fiu, fiu, fiu (dmuchamy w jedno i drugie ucho dziecka)

Kropi deszczyk: puk, puk, puk (delikatnie stukamy palcami)

Deszcz ze śniegiem: chlup, chlup, chlup (uderzamy dłońmi zwinętych w miseczki)

A grad w szyby: łup, łup, łup (lekkko uderzamy pięściami w plecy dziecka)

Świeci słońko: ruchem okrężnym gładzimy plecy dłonią

Wieje wietrzyk: dmuchamy we włosy

Pada deszczyk: stukamy palcami.

Czujesz dreszczyk?: leciutko szczypiemy w kark.

Aktywizacja dziecka odrzuconego

Formy pracy:

Wzmacnianie poczucia pewności siebie i dodatniej samooceny dzieci odrzuconych, np. okazywanie przez nauczyciela przyjaznego do nich stosunku, koncentrowanie się na ich mocnych stronach, wykorzystywanie pozytywnych cech i umiejętności tych uczniów.

Odpowiednie ukierunkowanie aktywności uczniów nadpobudliwych, np. powierzanie im prac wymagających wysiłku fizycznego, dających możliwość rozładowania w sposób kontrolowany nagromadzonej energii witalnej.

W przypadku uczniów nieśmiałych konieczna jest działalność w kierunku włączania ich do wspólnych czynności przez zachęcanie, potwierdzanie ich wartości, stwarzanie możliwości spostrzeżenia tych dzieci w korzystniejszej roli poprzez zlecenie im odpowiednich zadań. Należy jednak uważać, aby zadania te były dostosowane do ich możliwości.

Zabawa:

„Lubię ciebie”

Na plecy uczestnicy przyklejają kartki z napisem: „Lubię ciebie za to...”. Następnie przechodząc, anonimowo wpisują na kartki własne opinie. Zaznaczamy, że informacje mają dotyczyć tylko dobrych cech. Ćwiczenie trwa tak długo, aż wszyscy otrzymają informacje na swój temat. Następnie każdy odczytuje zdania ze swojej kartki. Kto chce, czyta głośno. Rozmawiamy o tym, jakie odczucia wzbudziło to ćwiczenie.

Aktywizacja dziecka nieakceptowanego przez uczniów

- Zabawy integracyjne stosowane na godzinach wychowawczych i przy okazji różnych spotkań klasowych – kształtują pozytywne relacje emocjonalne między członkami zespołu i pozwalają na wzajemne poznanie się.
- Wycieczki, ogniska, biwaki, wieczorki klasowe – dzieci nieakceptowane z powodu niskich osiągnięć w nauce mają szansę zaistnieć jako osoby pomocne, życzliwe i sprytnie, dobrze radzące sobie w praktycznych sytuacjach.
- Aktywność społeczna – organizowanie razem z uczniami uroczystości, imprez klasowych, akcji charytatywnych itp. Okazuje się doskonałym sposobem włączania dzieci nieakceptowanych w życie klasy i szkoły, pozwalającym poznać je z zupełnie innej, dobrej strony.
- Zajęcia pozalekcyjne, np. w ramach kółka teatralnego, dają szerokie możliwości zmiany pozycji uczniów nieakceptowanych, ponieważ sprzyjają integracji zespołów klasowych.
- Prace zespołowe – odgrywają nieocenioną rolę w integrowaniu grupy, gdyż regulamin wskazujący zależność efektów pracy od współdziałania dzieci dodatkowo sprzyja aktywnemu włączaniu w działania zespołu uczniów odrzucanych.
- Zajęcia warsztatowe – spotkania w kręgu, rozmowy nie związane z tematyką lekcyjną w atmosferze szczerości, spontaniczności są z pewnością dobrą okazją do zacieśnienia więzi między członkami grupy rówieśniczej.
- Nagradzanie, docenianie za działalność społeczną uczniów odrzucanych na forum klasy i szkoły, dostrzeganie ich mocnych stron, które przyspieszy i wzmocni efektywność podejmowanych działań wychowawczych.

Zabawa:

„Cebula”

Uczestnicy ustawiają się w dwa równoliczne koła, twarzami do siebie. Witają się ze sobą. Następnie wykonują polecenie prowadzącego i żegnają się. Przykładowe zadania: (uśmiech, podanie ręki, powiedz co jadłeś na śniadanie, powiedz jakiś komplement, ulubiony przedmiot, ulubione zwierzę).

Projekt prezentacji materiału dydaktycznego (programowego) z zastosowaniem określeń anglojęzycznych

Prowadzący wita dzieci mówiąc „good morning”. Dzieci odpowiadają. Nauczyciel pyta o samopoczucie dzieci „How are you today”. Uczniowie odpowiadają używając słów „fine”, „very good”, „well” lub „wrong”.

Zabawa integracyjna.

Prowadzący rozpoczyna zabawę mówiąc „What’s your name? My name is...” pyta odpowiada jak ma na imię. Nauczyciel zadaje pytanie w języku angielskim i kolejno każde dziecko przedstawia się w ten sam sposób.

Rozkład liczby 10 na składniki.

Prowadzący przypina na tablicy 10 magnesów i rysuje dwie pętelki. Prosi by dzieci policzyły magnesy w języku polskim, a następnie w języku angielskim. Uczniowie rozkładają magnesy na różne sposoby. Za każdym razem podając liczbę kół w pętłach w języku polskim i w języku angielskim. Zapisując przy tym odpowiednie działanie.

Zastosowanie liczby 10 w rozwiązywaniu zadań.

Prowadzący prosi dzieci, aby sobie wyobraziły, że są w sklepie szkolnym. Każde z nich ma 10 zł. Prowadzący pyta: Co za to kupicie? Do tablicy przywiesza produkty z angielskimi nazwami i z podaną ceną.

Nauczyciel kładzie na podłodze hula hop i woreczki do ćwiczeń. Zadaniem dzieci jest dokładnie woreczków w obręcze tak, aby razem było 10. Mówią po angielsku ile woreczków dokładają.

Prowadzący pokazuje dzieciom prezentację obrazkową, których nazwa rozpoczyna się na głoskę „cz”. Podaje również angielskie nazwy poszczególnych rzeczy na obrazkach.

Ćwiczenia utrwalające głoskę „cz”

Prowadzący podaje polecenia:

- dotknijcie czubkiem języka za górne zęby
- cofnijcie czubek języka wzdłuż podniebienia
- zróbcie usta w „dziubek”

Podczas ćwiczeń prowadzący podaje angielskie nazwy czynności, które dzieci wykonują.

Dzieci powtarzają polskie nazwy z głoską „cz”.

Czapla czarną ma czuprynę,

Kaczka wpadła w pajęczynę,
Puchacz włożył rękawiczki,
Pączki wpadły do doniczki.

Oraz wyrazy angielskie, których wymowa zbliżona jest do głoski „cz”:

Cheese, chair, chicken, *church*, *catch*, *chop*, *chocolate*, *chalk*, *champion*, *chilli*, *chimp*, *China*, *children*, *armchair*.

Uczniowie słysząc angielskie wyrazy wypowiedane przez prowadzącego wstają, a polskie siedzą.

Nauczyciel pyta czy podobały się dzieciom zajęcia mówiąc: „Do you like classes?”

Dzieci odpowiadają „yes” lub „no”.

Prowadzący żegna uczniów piosenką

„Bye, bye for now

See you soon

Came back again

To our class room.”

Dzieci śpiewają z prowadzącym piosenką na pożegnanie.

Działania towarzyszące, autorskie

Studenci odbywający praktykę w naszej szkole pomagali w organizacji imprez i uroczystości szkolnych i klasowych oraz uczestniczyli w pracy zespołu samokształceniowego edukacji wczesnoszkolnej.

- I Międzyszkolny Konkurs Recytatorski „Uśmiechnij się”, II Międzyszkolny Konkurs Recytatorski „Czary-mary”- pomoc w przygotowaniu plakatów zapraszających na konkurs, dekoracji sali, rejestracji uczestników konkursu, opieka nad uczniami-członkami grupy teatralnej.
- VI i VII Szkolny Konkurs Pięknego Czytania – pomoc w przygotowaniu testów cichego czytania, udział w pracy komisji konkursu oceniającej głośne czytanie.
- Jesienny bal owocowo-warzywny – pomoc w przygotowaniu dekoracji sali balowej, konkursów, strojów dzieci.
- Zimowy bal w zamku Królowej Śniegu – pomoc w przygotowaniu dekoracji Sali balowej, konkursów, strojów dzieci.

- Uroczyste powitanie wiosny – wykonanie wspólnie z uczniami marzanny, udział w akcji „Budzimy wiosnę”.

Relacja studentki z wycieczki

Wycieczka dzieci kl. I a do Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach, które mieści się w zabytkowym XIX- wiecznym budynku dawnych hal targowych.

W kolekcji Muzeum znajduje się „Miasto zabawek”, które pokazuje najcenniejsze i najstarsze zabawki ze zbiorów muzeum. Zabawki mieszkają baśniowym miasteczku pełnym stylowych kamieniczek, ulicznego bruku i konstelacji gwiazd nad głową. Z głośników dobiegały odgłosy miasta, a witryny w których znajdowały się zabawki rozświetlały się, gdy do nich dzieci podchodziły.

W „Mieście Zabawek” znajduje się również teatrzyk optyczny (jest to specjalna sala, która jest poświęcona latarniom magicznym). Komputery i ekrany pokazywały zwiedzającym dzieciom jak działały te niezwykle rzutniki, jak te pokazy mogli oglądać widzowie sprzed stu lub dwustu lat.

„Miasto Zabawek” kończy „Warsztat Zabawek” – jest to przestrzeń wypełniona replikami starych zabawek, którymi dzieci mogły się pobawić, a do wyboru miały: zagrać w samotnika, poukładać puzzle z wizerunkami starych zabawek, zbudować wieże z kamiennych klocków, połączyć pluszowego misia, czy pojeździć wozem strażackim retro.

W następnym pomieszczeniu znajdowały się Zabawki Historyczne, które pomimo tego, że jest ich bardzo mało to stanowią najcenniejszy dział zbiorów. Najstarszym eksponatem jest niemiecka lalka woskowa z końca XVIII w. Znajdują się również pochodzące z XIX w. żołnierzyki ołowiane, niemiecką miniaturową maszynę do szycia, rzutnik na szklane przezrocza z okresu od 1900 do 1926r. Wśród eksponatów lalkowych znajdują się: pokoiki dla lalek z kompletnym wyposażeniem oraz odrębne zestawy mebelków lalkowych (niektóre posiadają ręczne glazurowane blaty marmurowe).

Muzeum posiada kolekcje przyborów kuchennych wykonanych z miedzi i mosiądzu w połowie XIX w., instrumenty muzyczne z XIX w. Znajdują się również gry z okresu międzywojennego: „Lotto”,

„Mah – Jong” - chińskie, unikatowe domino wykonane z kości i hebanu, „jo-jo” z lat 30 XX w. Wśród zabawek historycznych spotkamy zagraniczne i polskie, różnego rodzaju klocki (drewniane klocki obrazkowe z lat 20 lub 30-tych XX w.) oraz niemieckie klocki kamienne z 1910r firmy Richter.

W Muzeum znajduje się także zbiór „Zabawek współczesnych”, który obejmuje wyroby, nieistniejących już w większości polskich spółdzielni zabawkarskich, zakładów produkcyjnych, rzemieślników oraz wyroby firm zagranicznych od lat 60- tych XX w. Muzeum Zabawek w Kielcach jako jedyne w Polsce posiada zbiory większości spółdzielni zabawkarskich: klocki Lego, lalki Barbie, maskotki, pluszami, gry.

Kolekcje modelarskie są integralną częścią zbiorów muzeum zawierają modele: latające, pływające i jeżdżące wykonane z kartonu i plastiku.

Po powrocie do szkoły nauczyciel dyskutował z dziećmi na temat wrażeń z wycieczki. Okazało się, że dziewczynki zachwyciły się najstarszą woskową lalką z XVIII w. oraz wieloma porcelanowymi lalami z przełomu wieków, maleńkimi porcelanowymi lalkami miniaturowymi, drewnianymi mebelkami, miedzianymi naczyniami, kuchenkami, czy pokojami dla lalek. Chłopcy z kolei zachwycili się ołowianą armią żołnierzyków, metalowym wozem strażackim, koniem na biegunach pokrytym cielęcą skórą, czy kolejką oraz klockami wykonanymi z kamienia.

Relacja studentki z uroczystości Dnia Babci i Dziadka

Dnia 23. 01. 2014 r. w Szkole Podstawowej Nr 12 w Kielcach odbyła się uroczystość z okazji Dnia Babci i Dnia Dziadka. Dzieci z klasy I a przygotowały wraz z nauczycielką wspaniały program artystyczny.

Na początku uroczystości dzieci wspólnie zaśpiewały piosenkę pt „Nowy Roczek”, a potem nauczycielka przywitała się z licznie przybyłymi gośćmi i złożyła im noworoczne życzenia.

W pierwszej części programu dzieci bardzo ładnie recytowały wierszyki dla swoich ukochanych babć. Potem nastąpiło uroczyste

wręczanie laurek. Na koniec wszystkie dzieci wspólnie zaśpiewały piosenkę o babci.

W drugiej części uroczystości dzieci bardzo ładnie i głośno recytowały wierszyki dla swoich ukochanych dziadków. Potem nastąpiło uroczyste wręczanie laurek. Na końcu drugiej części wszystkie dzieci wspólnie zaśpiewały piosenkę pt: „Dziadek mróz”.

Następnym punktem imprezy były wesołe zabawy w których uczestniczyli razem z wnukami babcie i dziadkowie. Było dużo radości. Babcie poznawały swoje wnuczeta po głosie, a dziadkowie po kształcie główki.

Po licznych zabawach wszystkie dzieci głośno zaśpiewały swoim babciom i dziadkom „Sto lat” i zaprosiły na poczęstunek dla wszystkich uczestników uroczystości.

Impreza bardzo się wszystkim podobała, dziadkowie byli dumni ze swoich ukochanych pociech.

Analiza przygotowania pomocy dydaktycznych

Realizacja celów i założeń edukacji wczesnoszkolnej wymaga starannego środków dydaktycznych oraz właściwego ich wykorzystania w procesie nauczania-uczenia się. Przy czym dominować powinny środki dydaktyczne aktywizujące uczniów, rozwijające myślenie twórcze.

Chyba żaden nauczyciel, zwłaszcza w edukacji wczesnoszkolnej, nie wyobraża sobie nauczania nie wspomaganego środkami dydaktycznymi. Na etapie edukacji wczesnoszkolnej są one szczególnie potrzebne ze względu na konkretny charakter procesów poznawczych dziecka, czyli spostrzeżeń, pamięci i myślenia. Dostarczając bodźców sensomotorycznych działających na wzrok, słuch, dotyk, środki dydaktyczne, ułatwiają bezpośrednio i pośrednio poznanie rzeczywistości, praw nią rządzących, jak również służą opanowaniu różnego rodzaju umiejętności. Prawidłowo dobrane środki dydaktyczne wywołują aktywność na lekcji i pobudzają zainteresowania uczniów, a także stwarzają dobre warunki oddziaływania na osobowość dzieci.

Praktykanci najczęściej wykorzystywali środki dydaktyczne do organizowania określonych sytuacji problemowych. Starali się zaciekawić uczniów treścią projektowaną do poznania. W tym celu na

początku pokazywali film, obraz, odtwarzali nagranie magnetofonowe, czytali tekst i dzieci uświadamiały sobie pewne "luki" w zakresie danych tematów.

Studenci przygotowali wiele ciekawych kart pracy. Stosowali indywidualizację pracy, przygotowując zadania o zróżnicowanym poziomie, przeważnie z podziałem na grupy. Najczęściej były to kartki A4 z proponowanym zadaniem. Zdarzały się pomoce tematycznie i wizualnie związane z omawianymi treściami edukacyjnymi np. drzewo z gałązkami i listki, na których uczniowie zapisywali zasady zachowania się w klasie, a następnie przyczepiali je do drzewka. Na zajęciach plastycznych i technicznych przedstawiali uczniom wzory gotowych prac oraz plany ich wykonania.

Praktykanci chętnie korzystali z materiałów multimedialnych zawartych w Multibooku. Gra w kolory. Klasa 1 i Klasa 2. Były to nagrania lektorskie, pliki muzyczne, galerie zdjęć, filmy, prezentacje, ćwiczenia interaktywne. Samodzielnie przygotowali prezentacje: „Zasady zdrowego stylu życia”, „Pierwsze wiosenne kwiaty”, „Polska – nasza Ojczyzna”. Były one odpowiednio przygotowane i to nie tylko pod względem merytorycznym, ale również wizualnym. Jako nowoczesne narzędzia dydaktyczne, okazały się metodycznie wygodne dla nauczyciela i bardzo atrakcyjne dla ucznia.

2.18.4. Ogólna charakterystyka projektu współpracy uczelni z placówką oświatową poprzez praktyki studenckie

Przystępując do projektu nie spodziewałam się, że efekty współpracy ze studentami realizującymi praktyki w mojej szkole będą tak korzystne dla obu stron.

Studenci mieli możliwość weryfikacji teoretycznego przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej z praktyczną działalnością w szkole. Bardzo dokładnie poznali placówkę, jej zaplecze oraz obowiązujące zasady pracy. Obserwowali nauczycieli i uczniów, ich wzajemne relacje.

Praktyka znacząco wpłynęła na kształtowanie umiejętności pedagogicznych kandydatów do zawodu nauczycielskiego. Jej przebieg pobudził praktykantów do refleksji, a opiekunów praktyki do przekazania dobrego wzoru pracy nauczycielskiej.

Korzyści ze współpracy z wyższą uczelnią miała również szkoła. Z pewnością praktyki były lepiej zorganizowane niż organizowane przez inne uczelnie. Ponadto opiekun praktyki miał możliwość konsultacji z pracownikami Staropolskiej Szkoły Wyższej, uczestniczył w seminariach poświęconych wychowaniu i nauczaniu we współczesnej szkole podstawowej i przedszkolu. Dla nauczyciela uczestniczącego w Projekcie stanowił on inspirację do działania, poszukiwania nowych metod pracy, którymi można zainteresować studentów, pozwolił wyzbyć się codziennej rutyny, spojrzeć na swoją pracę z dystansu.

Literatura

- J. Piaget, *Studia z psychologii dziecka*, Warszawa 1978.
- H. Moroz, *Współczesne środki dydaktyczne w nauczaniu początkowym matematyki*, Warszawa 1986.
- R. Więckowski, *Pedagogika wczesnoszkolna*, Warszawa 1995.
- Okoń W. (1991), *Rzecz o edukacji nauczycieli*. Warszawa: WSiP.

Zamiast podsumowania: Praktyki studenckie w obiektywie...

